

**MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Správa

o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2017

Bratislava 2018

OBSAH

Zoznam skratiek.....	3
ÚVOD.....	5
1 Hlavné makroekonomicko-demografické ukazovatele v podmienkach Slovenskej republiky.....	7
1.1 Základné makroekonomické charakteristiky.....	7
1.2 Vybrané demografické ukazovatele.....	9
2 TRH PRÁCE, MZDY A PRACOVNÉ PODMIENKY.....	11
2.1 Trh práce.....	11
2.1.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva.....	11
2.1.2 Vývoj zamestnanosti.....	14
2.1.3 Vývoj nezamestnanosti.....	23
2.1.4 Aktívne opatrenia na trhu práce.....	37
2.2 Mzdy a pracovné podmienky.....	39
2.2.1 Mzdy.....	41
2.2.2 Úplné náklady práce.....	46
2.2.3 Kolektívne vyjednávanie.....	49
2.2.4 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci.....	50
3 SOCIÁLNA OCHRANA.....	53
3.1 Sociálne poistenie.....	53
3.1.1 Nemocenské poistenie.....	56
3.1.2 Dôchodkové poistenie.....	57
3.1.3 Úrazové poistenie.....	58
3.1.4 Garančné poistenie.....	59
3.1.5 Poistenie v nezamestnanosti.....	60
3.2 Dôchodkové sporenie.....	61
3.2.1 Starobné dôchodkové sporenie.....	61
3.2.2 Doplnkové dôchodkové sporenie.....	67
3.3 Štátna sociálna podpora.....	70
3.3.1 Prídavok na dieťa.....	70
3.3.2 Príplatok k prídavku na dieťa.....	71
3.3.3 Rodičovský príspevok.....	71
3.3.4 Príspevok na starostlivosť o dieťa.....	72
3.3.5 Príspevok pri narodení dieťaťa.....	74
3.3.6 Príspevok na viac súčasne narodených detí.....	74
3.3.7 Príspevok na pohreb.....	74
3.4 Sociálna pomoc.....	76
3.4.1 Pomoc v hmotnej núdzi.....	76
3.4.2 Dotácie pre dieťa v hmotnej núdzi.....	84
3.4.3 Náhradné výživné.....	85
3.4.4 Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela.....	86
3.4.5 Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti.....	90
3.4.6 Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.....	92
3.4.7 Sociálne služby.....	102
3.4.8 Dotácie na podporu rozvoja sociálnej oblasti v pôsobnosti MPSVR SR.....	112
3.4.9 Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS).....	113
3.5 Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja.....	118

4	ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA	121
4.1	Chudoba a sociálne vylúčenie	121
4.2	Rodová rovnosť a rovnosť príležitostí.....	130
5	POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV MEDZI KRAJINAMI EÚ V KONTEXTE STRATÉGIE EURÓPA 2020	135
	Makroekonomické prostredie.....	135
	Inteligentný a inkluzívny rast.....	136
	Zoznam príloh	143

ZOZNAM SKRATIEK

- a. s.** – akciová spoločnosť
AOTP – aktívne opatrenia trhu práce
b. c. – bežné ceny
BA – Bratislavský kraj
BB – Banskobystrický kraj
BPaI – Burza práce a informácií
COICOP – klasifikácia individuálnej spotreby podľa spôsobu použitia
d. f. – dôchodkový fond
DDS, d. d. s. – doplnková dôchodková spoločnosť
DI – deinštitucionalizácia
DOP – dopytovo-orientovaný projekt
DSS, d. s. s. – dôchodková správcovská spoločnosť
EA19 – krajiny Európskej únie platiace v roku 2017 menou euro (*Belgicko, Nemecko, Estónsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Fínsko, Cyprus, Malta, Slovinsko, Slovensko*)
EHP – Európsky hospodársky priestor
EK – Európska komisia
ESF – Európsky sociálny fond
ESSPROS – Európsky systém jednotných štatistík sociálnej ochrany
EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ – Európska únia
EU SILC – štatistické zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností (European Union Statistics on Income and Living Conditions)
EU15 – prvých 15 členských štátov Európskej únie (*Belgicko, Dánsko, Nemecko, Írsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Fínsko, Švédsko, Veľká Británia*)
EU28 – 28 členských krajín Európskej únie (*Belgicko (BE), Bulharsko (BG), Česká republika (CZ), Dánsko (DK), Nemecko (DE), Estónsko (EE), Írsko (IE), Grécko (GR), Španielsko (ES), Francúzsko (FR), Chorvátsko (HR), Taliansko (IT), Cyprus (CY), Lotyšsko (LV), Litva (LT), Luxembursko (LU), Maďarsko (HU), Malta (MT), Holandsko (NL), Rakúsko (AT), Poľsko (PL), Portugalsko (PT), Rumunsko (RO), Slovinsko (SI), Slovensko (SK), Fínsko (FI), Švédsko (SE), Veľká Británia (GB)*)
FKNM – finančná kontrola na mieste
FO – fyzická osoba
HDP – hrubý domáci produkt
CHD – chránená dielňa
CHP – chránené pracovisko
CHzP – choroba z povolania a/alebo profesionálna otrava
IaPS – informačné a poradenské služby
ISCP – Informačný systém o cene práce
ISTP – Internetový sprievodca trhu práce
ITMS – IT monitorovací systém pre štrukturálne fondy a Kohézny fond
KE – Košický kraj
KMC – Koordinačno-metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie
KZVS – kolektívna zmluva vyššieho stupňa
MEN – miera evidovanej nezamestnanosti
MF SR – Ministerstvo financií Slovenskej republiky
mil. – milión
mld. – miliarda
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR ; ministerstvo
MRK – marginalizované rómske komunity
NACE, SK NACE Rev. 2 – štatistická klasifikácia ekonomických činností
NBS – Národná banka Slovenska

NEET – mladí ľudia vo veku 15 – 24 rokov ktorí nechodia do školy, nepracujú ani sa nezúčastňujú odbornej prípravy (not in employment, education or training)

NP – národný projekt

NR – Nitriansky kraj

OMK – Otvorená metóda koordinácie

OP IZ – Operačný program Ľudské zdroje

OPS – odborné poradenské služby

OZP – občan so zdravotným postihnutím

p. b. – percentuálny bod

PM – pracovné miesto

PO – Prešovský kraj

PP – peňažný príspevok

PPS – purchasing power standard, parita (štandard) kúpnej sily

RO – riadiaci orgán

RPPS – referát poradensko-psychologických služieb

RSD MIS – riadenie sociálnych dávok – manažérsky informačný systém

s. c. – stále ceny

SK ISCO-08 – štatistická klasifikácia zamestnaní, verzia 2012

SOŠ – stredná odborná škola

SPODaSK – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

Správa – Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky

SPÚ – závažný pracovný úraz s následkom smrti

SR – Slovenská republika

SŠ – stredná škola

SZČO – samostatne zárobkovo činná osoba

SŽM – suma životného minima

ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

tis. – tisíc

TN – Trenčiansky kraj

TT – Trnavský kraj

ŤZP – ťažko zdravotne postihnutý(i)/ ťažké zdravotné postihnutie

UoZ – uchádzač o zamestnanie

ÚPSVR, Ústredie – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

úrad PSVR – úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

VPM – voľné pracovné miesto

VŠ – vysoká škola

VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl

WI – intenzita práce (work intensity)

Z. z. – Zbierka zákonov

ZA – Žilinský kraj

ZoZ – záujemca o zamestnanie

ZŠ – základná škola

ÚVOD

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“ alebo „ministerstvo“) každoročne pripravuje a predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda SR“), Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky a Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre sociálne veci Správu o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky (ďalej len „správa“) za predchádzajúci kalendárny rok. Jej cieľom je informovať o stave a vývoji sociálnej situácie obyvateľstva na Slovensku na základe sociálno-ekonomických ukazovateľov, získaných zo štátnych štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a Sociálnej poisťovne.

Prvá kapitola správy poskytuje stručný prehľad o základných ukazovateľoch makroekonomického prostredia a demografického vývoja v Slovenskej republike za rok 2017.

Druhá kapitola popisuje legislatívne zmeny v roku 2017 v oblasti služieb zamestnanosti, pracovnoprávných vzťahov a sociálneho dialógu, zameriava sa na vývoj na trhu práce z agregovaného a zo štrukturálneho hľadiska, monitoruje jednotlivé nástroje aktívnej politiky trhu práce, mzdový vývoj a pracovné podmienky v rámci kolektívneho vyjednávania a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Súčasťou tejto časti správy je aj analýza úplných nákladov práce.

Tretia kapitola zahŕňa hlavné formy, stav a zmeny v systéme sociálnej ochrany v roku 2017. Zaoberá sa medziročným porovnaním a analýzou jednotlivých prvkov sociálneho poistenia, dôchodkového sporenia, systému štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci. Podáva informáciu o dotáciách, poskytovaných v pôsobnosti MPSVR SR a tiež informácie o Operačnom programe Ľudské zdroje, podporovanom z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Kapitola obsahuje aj výstupy Európskeho integrovaného systému jednotných štatistík sociálnej ochrany (ESSPROS), jedného zo základných nástrojov štatistického sledovania o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch Európskej únie (ďalej aj EÚ).

Náplň štvrtej kapitoly tvoria dostupné údaje z vyhodnotenia národných indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia. Kapitola zahŕňa aj informácie o stave rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí na Slovensku za rok 2017.

Obsahom piatej kapitoly je porovnanie vybraných ukazovateľov medzi krajinami EÚ v kontexte stratégie Európa 2020, ktorá stanovuje hlavné ciele EÚ v nadväznosti na Lisabonskú stratégiu.

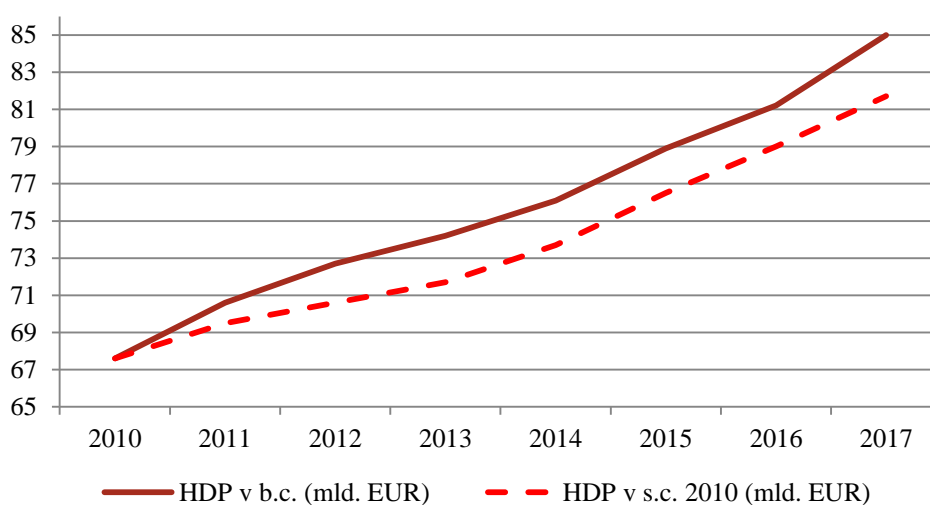
1 HLAVNÉ MAKROEKONOMICKO-DEMOGRAFICKÉ UKAZOVATELE V PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

1.1 Základné makroekonomické charakteristiky¹

V roku 2017 naďalej pokračoval hospodársky rast a pozitívny vývoj na trhu práce sprevádzaný najmä počtom voľných pracovných miest a rastom priemernej mesačnej mzdy v nominálnom aj reálnom vyjadrení.

Hrubý domáci produkt (HDP) mierne zrýchлил svoj medziročný rast o 0,1 p. b., keď sa oproti roku 2016 zvýšil v stálych cenách na základe metodiky národných účtov (ESA 2010) o 3,4 %. V bežných cenách vzrástlo HDP na 85,0 mld. eur, čo bolo o 4,7 % viac ako v roku 2016.

Graf 1.1 Vývoj hrubého domáceho produktu v bežných a stálych cenách

Zdroj: ŠÚ SR

Objem zahraničného dopytu vzrástol medziročne o 4,3 % a domáceho dopytu o 2,7 %. Rast domáceho dopytu sa zrýchлил o 1,8 p. b. a to najmä vplyvom nárastu konečnej spotreby (o 2,7 %), ale i tvorby hrubého kapitálu o 2,6 % (z toho tvorba hrubého fixného kapitálu medziročne vzrástla o 3,2 %). K zvýšeniu celkovej konečnej spotreby prispel najmä rast konečnej spotreby domácností o 3,7 % (2,6 % v roku 2016), konečná spotreba verejnej správy vzrástla len mierne o 0,2 % (1,6 % v roku 2016) a konečná spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam klesla o 1,1 % (nárast o 4,7 % v roku 2016).

Medziročná **miera inflácie** meraná indexom spotrebiteľských cien dosiahla za rok 2017 hodnotu v priemere 1,3 %, čo znamená, že deflácia, ktorá bola sprievodným javom slovenskej ekonomiky od roku 2014, už pominula. Ceny vzrástli oproti roku 2016 o 1,8 p. b.

Spotrebiteľské ceny medziročne rástli vo všetkých mesiacoch minulého roka, a to i napriek poklesu regulovaných cien (-1,9 %). Jadrová inflácia v roku 2017 v priemere medziročne vzrástla na 2,0 %. Čistá inflácia (bez zmien priamych daní) medziročne zvýšila dynamiku svojho rastu o 1,1 p. b. na 1,4 %. Celkovú úroveň cien podľa klasifikácie individuálnej spotreby podľa účelu (COICOP) najviac ovplyvnili medziročný nárast cien za potraviny a nealkoholické nápoje (o 4,0 %) a cien v doprave (o 4,0 %), ceny však stúpili vo všetkých kategóriách okrem kategórií bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá a nábytok, vybavenie domácnosti a bežná údržba domu, kde ceny mierne klesli.

Spolu s miernym nárastom tempa rastu hospodárstva dochádzalo počas celého roka 2017 k ďalšiemu zlepšovaniu situácie na trhu práce. Týka sa to rastu celkovej zamestnanosti zisťovanej

¹ zdroj údajov: Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrtroku 2017, Štatistický úrad SR 2018, databáza ŠÚ SR DATAcube a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

podľa oboch metodík Štatistického úradu SR (podľa výberového zisťovania pracovných síl i podľa štatistického výkazníctva), ako aj poklesu miery nezamestnanosti zisťovanej Štatistickým úradom SR (ďalej aj „ŠÚ SR“). Miera evidovanej nezamestnanosti i celkový priemerný počet evidovaných nezamestnaných klesali ešte rýchlejšie než v predchádzajúcom roku.

Podľa výberového zisťovania pracovných síl, ktoré ŠÚ SR realizuje v domácnostiach SR, **celková zamestnanosť** v roku 2017 narastla o 1,5 % (38,6 tis. osôb) a v priemere za rok predstavovala 2 530,7 tis. pracujúcich osôb (národný koncept zamestnanosti²), pričom sa zvýšil počet zamestnancov (o 1,8 % na 2 145,2 tis.) a mierne aj počet podnikateľov (o 0,6 % na 383,8 tis.). Podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR, ktoré je realizované v podnikoch v SR, priemerný počet zamestnaných v hospodárstve SR v roku 2017 vzrástol o 1,8 % (41,9 tis. osôb) na 2 348,9 tis. osôb. Počet krátkodobu migrujúcich medziročne klesol o 6,5 % (o 10,4 tisíc osôb) a v priemere dosiahol 149,3 tis. Po odrátaní krátkodobu migrujúcich za prácou do zahraničia bol prírastok počtu pracujúcich v SR podľa tejto metodiky mierne vyšší podľa štatistického výkazníctva (o 2,1 %). Z odvetvového hľadiska podľa štatistického výkazníctva k rastu zamestnanosti v domácej ekonomike najviac prispel rast priemerného počtu zamestnaných osôb v stavebníctve (o 6,5 %), v priemyselnej výrobe (o 2,2 %) a zdravotníctve a sociálnej pomoci (o 5,6 %); rast zamestnanosti naopak zbrzdil pokles priemerného počtu osôb zamestnaných vo veľkoobchode a maloobchode (o 5,2 %). Tempo rastu miery zamestnanosti v roku 2017 vzrástlo o 1,3 p. b. na úroveň 71,1 %.

Nezamestnanosť podľa evidencie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny i nezamestnanosť podľa Štatistického úradu SR³ v priemere za rok 2017 klesla, pričom celkový priemerný počet evidovaných nezamestnaných sa medziročne znížil o 24,40 % na 227 542 osôb⁴, z toho počet disponibilných uchádzačov o zamestnanie o 25,3 % na 192 506 osôb⁵ a počet nezamestnaných podľa výberového zisťovania pracovných síl (**VZPS**) o 15,8 % na 224,0 tis. osôb. Priemerná **miera evidovanej nezamestnanosti** klesla celoročne na 7,1 % (o 2,4 p. b.)⁶ a **miera nezamestnanosti podľa VZPS** klesla v priemere za rok na 8,1 %, čo bolo o 1,6 p. b. menej ako v roku 2016. Podľa údajov ŠÚ SR zo štvrtročného štatistického výkazníctva sa priemerný **počet voľných pracovných miest** v roku 2017 v porovnaní s rokom 2016 zvýšil o 1 069 (o 5,3 %) na 21 123 miest.

Priemerná mesačná nominálna mzda⁷ zamestnanca v hospodárstve sa v priemere za rok 2017 medziročne zvýšila o 4,6 % na hodnotu 954 eur. Reálna mzda po zohľadnení vývoja spotrebiteľských cien vzrástla menej, a to o 3,3 %. Štrukturálne hlbšie porovnanie makroekonomických ukazovateľov, ako aj porovnanie v medzinárodnom meradle je uvedené v nasledujúcich kapitolách správy.

Bežné príjmy domácností⁸ v porovnaní s rokom 2016 medziročne nominálne vzrástli o 4,5 %. Z celkového objemu 70 146,21 mil. eur najväčšiu časť tradične tvorili odmeny zamestnancov (35 587,83 mil. eur). Hrubý prevádzkový prebytok a hrubé zmiešané dôchodky dosiahli 18 452,45 mil. eur, sociálne dávky⁹ 12 002,02 mil. eur, ostatné bežné transfery 3 289,65 mil. eur a dôchodky z majetku (príjmové) 814,26 mil. eur. Nominálny nárast bežných príjmov domácností najviac ovplyvnili odmeny zamestnancov, ktoré sa medziročne zvýšili o 6,4 %, z toho hrubé mzdy a platy o 5,9 %. K rastu prispeli aj sociálne dávky, ktoré medziročne vzrástli o 2,9 %, hrubý prevádzkový prebytok a hrubé zmiešané dôchodky, ktoré medziročne vzrástli o 1,4 % a ostatné bežné transfery, ktoré medziročne vzrástli o 7,9 %. Žiadna zo zložiek príjmov domácností medziročne nezaznamenala nominálny pokles.

Bežné výdavky domácností¹⁰ dosiahli 20 812,40 mil. eur a v porovnaní s rokom 2016 nominálne vzrástli o 5,9 %. Rast bežných výdavkov súvisel najmä so zvýšením čistých sociálnych príspevkov

² Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl je zamestnanosť bývajúceho obyvateľstva (zvykne sa označovať ako „národná“ alebo „rezidenčná“ zamestnanosť, tzv. *národný koncept zamestnanosti*). Vzťahuje sa k obyvateľstvu, ktoré vykazuje obvyklý pobyt v krajine, a zahŕňa aj krátkodobú migráciu za prácou do zahraničia, t.j. ľudí, ktorí dochádzajú za prácou cez hranice alebo vycestovali za prácou do zahraničia a plánujú sa v zahraničí zdržať maximálne 1 rok.

³ podľa výberového zisťovania pracovných síl

⁴ podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

⁵ podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

⁶ podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

⁷ podľa štvrtročného štatistického výkazníctva

⁸ podľa metodiky ESA 2010, podľa štvrtročných účtov

⁹ okrem naturálnych sociálnych transferov

¹⁰ podľa metodiky ESA 2010, podľa štvrtročných účtov

(o 6,7 %) a bežných daní z dôchodkov, majetku (o 6,5 %). Ostatné bežné výdavkové transfery vzrástli o 3,3 %, výdavkové dôchodky z majetku medziročne klesli o 6,9 %. Po uhradení bežných výdavkov ostal domácnostiam na ďalšie použitie hrubý disponibilný dôchodok vo výške 49 333,82 mil. eur, ktorý sa medziročne zvýšil o 3,9 %.

Z hrubého disponibilného dôchodku použili domácnosti na konečnú spotrebu 45 688,13 mil. eur, zvyšok smeroval do hrubých úspor, ktoré tvorili 4 479,59 mil. eur. Konečná spotreba domácností v roku 2017 vzrástla nominálne o 5,1 % a hrubé úspory klesli o 3,4 %. Miera hrubých úspor (podiel hrubých úspor na hrubom disponibilnom dôchodku) klesla o 0,7 p. b. na 9,1 %. Domácnosti v roku 2017 vynaložili viac finančných prostriedkov najmä na potraviny a nealkoholické nápoje (o 6,8 %), na dopravu (o 10,4 %) a na rekreáciu a kultúru (o 7,2 %). Výdavky na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá vzrástli o 2,0 %, na nábytok, bytové zariadenie a bežnú údržbu domu o 7,9 %, na hotely, kaviarne a reštaurácie o 6,9 %, na rozličné tovary a služby o 3,0 % a na odevy a obuv o 5,9 %. Mierne vzrástli výdavky aj v ostatných oblastiach spotreby. Z hľadiska podielu tvorili podobne ako v predchádzajúcich rokoch najväčšiu časť súkromnej spotreby výdavky na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá, a to 24,3 % (medziročný pokles podielu na celkovej súkromnej spotrebe o 0,8 p. b.) a výdavky na nákup potravín a nealkoholických nápojov, a to 18,9 % (nárast o 0,3 p. b.).

V priebehu roka 2017 sa začala výstavba 19 930 bytov, dokončilo sa 16 946 a ku koncu decembra bolo rozostavaných 74 974 bytov. Ubudlo spolu 1 496 bytov, z toho asanáciou 1 365 bytov. V porovnaní s rokom 2016 sa počet rozostavaných bytov zvýšil o 4,7 % a počet dokončených bytov o 8,1 %. Počet začatých bytov sa medziročne znížil o 7,0 %.

Makroekonomické ukazovatele sú zhrnuté v prílohe ku kapitole 1.

1.2 Vybrané demografické ukazovatele

V roku 2017 sa podľa údajov Štatistického úradu SR narodilo na Slovensku 57 969 živých detí, čo je o 412 viac ako v roku 2016. Počet zomrelých sa zvýšil na hodnotu 53 914 osôb, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšenie o 1 563 osôb.

Uzavretých bolo 31 309 manželstiev a rozviedlo sa 9 618 manželských dvojíc. V porovnaní s rokom 2016 bol počet sobášov vyšší o 1 412 a počet rozvodov vyšší o 332. Tento vývoj sa podpísal na poklese indexu rozvodovosti, keď na 100 uzavretých manželstiev pripadlo 30,72 rozvodov. Sobášnosť pokračuje v dlhodobom raste z predchádzajúcich rokov, rozvodovosť na rozdiel od predchádzajúcich rokov zaznamenala nárast.

V dôsledku zvýšenia úmrtnosti sa napriek miernemu zvýšeniu pôrodnosti v roku 2017 znížil prirodzený prírastok obyvateľstva na hodnotu 4 055, čo v porovnaní s rokom 2016 znamená pokles o 1 151 osôb. Zahraničnou migráciou získala Slovenská republika 3 722 osôb, pričom sa prisťahovalo 7 188 osôb a vystažovalo 3 466 osôb. Migračný prírastok sa medziročne znížil o 163 osôb. Celkový prírastok obyvateľstva sa tak oproti roku 2016 znížil o 1 314 osôb na hodnotu 7 777 osôb.

K 31. decembru 2017 mala Slovenská republika **5 443 120 obyvateľov**. Podiel žien na celkovom počte obyvateľstva tvoril **51,2 %**.

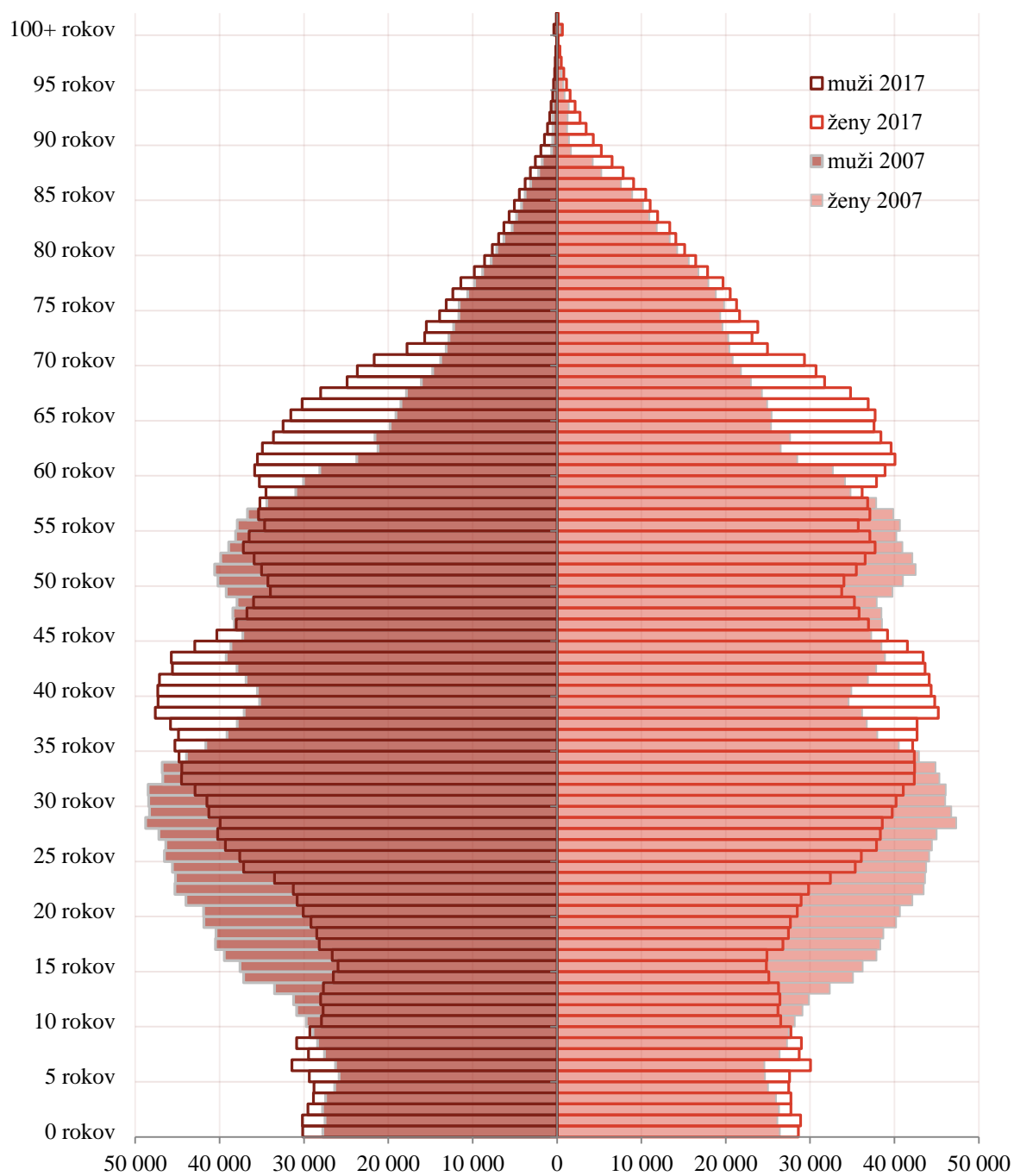
Tabuľka 1.1 Prírastky obyvateľstva SR v rokoch 2016 a 2017

Rok	Živonarodení	Zomretí	Prírodný prírastok	Migračné saldo	Celkový prírastok
2016	57 557	52 351	5 206	3 885	9 091
2017	57 969	53 914	4 055	3 722	7 777

Zdroj: ŠÚ SR

Počet detí od 0 do 14 rokov ku koncu roka 2017 dosiahol 849 701, čo predstavuje 15,6 % z celkovej populácie SR. Počet obyvateľov v poproduktívnom veku dosiahol 844 855 (15,5 % z celkovej populácie) a počet obyvateľov v produktívnom veku 3 748 564 (68,9 %). V porovnaní s rokom 2007 sa celkový počet obyvateľov zvýšil o 0,8 %, a kým počet obyvateľov v predproduktívnom veku a produktívnom veku klesol (o 0,2 % resp. 4,0 %), počet obyvateľov v poproduktívnom veku vzrástol o 30,6 %. Podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku sa oproti roku 2007 zvýšil o 3,5 p. b. a podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku klesol o 0,1 p. b.

Graf 1.2 Veková štruktúra obyvateľstva SR, 2007 a 2017

Zdroj: ŠÚ SR

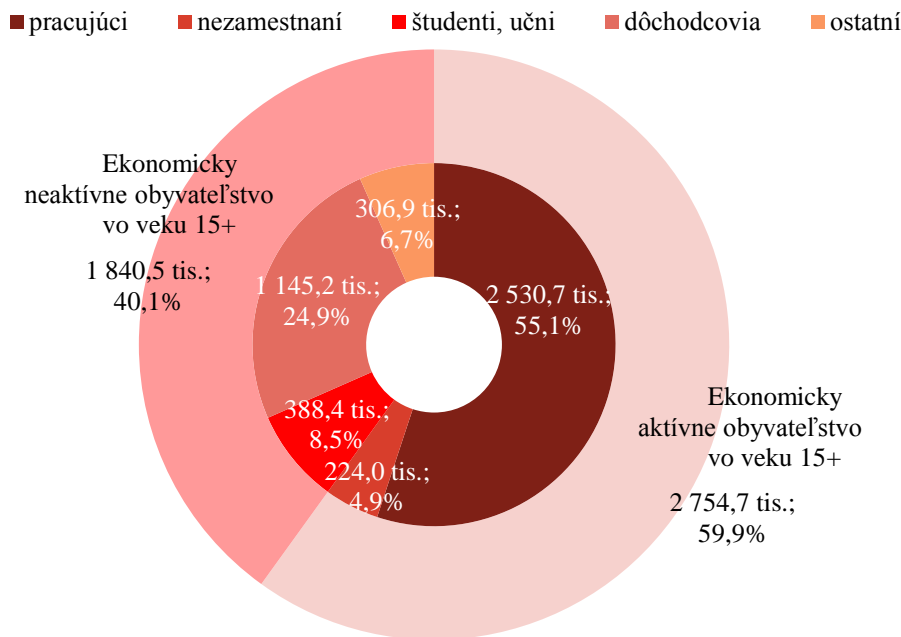
2 TRH PRÁCE, MZDY A PRACOVNÉ PODMIENKY

2.1 Trh práce

2.1.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva

Podľa údajov Štatistického úradu SR z výberového zisťovania pracovných síl (ŠÚ SR, VZPS) v roku 2017 z celkového počtu obyvateľov vo veku 15 a viac rokov bolo 59,9 % ekonomicky aktívnych a 40,1 % ekonomicky neaktívnych.

Graf 2.1 Bilancia obyvateľov SR vo veku 15 a viac rokov v roku 2017

Zdroj: ŠÚ SR

Priemerný počet **ekonomicky aktívnych obyvateľov** SR v roku 2017 podľa VZPS medziročne poklesol o 3,4 tis. osôb na 2 754,7 tis. osôb, resp. o 0,1 %, pričom medziročne počet ekonomicky aktívnych mužov klesol (o 6,8 tis.), počet ekonomicky aktívnych žien naopak vzrástol (o 3,2 tis.). V dôsledku tohto vývoja sa podiel ekonomicky aktívnych žien na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2017 v porovnaní s rokom 2016 zvýšil o 0,2 p. b. (zo 45,2 % na 45,4 %).

Z celkového priemerného počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov bolo 91,9 % pracujúcich (90,3 % v roku 2016) a 8,1 % nezamestnaných (9,7 % v roku 2016).

V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa **počet ekonomicky neaktívnych osôb** zvýšil o 4,4 tis. osôb a dosiahol 1 840,5 tis.

Štruktúra ekonomicky neaktívnych obyvateľov vo veku 15 a viac rokov sa medziročne podstatnejšie nezmenila. Najvyšší podiel mali dôchodcovia poberajúci starobný alebo invalidný dôchodok (60,2 %). Druhou najpočetnejšou skupinou boli študenti a učni (21,3 %).

Celková **miera ekonomickej aktivity** obyvateľov vo veku 15 a viac rokov dosiahla úroveň 59,9 % a v porovnaní s rokom 2016 poklesla o 0,2 p. b. Avšak znížila sa len u mužov (o 0,4 p. b. na 67,7 %), u žien sa naopak sa zvýšila (o 0,2 p. b. na 52,7 %).

Vývoj štruktúry ekonomicky aktívnych obyvateľov podľa jednotlivých 5-ročných vekových skupín poukazuje na pokračovanie starnutia pracovnej sily v SR. Medziročne vzrástol najmä počet ekonomicky aktívnych vo veku 40-49 rokov. V porovnaní s rokom 2016 vzrástol aj počet ekonomicky aktívnych nad 55 rokov. V ostatných 5-ročných vekových skupinách bol zaznamenaný medziročný pokles počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov, resp. stagnácia.

Tabuľka 2.1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa veku v roku 2017

Veková skupina	Spolu		Zmena oproti roku 2016	
	v tis. osobách	v %	v tis. osobách	v p. b.
Spolu	2 754,7	100,0	-3,4	X
v tom veková skupina:				
15 – 19 rokov	20,7	0,8	0,0	0,0
20 – 24 rokov	181,9	6,6	-3,5	-0,1
25 – 29 rokov	321,5	11,7	-15,6	-0,5
30 – 34 rokov	354,8	12,9	-10,3	-0,3
35 – 39 rokov	396,7	14,4	-7,6	-0,3
40 – 44 rokov	395,8	14,4	11,7	0,5
45 – 49 rokov	323,1	11,7	2,7	0,1
50 – 54 rokov	317,8	11,5	-5,5	-0,2
55 – 59 rokov	293,3	10,6	0,3	0,0
60 – 64 rokov	119,9	4,4	16,0	0,6
65 a viac rokov	29,1	1,1	8,2	0,3

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Medziročný rast miery ekonomickej aktivity dosiahli najmä 5-ročné vekové skupiny 55 a viac rokov a 5-ročné vekové skupiny do 24 rokov. V ostatných 5-ročných vekových skupinách bol zaznamenaný medziročný pokles miery ekonomickej aktivity.

Tabuľka 2.2 Miera ekonomickej aktivity obyvateľov 15+ podľa veku a pohlavia (priemer za rok v %)

Veková skupina	Spolu		Muži		Ženy	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Spolu	60,1	59,9	68,1	67,7	52,5	52,7
15 – 19 rokov	7,2	7,5	8,8	8,7	5,6	6,2
20 – 24 rokov	53,0	54,7	65,2	65,5	40,3	43,4
25 – 29 rokov	83,5	81,0	94,1	92,8	72,5	68,8
30 – 34 rokov	83,6	82,0	95,0	94,3	71,7	69,1
35 – 39 rokov	88,3	87,5	95,6	95,2	80,6	79,4
40 – 44 rokov	91,7	91,1	94,7	94,9	88,6	87,1
45 – 49 rokov	90,8	90,8	91,4	91,3	90,3	90,2
50 – 54 rokov	87,9	87,4	89,2	89,0	86,6	85,8
55 – 59 rokov	78,5	80,1	81,9	81,7	75,3	78,5
60 – 64 rokov	28,6	32,7	37,0	37,4	21,3	28,6
65 a viac rokov	2,7	3,6	3,8	4,8	2,0	2,8

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Mladí ľudia (vo veku 15 – 24 rokov) sa na celkovom počte ekonomicke aktívnych v roku 2017 podieľali 7,4 % a v dôsledku ich absolútneho medziročného poklesu (približne 3,5 tis. osôb) sa ich podiel na celkovom počte ekonomicke aktívnych obyvateľov medziročne mierne znížil (o 0,1 p. b.). Z hľadiska štruktúry ekonomicke aktívnych mladých ľudí bol v roku 2017 zaznamenaný medziročný rast počtu pracujúcich (o 3,9 tis. osôb, relatívne o 2,5 %, pričom priemer za SR bol 1,5 %) a naopak, počet nezamestnaných mladých ľudí medziročne poklesol (o 7,4 tis. osôb, relatívne o 16,2 %)

Staršie osoby (vo veku 55 – 64 rokov) sa na celkovom počte ekonomicke aktívnych obyvateľov v roku 2017 podieľali približne 15 % a v dôsledku ich absolútneho medziročného prírastku (o 16,3 tis. osôb) sa ich podiel na celkovom počte ekonomicke aktívnych obyvateľov v roku 2017 medziročne zvýšil o 0,6 p. b. V rámci ekonomicke aktívnych v uvedenej vekovej skupine vzrástol počet pracujúcich (o 27,0 tis. osôb) a počet nezamestnaných poklesol o 10,7 tis.

V štruktúre ekonomicky aktívnych obyvateľov *podľa vzdelania* najväčší podiel mali osoby s úplným stredným odborným vzdelaním (32,2 %), nasledované osobami so stredným odborným (učňovským) vzdelaním bez maturity s podielom 26,5 % a s vysokoškolským vzdelaním 23,5 %.

Proporčné zastúpenie jednotlivých krajov na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov sa dlhodobo takmer nemení. Jednotlivé kraje sa na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2017 podieľali v rozpätí od 10,9 % do 14,6 %. Najväčší počet ekonomicky aktívnych obyvateľov bol v Prešovskom a Košickom kraji (spolu 28,2 % z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov), pričom najväčší podiel pracujúcich z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v kraji bol v Trenčianskom a Bratislavskom kraji (približne 95 %) a na druhej strane najnižší v Prešovskom, Banskobystrickom a Košickom kraji (nepresiahol 90 %).

Tabuľka 2.3 Štruktúra ekonomicky aktívnych obyvateľov podľa krajov v roku 2017

Kraj	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo spolu v tis. osobách			Miera	Miera
	spolu	z toho		zamestnanosti	nezamestnanosti
		pracujúci	nezamestnaní	vo veku 20-64 rokov v %	spolu v %
SR spolu	2 754,7	2 530,7	224,0	71,1	8,1
Bratislavský	351,6	337,0	14,6	79,2	4,2
Trnavský	229,0	281,5	17,5	74,6	5,9
Trenčiansky	300,9	288,6	12,3	73,9	4,1
Nitriansky	348,0	325,9	22,1	71,9	6,3
Žilinský	343,1	320,1	23,0	70,9	6,7
Banskobystrický	337,4	296,1	41,3	69,2	12,3
Prešovský	401,2	349,3	51,9	67,0	12,9
Košický	373,6	332,2	41,4	65,1	11,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Počet ekonomicky aktívnych obyvateľov poklesol v troch krajoch (Trnavskom, Nitrianskom, Žilinskom) a v ostatných 5 krajoch počet ekonomicky aktívnych obyvateľov medziročne vzrástol. Na druhej strane počet ekonomicky neaktívnych poklesol v 4 krajoch (Trenčianskom, Nitrianskom, Banskobystrickom a Košickom) a v ostatných 4 krajoch počet ekonomicky neaktívnych obyvateľov vzrástol.

Tabuľka 2.4 Prírastky/úbytky počtu ekonomicky aktívnych a neaktívnych v roku 2017 podľa krajov

Kraj	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo 15+ (v tis. osobách)			Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo od 15 rokov (v tis.)
	spolu	v tom		
		pracujúci (v tis.)	nezamestnaní (v tis.)	
SR spolu	-3,4	38,6	-42,0	4,4
Bratislavský	0,5	3,3	-2,8	3,4
Trnavský	-7,3	1,0	-8,4	7,7
Trenčiansky	1,6	6,7	-5,1	-3,4
Nitriansky	-0,7	7,4	-8,1	-1,5
Žilinský	-3,5	3,4	-6,9	3,5
Banskobystrický	1,5	4,0	-2,5	-3,2
Prešovský	0,8	8,0	-7,3	0,5
Košický	3,7	4,6	-0,9	-2,7

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.2 Vývoj zamestnanosti

Zamestnanosť možno sledovať na základe viacerých štatistických zisťovaní. Zisťovania sa odlišujú konceptom zamestnanosti, definíciami a metodikou zberu údajov.

Jednou z možností sledovania vývoja počtu pracujúcich resp. zamestnaných osôb sú **štatistiky Sociálnej poisťovne**. Sociálna poisťovňa je verejnoprávna inštitúcia, ktorá vykonáva sociálne poistenie, t.j. nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie (starobné a invalidné), úrazové poistenie, garančné poistenie, poistenie v nezamestnanosti a výkon starobného dôchodkového sporenia. Vzhľadom na povinný charakter sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia, Sociálna poisťovňa disponuje údajmi o všetkých zamestnávateľoch a zamestnancoch, za ktorých sa platí poistné na sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie vrátane osôb pracujúcich na dohody o prácach mimo pracovného pomeru, ako aj o samostatne zárobkovo činných osobách. Definície zamestnávateľa, zamestnanca a samostatne zárobkovo činnnej osoby vychádzajú zo zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Štatistiky Sociálnej poisťovne neobsahujú údaje o príslušníkoch Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchranej služby, colníkov, profesionálnych vojakoch ozbrojených síl, vojakoch mimoriadnej služby, ktorých sociálne zabezpečenie je upravené osobitným právnym predpisom. Takisto neeviduje obyvateľov SR pracujúcich v zahraničí, ani vykonávanie prác, na základe ktorých nevzniká povinnosť platenia sociálneho poistenia (napr. samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO), ktoré nedosahujú ustanovený príjem na vznik povinného sociálneho poistenia. Vývoj vykazovania pracujúcich v štatistikách Sociálnej poisťovne môže byť ovplyvnený legislatívnymi zmenami v oblasti sociálneho poistenia.

Štatistický úrad SR realizuje dve ďalšie zisťovania, ktorými je možné sledovať vývoj zamestnanosti a navzájom sa líšia metodikou zberu údajov.

Výberové zisťovanie pracovných síl realizované ŠÚ SR v domácnostiach poskytuje medzinárodne porovnateľné údaje o ekonomickej aktivite, zamestnanosti, nezamestnanosti a ďalších dôležitých charakteristikách pracovnej sily obyvateľstva SR. Za pracujúceho je považovaná osoba vo veku od 15 rokov, ktorá v sledovanom týždni vykonávala aspoň jednu hodinu prácu za mzdu alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku (prácu na plný alebo kratší pracovný čas, dočasnú, príležitostnú alebo sezónnu prácu), vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov; vrátane osôb pracujúcich v zahraničí do jedného roka, dochádzajúcich za prácou v zahraničí, osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd a na platených aktivačných prácach. Za pracujúcu je považovaná aj osoba, ktorá v sledovanom týždni nepracovala pre chorobu, dovolenku, materskú dovolenku, školenie, zlé počasie, v dôsledku štrajku a výluky, s výnimkou osôb na dlhodobom neplatenom voľne a osôb na rodičovskej dovolenke.

Podniková štatistika o zamestnancoch realizovaná ŠÚ SR vychádza zo štatistických zisťovaní v podnikoch (podnikové výkazníctvo) a zachytáva všetky odvetvia ekonomickej činnosti. Za zamestnancov podľa podnikového výkazníctva sa považujú všetci zamestnanci, ktorí majú dohodnutý pracovný pomer na neurčitý čas alebo na určitú dobu (bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť), ktorí sú v pracovnom, služobnom, štátnozamestnaneckom alebo členskom pomere k zamestnávateľskej organizácii. Do počtu zamestnancov sa nezahŕňajú žiaci stredných odborných škôl vykonávajúci odbornú prax (uční), osoby na materskej a rodičovskej dovolenke a osoby pracujúce na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, súkromní podnikatelia (resp. ich spoločníci), ktorí nemajú uzavretú pracovnú zmluvu v danej organizácii. Zamestnané osoby sú zamestnanci a podnikatelia.

2.1.2.1 Zamestnanosť v štatistikách Sociálnej poisťovne

V roku 2017 Sociálna poisťovňa evidovala priemerne mesačne 177 707 zamestnávateľov, ktorí zamestnávali zamestnancov priemerne mesačne v 1 916 953 právnych vzťahoch s pravidelným mesačným príjmom a v 57 247 právnych vzťahoch s nepravidelným príjmom. Okrem týchto právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom a nepravidelným príjmom zamestnávateľia zamestnávali zamestnancov na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, t. j. dohody o vykonaní práce, dohody o pracovnej činnosti a dohody o brigádnickej práci študentov, v členení na pravidelný

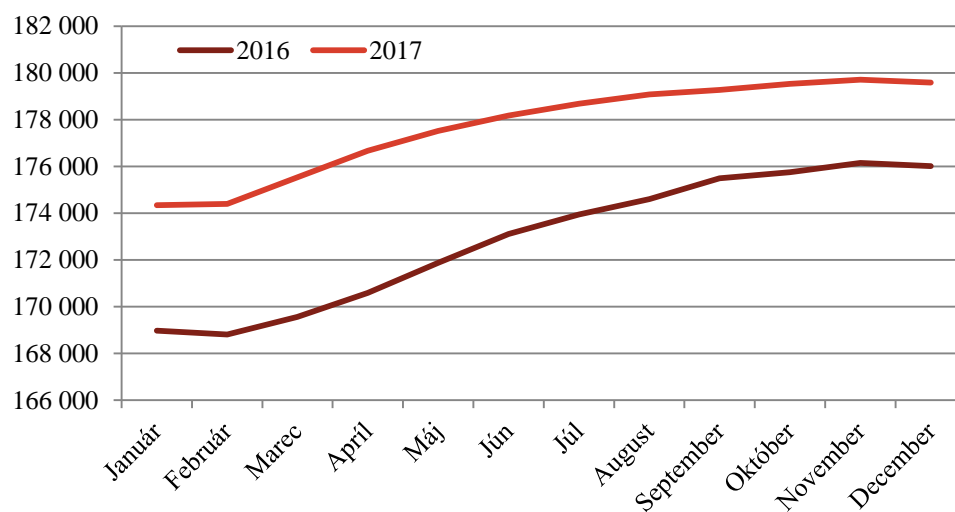
mesačný príjem a nepravidelný príjem, ktorých počet dosiahol v roku 2017 v priemere mesačne 405 007.

Sociálna poisťovňa v roku 2017 evidovala priemerne mesačne 209 421 povinne sociálne poistených samostatne zárobkovo činných osôb.

Priemerný mesačný počet zamestnávateľov v roku 2017 medziročne vzrástol o 2,78 % (o 4 800), priemerný mesačný počet zamestnancov v právnom vzťahu s pravidelným mesačným príjmom vzrástol o 3,55 % (o 65 724). Čo sa týka priemerného mesačného počtu zamestnancov v právnom vzťahu s nepravidelným príjmom, tento zaznamenal nárast o 1,51 % (o 852) a priemerný mesačný počet dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru poklesol o 6,85 % (o 29 788). Priemerný mesačný počet samostatne zárobkovo činných osôb poklesol o 1,88 % (o 4 008).

Celkovo evidovala Sociálna poisťovňa v roku 2017 v priemere za mesiac 2 588 628 poistných vzťahov, čo bolo o 32 780 viac poistných vzťahov ako v roku 2016 (o 1,28 %).

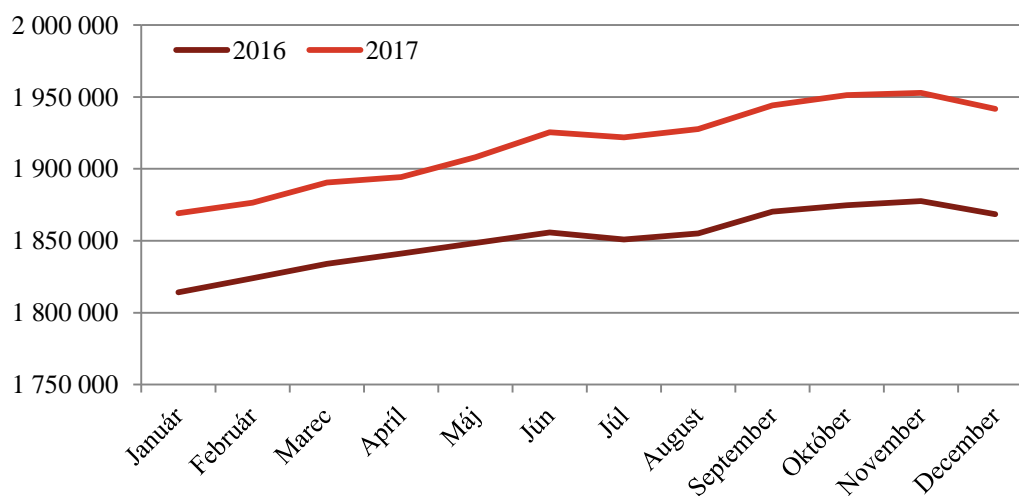
Graf 2.2 Počet zamestnávateľov evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2017 Sociálna poisťovňa evidovala 179 588 zamestnávateľov, čo oproti decembru 2016 predstavuje nárast o 3 577 zamestnávateľov (o 2,03 %).

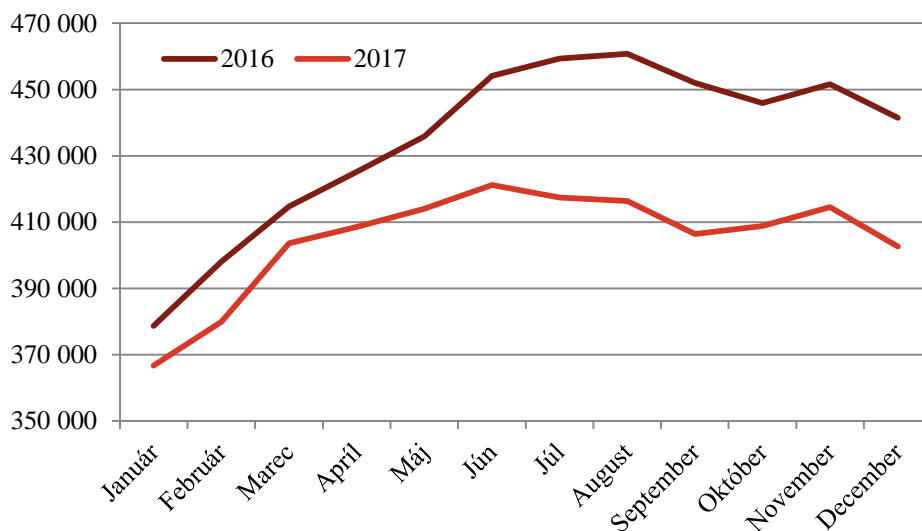
Graf 2.3 Počet právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2017 Sociálna poisťovňa evidovala 1 941 628 právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom, čo oproti decembru 2016 predstavuje nárast o 73 244 právnych vzťahov (o 3,92 %).

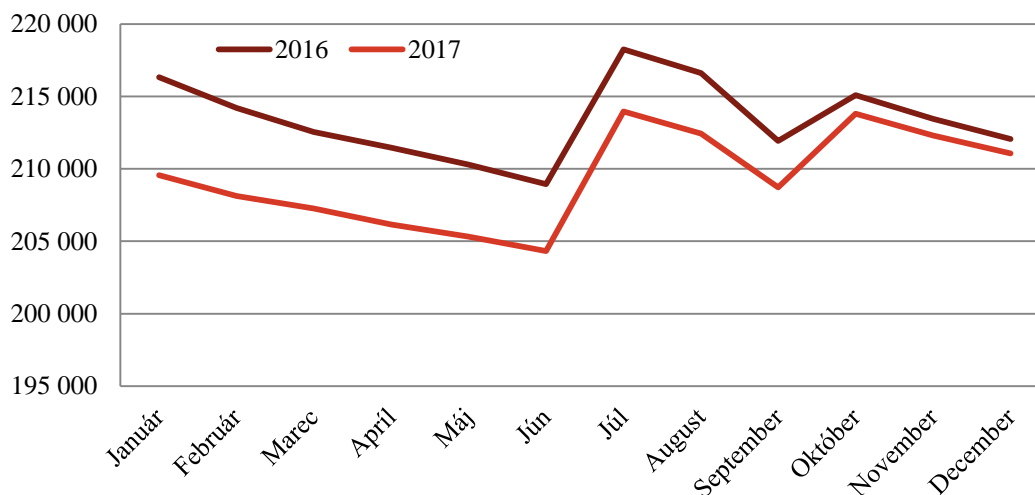
Graf 2.4 Počet dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2017 Sociálna poisťovňa evidovala 402 610 dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, čo oproti decembru 2016 predstavuje pokles o 38 869 dohôd (o 8,80 %).

Graf 2.5 Počet samostatne zárobkovo činných osôb evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2017 Sociálna poisťovňa evidovala 211 071 samostatne zárobkovo činných osôb, čo oproti decembru 2016 predstavuje pokles o 988 osôb (o 0,47 %).

2.1.2.2 Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl¹¹ ŠÚ SR

Pozitívny vývoj na trhu práce, ktorý sa začal oživením rastu celkovej zamestnanosti v hospodárstve v roku 2014, pokračoval aj v roku 2017. Vplyvom silného rastu dopytu na trhu práce, ktorý pretrvával celý predchádzajúci rok, stúpol nielen koncoročný, ale aj priemerný stav celkovej zamestnanosti SR na novú, historicky najvyššiu úroveň.

Podľa údajov ŠÚ SR, VZPS sa celkový priemerný počet pracujúcich SR v roku 2017 v porovnaní s rokom 2016 medziročne zvýšil o 1,5 %, resp. 38,6 tis. na 2 530,7 tis, pričom rast celkovej zamestnanosti oproti roku 2016 spomalil (o 1,3 p. b.).

Nižšia dynamika rastu celkovej zamestnanosti podľa VZPS súvisí s poklesom počtu krátkodobo migrujúcich za prácou do zahraničia (s pobytom do 1 roka). Ich počet na medziročnej báze klesol o 6,5 % (cca o 10 tisíc osôb) a dosiahol takmer 150 tisíc. To znamená, že uvedený rast bol podporený najmä rastom zamestnanosti v domácej ekonomike (bez pracujúcich v zahraničí).

Z hľadiska postavenia v zamestnaní na celkovom raste zamestnanosti mali výraznejší podiel zamestnanci, keď sa počet zamestnancov medziročne zvýšil o 1,8 %, kým počet podnikateľov vzrástol menej výrazne (o 0,6 %). Výraznejšie sa zvýšil počet podnikateľov so zamestnancami (o 1,9 %) a miernejšie bez zamestnancov (o 0,2 %). Na druhej strane poklesol počet vypomáhajúcich členov domácnosti (o 33,3 %).

Z hľadiska pohlavia bol intenzívnejší rast počtu pracujúcich zaznamenaný u žien (o 2,8 %), ako u mužov (o 0,5 %).

V roku 2017 sa zvýšil podiel zamestnancov pracujúcich na **kratší pracovný čas**. Takúto možnosť práce využilo v priemere 6,8 % z celkového počtu zamestnancov, čo bolo o 0,1 p. b. viac ako v roku 2016. U žien bol tento podiel tradične vyšší (8,7 %) ako u mužov (5,0 %). V porovnaní s rokom 2016 sa absolútny počet zamestnancov pracujúcich na kratší pracovný čas zvýšil o 3,4 tis. osôb, pričom intenzita ich medziročného rastu o (2,4 %) bola rýchlejšia ako celkový rast počtu zamestnaných v SR (1,8 %).

Z hľadiska veku bol medziročný rast zamestnanosti zaznamenaný v 5-ročných vekových skupinách 20-24 rokov, od 40 do 49 rokov a skupine pracujúcich 55 a viac ročných. V ostatných vekových skupinách bol v roku 2017 zaznamenaný medziročný pokles počtu pracujúcich. Medziročný vývoj počtu pracujúcich podľa jednotlivých 5-ročných vekových skupín je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 2.5 Pracujúci podľa veku v roku 2017 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2017/2016
Spolu	2 530,7	100,0	101,5
v tom veková skupina:			
15 – 19 rokov	11,3	0,4	99,1
20 – 24 rokov	153,0	6,0	102,7
25 – 29 rokov	290,1	11,5	97,2
30 – 34 rokov	324,7	12,8	97,9
35 – 39 rokov	367,9	14,5	99,7
40 – 44 rokov	370,9	14,7	103,5
45 – 49 rokov	302,7	12,0	102,0
50 – 54 rokov	293,5	11,6	99,2
55 – 59 rokov	272,9	10,8	103,6
60 – 64 rokov	115,3	4,6	117,7
65 a viac rokov	28,6	1,1	140,2

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

¹¹ Metodika VZPS je v súlade s medzinárodnými definíciami a odporúčaniami Medzinárodnej organizácie práce (ILO) a Eurostatu vrátane osôb na riadnej materskej dovolenke a pracujúcich v zahraničí do 1 roka

V porovnaní s rokom 2016 pokles počtu pracujúcich bol zaznamenaný len v skupine pracujúcich so stredným odborným (učňovským) vzdelaním bez maturity a úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou. Na druhej strane najintenzívnejší rast zamestnanosti však dosiahli osoby so základným vzdelaním a úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou. Najväčší podiel na celkovej zamestnanosti mali osoby s úplným stredným odborným (učňovským) vzdelaním s maturitou, so stredným odborným (učňovským) vzdelaním bez maturity a s vysokoškolským vzdelaním (cca 84 %).

Tabuľka 2.6 Pracujúci podľa vzdelania v roku 2017 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2017/2016
Spolu	2 530,7	100,0	101,5
v tom vzdelanie:			
Základné	117,0	4,6	111,4
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	662,1	26,2	97,7
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	167,4	6,6	111,4
Úplné stredné všeobecné s maturitou	105,4	4,2	102,3
Úplné stredné odborné s maturitou	835,5	33,0	98,1
Vyššie odborné	21,5	0,8	102,4
Vysokoškolské	621,8	24,6	106,6
Bez vzdelania	0,1	0,0	100,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z **regionálneho hľadiska** medziročný rast počtu pracujúcich zaznamenali všetky kraje (v rozsahu od 0,4 % do 2,4 %). Najväčším podielom sa na celkovom počte pracujúcich tradične podieľajú najľudnatejšie kraje (Prešovský a Košický) a Bratislavský kraj.

Tabuľka 2.7 Pracujúci podľa krajov v roku 2017 (priemer za rok)

Kraj	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2017/2016
SR spolu	2 530,7	100,0	101,5
v tom:			
Bratislavský	337,0	13,3	101,0
Trnavský	281,5	11,1	100,4
Trenčiansky	288,6	11,4	102,4
Nitriansky	325,9	12,9	102,3
Žilinský	320,1	12,6	101,1
Banskobystrický	296,1	11,7	101,4
Prešovský	349,3	13,8	102,3
Košický	332,2	13,1	101,4

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z celkového počtu pracujúcich SR v roku 2017 **pracovalo v zahraničí**¹² 149,3 tis. osôb, čo predstavovalo 5,9 % z celkového počtu pracujúcich SR. Počet krátkodobo pracujúcich v zahraničí sa medziročne znížil o takmer 10,4 tis., resp. o 6,5 %.

Dlhodobo najviac osôb, ktoré si nachádzajú prácu v zahraničí, boli najmä z Prešovského kraja (viac ako ¼ z celkového počtu krátkodobo pracujúcich občanov SR v zahraničí). Z európskych krajín

¹² Išlo o krátkodobú zamestnanosť, t. j. osoby, ktoré pracovali v zahraničí do jedného roku vrátane časovo neobmedzenej dochádzky za prácou.

pracovali slovenskí občania najmä v Českej republike a v Rakúsku (tieto dva štáty sa podieľali viac ako 50 % na krátkodobej pracovnej zahraničnej migrácii občanov SR). Medzi migrantmi prevládali pracujúci v stavebníctve, v zdravotníctve a sociálnych službách a v priemyselných odvetviach.

Počet krátkodobo pracujúcich Slovenských občanov v zahraničí poklesol v 5 krajoch, naopak v 3 krajoch ich počet vzrástol.

Tabuľka 2.8 Vývoj zahraničnej pracovnej migrácie podľa krajov v roku 2017

Kraj	Pracujúci v zahraničí (v tis. osôb)	index 2017/2016	Podiel na SR (v %)	Podiel pracujúcich v zahraničí na celkovej zamestnanosti SR, resp. kraja (v %)
SR spolu	149,3	93,5	100,0	5,9
v tom:				
Bratislavský	8,1	112,5	5,4	2,4
Trnavský	8,6	126,5	5,8	3,1
Trenčiansky	11,6	89,2	7,8	4,0
Nitriansky	20,9	113,6	14,0	6,4
Žilinský	22,8	86,0	15,3	7,1
Banskobystrický	17,6	81,9	11,8	5,9
Prešovský	38,2	92,0	25,6	10,9
Košický	21,7	87,1	14,5	6,5

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Miera zamestnanosti osôb vo veku 20 – 64 rokov sa v porovnaní s rokom 2016 medziročne zvýšila o 1,3 p. b. na 71,1 %, a to u oboch pohlaví (o 0,5 p. b. u mužov na 77,4 % a u žien o 2,0 p. b. na 64,7 %).

Z hľadiska veku najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti dosiahli 5-ročné vekové skupiny od 35 do 54 rokov (viac ako 80 %). U mužov špecifickú mieru zamestnanosti 80 % a viac dosiahli všetky 5-ročné vekové skupiny vo veku od 25 - 54 rokov, u žien bola špecifická miera zamestnanosti na úrovni 80 % a viac v 5-ročných vekových skupinách od 40 do – 49 rokov (príloha ku kapitole 2, tabuľka 2).

V porovnaní s rokom 2016 sa špecifická miera zamestnanosti znížila vo vekových skupinách 25 – 34 rokov a 40 – 44 rokov. V ostatných 5-ročných vekových skupinách bol zaznamenaný medziročný rast miery zamestnanosti v rozsah od 0,1 p. b. u vekovej skupiny 15 – 19 rokov do 4,5 p. b. vo vekovej skupine 60 – 64 rokov. Výrazne nadpriemerný rast bol aj vo vekových skupinách 55 – 59 rokov (o 4,0 p. b.) a 20 – 24 rokov (o 3,4 p. b.).

Špecifická **miera zamestnanosti mladých ľudí (vo veku 15 – 24 rokov)** dosiahla priemernú úroveň 26,9 % a bola o 1,7 p. b. vyššia ako pred rokom. Jej úroveň sa medziročne zvýšila u oboch pohlaví, výraznejšie u žien (o 3,0 p. b. na 21,2 %) ako u mužov (o 0,5 p. b. na 32,4 %).

Špecifická **miera zamestnanosti starších (vo veku 55 – 64 rokov)** dosiahla úroveň 53,0 % a bola o 3,9 p. b. vyššia ako pred rokom. Zvýšila sa u oboch pohlaví, pričom výraznejšie u žien (o 6,1 p. b. na 49,6 %) ako mužov (o 1,5 p. b. na 56,6 %). To sa odrazilo aj vo výraznejšom znížení rozdielu miery zamestnanosti medzi mužmi a ženami v uvedenej vekovej skupine (z 11,6 p. b. v roku 2016 na 7,0 p. b. v roku 2017). Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľke 2.

Z hľadiska vzdelania najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti dosiahla skupina obyvateľov s vyšším odborným vzdelaním (82,9 %) a vysokoškolským vzdelaním (78,5 %). Naopak, najnižšia bola špecifická miera zamestnanosti osôb bez školského vzdelania (0,9 %) a so základným vzdelaním (21,4 %). V porovnaní s rokom 2016 poklesla miera zamestnanosti len u osôb s vysokoškolským vzdelaním 3. stupňa a bez školského vzdelania. Vo všetkých ostatných vzdelanostných skupinách miera zamestnanosti medziročne vzrástla (v rozsahu od 0,7 p. b. do 4,2 p. b.) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 2).

V rámci jednotlivých regiónov najvyššiu mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov dosiahol Bratislavský kraj (79,2 %). Na druhej strane jej najnižšia úroveň bola

v Košickom kraji (65,1 %), aj keď sa jej úroveň medziročne zvýšila len o 1,1 p. b. Najvýraznejšiu medziročnú dynamiku rastu miery zamestnanosti v uvedenej vekovej skupine mali Trenčiansky a Nitriansky kraj a najnižšiu Bratislavský kraj. Pokles miery zamestnanosti vo veku 20 – 64 rokov zaznamenal len Trnavský kraj.

Uvedený vývoj sa odrazil na znížení medziregionálnych rozdielov v úrovni miery zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov. Rozdiel medzi najnižšou a najvyššou mierou zamestnanosti obyvateľov vo veku 20-64 rokov sa znížil zo 14,7 p. b. v roku 2016 na 14,1 p. b. v roku 2017.

Tabuľka 2.9 Miera zamestnanosti vo veku 20 – 64 rokov podľa krajov
(priemer za rok v %)

Kraj	Miera zamestnanosti vo veku 20 – 64 rokov		Zmena 2017/2016 (v p. b.)
	rok 2016	rok 2017	
SR spolu	69,8	71,7	1,9
Bratislavský	78,7	79,2	0,5
Trnavský	74,8	74,6	-0,2
Trenčiansky	71,4	73,9	2,5
Nitriansky	69,9	71,9	2,0
Žilinský	69,9	70,9	1,0
Banskobystrický	67,9	69,2	1,3
Prešovský	65,1	67,0	1,9
Košický	64,0	65,1	1,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.2.3 Zamestnanosť podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR

Podľa štvrťročného podnikového výkazníctva priemerný počet zamestnaných osôb v hospodárstve SR za rok 2017 dosiahol 2 348 930 osôb. V porovnaní s rokom 2016 vzrástol o 1,8 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavovalo prírastok 42,0 tis. osôb.

Pokiaľ ide o odvetvovú štruktúru, z celkového počtu zamestnaných osôb SR v roku 2017 pracovalo v pôdohospodárstve 3,7 % (oproti roku 2016 zníženie o 0,2 p. b.), v priemysle 23,2 % (oproti roku 2016 zvýšenie o 0,3 p. b.), v stavebníctve 6,9 % (v roku 2016 to bolo 6,8 %) a v sektore služieb 66,2 % (66,4 % v roku 2016).

V rámci sektora služieb najväčší podiel na celkovej zamestnanosti malo odvetvie veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel (15,9 %).

V porovnaní s rokom 2016 sa znížila zamestnanosť len v podnikoch s 500 – 999 zamestnancami. Ostatné veľkostné kategórie podnikov zaznamenali medziročný rast počtu zamestnancov (v rozsahu od 0,4 % do 8,5 %). Malé a stredné podniky vrátane živnostníkov sa v roku 2017 podieľali na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR 69,8 %, čo bolo o 0,1 p. b. menej ako v roku 2016.

Tabuľka 2.10 Zamestnanosť podľa veľkosti podnikov (priemer za rok)

Počet zamestnancov	2016			2017		
	Osoby	Index 2016/2015	Podiel v %	Osoby	Index 2017/2016	Podiel v %
0 – 19	353 747	107,1	15,3	369 074	104,3	15,7
20 – 49	229 992	106,4	10,0	232 904	101,3	9,9
50 – 249	395 380	102,7	17,1	400 568	101,3	17,1
250 – 499	143 149	89,4	6,2	155 288	108,5	6,6
500 – 999	156 144	112,6	6,8	149 618	95,8	6,4
1 000 a viac	394 557	102,0	17,1	404 978	102,6	17,2
Živnostníci* (odhad)	634 000	99,9	27,5	636 500	100,4	27,1
Spolu	2 306 968	102,5	100,0	2 348 930	101,8	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2016, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2017

*vrátane zamestnancov u živnostníkov

2.1.2.4 Voľné pracovné miesta

V roku 2017 bolo v hospodárstve SR podľa štatistického výkazníctva k dispozícii v priemere 21 123 voľných pracovných miest. V porovnaní s rokom 2016 ich počet vzrástol o 5,3 % (absolútne o 1 069 miest).

Z hľadiska jednotlivých odvetví počet voľných pracovných miest medziročne poklesol v odvetviach informácie a komunikácia, finančné a poisťovacie činnosti, činnosti v oblasti nehnuteľností, odborné a vedecko-technické činnosti, administratívne činnosti, vzdelanie, zdravotníctvo a sociálna pomoc. Naopak počet voľných pracovných miest medziročne vzrástol v odvetviach poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov, v priemysle najmä v priemyselnej výrobe, v stavebníctve a vo viacerých odvetviach služieb (z toho najviac v rámci ubytovacích a stravovacích služieb).

V absolútnom vyjadrení najviac voľných pracovných miest pribudlo v priemyselnej výrobe (1 048 miest).

Z regionálneho hľadiska bolo v roku 2017 najviac voľných pracovných miest v Bratislavskom kraji - 8 518, čo predstavovalo 40,3 % z celkového priemerného počtu voľných pracovných miest v SR (rok 2016 zaznamenal až 41,1 %). Počet voľných pracovných miest vzrástol vo všetkých krajoch s výnimkou Košického kraja, kde bol počet voľných pracovných miest nižší ako pred rokom.

Tabuľka 2.11 Voľné pracovné miesta v roku 2017 podľa krajov (priemer za rok)

Kraj	Voľné pracovné miesta		Index 2017/2016
	Počet	Podiel na SR (v %)	
SR spolu	21 123	100,0	105,3
v tom:			
Bratislavský	8 518	40,3	103,4
Trnavský	2 058	9,7	121,6
Trenčiansky	2 052	9,7	120,6
Nitriansky	1 601	7,6	102,4
Žilinský	1 964	9,3	100,5
Banskobystrický	1 794	8,5	104,1
Prešovský	1 795	8,5	109,0
Košický	1 341	6,3	87,5

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR
 vo 4. štvrťroku 2017

V roku 2017 bola miera voľných pracovných miest (percentuálny podiel voľných pracovných miest na celkovom počte pracovných miest) v SR na úrovni 1,1 % a v porovnaní s rokom 2016 sa mierne zvýšila (o 0,1 p. b.). Najvyššia miera voľných pracovných miest bola v Bratislavskom kraji, kde na 100 pracovných miest pripadali viac ako 2 voľné pracovné miesta. V ostatných krajoch sa pohybovala miera voľných pracovných miest na úrovni od 0,5 % v Košickom kraji do 1,1 % v Trnavskom a Žilinskom kraji.

2.1.3 Vývoj nezamestnanosti

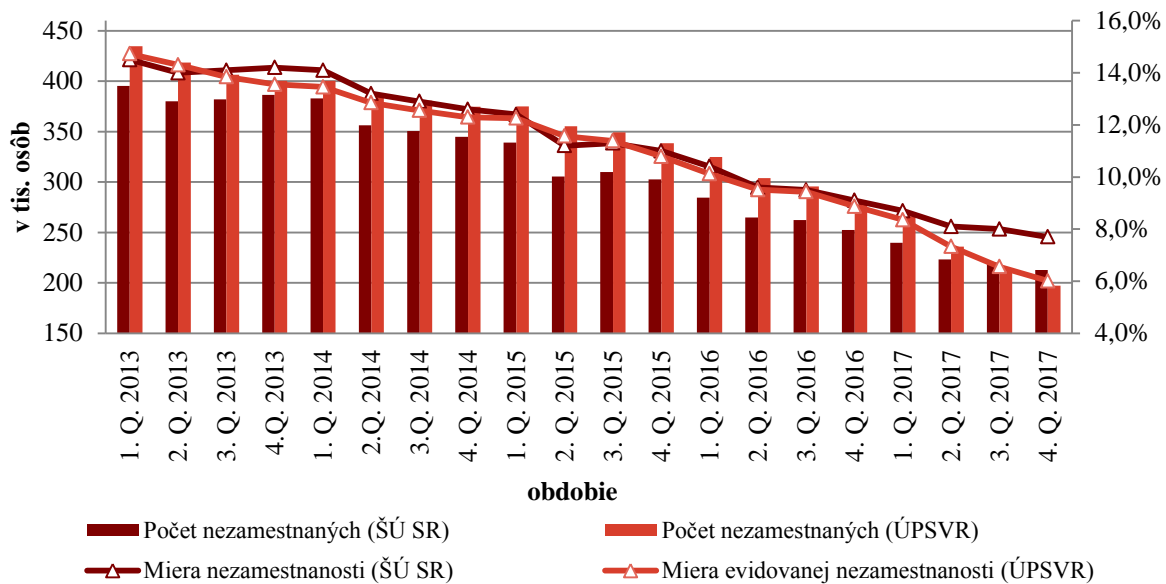
Podobne ako zamestnanosť aj nezamestnanosť možno sledovať na základe viacerých prístupov, ktoré sa konceptuálne odlišujú.

Metodika nezamestnanosti *na základe evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny* sa významne odlišuje od metodiky nezamestnanosti na základe VZPS, zachytáva odlišnú populáciu z dôvodu rozdielnej definície nezamestnaného, závisí od motivácie evidovať sa, ako aj od legislatívnych podmienok evidencie. Hoci nie je medzinárodne porovnateľná, poskytuje administratívne údaje, ktorých vykazovanie je možné na mesačnej báze a na najnižšej administratívno-územnej úrovni.

Výberové zisťovanie pracovných síl realizované ŠÚ SR v domácnostiach zachytáva nezamestnaných podľa definície Medzinárodnej organizácie práce ako osoby vo veku od 15 do 74 rokov, ktoré súčasne spĺňajú nasledujúce tri podmienky:

1. v referenčnom týždni nemali žiadnu platenú prácu;
2. v posledných štyroch týždňoch si aktívne hľadali prácu alebo si prácu našli a do zamestnania nastúpia najneskôr do 3 mesiacov a zároveň
3. sú schopné nastúpiť do práce najneskôr do dvoch týždňov.

Graf 2.6 Porovnanie vývoja nezamestnanosti podľa evidencie ŠÚ SR a ÚPSVR

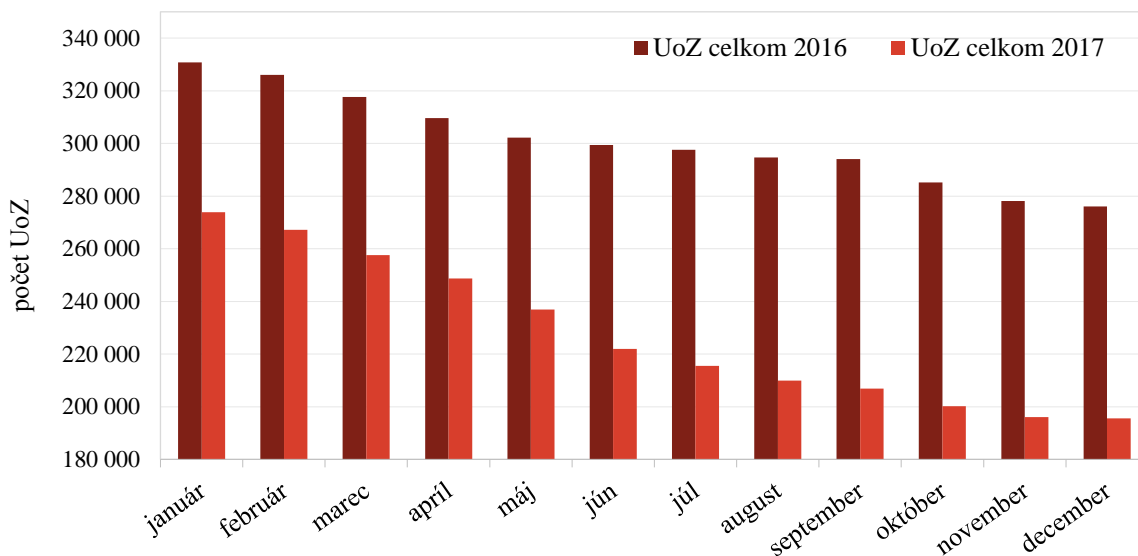

Zdroj: ŠÚ SR (VZPS), ÚPSVR

2.1.3.1 Nezamestnanosť podľa evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny

V roku 2017 bolo v SR **priemerne evidovaných 227 542 uchádzačov o zamestnanie** (ďalej aj „UoZ“). Vývoj evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých mesiacoch charakterizoval pozitívny trend počas celého roka. Počet evidovaných nezamestnaných bol v každom mesiaci nižší ako v rovnakom mesiaci predchádzajúceho roka, a to aj u mužov aj u žien, v priebehu roka 2017 sa opäť znižoval aj medzimesačne. V porovnaní s rokom 2016 počet UoZ priemerne mesačne poklesol o 73 446 osôb, t. j. o 24,40 % (v roku 2016 bolo priemerne evidovaných 300 988 UoZ).

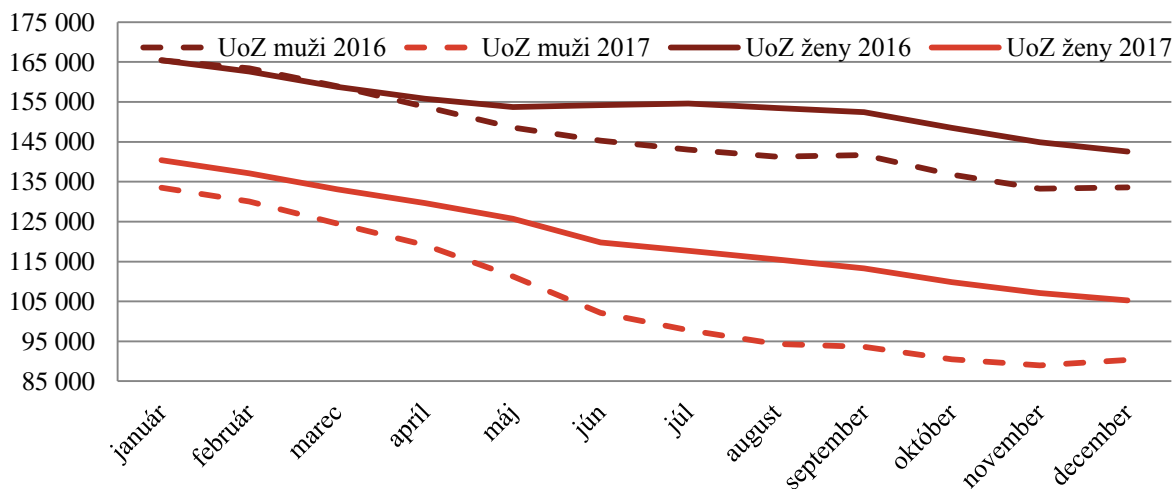
Graf 2.7 Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: ÚPSVR

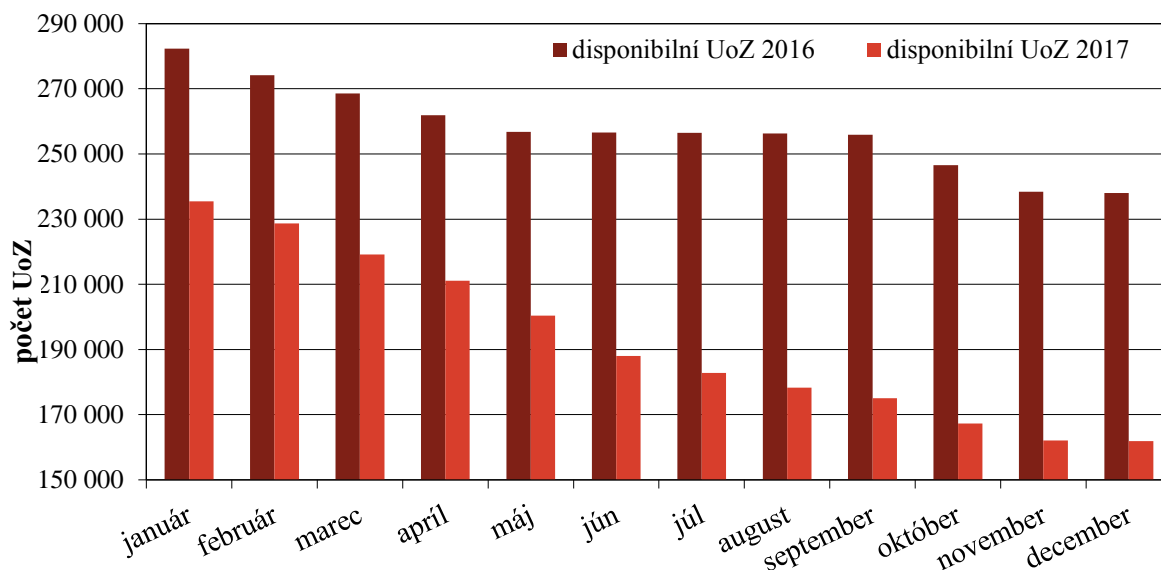
Z celkového priemerného počtu UoZ bolo v evidenciách 121 198 žien (53,26 %), čo v porovnaní s rokom 2016 (priemerne 153 896 žien) predstavovalo pokles o 32 698 osôb, t. j. o 21,25 %. Najvyšší podiel žien na celkových počtoch UoZ v roku 2017 bol v Nitrianskom kraji (58,58 %), v ostatných krajoch sa podiel pohyboval v rozmedzí od 50,41 % (Prešovský kraj) do 58,16 % (Trnavský kraj).

Graf 2.8 Vývoj počtov nezamestnaných mužov a žien v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: ÚPSVR

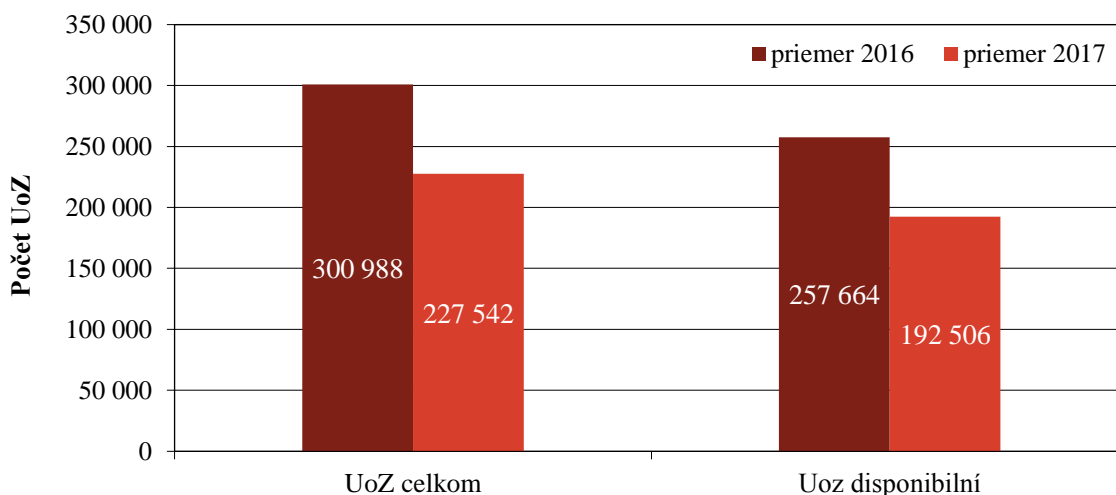
Graf 2.9 Vývoj počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: ÚPSVR

Priemerný počet disponibilných¹³ UoZ dosiahol v roku 2017 počet 192 506 osôb. V medziročnom porovnaní je to pokles o 65 158 osôb, t.j. o 25,29 % (v roku 2016 bolo evidovaných v priemere 257 664 UoZ).

Graf 2.10 Porovnanie priemerných počtov uchádzačov o zamestnanie v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: ÚPSVR

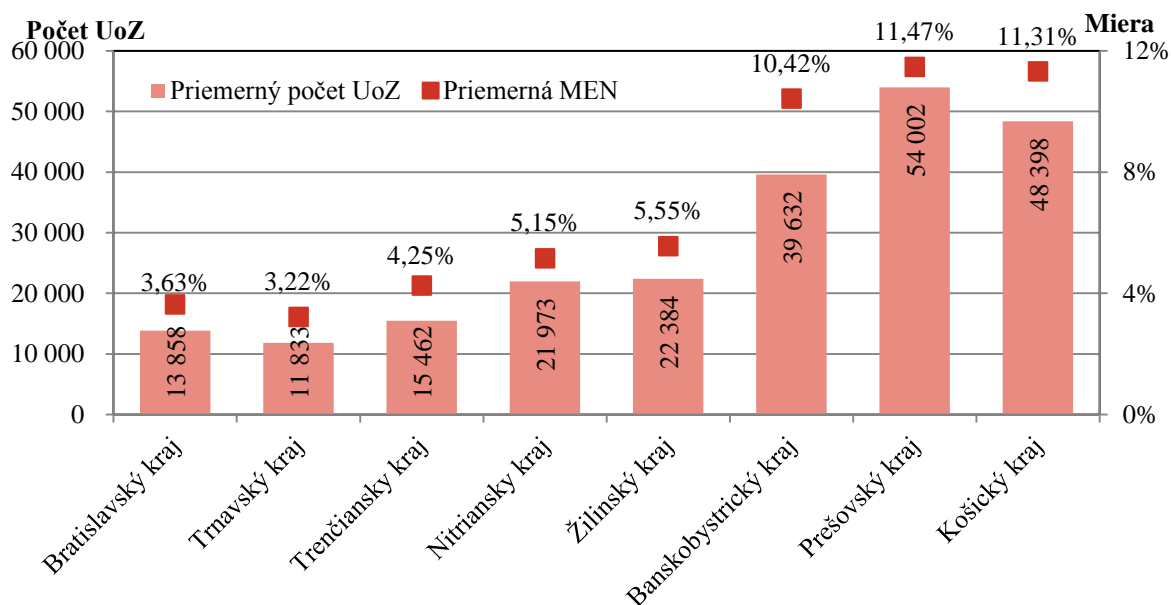
Miera evidovanej nezamestnanosti (vypočítaná z disponibilného počtu UoZ) v jednotlivých kvartáloch počas roka postupne klesala, vo všetkých kvartáloch roku 2017 bola nižšia ako v roku 2016. V priemere za rok 2017 dosiahla úroveň 7,06 % (priemerný medziročný pokles o 2,42 p. b.).

Z regionálneho hľadiska bola za rok 2017 najvyššia úroveň priemernej miery evidovanej nezamestnanosti zaznamenaná v Prešovskom kraji (11,47 %) a najnižšia v Trnavskom kraji (3,22 %). Úroveň celoslovenského priemeru miery evidovanej nezamestnanosti (7,06 %) bola okrem

¹³ Disponibilný UoZ je UoZ, ktorý bezprostredne po ponuke voľného pracovného miesta môže nastúpiť do pracovného pomeru. Ide o evidovaného nezamestnaného, na strane ktorého nie je žiadna objektívna prekážka pre prijatie do zamestnania.

Prešovského kraja prekročená v Košickom kraji s ročným priemerom 11,31 % a v Banskobystrickom kraji s ročným priemerom 10,42 %.

Graf 2.11 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti a priemerný počet UoZ v krajoch SR v roku 2017

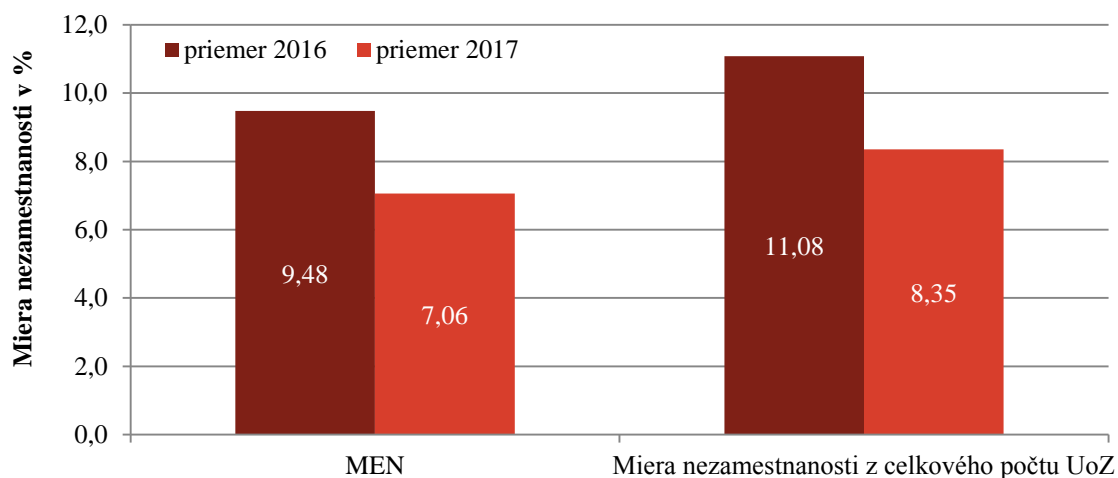

Zdroj: ÚPSVR

Vo všetkých krajoch SR bol dosiahnutý medziročný pokles priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v rozpätí od 1,27 p. b. v Bratislavskom kraji do 3,21 p. b. v Banskobystrickom kraji. Medziročný pokles priemernej miery evidovanej nezamestnanosti, vyšší ako priemer za SR (2,42 p. b.), bol zaznamenaný v troch krajoch: Prešovskom (o 3,00 p. b.), Nitrianskom (o 3,04 p. b.) a v Banskobystrickom (o 3,21 p. b.). V Bratislavskom kraji bol zaznamenaný pokles o 1,27 p. b., v Žilinskom kraji o 1,89 p. b., v Košickom kraji o 1,94 p. b., v Trnavskom kraji o 2,24 p. b. a v Trenčianskom kraji o 2,41 p. b. (Grafické znázornenie miery evidovanej nezamestnanosti je uvedené v prílohe ku kapitole 2, graf 1.)

Miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie dosiahla v priemere za rok 2017 úroveň 8,35 %, čo predstavovalo oproti roku 2016 pokles o 2,73 p. b.

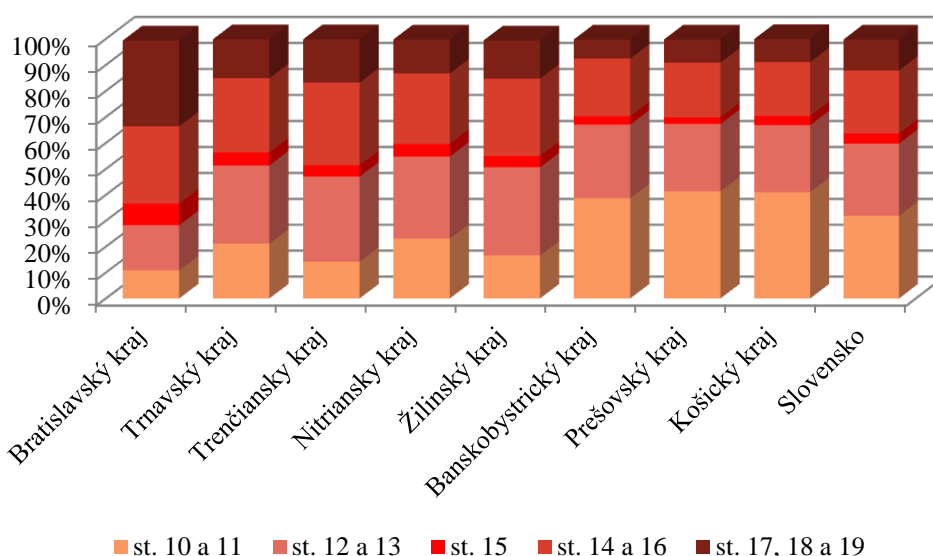
Graf 2.12 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti a miera nezamestnanosti z celkového počtu UoZ v SR v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: ÚPSVR

Štruktúra UoZ podľa vzdelania¹⁴ sa v roku 2017 v porovnaní s minulými rokmi mierne zmenila. Priemerný mesačný počet bol najvyšší u UoZ iba so základným vzdelaním (stupeň 11) alebo s neukončeným základným vzdelaním (stupeň 10) v počte 72 542 osôb a v percentuálnom vyjadrení 31,88 %. Druhý najvyšší počet dosiahla skupina UoZ so stredným odborným vzdelaním (vrátane nižšieho stredného odborného vzdelania, t.j. stupne vzdelania 12 a 13) v počte 63 368 osôb a v percentuálnom vyjadrení 27,85 %. Nasleduje skupina UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (stupeň 14) v počte 54 182 osôb a s podielom 23,81 %. Menej početnú skupinu tvorili vysokoškolsky vzdelaní UoZ (stupne 17, 18 a 19) v počte 27 088 a s podielom 11,90 %, pričom najviac bolo UoZ s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v počte 21 781 osôb a s podielom 9,57 %; najmenej naopak UoZ s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa, s priemerným počtom 713 osôb a s podielom 0,31 %. K najmenej početným skupinám patrili aj UoZ s vyšším odborným vzdelaním (stupeň 16) s počtom 1 076 a s podielom 0,47 % a UoZ s úplným stredným všeobecným vzdelaním (stupeň 15) s počtom 8 761 a podielom 3,85 %.

Graf 2.13 Podiel UoZ podľa stupňa vzdelania v krajoch SR v roku 2017

Zdroj: ÚPSVR

Z regionálneho hľadiska bolo v troch krajoch najviac nezamestnaných evidovaných uchádzačov so základným alebo neukončeným základným vzdelaním (stupne vzdelania 10, 11). V Prešovskom kraji ich bolo 41,41 %, v Košickom 41,03 % a v Banskobystrickom kraji 38,72 %. V Žilinskom (34,09 %), Trenčianskom (32,84 %), Nitrianskom (31,72 %) a v Trnavskom kraji (30,23 %) sa na nezamestnanosti najvyšším počtom podieľali UoZ s nižším stredným a so stredným odborným vzdelaním (stupne vzdelania 12, 13). Najvyšším podielom (32,99 %) sa na počte evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie v Bratislavskom kraji podieľali vysokoškolsky vzdelané osoby (stupne vzdelania 17, 18 a 19). Z hľadiska medziročného porovnania si zastúpenie jednotlivých vzdelanostných skupín UoZ vo všetkých krajoch s výnimkou Bratislavského (v roku 2016 boli najpočetnejšou skupinou UoZ so stupňom vzdelania 14 a 16) a Trenčianskeho (UoZ s vysokoškolským vzdelaním vystriedali na tretej pozícii UoZ so stupňom vzdelania 10 a 11) zachovalo rovnaké pozície.

¹⁴stupeň vzdelania

10 Neukončené základné vzdelanie	15 Úplné stredné všeobecné vzdelanie
11 Základné vzdelanie	16 Vyššie odborné vzdelanie
12 Nižšie stredné odborné vzdelanie	17 Vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa
13 Stredné odborné vzdelanie	18 Vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa
14 Úplné stredné odborné vzdelanie	19 Vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa
N/A neurčené	

Z hľadiska vekovej štruktúry v roku 2017 boli najpočetnejšou skupinou medzi UoZ osoby vo veku 15 – 24 rokov (31,41 tis. osôb), pričom tvorili 13,80 % zo všetkých UoZ. Druhou najpočetnejšou skupinou s počtom 29,51 tis. osôb a podielom 12,97 % boli UoZ vo veku 55–59 rokov, nasledovala skupina osôb vo veku 35 – 39 rokov s počtom 27,66 tis. osôb a podielom 12,16 %. Medziročne na úkor ostatných vekových skupín opäť poklesol podiel UoZ do 29 rokov najmä zásluhou programov zameraných práve na túto vekovú kategóriu.

Tabuľka 2.12 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku v krajoch SR v roku 2017 (v %)

Územie (kraje SR)	v tom								
	15-24r.	25-29r.	30-34r.	35-39r.	40-44r.	45-49r.	50-54r.	55-59r.	nad 60r.
Bratislavský	10,46	13,30	13,38	14,61	12,69	9,04	9,56	12,21	4,74
Tmavský	13,60	11,97	11,95	12,91	11,77	9,61	10,88	13,08	4,22
Trenčiansky	13,24	12,38	11,21	11,74	10,59	9,80	11,87	14,79	4,39
Nitriansky	11,66	10,22	10,95	11,99	12,05	10,47	12,42	15,64	4,61
Žilinský	15,10	12,38	10,77	10,68	10,92	10,54	11,68	13,95	3,97
Banskobystrický	12,07	10,58	11,38	12,06	12,65	10,78	12,76	14,27	3,45
Prešovský	16,73	12,49	12,05	12,08	11,91	10,51	10,78	10,95	2,49
Košický	13,51	11,98	12,10	12,32	12,50	11,08	11,57	12,09	2,87
<i>Slovensko</i>	13,80	11,83	11,73	12,16	12,03	10,49	11,55	12,97	3,44

Zdroj: ÚPSVR

Z hľadiska dĺžky evidencie v roku 2017 dosiahol priemerný počet UoZ s dobou evidencie nad 12 mesiacov 108 024 osôb, pričom tento počet medziročne klesol o 44 586 osôb (o 29,22 %). Podiel evidovaných nad 12 mesiacov na celkovom počte UoZ klesol o 3,23 p. b. na 47,47 %, priemerný počet evidovaných UoZ do 12 mesiacov medziročne klesol o 28 860 osôb (19,45 %). Počet UoZ evidovaných nad 48 mesiacov sa medziročne znížil na 51 563 osôb a predstavoval 22,66 % z celkového počtu UoZ. Z evidovaných do 48 mesiacov bolo najviac UoZ v kategórii do 3 mesiacov, pričom predstavovali 50 135 osôb, s podielom 22,03 %. Medziročný pokles počtu UoZ nastal vo všetkých skupinách UoZ.

Najvyšší priemerný počet UoZ žien v roku 2017 bol v skupine evidovaných nad 48 mesiacov, a to 29 297 osôb (24,17 %). Druhý najvyšší počet UoZ žien bol dosiahnutý v skupine evidovaných do 3 mesiacov, a to 24 707 osôb (20,396 %).

Priemerná dĺžka evidencie UoZ v roku 2017 v porovnaní s rokom 2016 (12,87 mesiacov) poklesla na 10,16 mesiaca.

Tabuľka 2.13 Priemerný počet uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky evidencie v mesiacoch v roku 2017 podľa regiónov SR (v osobách)

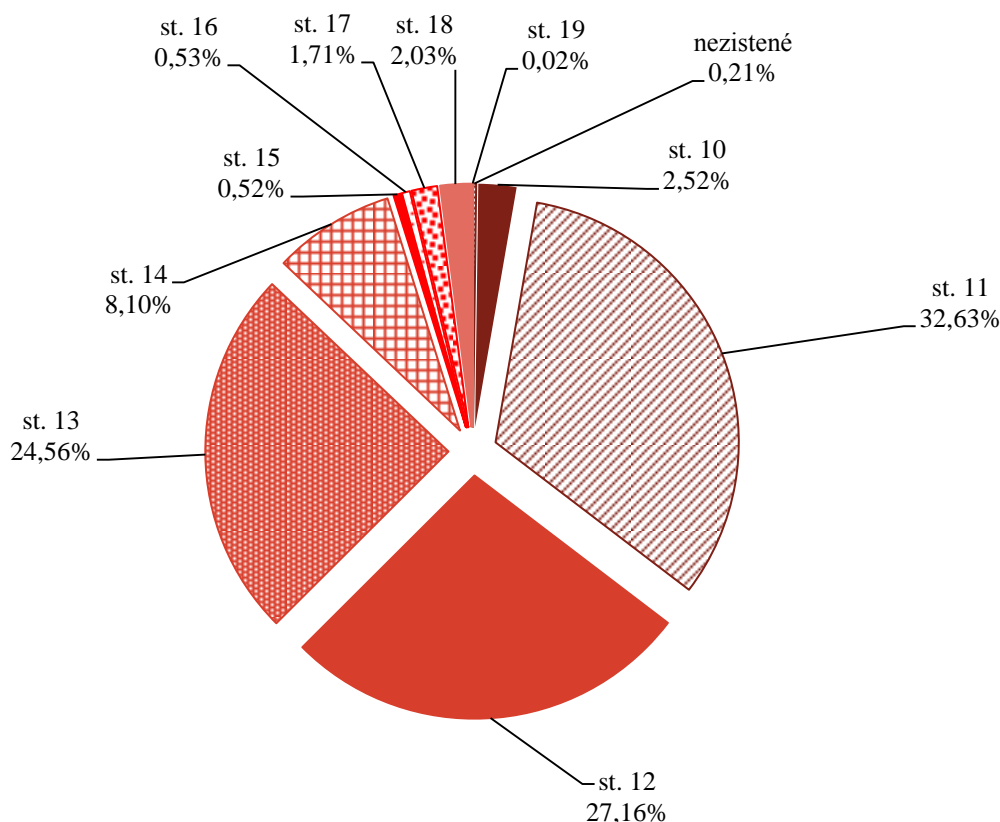
Územie (kraje SR)	spolu	do 3 mes.	4-6 mes.	7-9 mes.	10-12 mes.	13-18 mes.	19-24 mes.	25-30 mes.	31-36 mes.	37-42 mes.	43-48 mes.	nad 48 mes.
Bratislavský	13 858	4 422	3 069	1 649	921	981	590	438	305	257	224	1 004
Tmavský	11 833	4 267	2 610	1 309	715	751	460	299	201	165	137	921
Trenčiansky	15 462	4 701	3 023	1 638	968	1 107	660	477	335	296	255	2 002
Nitriansky	21 973	5 868	3 835	2 181	1 378	1 598	1 001	796	644	569	456	3 650
Žilinský	22 384	6 134	4 114	2 388	1 484	1 779	1 107	758	506	445	390	3 279
Banskobystrický	39 632	7 088	5 016	3 231	2 281	3 113	2 191	1 660	1 244	1 093	917	11 799
Prešovský	54 002	9 580	6 786	4 519	3 355	4 544	3 255	2 424	1 772	1 475	1 216	15 077
Košický	48 398	8 076	5 840	4 083	2 991	4 076	2 913	2 266	1 678	1 422	1 222	13 832
<i>Slovensko</i>	227 542	50 135	34 292	20 997	14 094	17 948	12 176	9 116	6 684	5 721	4 817	51 563

Zdroj: ÚPSVR

V roku 2017 bolo na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej aj „úrady PSVR“) nahlásených v priemere mesačne 60 046 **voľných pracovných miest** (VPM) na trhu práce, čo predstavuje medziročný nárast o 21 876 VPM mesačne. Z regionálneho hľadiska bolo v roku 2017 v priemere za mesiac najviac VPM v Bratislavskom kraji (13 608 VPM), Trnavskom kraji (11 931 VPM) a Nitrianskom kraji (7 247 VPM). Najmenej VPM ponúkal Košický kraj (3 754 VPM).

Z pohľadu dopytu podľa ukončeného vzdelania bolo v roku 2017 najviac voľných pracovných miest požadujúcich základné vzdelanie (19 499 VPM, t. j. 32,63 %) a nižšie stredné odborné vzdelanie (16 306 VPM, t. j. 27,16 %). S najnižším počtom boli k dispozícii miesta pre UoZ s úplným stredným všeobecným vzdelaním (315 VPM a 0,52 % podiel) a s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa (15 VPM a 0,02 % podiel). V roku 2017 bol zaznamenaný posun v štruktúre aj početnosti medzi jednotlivými skupinami VPM podľa vzdelania oproti roku 2016, kedy boli najviac zastúpené VPM so stredným odborným vzdelaním (11 507 VPM), s nižším stredným odborným vzdelaním (7 684 VPM) a so základným vzdelaním (7 684 VPM).

Graf 2.14 Podiel VPM v roku 2017 podľa požiadaviek na vzdelanie

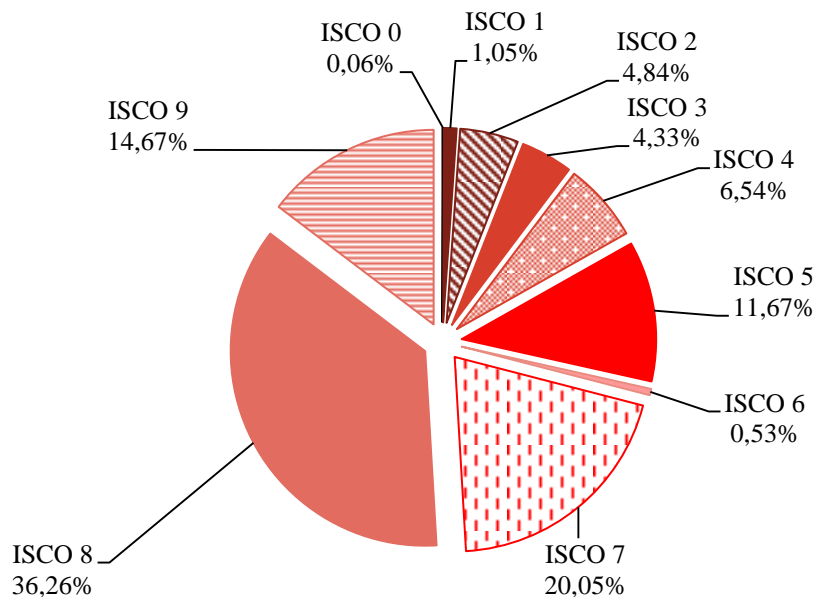

Zdroj: ÚPSVR; stupeň vzdelania je definovaný v poznámke pod čiarou pod číslom 15

Z regionálneho hľadiska bolo najviac VPM pre UoZ so základným vzdelaním v Trnavskom kraji (6 165 VPM) a Bratislavskom kraji (4 208 VPM), najmenej v Košickom kraji (577 VPM). Najvyšší počet VPM pre UoZ s nižším stredným odborným vzdelaním bol v Bratislavskom kraji (4 352 VPM), nasledoval Trnavský kraj (2 215 VPM) a najmenej ich bolo v Banskobystrickom kraji (1 125 VPM).

Podľa klasifikácie SK ISCO-08¹⁵ bolo v roku 2017 v priemere na úrady PSVR nahlásených najviac VPM pre operátorov a montérov strojov a zariadení (21 773 VPM, t.j. 36,26 %), pre kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov (12 036 VPM, t. j. 20,05 %) a pre pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov (8 809 VPM, t.j. 14,67 %). Najmenej VPM bolo nahlásených pre pracovníkov skupiny príslušníkov ozbrojených síl (38 VPM, t.j. 0,06 %). V roku 2017 bol zaznamenaný posun v štruktúre aj početnosti medzi jednotlivými skupinami VPM podľa klasifikácie SK ISCO-08 oproti roku 2016, kedy bolo najviac nahlásených VPM pre operátorov a montérov strojov a zariadení (11 754 VPM), pre kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov (7 295 VPM) a pre pracovníkov v službách a obchode (6 125 VPM)

Graf 2.15 Podiel VPM v roku 2017 podľa SK ISCO-08

Zdroj: ÚPSVR

Z regionálneho hľadiska bolo najviac VPM pre operátorov a montérov strojov a zariadení, nahlásených v Trnavskom kraji (6 025 VPM) a Bratislavskom kraji (4 241 VPM). Pre skupinu kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov bolo najviac VPM ponúkaných v Bratislavskom kraji (2 164 VPM) a v Prešovskom kraji (2 090 VPM). Pre pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov bolo najviac VPM ponúkaných v Bratislavskom kraji (2 175 VPM) a Trnavskom kraji (2 070 VPM).

³ SK ISCO-08

- 1 Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci
- 2 Špecialisti
- 3 Technici a odborní pracovníci
- 4 Administratívni pracovníci
- 5 Pracovníci v službách a obchode
- 6 Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve
- 7 Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci
- 8 Operátori a montéri strojov a zariadení
- 9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
- 0 Príslušníci ozbrojených síl

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie

Za znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie sa na účely zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov považujú:

- a) občan mladší ako 26 rokov veku, ktorý ukončil príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemal pravidelné platené zamestnanie (ďalej len „absolvent školy“)
- b) občan starší ako 50 rokov veku
- c) občan vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov (ďalej len „dlhodobo nezamestnaný občan“)
- d) občan, ktorý dosiahol vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie
- e) občan, ktorý najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemal pravidelné platené zamestnanie
- f) štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana
- g) občan, ktorý žije ako osamelá dospelá osoba s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na jeho starostlivosť alebo starajúca sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky
- h) občan so zdravotným postihnutím.

Ide o definovanie občanov, ktorí vzhľadom na vek, dĺžku vedenia v evidencii uchádzačov o zamestnanie, nedostatok praxe, zdravotný stav, stratu schopnosti vykonávať svoje doterajšie zamestnanie, rodinné dôvody alebo postavenie v spoločnosti ťažšie nachádzajú uplatnenie na trhu práce a preto potrebujú zvýšenú starostlivosť.

**Tabuľka 2.14 Priemerný počet znevýhodnených uchádzačov v roku 2017 podľa regiónov SR
(v osobách)**

Znevýhodnení UoZ podľa § 8 zák. č. 5/2004 Zb.								
Územie	písm. a)	písm. b)	písm. c)	písm. d)	písm. e)	písm. f)	písm. g)	písm. h)
Bratislavský kraj	712	3 668	3 881	1 522	7 267	0	27	252
Trnavský kraj	773	3 330	2 986	2 527	6 446	0	25	434
Trenčiansky kraj	1 034	4 792	5 216	2 234	8 481	0	85	863
Nitriansky kraj	1 235	7 166	8 812	5 093	13 147	2	216	566
Žilinský kraj	1 676	6 615	8 389	3 756	13 586	0	50	941
Banskobystrický kraj	1 484	12 063	22 198	15 480	27 520	1	265	1 415
Prešovský kraj	2 843	13 060	30 027	22 823	38 746	0	135	2 152
Košický kraj	2 145	12 820	27 614	20 145	35 095	3	285	1 396
Slovensko	11 901	63 514	109 124	73 580	150 288	6	1 088	8 018

Zdroj: ÚPSVR

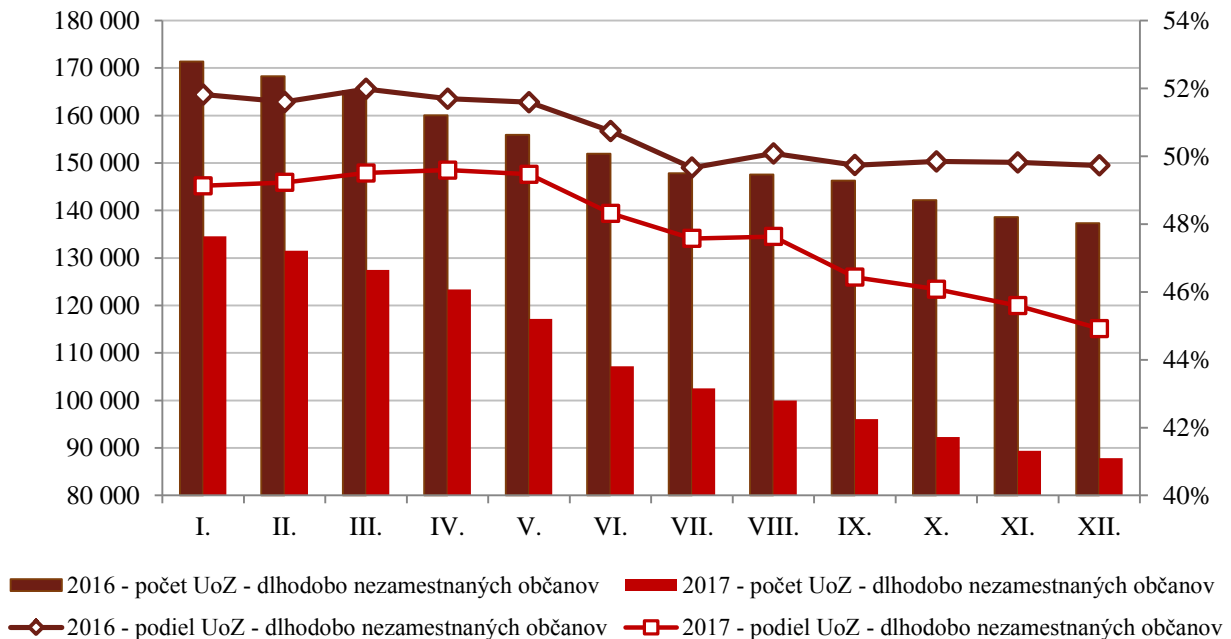
Z regionálneho hľadiska bol najvyšší počet znevýhodnených UoZ vo všetkých skupinách (okrem písmen f, g) v Prešovskom kraji. Ďalšími regiónmi s vysokými počtami znevýhodnených UoZ boli Košický a Banskobystrický kraj. Vo všetkých krajoch SR bol v roku 2017 najväčší počet znevýhodnených UoZ, ktorí 12 mesiacov pred zaradením nemali pravidelne platené zamestnanie a na druhom mieste bola skupina dlhodobo evidovaných občanov.

Najpočetnejšou skupinou znevýhodnených UoZ sú občania, ktorí najmenej **12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov** pred zaradením do **evidencie nemali pravidelne platené zamestnanie**, t.j. nemali zamestnanie, ktoré trvalo najmenej 6 po sebe nasledujúcich mesiacov. V roku 2017 ich bolo v priemere v evidencii 150 288, čo predstavovalo pokles oproti roku 2016 (201 403) o 51 115 osôb (resp. o 25,38 %). Podiel na celkovom priemernom počte UoZ predstavoval 66,05 %, čo v porovnaní s rokom 2016 (66,91 %) znamenalo pokles o 0,86 p. b.

Druhou najpočetnejšou znevýhodnenou skupinou sú **dlhodobo nezamestnaní občania**. V roku 2017 ich bolo v priemere v evidencii 109 124. Ich absolútny počet v porovnaní s rokom 2016 poklesol o 43 579 osôb (o 28,54 %).

Podiel dlhodobo nezamestnaných občanov na celkovom počte UoZ v roku 2017 predstavoval v priemere 47,96 %, čo v porovnaní s rokom 2016 (50,73 %), predstavuje pokles o 2,77 p. b.

Graf 2.16 Vývoj počtov UoZ dlhodobo nezamestnaných občanov a ich podiel na celkovom počte UoZ

Zdroj: ÚPSVR

Priemerný mesačný počet UoZ z radov **absolventov škôl** v roku 2017 dosiahol 11 901 osôb. V porovnaní s rokom 2016 (16 952 UoZ) poklesol o 5 051 osôb (resp. o 29,80 %). Podiel na celkovom priemernom počte UoZ v porovnaní s rokom 2016 klesol o 0,40 p. b., z 5,63 % na 5,23 % v roku 2017.

Vývoj stavov UoZ absolventov má cyklický charakter a býva ovplyvnený najmä prítokom absolventov do evidencie v súlade s harmonogramom školského roka na stredných a vysokých školách. Prítok absolventov dosahuje spravidla maximá v septembri daného roka, kedy po ukončení prázdnin prichádzajú do evidencie absolventi stredných škôl a učilišť. Ďalší vysoký prítok nastáva v júni kvôli prílevu absolventov vysokých škôl. Odtok je výraznejší v septembri, a to kvôli nástupu časti absolventov na sústavnú prípravu na povolanie.

Ku koncu roka 2017 bolo v evidencii na úradoch PSVR 9 230 nezamestnaných absolventov škôl denného štúdia, čo predstavovalo 4,72 % (5,29 % v roku 2016) na celkovom počte všetkých UoZ. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka (14 596 osôb) to znamenalo pokles o 5 366 absolventov (relatívne o 36,76 %).

Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry najpočetnejšiu skupinu ku koncu roka 2017 tvorili absolventi s úplným stredným odborným vzdelaním, ktoré získali na SOŠ, v počte 4 152 osôb (44,98 % zo všetkých evidovaných absolventov). Špecifickú skupinu reprezentovali absolventi s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa s počtom 2 201 a podielom 23,85 % na celkovom počte evidovaných absolventov škôl (príloha ku kapitole 2, tabuľka 6).

Z pohľadu študijného odboru, najväčší podiel (52,71 %) tvorili absolventi v oblasti „Spoločenské vedy, náuky a služby“, a to v počte 4 865 osôb. Táto skupina zaznamenala ku koncu roka 2017 medziročný pokles absolventov o 2 995 osôb, percentuálne o 1,14 p. b.. Druhou najpočetnejšou skupinou boli absolventi v odbore „Technické vedy a náuky“, v počte 2 972 osôb a s podielom 32,20 %.

V roku 2017 bolo priemerne mesačne evidovaných 63 514 UoZ **starších ako 50 rokov**. V porovnaní s rokom 2016 (79 493 osôb) to predstavovalo pokles o 15 979 osôb (o 20,10 %).

Na celkovom počte UoZ predstavoval podiel UoZ starších ako 50 rokov 27,91 %, čo bol v porovnaní s rokom 2016 (26,41 %) nárast o 1,50 p. b..

V roku 2017 bolo v evidencii v priemere 8 018 **občanov so zdravotným postihnutím** a ich počet medziročne klesol o 2 782 osôb. Podiel UoZ so zdravotným postihnutím na celkovom počte UoZ v roku 2017 predstavoval 3,52 %, v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesol o 0,07 p. b..

Podiel uchádzačov o zamestnanie, ktorí žili ako osamelé dospelé osoby s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na ich starostlivosť alebo starajúce sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky na celkovom počte UoZ v roku 2017 poklesol o 0,05 p. b. na 0,48 %. V roku 2017 bolo v evidencii v priemere 1 088 týchto uchádzačov o zamestnanie, čo bolo o 507 osôb menej ako v roku 2016.

Tabuľka 2.15 Podiel vybraných znevýhodnených skupín uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie (v %)

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie	2016	2017	medziročný rast/pokles (p. b.)
Absolventi škôl	5,63	5,23	-0,40
UoZ starší ako 50 rokov	26,41	27,91	1,50
Dlhodobo nezamestnaní občania	50,73	47,96	-2,77
UoZ, ktorí 12 mesiacov pred zaradením nemali pravidelne platené zamestnanie	66,91	66,05	-0,86
UoZ so zdravotným postihnutím	3,59	3,52	-0,07

Zdroj: ÚPSVR

2.1.3.2 Nezamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl ŠÚ SR

Rast celkovej zamestnanosti bol sprevádzaný poklesom nezamestnanosti, ktorého dynamika sa na medziročnej báze mierne zrýchlila. Podľa metodiky VZPS klesol počet nezamestnaných v minulom roku medziročne o 15,8 %, t.j. cca o 42 tisíc a predstavoval 224,0 tisíc osôb. Miera nezamestnanosti (podľa VZPS) sa tým medziročne znížila o 1,6 p. b. a dosiahla 8,1 %.

Priemerná miera nezamestnanosti v roku 2017 sa medziročne znížila u oboch pohlaví, pričom u žien bol jej pokles intenzívnejší (o 2,3 p. b. na 8,4 %) ako u mužov (0,9 p. b. na 7,9 %). Napriek pretrvávajúcej vyššej miere nezamestnanosti žien sa rodový rozdiel medzi obidvomi pohlaviami znížil – z 1,9 p. b. v roku 2016 na 0,5 p. b. v roku 2017.

Špecifická miera nezamestnanosti mladých ľudí vo veku 15 – 24 rokov sa medziročne znížila o 3,3 p. b. na 18,9 %, pričom jej pokles bol výraznejší u žien (o 6,2 p. b. na 20,2 % ako u mužov (o 1,7 p. b. na 18,1 %).

Špecifická miera nezamestnanosti starších osôb (vo veku 55 – 64 rokov) bola medziročne nižšia o 3,0 p. b., keď dosiahla 6,0 %, pričom u mužov poklesla (o 2,7 p. b. na 5,7 %) a u žien poklesla (o 3,2 p. b. na 6,5 %).

Tabuľka 2.16 Nezamestnanosť podľa veku v roku 2017 (priemer za rok)

Kraj	Nezamestnaní		Miera nezamestnanosti		
	v tis. osôb	Podiel na SR (v %)	Index 2017/2016	v %	Zmena oproti 2016 (v p. b.)
SR spolu	224,0	100,0	84,2	8,1	-1,6
v tom veková skupina:					
15 – 19 rokov	9,4	4,2	101,1	45,0	0,9
20 – 24 rokov	29,0	12,9	79,7	15,9	-3,8
25 – 29 rokov	31,5	14,1	81,8	9,8	-1,6
30 – 34 rokov	30,2	13,5	89,9	8,5	-0,7
35 – 39 rokov	28,9	12,9	81,6	7,3	-1,5
40 – 44 rokov	25,0	11,2	96,5	6,3	-0,4
45 – 49 rokov	20,4	9,1	86,4	6,3	-1,0
50 – 54 rokov	24,3	10,8	88,7	7,7	-0,8
55 – 59 rokov	20,4	9,1	68,7	7,0	-3,1
60 – 64 rokov	4,5	2,0	76,3	3,8	-1,9
65 a viac rokov	0,6	0,3	120,0	1,9	-0,7

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z hľadiska vzdelania mali osoby so základným vzdelaním (30,2 %) takmer štvornásobne vyššiu mieru nezamestnanosti, ako je celková miera nezamestnanosti v SR. Naopak, najnižšia miera nezamestnanosti bola u osôb s vyšším odborným vzdelaním (2,1 %). Miera nezamestnanosti pod úrovňou SR bola ďalej u osôb s vysokoškolským vzdelaním (4,7 %) a úplným stredným odborným vzdelaním (5,9 %) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 5).

Vyššia tvorba pracovných miest vo všetkých krajoch a integrácia znevýhodnených osôb na trh práce sa v roku 2017 pozitívne premietla vo vývoji počtu nezamestnaných, ako aj miery nezamestnanosti vo všetkých krajoch. Pokračoval výrazný pokles miery nezamestnanosti aj v regiónoch s dlhodobo najvyššou (nadpriemernou) mierou nezamestnanosti (kraje Košický, Prešovský a Banskobystrický).

V roku 2017 počet nezamestnaných klesol vo všetkých **krajoch** v rozsahu od 2,1 % v Košickom kraji do 32,4 % v Trnavskom kraji. Najvyšší podiel na celkovom počte nezamestnaných mal Prešovský kraj (viac ako štvrtina z celkového počtu nezamestnaných SR).

Miera nezamestnanosti pod priemerom SR bola v piatich krajoch (Bratislavskom, Trnavskom, Trenčianskom, Nitrianskom, Žilinskom kraji). Výraznejší pokles nezamestnanosti bol najmä v regiónoch západného Slovenska, v ktorých je dlhodobo relatívne nižšia miera nezamestnanosti v porovnaní s kraji východného Slovenska (Košice a Prešov) s dlhodobo najvyššou

nezamestnanosťou. Rozdiel medzi najvyššou a najnižšou mierou nezamestnanosti medzi krajinami sa v porovnaní s rokom 2016 znížil (9,9 p. b. v roku 2016, 8,7 p. b. v roku 2017).

Tabuľka 2.17 Nezamestnanosť podľa krajov v roku 2017 (priemer za rok)

Kraj	Nezamestnaní			Miera nezamestnanosti	
	v tis. osôb	Podiel na SR (v %)	Index 2017/2016	v %	Zmena oproti 2016 (v p. b.)
SR spolu	224,0	100,0	84,2	8,1	-1,6
v tom:					
Bratislavský	14,6	6,5	83,9	4,2	-0,7
Trnavský	17,5	7,8	67,6	5,9	-2,6
Trenčiansky	12,3	5,5	70,7	4,1	-1,8
Nitriansky	22,1	9,9	73,2	6,3	-2,4
Žilinský	23,0	10,3	76,9	6,7	-1,9
Banskobystrický	41,3	18,4	94,3	12,3	-0,8
Prešovský	51,9	23,2	87,7	12,9	-1,9
Košický	41,4	18,5	97,9	11,1	-0,4

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

V priebehu roku 2017 pokračovala tendencia postupného znižovania úrovne dlhodobej nezamestnanosti. Podľa údajov z VZPS ŠÚ SR, v roku 2017 bolo v SR priemerne 131,7 tis. dlhodobo nezamestnaných (viac ako 12 mesiacov), čo predstavovalo 58,8 % z celkového počtu nezamestnaných v SR. V porovnaní s rokom 2016 poklesol počet dlhodobo nezamestnaných takmer o 19 tis. Pozitívne je, že v rámci dlhodobo nezamestnaných výraznejšie poklesol počet veľmi dlhodobo nezamestnaných (2 roky a viac).

Najväčší podiel v rámci dlhodobo nezamestnaných tvorili osoby s najnižším vzdelaním. Nezamestnané osoby, ktoré mali len základné alebo učňovské vzdelanie bez maturity sa podieľali na celkovom počte dlhodobo nezamestnaných približne 61 %, pričom ich podiel na celkovom počte nezamestnaných predstavoval približne 36 %. Súčasne sú uvedené vzdelanostné skupiny obyvateľov charakteristické nadpriemerným podielom dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných osôb.

Výrazne nadpriemerne vyšší podiel dlhodobo nezamestnaných je vo vekových skupinách v pred dôchodkovom veku (vo vekovej skupine 55-59 rokov, kde dlhodobo nezamestnaní v roku 2017 tvorili približne 69 % z celkového počtu nezamestnaných v tejto skupine).

Z pohľadu rozloženia dlhodobej nezamestnanosti podľa jednotlivých krajov najväčší podiel na nej mal Prešovský kraj, kde sa sústreďovalo približne 24,5 % z celkového počtu dlhodobo nezamestnaných v SR. Výrazne nadpriemerný podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných (nad 60 %) bol predovšetkým v Žilinskom, Banskobystrickom a Prešovskom kraji. Len v dvoch krajinách (Bratislavskom a Trenčianskom) bol podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných nižší ako 50 %.

**Tabuľka 2.18 Nezamestnanosť podľa dĺžky trvania nezamestnanosti v roku 2017
(priemer za rok)**

Trvanie nezamestnanosti	Počet nezamestnaných (v tis. osôb)	Podiel z celkového počtu nezamestnaných (v %)	Index 2017/2016
Spolu	224,0	100,0	84,2
v tom:			
do 1 mesiaca	20,0	8,9	70,9
od 1 mesiaca do 3 mesiacov	18,1	8,1	72,7
od 3 mesiacov do 6 mesiacov	21,1	9,4	85,4
od 6 mesiacov do 1 roka	33,2	14,8	88,5
od 1 roka spolu, v tom:	131,7	58,8	87,4
od 1 do 2 rokov	33,7	15,0	89,9
viac ako 2 roky	98,1	43,8	86,7

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.4 Aktívne opatrenia na trhu práce

2.1.4.1 Vyhodnotenie zmien právnych predpisov v oblasti služieb zamestnanosti v roku 2017

Zákon o službách zamestnanosti

Na trhu práce v roku 2017 pôsobili aktívne opatrenia na trhu práce (AOTP) s cieľom podporiť motiváciu zamestnávateľov pri vytváraní nových pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie (UoZ), podporiť vytváranie reálnych pracovných miest na miestnej a regionálnej úrovni a podporiť udržanie zamestnanosti širšej skupiny znevýhodnených UoZ.

V roku 2017 bola novelizáciou zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“) realizovaná regulácia podmienok, za ktorých môže UoZ vykonávať zárobkovú činnosť tak, že sa časovo upravila možnosť vykonávania tejto zárobkovej činnosti na zákonom stanovené obdobie v prepojení na možnosť jej vykonávania u jedného zamestnávateľa. K regulácií podmienok sa pristúpilo z dôvodu potreby reakcie na niektoré zistenia.

AOTP boli realizované v hodnotenom období najmä uplatňovaním zákona o službách zamestnanosti, ktorý bol novelizovaný:

- **zákonom č. 389/2015 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. V článku V sa s účinnosťou od 1. 1. 2017 novelizoval § 5 zákona o službách zamestnanosti, kde sa doplnila nová forma obchodnej spoločnosti v zmysle obchodného zákonníka,
- **zákonom č. 310/2016 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Článkom III sa s účinnosťou od 1. 7. 2017 doplnil § 67 v zákone o službách zamestnanosti, upravujúci oblasť spracúvania, zverejňovania a ochrany údajov,
- **zákonom č. 81/2017 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. S účinnosťou od 1. 5. 2017 sa zákon o službách zamestnanosti novelizoval vo viacerých oblastiach, napr.:
  - obmedzilo sa vykonávanie zárobkovej činnosti UoZ len na základe dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru podľa Zákonníka práce, t.j. formou dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti,
  - časovo sa upravila možnosť maximálneho obdobia vykonávania zárobkovej činnosti uzatvorením dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru na obdobie v úhrne 40 kalendárnych dní v roku v prepojení na možnosť jej vykonávania u jedného zamestnávateľa,
  - neumožnilo sa vykonávanie tejto zárobkovej činnosti u zamestnávateľa, u ktorého UoZ bezprostredne pred zaradením do evidencie UoZ pracoval alebo u zamestnávateľa, ktorý odmietol UoZ prijať do zamestnania sprostredkovaného úradom PSVR,
  - zabezpečila sa vyššia motivácia UoZ prijať a udržať si zamestnanie sprostredkované úradom PSVR tým, že sa neumožnil jeho bezprostredný opätovný vstup do evidencie UoZ, a to na obdobie šiestich mesiacov od skončenia zamestnania, ak tento občan skončil zamestnanie, ktoré mu sprostredkoval úrad PSVR, do jedného mesiaca, a to opakovane, t. j. minimálne dvakrát v priebehu troch rokov,
  - podporilo sa rozšírenie okruhu UoZ – absolventov škôl, na účely zabezpečenia lepšieho prístupu k získavaniu chýbajúcich odborných zručností a praktických skúseností na pracoviskách zamestnávateľa, čo zvyšuje ich predpoklady pre ich prvý vstup na trh práce,
  - podporilo sa zvýšenie mobility za prácou nastavením priaznivejších podmienok pre poskytovanie príspevku na dochádzku za prácou a príspevku na podporu mobility za prácou. Taktiež týmto zákonom s účinnosťou od 1.10.2017 nadobudlo účinnosť ustanovenie týkajúce sa možnosti podať žiadosť o zaradenie do evidencie UoZ

v elektronickej forme podpísanej kvalifikovaným elektronickým podpisom (§ 34 zákona o službách zamestnanosti).

- **zákonom č. 82/2017 Z. z.** ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony sa s účinnosťou od 1.5.2017 v súvislosti s transpozíciou smernice 2014/36/EÚ a smernice 2014/66/EÚ novelizoval zákon o službách zamestnanosti, kde sa upravili podmienky zamestnávania štátnych príslušníkov tretej krajiny s výkonom práce na území Slovenskej republiky.

2.1.4.2 AOTP na podporu zamestnateľnosti a zvyšovanie zamestnanosti a ich uplatňovanie v roku 2017

Podľa zákona o službách zamestnanosti boli v roku 2017 UoZ, záujemcom o zamestnanie (ďalej len „ZoZ“), zamestnancom za účelom ich umiestnenia a udržania na trhu práce a zamestnávateľom zabezpečené tieto AOTP:

a) podpora zvyšovania zamestnateľnosti UoZ a ZoZ

- informačné a poradenské služby (§ 42)
- odborné poradenské služby (§ 43)
- vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie (§ 46)
- príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)
- príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52)
- príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)

b) podpora zamestnanosti, vytvárania a udržania pracovných miest

- sprostredkovanie zamestnania (§ 32)
- vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47)
- príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)
- príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)
- integrácia znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie v sociálnom podniku pracovnej integrácie (§ 50b)
- príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)
- príspevok na podporu udržania pracovných miest (§ 50k)
- príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)
- príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)
- príspevok na podporu mobility za prácou (§ 53a)
- príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)
- príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d)
- finančná pomoc na podporu udržania zamestnanosti v malých podnikoch alebo stredných podnikoch (§ 53e)
- projekty a programy (§ 54)
- príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)
- príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)
- príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)
- príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)
- príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60).

Väčšina z AOTP sa realizovala prostredníctvom národných projektov, ktoré sú financované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a spolufinancované zo zdrojov štátneho rozpočtu. V roku 2017 bolo podporených celkovo **1 334 887 UoZ, ZoZ, resp. zamestnancov/pracovných miest** v celkovej sume finančných prostriedkov vo výške viac ako **165 mil. eur**. Prehľad o uplatňovaní jednotlivých AOTP v roku 2017 je uvedený v prílohe ku kapitole 2 – Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce a v tabuľke 7.

2.2 Mzdy a pracovné podmienky

Vyhodnotenie zmien právnych predpisov v roku 2017 v oblasti miezd a pracovných podmienok

Minimálna mzda

Vláda SR v súlade so zákonom č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2017 schválila nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 280/2016 Z. z., ktorým sa ustanovovala suma minimálnej mzdy na rok 2017. Predmetným nariadením bola ustanovená minimálna mzda v sume **435 eur mesačne a 2,500 eura** za odpracovanú hodinu. Medziročné zvýšenie oproti sume minimálnej mzdy 405 eur, platnej v roku 2016, predstavovalo 7,41 %.¹⁶

Zákonník práce

- Dňom 1. 5. 2017 nadobudol účinnosť zákon č. 82/2017 Z. z. ktorým sa mení s doplnia zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorým sa menil a doplnil zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov. Novelou sa:
  - v súlade s čl. 18 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/66/EÚ z 15. mája 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútropodnikového presunu ustanovila primeraná aplikácia tzv. tvrdého jadra – čl. 3 ods. 1 smernice 96/71/ES o vysielaní zamestnancov v rámci nadnárodného poskytovania služieb aj na vnútropodnikový presun zamestnanca z iného členského štátu EÚ (EHP) na výkon práce na územie Slovenskej republiky. Pokiaľ ide o mzdové podmienky, v súlade s čl. 5 ods. 4 písm. b) smernice 2014/66/EÚ, ustanovila sa povinnosť poskytovať mzdu na úrovni porovnateľnej mzdy,
  - v súvislosti so zmenou týkajúcou sa režimu pracovného povolenia a povolenia na pobyt doplnili nové dôvody skončenia pracovného pomeru zo zákona s cudzincom alebo osobou bez štátnej príslušnosti,
  - vo väzbe na čl. 4 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2015/1794, ktorou sa menila aj smernica 98/59/ES o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa hromadného prepúšťania ustanovilo, že hromadné prepúšťanie sa bude vzťahovať aj na členov posádky námornej lode a určil sa subjekt voči ktorému bude zamestnávateľ plniť informačnú povinnosť, týkajúcu sa hromadného prepúšťania. Taktiež sa upravila otázka zvolávania európskej zamestnaneckej rady, aby sa umožnila účasť členov námornej lode alebo ich náhradníkov.
- Dňom 1. júna 2017 nadobudol účinnosť zákon č. 95/2017 Z. z., ktorým sa mení a doplnia zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov. Novelou sa doplnili do Zákonníka práce dni, počas ktorých nie je možné nariadiť a ani dohodnúť so zamestnancom prácu, ktorou je predaj tovaru konečnému spotrebiteľovi vrátane súvisiacich prác. Do 1. 6. 2017 boli týmito sviatkami 1. január, Veľkonočná nedeľa, 24. december po 12.00 hodine a 25. december. Novelou sa zákaz rozšíril aj na 6. január, Veľký piatok, Veľkonočný pondelok, 1. máj, 8. máj, 5. júl, 29. august, 1. september, 15. september, 1. november, 17. november a 26. december. Výnimku predstavuje maloobchodný predaj podľa prílohy č. 1a Zákonníka práce (maloobchodný predaj na čerpacích staniciach s palivami a mazivami; maloobchodný predaj a výdaj liekov v lekárňach; maloobchodný predaj na letiskách, v prístavoch, v ostatných zariadeniach verejnej hromadnej dopravy a v nemocniciach; predaj cestovných lístkov; predaj suvenírov). V takýchto prípadoch možno zamestnancovi prácu nariadiť, ako aj s ním túto prácu dohodnúť. Predmetnou novelou sa rozšírila príloha 1a Zákonníka práce, podľa ktorej, je možné zamestnancovi nariadiť alebo

¹⁶ Dňa 11. októbra 2017 vláda Slovenskej republiky schválila nariadenie vlády SR č. 278/2017 Z. z., ktorým ustanovila sumu minimálnej mzdy na rok 2018 na 480,00 eur za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou a 2,759 eura za každú hodinu odpracovanú zamestnancom, čím sa suma minimálnej mzdy medziročne zvýšila o 10,34 %.

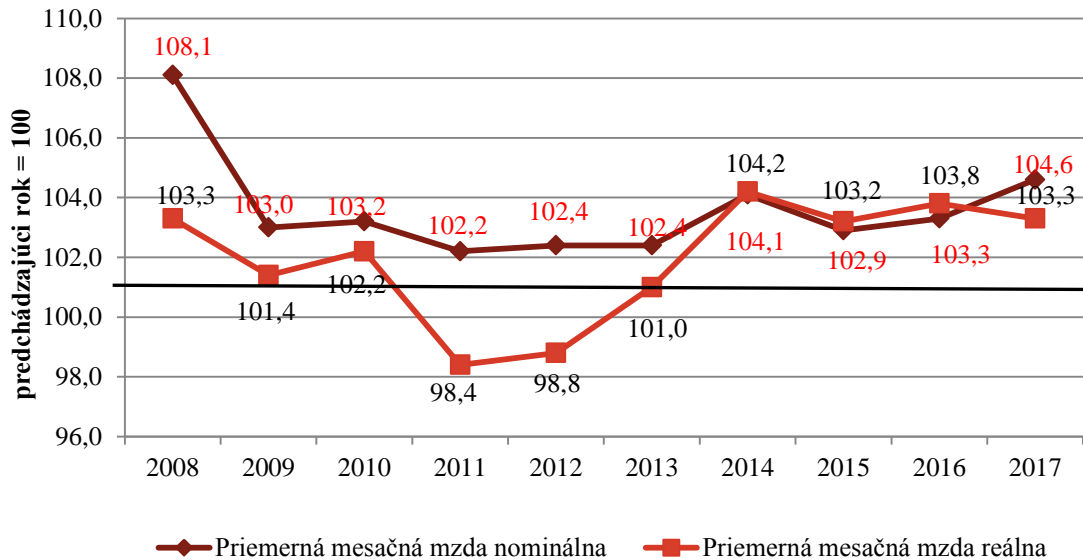
s ním dohodnúť prácu, ktorou je predaj kvetov 8. mája, 1. septembra a predaj kvetov a predmetov určených na výzdobu hrobového miesta 1. novembra.

- Dňom 30. decembra 2017 nadobudol účinnosť zákon č. 335/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 354/2016 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorým sa menil a doplnil zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov v tom zmysle, že Zákonník práce sa na právne vzťahy športových odborníkov pri výkone činnosti na základe zmluvy o výkone činnosti športového odborníka bude vzťahovať len v prípade, ak to ustanoví osobitný predpis. K doplneniu v Zákonníku práce došlo v súvislosti s vytvorením nového typu zmluvy o výkone činnosti športového odborníka v zákone o športe.

2.2.1 Mzdy

V roku 2017 dosiahla **priemerná nominálna mesačná mzda** zamestnanca v hospodárstve SR¹⁷ podľa údajov ŠÚ SR hodnotu **954 eur**, v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa zvýšila o 42 eur (medziročný rast o 4,6 %). Rast nominálnej mzdy bol o 1,3 p. b. rýchlejší ako v roku 2016. **Priemerná reálna mesačná mzda** zamestnanca v hospodárstve SR v roku 2017 sa medziročne zvýšila o 3,3 % (v roku 2016 o 3,8 %).

Graf 2.17 Vývoj priemernej mesačnej mzdy od roku 2008 (v %)

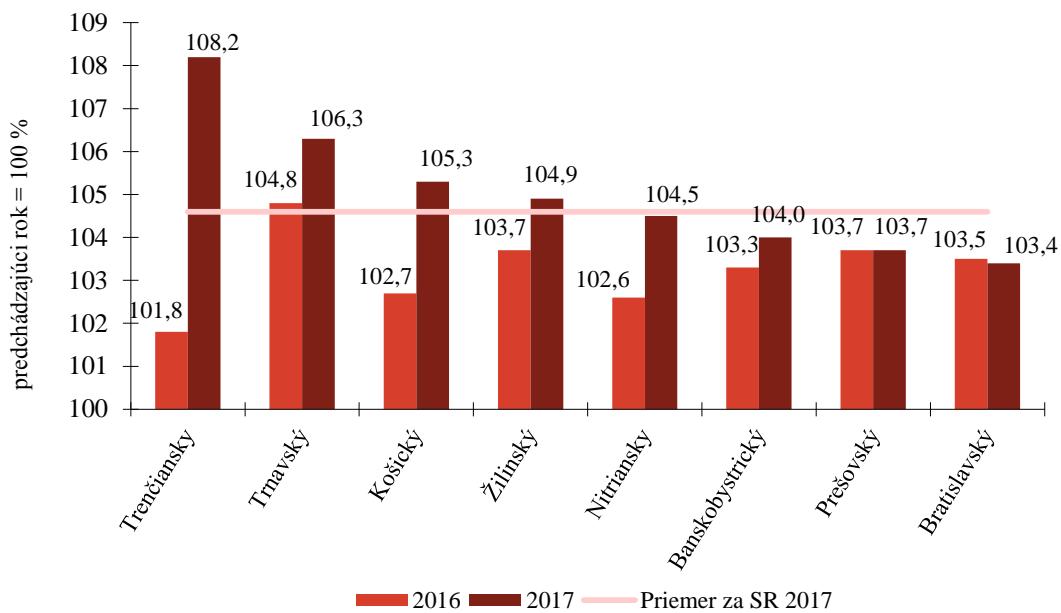
V roku 2017 pokračoval naďalej predstih rastu priemernej mesačnej nominálnej mzdy v hospodárstve voči rastu súhrnnej produktivity práce v bežných cenách. Súhrnná produktivita práce v bežných cenách, ktorej rast vytvára priestor pre rast nominálnej mzdy v hospodárstve, stúpila o 2,8 %.

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2017 v mzdovom vývoji pretrvávali výrazné regionálne rozdiely, keď sa v **jednotlivých krajoch** priemerná nominálna mesačná mzda pohybovala v rozpätí od 734 eur (Prešovský kraj) do 1 200 eur (Bratislavský kraj) s rozdielom 466 eur. V Prešovskom kraji dosahovala priemerná nominálna mesačná mzda 61,2 % (61,0 % v roku 2016) priemernej nominálnej mzdy Bratislavského kraja. Vyššia ako v priemere za celé hospodárstvo SR bola priemerná nominálna mesačná mzda len v Bratislavskom kraji, v ostatných krajoch bola pod priemerom SR.

Vo všetkých krajoch úroveň priemernej nominálnej mzdy zamestnancov presiahla úroveň roku 2016, pričom len v troch krajoch (Prešovský, Bratislavský, Banskobystrický) bol jej medziročný rast pod priemerom SR a v Nitrianskom a Žilinskom bol približne na úrovni priemeru za SR. V troch krajoch (Trnavský, Trenčiansky, Košický) bol jej medziročný rast v roku 2017 rýchlejší ako v roku 2016.

¹⁷ Podľa štvrtročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov; údaje upravené o štatistický odhad nevidovaných miezd.

Graf 2.18 Rast priemernej nominálnej mesačnej mzdy v rokoch 2016 a 2017 podľa krajov (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

Podľa odvetví najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu mali zamestnanci vo finančných a poisťovacích činnostiach (1 748 eur) a informáciách a komunikáciách (1 719 eur). Vyššia nominálna mesačná mzda ako celoslovenský priemer bola aj vo verejnej správe a obrane, povinnom sociálnom zabezpečení, odborných vedeckých a technických činnostiach a v priemysle. Najnižšiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu mali zamestnanci v ubytovacích a stravovacích službách (576 eur). V porovnaní s rokom 2016 sa znížil rozdiel medzi najlepšie a najhoršie plateným odvetvím (z 1 193 eur v roku 2016 na 1 172 eur v roku 2017).

V porovnaní s rokom 2016 sa priemerná nominálna mesačná mzda vo väčšine odvetví zvýšila, pričom najvyšší relatívny prírastok zaznamenali odborné, vedecké a technické činnosti, doprava a skladovanie, umenie a zábava a rekreácia.

Tabuľka 2.19 Priemerná mesačná nominálna mzda a jej rast v rokoch 2016 a 2017 podľa odvetví

Ekonomické činnosti (SK NACE rev. 2)	2016		2017	
	priemerná výška v €	index 2016/2015	priemerná výška v €	index 2017/2016
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	718	107,2	735	102,4
B,C,D,E Priemysel spolu	998	103,4	1 046	104,8
B Ťažba a dobývanie	1 113	106,9	1 079	96,9
C Priemyselná výroba	978	103,5	1 031	105,4
D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1 626	106,2	1 661	102,2
E Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	916	102,6	922	100,7
F Stavebníctvo	651	103,0	670	102,9
G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	830	102,0	866	104,3
H Doprava a skladovanie	904	104,8	960	106,2
I Ubytovacie a stravovacie služby	554	103,9	576	104,0
J Informácie a komunikácia	1 739	99,3	1 719	98,8
K Finančné a poisťovacie činnosti	1 747	103,6	1 748	100,1
L Činnosti v oblasti nehnuteľností	910	101,9	936	102,9
M Odborné, vedecké a technické činnosti	990	100,7	1 072	108,3
N Administratívne a podporné služby	885	102,7	887	100,2
O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	1 155	106,6	1 215	105,2
P Vzdelávanie	830	104,5	879	105,9
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	908	105,8	945	104,1
R Umenie, zábava a rekreácia	695	106,4	737	106,0
S Ostatné činnosti	598	100,8	618	103,3
Hospodárstvo spolu	912	103,3	954	104,6

Zdroj: ŠÚ SR

Priemerná nominálna aj reálna mesačná mzda stúpla vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov okrem reálnej mzdy zamestnancov u živnostníkov, ktorá zostala nezmenená (reálna mzda v podnikoch stúpla v rozmedzí od 0,4 % do 6,3 %), nominálna mzda stúpla vo všetkých veľkostných kategóriách v rozmedzí od 1,3 % do 7,7 %. Podľa veľkosti podnikov mali najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu zamestnanci v podnikoch s počtom 1 000 a viac zamestnancov, najnižšiu zamestnanci v podnikoch do 19 zamestnancov a u živnostníkov. Priemernú nominálnu mesačnú mzdu pod celoslovenským priemerom mali zamestnanci v menších podnikoch do 49 zamestnancov vrátane zamestnancov u živnostníkov. Postupne dochádza k výraznému rastu priemernej mzdy i v týchto podnikoch, predovšetkým v kategórii s 20 – 49 zamestnancami (najvýraznejší rast v roku 2017 bol zaznamenaný práve v tejto veľkostnej kategórii).

Tabuľka 2.20 Priemerná nominálna mesačná mzda podľa veľkosti podnikov

Počet zamestnancov	2016 (v €)	Indexy 2016/2015		2017 (v €)	Indexy 2017/2016	
		nominálna mzda	reálna mzda		nominálna mzda	reálna mzda
0 – 19	702	99,0	99,5	714	101,7	100,4
20 – 49	866	104,5	105,0	933	107,7	106,3
50 – 249	983	104,4	104,9	1 029	104,7	103,4
250 – 499	1 040	103,6	104,1	1 103	106,1	104,7
500 – 999	1 106	105,0	105,5	1 169	105,7	104,3
1 000 a viac	1 183	104,3	104,8	1 247	105,4	104,0
Živnostníci (odhad) ¹	608	101,2	101,7	616	101,3	100,0
Spolu	912	103,3	103,8	954	104,6	103,3

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2016, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2017

¹ mzda zamestnancov u živnostníkov

2.2.1.1 Priemerná mesačná hrubá mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére

Systém štvrťročného a ročného štatistického výkazníctva v podnikoch poskytuje základné údaje o počtoch zamestnancov a celkových mzdách, neposkytuje však údaje v detailnejšom členení (napr. podľa tried zamestnaní, veku, praxe, vzdelania, pohlavia), ktoré sú potrebné pre monitorovanie ceny práce. Súčasťou mzdovej štatistiky je preto aj Informačný systém o cene práce (ISCP), ktorého gestorom je MPSVR SR a ktorý zahŕňa aj pravidelné longitudinálne štvrťročné zisťovanie priemerých hodinových a mesačných zárobkov zamestnancov v detailnom členení¹⁸. Kvôli odlišným zdrojom údajov sa priemerné mzdy zistené z ISCP do istej miery odlišujú od priemernej mzdy zistenej ŠÚ SR na základe výkazníctva.

Podľa výsledkov celoslovenského výberového zisťovania z ISCP bola v roku 2017 *priemerná hrubá mesačná mzda* v hospodárstve SR **1 088 eur**, z toho v podnikateľskej sfére 1 125 eur a v nepodnikateľskej sfére 968 eur. (Medián hrubej mesačnej mzdy v roku 2017 predstavoval 862 eur, z toho v podnikateľskej sfére 864 eur a v nepodnikateľskej sfére 856 eur.)

Najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu v roku 2017 pri zohľadnení *dosiahnutého stupňa vzdelania* mali zamestnanci s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa – 1 591 eur, čo predstavovalo 146 % priemernej hrubej mesačnej mzdy v hospodárstve SR. Mzda zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa dosiahla v podnikateľskej sfére hodnotu 2 269 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 421 eur (príloha ku kapitole 2, tabuľka 8).

Podľa hlavných tried zamestnaní dosiahli najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci – 2 356 eur (v podnikateľskej sfére 2 532 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 744 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 9).

Z hľadiska veku dosiahli najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zamestnanci vo veku od 35 do 39 rokov – 1 207 eur (v podnikateľskej sfére vo veku od 35 do 39 rokov 1 264 eur a v nepodnikateľskej sfére vo veku 60 a viac rokov 1 013 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 10).

Z regionálneho hľadiska najvyššie priemerné mesačné mzdy poberali zamestnanci v Bratislavskom kraji – 1 435 eur (v podnikateľskej sfére 1 510 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 127 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 11).

Pri triedení **podľa druhu vlastníctva** najvyššiu priemernú hrubú mesačnú mzdu mali zamestnanci spoločností so zahraničným vlastníctvom – 1 356 eur (v podnikateľskej sfére 1 356 eur u zamestnancov spoločností s medzinárodným vlastníctvom s prevažujúcim súkromným sektorom a v nepodnikateľskej sfére u zamestnancov organizácií so štátnym vlastníctvom 1 121 eur).

¹⁸ Pravidelné sledovanie a vyhodnocovanie úrovne priemerných zárobkov, štruktúry miezd v detailnom členení podľa konkrétnych zamestnaní vyplýva z Nariadenia ES č. 530/1999 na zabezpečenie štruktúrnej štatistiky príjmov a Nariadenia Európskej komisie č.72/2002 o kvalite zisťovania štruktúry miezd zamestnancov.

Najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu v roku 2017 *podľa dosiahnutého stupňa vzdelania* mali zamestnanci so základným vzdelaním – 717 eur. Mzda zamestnancov so základným vzdelaním dosiahla v podnikateľskej sfére hodnotu 765 eur a v nepodnikateľskej sfére 540 eur.

Z pohľadu hlavných tried zamestnaní mali najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci – 615 eur (v podnikateľskej sfére 664 eur a v nepodnikateľskej sfére 516 eur).

Pri triedení *podľa veku* najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu mali zamestnanci do 20 rokov – 649 eur (v podnikateľskej sfére 654 eur a v nepodnikateľskej sfére 554 eur).

Z hľadiska druhu vlastníctva mali najnižšiu priemernú hrubú mesačnú mzdu zamestnanci vo vlastníctve združení, politických strán a cirkví – 814 eur (v podnikateľskej sfére zamestnanci družstevných organizácií 848 eur a v nepodnikateľskej sfére zamestnanci združení, politických strán a cirkví 775 eur).

Z regionálneho hľadiska najnižšie priemerné mesačné hrubé mzdy poberali zamestnanci v Prešovskom kraji – 868 eur (v podnikateľskej sfére v Prešovskom kraji 848 eur a v nepodnikateľskej sfére v Nitrianskom kraji 907 eur).

Z analýzy **podielu jednotlivých zložiek celkovej priemernej hrubej mesačnej mzdy** v roku 2017 (1 088 eur) je zrejmé, že najvyšší podiel tvorila základná mzda (66 %). Ďalšou významnou zložkou priemernej hrubej mesačnej mzdy boli náhrady mzdy, ktoré predstavovali 12 % a tretiu najvyššiu zložku tvorili prémie a odmeny (11 %). (príloha ku kapitole 2, tabuľka 12).

Podľa rodového členenia údajov o odmeňovaní priemerná hrubá mesačná mzda v roku 2017 u mužov bola 1 219 eur (v podnikateľskej sfére 1 266 EUR a v nepodnikateľskej sfére 1 108 eur) a u žien 950 eur (v podnikateľskej sfére 999 eur a v nepodnikateľskej sfére 978 eur). Priemerná hrubá mesačná mzda žien teda predstavovala 77,9 % priemernej hrubej mesačnej mzdy mužov, kým v rovnakom období minulého roka to bolo 78,0 %.

Výškou dosiahnutých miezd sa najviac približujú muži a ženy v hlavnej triede 4 administratívni pracovníci. V hlavnej triede 1 zákonodarcovia, riadiaci pracovníci je najvýraznejšia diferenciácia medzi pohlaviami.

Priemerná hrubá mzda za **plný pracovný čas** dosiahla 1 126 eur (v podnikateľskej sfére 1 160 eur a v nepodnikateľskej sfére 1 013 eur). Ženy pracujúce na plný pracovný čas zarábali priemerne mesačne 992 eur (999 eur v podnikateľskej sfére a 978 eur v nepodnikateľskej sfére), muži zarábali priemerne 1 248 eur (1 266 eur v podnikateľskej sfére a 1 108 eur v nepodnikateľskej sfére).

Podľa stupňa dosiahnutého vzdelania v roku 2017 dosahovali najvyššiu priemernú mesačnú mzdu ženy pracujúce na plný pracovný čas s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa v podnikateľskej sfére (1 810 eur) a v nepodnikateľskej sfére (1 431 eur). Muži s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa poberali najvyššiu priemernú mesačnú mzdu v podnikateľskej sfére (2 654 eur) i v nepodnikateľskej sfére (1 631 eur). Najnižšie priemerné mesačné mzdy poberali zamestnanci v podnikateľskej aj nepodnikateľskej sfére so základným vzdelaním. Najväčšie rozdiely podľa vzdelania medzi podnikateľskou a nepodnikateľskou sférou sú v mzdách mužov s vysokoškolskou kvalifikáciou III. stupňa, kde tento rozdiel predstavoval až 1 023 eur. Rozdiel medzi zárobkami žien v tejto kategórii bol 379 eur. (príloha ku kapitole 2, tabuľka 14).

Z pohľadu **hlavných tried SK ISCO-08** muži aj ženy pracujúci na plný pracovný čas zarábali v podnikateľskej aj nepodnikateľskej sfére v priemere najviac v triede 1 – zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci. Muži zarábali v priemere najmenej v triede 9 – pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci (v podnikateľskej sfére 750 eur a v nepodnikateľskej sfére 605 eur). U žien boli v priemere najnižšie mzdy, rovnako ako u mužov, v triede 9 – pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci (v podnikateľskej sfére 625 eur a v nepodnikateľskej sfére 520 eur) (príloha ku kapitole 2, tabuľka 15).

Len v podnikateľskej sfére sa zisťuje priemerný hodinový zárobok na pracovnoprávne účely (§ 134 Zákonníka práce). Údaje o priemernom hodinovom zárobku podľa jednotlivých kritérií sú uvedené v prílohe ku kapitole 2, tabuľky 16 - 20.

V súlade s vyššie uvedenými výsledkami porovnávania zárobkov zamestnancov v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére vychádza už dlhodobo priaznivejší výsledok v prospech podnikateľskej sféry. Najväčšie rozdiely v platoch u mužov aj u žien sú u vedúcich, riadiacich zamestnancov. Muži v podnikateľskej sfére zarábajú o 756 eur viac a ženy o 463 eur viac ako v nepodnikateľskej sfére.

Z celkového počtu zamestnancov (1 191 448) vo výberovom súbore Informačného systému o cene práce v roku 2017, bez ohľadu na dĺžku pracovného času, poberalo 65,14 % zamestnancov nižšiu mzdu ako zistený celorepublikový priemer 1 088 eur. Z počtu zamestnancov pracujúcich na plný pracovný čas poberalo minimálnu mzdu 1,61 % zamestnancov.

2.2.2 Úplné náklady práce

Podľa údajov ŠÚ SR (údaje sú v čase spracovania správy dostupné za rok 2016) ročné úplné náklady práce medziročne vzrástli o 4,6 % na 16 867 eur na zamestnanca.

Z celkových nákladov práce tvoril v roku 2016 súhrn **priamych nákladov** 72,93 % a **nepriamych nákladov** 27,14 %, od ktorých sa odpočítavajú subvencie prijaté zamestnávateľom vo forme dotácií (-0,07 %).

Tabuľka 2.21 Dynamika ročných nákladov práce v SR na zamestnanca (v eurách)

Druh nákladov	2012	2013	2014	2015	2016
Náklady práce spolu	14 554	15 018	15 721	16 121	16 867
z toho náklady:					
– priame	10 633	10 902	11 438	11 764	12 301
– nepriame	3 936	4 132	4 305	4 375	4 578

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

V roku 2016 zamestnávateľ vynaložil na svojho zamestnanca v priemere 1 406 eur za mesiac, čo bolo o 63 eur viac v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Medziročné tempo rastu priemerných mesačných nákladov práce sa v roku 2016 v porovnaní s rokom 2015 zvýšilo o 2,1 p. b.

Priame náklady na zamestnanca vzrástli v roku 2016 o 4,6 % na úroveň 1 025 eur a v porovnaní s rokom 2015 sa ich vývoj zrýchlil o 1,8 p. b. V skupine priamych nákladových položiek vzrástli mzdy o 4,9 %, z toho základné (tarifné) mzdy a platy o 4,1 % a prémie a odmeny o 7,8 %. Z 897 eur vyplatených na mzdy pripadlo na základnú (tarifnú) mzdu a plat za prácu 688 eur, na prémie a odmeny 124 eur a 50 eur na príplatky a doplatky, mzdové zvýhodnenia (nárast o 10 %). Náhrady za pracovnú pohotovosť mimo pracoviska vzrástli o 26,4 %, náhrady mzdy vzrástli o 2,5 % a peňažné plnenia zo zisku po zdanení poklesli o 7,8 %.

V roku 2016 dosiahli **nepriame náklady** práce úroveň 381 eur, pričom v porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k zrýchleniu ich vývoja o 3 p. b. Povinné príspevky na sociálne poistenie sa zvýšili o 5 % na úroveň 345 eur, nepovinné príspevky na sociálne poistenie vzrástli o 4,4 % na 8 eur. Z ďalších nepriamych nákladových zložiek sociálne výhody poklesli o 3,7 %, z toho príspevky na stravovanie o 4,8 % a ostatné príspevky do sociálneho fondu o 2,4 %. Sociálne dávky poskytované zamestnávateľmi vzrástli o 5,3 %, z toho náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti vzrástli o 8 % a náklady na odstupné poklesli o 5,1 %. Náklady na školenie zamestnancov zaznamenali pokles o 12,5 %. Ostatné nepriame náklady práce vzrástli o 22,5 %, a z toho náklady na nábor zamestnancov poklesli o 4,8 %.

Tabuľka 2.22 Štruktúra mesačných nákladov práce v SR za rok 2016

Položky nákladov práce	Podiel v %	€	Index 2016/2015
1. – 16. CELKOVÉ NÁKLADY PRÁCE	100,0	1 406	104,6
1. – 7. PRIAME NÁKLADY	72,93	1 025	104,6
1. Mzdy	63,79	897	104,9
2. Náhrady mzdy	8,50	119	102,5
3. Platby do programu sporenia	0,02	0	149,7
4. Náhrady za pracovnú pohotovosť (mimo pracoviska)	0,20	3	126,4
5. Peňažné plnenia zo zisku po zdanení	0,29	4	92,2
6. Ostatné priame náklady zamestnancom	0,14	2	92,7
7. Odmeny učňom	0,00	0	100,0
8. – 15. NEPRIAME NÁKLADY	27,14	381	104,6
8. Povinné príspevky na sociálne poistenie	24,54	345	105,0
9. Nepovinné príspevky na sociálne poistenie	0,54	8	104,4
10. Sociálne dávky	0,73	10	105,3
11. Príspevky na sociálne poistenie učňov	0,00	0	76,9
12. Sociálne výhody	0,85	12	96,3
13. Náklady na školenie zamestnancov	0,27	4	87,5
14. Poplatky a sankcie súvisiace so mzdami	0,01	0	48,9
15. Ostatné nepriame náklady práce	0,22	3	122,5
16. SUBVENCIE	-0,07	-1	-71,6

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

Dlhodobý trend rastúcej diferenciacie v nákladoch práce medzi ekonomickými činnosťami pokračoval aj v roku 2016. Najvyšší medziročný rast nákladov práce bol v nasledujúcich ekonomických činnostiach: v oblasti nehnuteľností (o 12,6 %), vo verejnej správe, sociálnom zabezpečení (o 7,8 %), v administratívnych službách (o 7,3 %), v zdravotníctve, sociálnej pomoci (o 6,3 %) a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (o 5,1 %). V porovnaní s predchádzajúcim rokom pokles nákladov práce nenastal pri žiadnej ekonomickej činnosti. Z hľadiska dynamiky vývoja mesačných nákladov práce sa oproti predchádzajúcemu roku ich vývoj zrýchlil v činnosti v oblasti nehnuteľností, v administratívnych službách, vo verejnej správe a sociálnom zabezpečení, v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove, v zdravotníctve a sociálnej pomoci, v odborných, vedeckých a technických činnostiach, v dodávke elektriny, plynu, pary, v činnosti dodávka vody, odpady, vo finančných a poisťovacích činnostiach, vo vzdelávaní a vo veľkoobchode a maloobchode. V ostatných ekonomických činnostiach nastalo spomalenie vývoja mesačných nákladov práce, pričom najväčšie spomalenie nastalo v stavebníctve (o 5 p. b.) a v umení, zábave a rekreácii (o 3 p. b.).

Približne polovica ekonomických činností vynakladala nadpriemerné výdavky na pracovnú silu. Dominovala ekonomická činnosť informácie a komunikácia (2 575 eur), ktorá prevýšila priemernú úroveň v SR o 83 %. Ďalej nasledovala ekonomická činnosť finančné a poisťovacie činnosti (2 566 eur), dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (2 383 eur), odborné, vedecké a technické činnosti (1 757 eur), ťažba a dobývanie (1 643 eur), priemyselná výroba (1 448 eur), činnosti v oblasti nehnuteľností (1 430 eur) a verejná správa a sociálne zabezpečenie (1 409 eur). Ostatné ekonomické činnosti dosahovali podpriemerné hodnoty. Najnižšie finančné prostriedky na vlastného zamestnanca boli vynaložené v ubytovacích a stravovacích službách (839 eur), ďalej v ostatných činnostiach (970 eur), v administratívnych a podporných službách (1 031 eur), v umení, zábave a rekreácii (1 071 eur) a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (1 138 eur).

Z hľadiska veľkostí organizácií najviac prostriedkov na zamestnanca vynaložili subjekty s 1 000 a viac zamestnancami (1 649 eur). Nadpriemernú úroveň dosiahli aj organizácie s 500 – 999 zamestnancami (1 565 eur), so 100 – 249 zamestnancami (1 470 eur) a organizácie s 250 – 499 zamestnancami (1 463 eur). Najnižšie výdavky na prácu boli v malých podnikoch s 1 – 9 zamestnancami (1 106 eur) a v organizáciách, ktoré zamestnávajú 10 – 19 osôb (1 201 eur).

Regionálna diferenciácia v nákladoch práce medziročne poklesla o 8,1 %. Mesačné náklady práce sa v jednotlivých regiónoch pohybovali v intervale od 1 149 eur (v Prešovskom kraji) do 1 757 eur (v Bratislavskom kraji), pričom nadpriemernú úroveň dosiahol len Bratislavský kraj. V porovnaní s rokom 2015 vzrástli mesačné náklady práce vo všetkých regiónoch. Z pohľadu dynamiky nákladov práce sa oproti predchádzajúcemu roku ich vývoj spomalil len v Trenčianskom kraji (o 0,1 p. b.).

Tabuľka 2.23 Mesačné náklady práce na zamestnanca v roku 2016 podľa krajov (v eurách)

Položky nákladov práce	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE
1. – 16. CELKOVÉ NÁKLADY PRÁCE	1 757	1 322	1 304	1 239	1 292	1 205	1 149	1 333
1. – 7. PRIAME NÁKLADY	1 287	960	951	905	941	875	834	967
1. Mzdy	1 133	840	829	788	821	768	720	839
2. Náhrady mzdy	141	113	114	110	111	100	103	122
3. Platby do programu sporenia	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Náhrady za pracovnú pohotovosť	3	3	2	2	3	3	5	2
5. Peňažné plnenia zo zisku po zdanení	5	3	5	3	4	3	4	4
6. Ostatné priame náklady zamestnancom	4	1	1	1	2	1	1	1
7. Odmeny učňom	0	0	0	0	0	0	0	0
8. – 15. NEPRIAME NÁKLADY	472	362	354	334	352	330	316	366
8. Povinné príspevky na sociálne poistenie	425	328	322	306	319	299	282	330
9. Nepovinné príspevky na sociálne poistenie	10	7	5	6	7	7	5	8
10. Sociálne dávky	12	9	10	8	11	11	7	9
11. Príspevky na sociálne poistenie učňov	0	0	0	-	0	-	0	0
12. Sociálne výhody	16	11	10	9	10	10	10	12
13. Náklady na školenie zamestnancov	6	3	3	3	4	2	2	3
14. Poplatky a sankcie súvisiace so mzdami	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Ostatné nepriame náklady práce	3	2	2	1	2	1	9	4
16. SUBVENCIE	-3	-0	-0	-0	-1	-1	-1	-0

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

2.2.3 Kolektívne vyjednávanie

Podľa zákona č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o kolektívnom vyjednávaní“), v roku 2017 došlo k rozširovaniu záväznosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa (KZVS) na ďalších zamestnávateľov. Ustanovenia o rozširovaní záväznosti KZVS boli vo väzbe na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky novelizované v súlade s jeho rozhodnutím a boli publikované v Zbierke zákonov č. 183/2017 s účinnosťou od 1. septembra 2017.

Do zákona o kolektívnom vyjednávaní sa zaviedol mechanizmus reprezentatívnej KZVS. Pri splnení zákonom presne definovaných podmienok ministerstvo zverejnilo oznam v Zbierke zákonov SR v tom zmysle, že KZVS je reprezentatívna KZVS a vzťahuje sa na ďalších zamestnávateľov v odvetví alebo v časti odvetvia. Určenie okruhu zamestnávateľov, pre ktorých je už záväzná táto KZVS je daný priamo zákonom o kolektívnom vyjednávaní. V roku 2017 boli MPSVR SR doručené dve oznámenia o reprezentatívnej KZVS vrátane ich dodatku:

- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa na roky 2017 – 2019 uzatvorená 21. apríla 2017 medzi Odborovým zväzom KOVO a Zväzom sklárskeho priemyslu Slovenskej republiky s účinnosťou od 1. mája 2017 do 30. apríla 2019 je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni skupiny 23.1 – výroba skla a výrobkov zo skla a 23.9 – výroba brúsnych výrobkov a nekovových minerálnych výrobkov i n. Táto reprezentatívna KZVS je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupiny 23.1 – výroba skla a výrobkov zo skla a 23.9 – výroba brúsnych výrobkov a nekovových minerálnych výrobkov i n.
- Kolektívna zmluva vyššieho stupňa uzatvorená 29. februára 2012 medzi Zväzom stavebných podnikateľov Slovenska a Integrovaným odborovým zväzom v znení Dodatku č. 1 z 19. februára 2013, Dodatku č. 2 z 21. februára 2014, Dodatku č. 3 z 24. marca 2015, Dodatku č. 4 z 29. marca 2016 a Dodatku č. 5 z 28. augusta 2017 s účinnosťou od 1. marca 2012 do 31. 12. 2018 je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni divízie 41 – výstavba budov, 42 – inžinierske stavby a 43 – špecializované stavebné práce. Táto reprezentatívna KZVS je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni divízie 41 – výstavba budov, 42 – inžinierske stavby a 43 – špecializované stavebné práce.

V roku 2017 bolo na MPSVR SR uložených 11 KZVS v súkromnom sektore a 14 dodatkov ku KZVS. KZVS uzatvorené vo verejnom sektore v roku 2017 a platné v roku 2018 boli uložené v Zbierke zákonov SR až v januári 2018, z tohto dôvodu došlo k celkovému poklesu počtu uzatvorených KZVS oproti predchádzajúcemu roku. Vo verejnom sektore boli uzatvorené 3 dodatky ku KZVS a v súkromnom sektore bolo uzatvorených 11 dodatkov.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k miernemu zníženiu počtu uzatvorených KZVS, ale došlo k zvýšeniu počtu uzatvorených dodatkov ku KZVS o 6 dodatkov. Táto situácia je ovplyvnená najmä tým, že zmluvné strany v posledných rokoch uzatvárajú KZVS na kratšie obdobie a uzatvorením dodatku ku KZVS predĺžia jej platnosť, a preto nebolo potrebné v roku 2017 v niektorých odvetviach KZVS uzatvárať.

MPSVR SR evidovalo v roku 2017 celkovo 21 sporov, z toho 17 sporov o uzavretie kolektívnych zmlúv alebo dodatkov ku kolektívnym zmluvám bolo riešených pred sprostredkovateľom, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom o dva spory viac. 12 sporov bolo vyriešených pred sprostredkovateľom úspešne a kolektívna zmluva bola uzatvorená, 4 spory riešené pred sprostredkovateľom boli neúspešné a v prípade 1 sporu došlo k dohode zmluvných strán ešte pred vstupom sprostredkovateľa do sporu. Štyri spory boli riešené v konaní pred rozhodcom z dôvodu určenia odborovej organizácie príslušnej na uzatvorenie kolektívnej zmluvy podľa § 3a zákona o kolektívnom vyjednávaní.

Všetky uvedené spory sa týkali uzavretia kolektívnej zmluvy v podnikateľskom sektore, vo verejnom sektore nevznikol spor o uzatvorenie kolektívnej zmluvy.

2.2.4 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

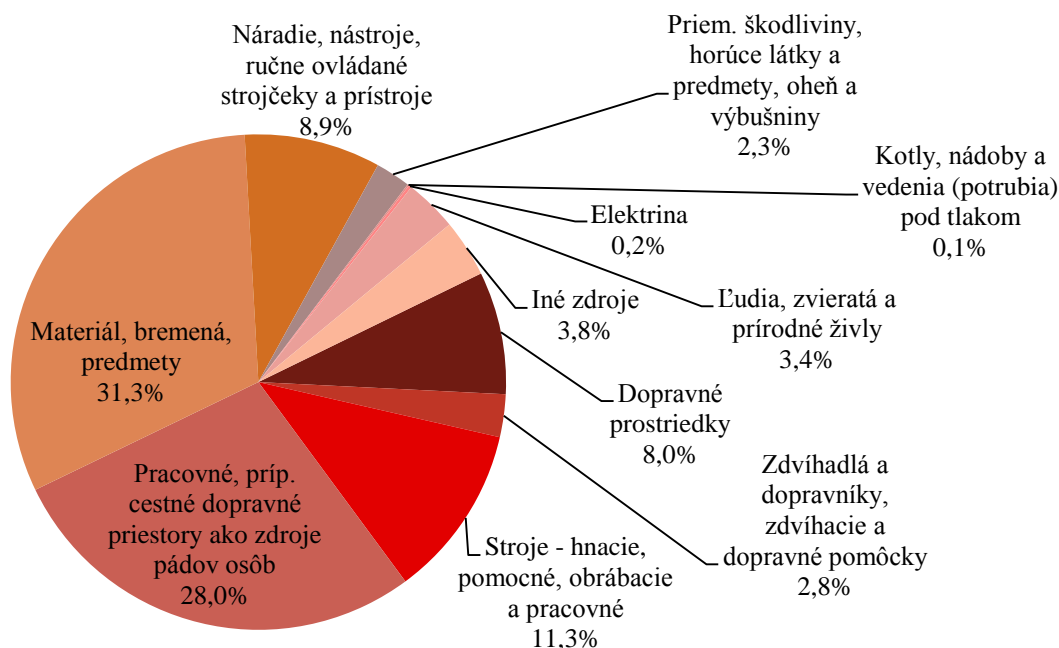
Zmeny legislatívy

V priebehu roku 2017 neboli uskutočnené žiadne legislatívne zmeny v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Pracovné úrazy

Pracovná úrazovosť v Slovenskej republike má vo všeobecnosti pozitívny klesajúci trend vzhľadom na počet zamestnaných osôb a počet registrovaných pracovných úrazov. Od roku 2007 počet registrovaných pracovných úrazov a smrteľných pracovných úrazov vykazuje výrazný pokles. V roku 2017 pri počte zamestnaných osôb 2 960 788 bol na Slovensku počet registrovaných pracovných úrazov 10 928 a v systéme Národného inšpektorátu práce smrteľných pracovných úrazov 41. Na zvyšujúci sa počet zamestnaných osôb v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, napr. nárast počtu zamestnaných osôb v roku 2017 (2 960 788) oproti roku 2016 (2 844 858) o 3,9%, je počet registrovaných pracovných úrazov porovnateľný. V pôsobnosti Národného inšpektorátu práce v roku 2017 bolo nahlásených 9 328 registrovaných pracovných úrazov. Z uvedeného počtu bolo 41 závažných pracovných úrazov s následkom smrti (ďalej len „SPÚ“) a 118 pracovných úrazov s ťažkou ujmom na zdraví. Oproti roku 2016 došlo v roku 2017 k nárastu počtu SPÚ o 1 prípad (2,50 %) a nárastu počtu pracovných úrazov s ťažkou ujmom na zdraví o 15 prípadov (14,56 %). V roku 2017 bolo evidovaných 9 169 ostatných registrovaných pracovných úrazov, čo predstavuje medziročný pokles o 31 prípadov (3,37 %).

Graf 2.19 Rozdelenie ostatných registrovaných pracovných úrazov podľa zdroja úrazu

Zdroj: Národný inšpektorát práce

Najdôležitejšími charakteristikami úrazových udalostí sú zdroje a príčiny vzniku pracovných úrazov. Väčšina SPÚ (87,80 %) sa kumulovala do troch hlavných zdrojových skupín, ktorými boli dopravné prostriedky (16 prípadov – 39,02 %), pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov osôb (13 prípadov – 31,71 %) a materiál, bremená, predmety (7 prípadov – 17,07 %). Najčastejšími zdrojmi vzniku závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmom na zdraví boli pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov osôb (36 prípadov – 30,51 %), dopravné prostriedky (28 prípadov – 23,73 %) a stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné (25 prípadov – 21,19 %).

Najčastejšími príčinami vzniku SPÚ bolo predovšetkým používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia (9 prípadov – 21,95 %). K SPÚ, pri ktorých nebola zistená príčina smrti, sa ako dôvod uvádzajú dopravné nehody (9 prípadov), nakoľko inšpektori práce zistili len režim vedenia vozidla, respektíve iného dopravného prostriedku. Uvedené úrazy vyšetrovali orgány policajného zboru. Ohrozenie inými osobami (odvedenie pozornosti, žarty, hádky a iné nebezpečné konanie) bolo zistenou príčinou v prípade 5 SPÚ (12,20 %). Pri pracovných úrazoch s ťažkou ujmom na zdraví bol najčastejšou príčinou nedostatok osobných predpokladov na výkon práce v čase úrazu (rôzne indispozície, nepozornosť a pod.) a bežné riziko práce (40 prípadov – 33,90 %). Druhou najpočetnejšou príčinou bolo používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez odbornej spôsobilosti (24 prípadov – 20,34 %).

Rizikové práce

V roku 2017 došlo k zvýšeniu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Oproti roku 2016 bol evidovaný nárast ich počtu celkovo o 4 195 zamestnancov (z toho 795 žien). Podobne ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2017 bolo najviac zamestnancov exponovaných hluku, chemickým faktorom, fyzickej záťažou, vibráciám a biologickým faktorom.

V roku 2017 najviac zamestnancov vykonávalo rizikovú prácu v odvetví priemyselná výroba (73 582 zamestnancov) a v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc (9 226 zamestnancov). Najväčší podiel žien (79,2 %) medzi zamestnancami vykonávajúcimi rizikové práce je v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc.

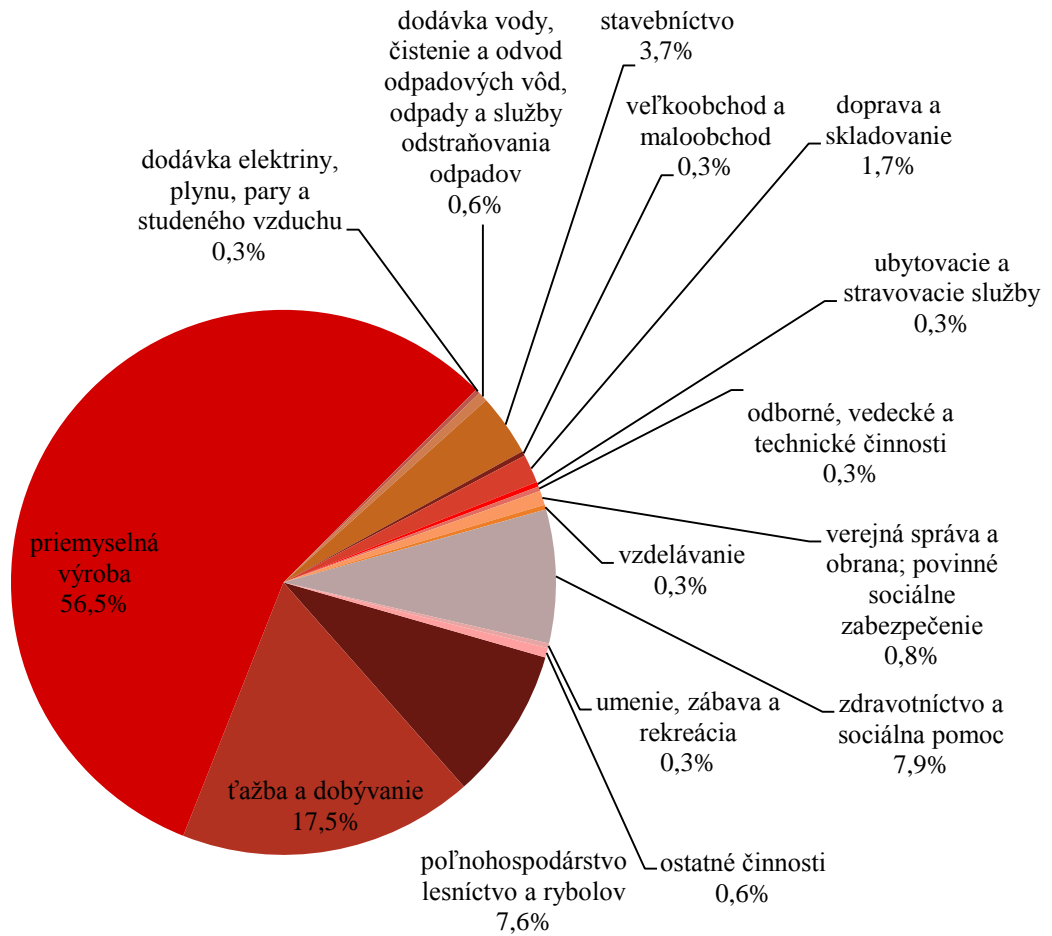
Choroby z povolania

V roku 2017 bolo v SR hlásených 354 chorôb z povolania a profesionálnych otráv (CHzP), pričom z celkového počtu novozistených prípadov ženy tvorili 41,5 % (147 prípadov). V porovnaní s rokom 2016, kedy bolo hlásených 316 CHzP, v roku 2017 došlo k nárastu hlásených CHzP o 38 prípadov (vzostup o 12 %).

K najčastejšie hláseným CHzP v roku 2017 patrilo ochorenie horných končatín z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia u 178 zamestnancov (50,3 % zo všetkých hlásených CHzP), ochorenie horných končatín z vibrácií u 59 zamestnancov (16,7 % zo všetkých hlásených CHzP), prenosné a parazitárne ochorenia u 30 zamestnancov (8,5 % zo všetkých hlásených CHzP), porucha sluchu z hluku u 26 zamestnancov (7,3 % zo všetkých hlásených CHzP), profesionálne dermatózy u 26 zamestnancov (7,3 % zo všetkých hlásených CHzP), choroba zaprášenia pľúc prachom obsahujúcim oxid kremičitý - silikóza u 13 zamestnancov (3,7 % zo všetkých hlásených CHzP) a profesionálna bronchiálna astma u 8 zamestnancov (2,3 % zo všetkých hlásených CHzP).

Najvyšší výskyt CHzP podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností bol v odvetví priemyselná výroba (200 hlásení – 56,5 % zo všetkých hlásených CHzP), v odvetví ťažba a dobývanie (62 hlásení - 17,5 % zo všetkých hlásených CHzP), v odvetví poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov (32 hlásení - 9 % zo všetkých hlásených CHzP), v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc (28 hlásení - 7,9 % zo všetkých hlásených CHzP) a v odvetví stavebníctvo (13 hlásení - 3,7 % zo všetkých hlásených CHzP).

Graf 2.20 Choroby z povolania podľa klasifikácie ekonomických činností

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií

3 SOCIÁLNA OCHRANA

Sociálnu ochranu na Slovensku zabezpečuje systém sociálneho zabezpečenia, ktorý pozostáva zo sociálneho poistenia, štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci.

3.1 Sociálne poistenie

Sociálne poistenie zabezpečuje ochranu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v prípade straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, potreby ošetrovania odkázanej osoby vymedzenej zákonom alebo starostlivosti o dieťa do 10 rokov (viď § 39 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení) veku dieťaťa v zákonom vymedzených prípadoch, tehotenstva alebo materstva, v prípade staroby alebo úmrtia, v prípade poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, v prípade poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu alebo choroby z povolania, v prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojenie nárokov zamestnanca a na úhradu povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, v prípade straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku straty zamestnania a na zabezpečenie príjmu v nezamestnanosti.

Systém sociálneho poistenia sa podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) člení na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti. V roku 2017 v oblasti sociálneho poistenia nadobudli účinnosť nasledovné opatrenia a úpravy dané viacerými novelami zákona o sociálnom poistení:

Valorizácia

Zákomom č. 285/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa ustanovila minimálna miera zvyšovania dôchodkových dávok (okrem vyrovnávacieho príplatku) a úrazovej renty v roku 2017. **V záujme toho, aby sa zabezpečilo zvyšovanie dôchodkových dávok v istej primeranej a dôchodcovskou verejnosťou akceptovateľnejšej sume, pevná suma zvýšenia sa v roku 2017 určila prostredníctvom 2 % z priemernej sumy daného druhu dôchodku.** Z rovnakých dôvodov sa ustanovilo tiež minimálne percento zvýšenia úrazovej renty, ktorá sa zvyšuje o percento stanovené rovnakým spôsobom ako percento určujúce pevnú sumu zvýšenia dôchodkových dávok.

Dôchodkové dávky sa v roku 2017 zvýšili nasledovne:

- 8,20 eura, ak ide o starobný dôchodok,
- 2,50 eura, ak ide o starobný dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,
- 7,90 eura, ak ide o predčasný starobný dôchodok,
- 3,00 eurá, ak ide o predčasný starobný dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,
- 7,10 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, invalidný dôchodok podľa § 266 zákona a sociálny dôchodok,
- 2,60 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, vyplácaný v sume jednej polovice a invalidný dôchodok podľa § 266 zákona vyplácaný v sume jednej polovice,
- 4,00 eurá, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 %,
- 1,70 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 %, vyplácaný v sume jednej polovice,
- 5,30 eura, ak ide o vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok,
- 2,30 eura, ak ide o vdovský dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice a vdovecký dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,

- 2,60 eura, ak ide o sirotsky dôchodok,
- 1,40 eura, ak ide o sirotsky dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice.

Zvýšenie úrazovej renty v roku 2017 bolo o 2,0 %.

Vianočný príspevok

S cieľom zlepšovania postavenia nízkopríjmových dôchodcov bolo na základe zákona č. 266/2017 Z. z. **aj v roku 2017 (rovnako ako v roku 2016) poskytnuté jednorazové zvýšenie sumy vianočného príspevku o 12,74 eura** tým poberateľom vianočného príspevku, ktorých dôchodky, resp. sumy viacerých dôchodkov sú maximálne do výšky 2-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu (398,96 eura vrátane). Jednorazové zvýšenie spoločne s vianočným príspevkom tak mohlo byť poskytnuté až do sumy 100 eur.

Zvýšenie materského

Od 1. mája 2017 nadobudol účinnosť zákon č. 85/2017 Z. z., ktorým bola zvýšená percentuálna sadzba materského **zo 70 % denného vymeriavacieho základu na 75 %**. Vplyvom predmetného opatrenia majú osoby, počnúc uvedeným dátumom, poberajúce materské nárok na približne 100 % čistého príjmu, ktorý dosahovali pred vznikom nároku.

Vymeriavací základ na určenie nemocenských dávok a zmrazenie koeficientov redukcie a dopočtu priemerného osobného mzdového bodu

Zákonom č. 285/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1.1.2017 zvýšila maximálna hranica denného vymeriavacieho základu na určenie výšky nemocenských dávok z pôvodného 1,5-násobku na 2-násobok priemernej mzdy spred dvoch rokov (t. j. nemocenského, materského, ošetrovného a vyrovnávacej dávky a náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti). Zároveň došlo k zmrazeniu koeficientov redukcie, dopočtu priemerného osobného mzdového bodu na úrovni roku 2016 a nárastu maximálneho základu na 7-násobok priemernej mzdy.

Vymeriavací základ na platenie poisťného a zmeny v penále a vymáhaní pohľadávok

S účinnosťou od 1. januára 2017 došlo k zvýšeniu maximálneho vymeriavacieho základu z 5-násobku jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu na 7-násobok jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu. To znamená, že maximálny vymeriavací základ, ktorý bol do 31. decembra 2016 v sume 4 290 eur, vzrástol od 1. januára 2017 na sumu 6 181 eur. Od 1. marca 2017 Sociálna poisťovňa zaviedla nepredpisovanie penále v prípade, ak ide o nevymáhateľnú pohľadávku. Od 1. apríla 2017 sa penále predpísané Sociálnou poisťovňou počíta za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poisťného už aj do dňa, keď bola dlžná suma zaplatená exekútorovi, čo v konečnom dôsledku bude pre dlžníka znamenať nižšiu sumu penále. Od 1. júla 2017 sa výkon rozhodnutia vymáhaním pohľadávok zveril do pôsobnosti Sociálnej poisťovne, čo prinieslo pozitívny dopad na dlžníkov Sociálnej poisťovne, nakoľko sa tým predchádza navyšovaniu dlžnej sumy o trovy exekučného konania.

Poisťné za poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie a osobných asistentov

Zákonom č. 355/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, bola od 1. januára 2017 zrušená hranica 12 rokov na účely platenia poisťného štátom a osobám, ktoré podali prihlášku na dôchodkové poistenie z dôvodu poskytovania peňažného príspevku na opatrovanie a osobnú asistenciu, poskytovanú v rozsahu 140 a viac hodín mesačne. Takéto obdobie sa bude na účely dôchodkového poistenia hodnotiť bez časového obmedzenia. Štát prevzal na seba povinnosť platiť za tieto osoby poisťné na dôchodkové poistenie počas celého obdobia potreby opatrovania ťažko zdravotne postihnutých. Toto obdobie sa im započíta na účely nárokov na dôchodkové dávky

(napríklad, ak budú túto činnosť vykonávať najmenej tridsať rokov, za predpokladu splnenia zákonných podmienok im vznikne nárok na minimálny dôchodok).

Suma všeobecného vymeriavacieho základu a aktuálnej dôchodkovej hodnoty

Podľa § 226 zákona o sociálnom poistení je Sociálna poisťovňa povinná zverejňovať na svojom webovom sídle sumu všeobecného vymeriavacieho základu za príslušný kalendárny rok najneskôr do 30. apríla kalendárneho roka, nasledujúceho po príslušnom kalendárnom roku, ako aj výšku dôchodkovej hodnoty na príslušný kalendárny rok, najneskôr do 31. decembra príslušného kalendárneho roka. Suma všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok 2017 bola 11 448 eur. Dôchodková hodnota sa v roku 2017 zvýšila z pôvodnej hodnoty 10,9930 eura v roku 2016 na hodnotu 11,3505 eura. Výška aktuálnej dôchodkovej hodnoty sa používa pri určení sumy dôchodku v danom roku.

Dôchodkový vek

Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 269/2016 Z. z. o úprave dôchodkového veku a referenčného veku na rok 2017. Úloha vydať Opatrenie vyplýva Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky z ustanovení § 65a zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 252/2012 Z. z. dôchodkový vek v kalendárnom roku 2017 bol 62 rokov a 76 dní.

3.1.1 Nemocenské poistenie

Nemocenské poistenie pokrýva sociálne udalosti, ako napríklad dočasná pracovná neschopnosť, tehotenstvo či materstvo. Zo systému nemocenského poistenia sa vyplácajú dávky, ktoré sa členia na nemocenské (zamestnancovi poskytované spravidla až od 11. dňa trvania dočasnej pracovnej neschopnosti), ošetrovné, materské a vyrovnávaciu dávku.

Podľa zákona č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vypláca zamestnávateľ náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca, a to za prvých 10 dní trvania dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a Sociálna poisťovňa poskytuje zamestnancovi nemocenské až od 11. dňa jeho dočasnej pracovnej neschopnosti.

Výdavky na nemocenské dávky¹⁹ v roku 2017, hradené z rozpočtu Sociálnej poisťovne, boli v čiastke 564,81 mil. eur. V porovnaní s rokom 2016 boli vyššie o 90,93 mil. eur (index rastu 1,19). Nárast výdavkov nastal z dôvodu vyššieho počtu prípadov.

V roku 2017 boli priemerné mesačné počty zúčtovaných nemocenských dávok nasledovné:

- nemocenské 116 723 prípadov,
- ošetrovné 13 164 prípadov,
- vyrovnávacia dávka 82 prípadov,
- materské 29 289 prípadov.

Priemerný mesačný počet prípadov bol oproti roku 2016 vyšší o 11 101 (najvyšší nárast priemerného počtu prípadov bol zaznamenaný na nemocenskom, o 6 721 prípadov). Tento nárast bol spôsobený vyšším priemerným percentom dočasnej pracovnej neschopnosti. Priemerné percento dočasnej pracovnej neschopnosti pre chorobu a úraz v roku 2016 dosiahlo 3,231 % a v roku 2017 vzrástlo na 3,247 % z priemerného počtu poistencov v danom roku (najnižšie priemerné percento dočasnej pracovnej neschopnosti bolo v Bratislavskom kraji 1,971 % a najvyššie v Prešovskom kraji 4,067 %). Priemerná doba trvania práceneschopnosti v roku 2017 predstavovala 43,75 dní (najnižšia priemerná doba trvania 36,07 dní bola v Bratislavskom kraji a najvyššia 50,35 dní v Žilinskom kraji), čo znamenalo oproti roku 2016 pokles o 0,45 dňa.

Z nasledujúcej tabuľky je možné vidieť, že okrem počtov vyplatených nemocenských dávok sa zvýšili taktiež ich priemerné výšky.

Tabuľka 3.1 Počet prípadov a priemerná výška nemocenských dávok v roku 2017

Dávka	Počet vyplatených dávok v roku 2017	Index 2017/2016	Priemerná výška dávky v roku 2017 (v €)	Index 2017/2016
Nemocenské	1 400 679	106,1 %	251,50	106,4 %
Ošetrovné	157 969	112,1 %	94,25	108,6 %
Vyrovňavacia dávka	987	103,2 %	77,24	131,6 %
Materské	351 471	111,2 %	567,06	118,7 %

Zdroj: Sociálna poisťovňa

¹⁹ Prehľad výdavkov základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenských dávok v roku 2017 je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 1.

3.1.2 Dôchodkové poistenie

Dôchodkové poistenie sa člení na starobné poistenie (poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia) a na invalidné poistenie (poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a pre prípad úmrtia). Zo systému dôchodkového poistenia sa poskytuje starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok, sirotsky dôchodok a vyrovnávací príplatok.

V terminológii dôchodkových dávok znamená súbeh poberanie súčasne (súbežne) tzv. priameho dôchodku (starobného, predčasného starobného alebo invalidného) s nepriamym dôchodkom (vdovským dôchodkom alebo vdoveckým dôchodkom), prípadne súbehu invalidného dôchodku s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť do 70 % a nad 70 % so sirotským dôchodkom.

K 31. decembru 2017 bolo vyplácaných 1 679 880 dôchodkových dávok (bez dôchodkov hradených štátom – napr. tzv. invalidov z mladosti, dôchodkov manželky, sociálnych dôchodkov, ako aj bez dôchodkov vyplácaných do cudziny a dôchodkov neprevzatých do automatizovanej evidencie). Dôchodkov neprevzatých do automatizovanej evidencie bolo 11 a 26 534 dôchodkov bolo vyplácaných do cudziny.

V porovnaní so stavom k 31. decembru 2016 bol počet vyplatených dôchodkov²⁰ v decembri 2017 vyšší o viac ako 11 tisíc, čo predstavuje medziročný nárast o 0,7 %. Pokles oproti roku 2016 zaznamenal počet vyplácaných sirotských (cca o 0,6 tisíc) a vdovských dôchodkov (cca o 1,7 tisíc). Oproti roku 2016 bol zaznamenaný najvýraznejší nárast počtu starobných dôchodkov (cca o 17 tisíc).

Tabuľka 3.2 Počet vyplácaných dôchodkových dávok a priemerná výška dôchodkov v roku 2016 a 2017

Typ dôchodku	Počty vyplácaných dôchodkov k:		Priemerná výška (sólo) dôchodku v €:	
	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017
Starobný (sólo + v súbehu) spolu	1 048 842	1 064 393	417,46	428,31
Predčasný starobný (sólo + v súbehu) spolu	20 232	16 467	388,80	405,26
Invalidný (sólo + v súbehu) spolu	235 131	235 706	263,27	265,59
Vdovský (sólo+ v súbehu)	296 569	294 914	245,31	250,06
Vdovecký (sólo+ v súbehu)	45 959	47 147	190,15	195,40
Sirotský	21 814	21 253	129,72	131,07
Spolu	1 668 547	1 679 880	x	x
Dôchodky neprevzaté do automatizovanej evidencie	19	11	x	x
Dôchodky vyplácané do cudziny	24 912	26 534	x	x

Zdroj: Sociálna poisťovňa

²⁰ Podrobnejšie štatistické údaje o počte poberateľov a výške jednotlivých dôchodkových dávok sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 2 až 5.

V roku 2017 boli dôchodkové dávky z dôvodu, aby sa zabezpečilo zvyšovanie dôchodkových dávok v istej primeranej a dôchodcovskou verejnosťou akceptovateľnejšom sume, valorizované pevnou sumou vo výške 2 % priemerného dôchodku daného druhu.

Tabuľka 3.3 Priemerná výška dôchodkov v súbehu v rokoch 2016 a 2017 k 31. 12.

Druh dôchodku	Priemerná výška dôchodku* v €	
	rok 2016	rok 2017
starobný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	455,7	469,6
starobný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	532,3	547,4
predčasný starobný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	475,1	492,0
predčasný starobný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	510,6	510,1
invalidný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	391,0	395,0
invalidný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	419,2	418,2

Zdroj: Sociálna poisťovňa

*priemerná výška vypočítaná z úhrnnej sumy oboch vyplácaných dôchodkov

Výdavky²¹ na (systémové) dávky dôchodkového poistenia v roku 2017 boli takmer 6,8 mld. eur, čo predstavuje oproti roku 2016 nárast výdavkov o 4,3 %. Okrem toho štátom hradené dôchodkové dávky (dôchodok manželky, sociálny dôchodok, tzv. invalidný dôchodok z mladosti, zvýšenie pre bezvládnosť, zvýšenie dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, za odboj a rehabilitáciu, vrátane príplatkov za štátnu službu a vyrovnávacích príplatkov, minimálny dôchodok predstavovali 82,5 mil. eur, z toho výdavky na zvýšenie sumy starobného dôchodku a sumy invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku **na sumu minimálneho dôchodku**²² predstavovali 18,2 mil. eur.

Výdavky na výplatu vianočného príspevku²³ niektorým poberateľom dôchodku v roku 2017 (bez doplatkov, t. zn. bez výdavkov na vianočný príspevok doplácaných za predchádzajúce roky) predstavovali 75,8 mil. eur, pričom v roku 2016 to bolo 77,4 mil. eur. Celkový počet dôchodcov, ktorým bol vyplatený vianočný príspevok v roku 2017 dosiahol 1 175 964 osôb, kým v roku 2016 to bolo 1 166 346 osôb.

Pomer priemerného starobného sólu dôchodku vyplácaného k 31. decembru 2017 (428,3 eura) k priemernej mesačnej mzde za rok 2017 v hospodárstve Slovenskej republiky (954 eur) bol 44,9 %, čo je mierny pokles v porovnaní s rokom 2016 (o 0,9 p. b.). Pomer priemerného starobného sólu dôchodku novopriznaného v roku 2017 (470,5 eura) k priemernej mesačnej mzde za rok 2017 v hospodárstve Slovenskej republiky (954 eur) bol 49,3 %.

3.1.3 Úrazové poistenie

Úrazové poistenie je poistením zamestnávateľa pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu alebo choroby z povolania. Dávkami úrazového poistenia sú úrazový príplatok, úrazová renta, jednorazové vyrovnanie, pozostalostná úrazová renta, jednorazové odškodnenie, pracovná rehabilitácia a rehabilitačné, rekvalifikácia a rekvalifikačné, náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrada nákladov spojených s liečením a náhrada nákladov spojených s pohrebom. V rámci úrazového poistenia nevystupuje ako subjekt SZČO, pričom jej nie je ani daná možnosť dobrovoľnej účasti na tomto druhu poistenia.

Celková suma vyplatených dávok v roku 2017²⁴ bola 48,4 mil. eur, čo predstavuje mierne zvýšenie výdavkov cca o 2,3 % oproti roku 2016. Najpočetnejšia a finančne najnáročnejšia dávka je

²¹ Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31.12.2017 je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 5.

²² Hradené zo štátneho rozpočtu.

²³ Ide o štátnu sociálnu dávku.

²⁴ Prehľad výdavkov základného fondu úrazového poistenia je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 6.

úrazová renta. Za rok 2017²⁵ bolo vyplatených 83 171 úrazových rent, čo predstavuje oproti roku 2016 nárast o 0,8 %. Priemerná výška tejto dávky za rok 2017 bola 309,56 eura, t. j. mierny nárast oproti roku 2016 a vynaložených na ňu bolo 25,7 mil. eur (53,1 % všetkých výdavkov základného fondu úrazového poistenia). Druhou najpočetnejšie vyplácanou dávkou bol úrazový príplatok v rozsahu 31 446 prípadov, čo oproti roku 2016 predstavuje nárast o 4,6 %. Najvyššiu priemernú výšku na jeden prípad predstavovala dávka náhrada za bolesť (25 877 eur) – ide však len o dva prípady.²⁶

3.1.4 Garančné poistenie

Garančné poistenie je poistením pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojenie nárokov zamestnanca. Povinne poisteným je zamestnávateľ zamestnanca v pracovno-právnom vzťahu a člena družstva, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu. Poistným plnením je napríklad náhrada mzdy, nárok na odstupné, ktoré patrí zamestnancovi pri skončení pracovného pomeru, nároky cestovných, sťahovacích a iných výdavkov, ktoré vznikli pri plnení pracovných povinností atď., ak zamestnávateľ nie je schopný plniť svoje záväzky voči zamestnancom z dôvodu, že sa stal platobne neschopným. Z garančného poistenia sa vypláca dávka garančného poistenia. Zároveň sa z garančného poistenia uhrádzajú povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie nezaplatené zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie v zákonom ustanovenej lehote. V rámci garančného poistenia nevystupuje ako subjekt SZČO a vzhľadom na charakter poistných vzťahov nie je daná ani možnosť dobrovoľnej účasti na tomto druhu poistenia²⁷.

Za rok 2017 bolo vyplatených 1 446 dávok (tabuľka 3.4), čo v porovnaní s rokom 2016 predstavuje **pokles o 27 %**. Celkové výdavky fondu garančného poistenia v roku 2017 dosiahli 13,0 mil. eur (t.j. výdavky na garančnú dávku a výdavky na úhradu povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné sporenie v zákonom ustanovenej lehote); oproti predchádzajúcemu roku ide o 2,5-percentné zníženie.

Priemerná výška dávky za rok 2017 predstavovala 1 582,40 eura, čo predstavuje pokles o 2,2 % oproti roku 2016.

Tabuľka 3.4 Výdavky na dávku garančného poistenia, počet prípadov a priemerná výška dávky v eurách v roku 2017

Obdobie	Počet prípadov	Priemerná výška dávky v €	Výdavky na dávku garančného poistenia v tis. €
Január	67	1 264,81	79,27
Február	88	2 029,15	178,57
Marec	356	1 614,09	571,62
Apríl	105	1 661,83	174,49
Máj	99	1 565,00	154,70
Jún	193	1 874,42	360,68
Júl	103	1 071,26	110,34
August	107	1 222,02	130,76
September	34	1 979,03	67,29
Október	42	1 173,88	49,88
November	151	1 901,81	287,17
December	101	1 221,45	123,37
Celkom	1 446	x	2 288,13
Priemer	121	1 582,40	190,68

Zdroj: Sociálna poisťovňa

²⁵ Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia a štátne dávky úrazového poistenia sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 7 a 8.

²⁶ Táto dávka je vyplácaná podľa právnych predpisov účinných do 31. 12. 2003, podľa prechodného ustanovenia.

²⁷ Výdavky základného fondu garančného poistenia sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 9.

3.1.5 Poistenie v nezamestnanosti

Poistenie v nezamestnanosti je poistením pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku straty zamestnania a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti. Z poistenia v nezamestnanosti sa vypláca dávka v nezamestnanosti.

V roku 2017 predstavoval priemerný mesačný počet poberateľov dávky²⁸ v nezamestnanosti 31 861 osôb, t. j. pokles o cca 8,7 % oproti priemernému mesačnému počtu v roku 2016. Počet osôb, ktoré v roku 2017 boli poberateľmi dávky v nezamestnanosti, predstavuje 118 786 (pokles o 4,2 %), z čoho bolo 61 854 žien (52,1 %) a 56 932 mužov (47,9 %). Z hľadiska vekovej štruktúry bol najväčší podiel poberateľov dávky v nezamestnanosti vo vekovej skupine 30 – 34 ročných (najväčšia skupina mužov poberateľov dávky v nezamestnanosti bola vo veku 25 – 29 rokov a najväčšia skupina žien poberateľiek dávky v nezamestnanosti bola vo veku 30 – 34 rokov).

Výdavky na dávky v nezamestnanosti v roku 2017 dosiahli sumu 167,7 mil. eur, t. j. pokles výdavkov o 2,3 % oproti roku 2016. Priemerná mesačná výška dávky v roku 2017 bola 388,2 eura, čo je o 5,5 % viac ako v roku 2016.

---

²⁸ Podrobnejšie štatistiky o vyplatených dávkach v nezamestnanosti a poberateľoch sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 10 a 11.

3.2 Dôchodkové sporenie

Dôchodkové sporenie tvorí starobné dôchodkové sporenie a doplnkové dôchodkové sporenie:

II. pilier – starobné dôchodkové sporenie, príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané dôchodkovými správcovskými spoločnosťami na základe zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.

III. pilier – doplnkové dôchodkové sporenie, príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami na základe zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.

3.2.1 Starobné dôchodkové sporenie

Cieľom zavedenia starobného dôchodkového sporenia, ktorý je súčasťou povinného dôchodkového systému, bolo diverzifikovať riziká jednotlivých spôsobov financovania dôchodkových dávok, t. j. priebežného spôsobu financovania a kapitalizačného spôsobu financovania.

Starobné dôchodkové sporenie (II. pilier) je príspevkovo definované a financované z príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „príspevky“), odvádzaných na osobné dôchodkové účty sporiteľov.

Zo starobného dôchodkového sporenia sa po splnení podmienok ustanovených zákonom vypláca starobný dôchodok a predčasný starobný dôchodok, a to v týchto formách

- dočasný dôchodok
- dôchodok vyplácaný programovým výberom
- doživotný dôchodok.

Spolu s doživotným dôchodkom je možné dohodnúť si výplatu vdovského, vdoveckého a/alebo sirotského dôchodku. Ponuky dôchodkov sú sprostredkované Centrálnym informačným ponukovým systémom, ktorý spravuje Sociálna poisťovňa.

V oblasti starobného dôchodkového sporenia nenadobudli účinnosť v roku 2017 žiadne významné legislatívne zmeny, príspevková sadzba vzrástla na úroveň 4,25 %, čo malo vplyv na rast objemu postúpených príspevkov Sociálnou poisťovňou.

Počas roka 2017 nenastali zmeny v počte a zložení dôchodkových správcovských spoločností, pričom k 31. decembru 2017 pôsobilo na trhu starobného dôchodkového sporenia 6 dôchodkových správcovských spoločností (ďalej len „DSS“):

- Aegon, d.s.s., a.s., Bratislava,
- Allianz – Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a.s., Bratislava,
- Axa d.s.s., a.s., Bratislava,
- Dôchodková správcovská spoločnosť Poštovej banky, a.s., Bratislava;
- NN d.s.s., a.s., Bratislava (predtým ING d.s.s.),
- VÚB Generali, d.s.s., a.s., Bratislava.

Tabuľka 3.5 uvádza čistú hodnotu majetku spravovaného jednotlivými dôchodkovými správcovskými spoločnosťami podľa druhu dôchodkového fondu k 31.12.2017.

Tabuľka 3.5 Rozdelenie majetku v dôchodkových fondoch k 31.12.2017 (v mil. eur)

Dôchodková správčovská spoločnosť	Dlhopisový garantovaný dôchodkový fond	Zmiešaný negarantovaný dôchodkový fond	Akciový negarantovaný dôchodkový fond	Indexový negarantovaný dôchodkový fond	Spolu k 31.12.2017	Percentuálny podiel majetku
AEGON, d.s.s., a.s.	573,41	0,00	61,38	30,67	665,46	8,8 %
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	2 023,83	0,00	390,89	0,00	2 414,72	31,8 %
AXA d.s.s., a.s.	1 481,99	0,00	196,75	313,70	1 992,44	26,2 %
DSS Poštovej banky d.s.s. a.s.	345,42	0,00	52,52	21,22	419,16	5,5 %
NN d.s.s., a.s.	601,40	31,09	102,69	65,01	800,19	10,5 %
VÚB Generali d.s.s., a.s.	1 013,95	43,23	84,38	165,31	1 306,87	17,2 %
Spolu	6 040,00	74,32	886,61	595,91	7 598,84	100,0 %
Percentuálny podiel majetku	79,5 %	1,0 %	11,7 %	7,8 %		

Zdroj: NBS 2017; výpočet: MPSVR SR

Sociálna poisťovňa postúpila v priebehu roku 2017 povinné **príspevky** na starobné dôchodkové sporenie v hodnote takmer **525,1 mil. eur**, čo predstavuje oproti roku 2016 nárast o 12,8 % (spôsobené rastom miezd a zvýšením príspevkovej sadzby z 4,0 % na 4,25 %). Čistá hodnota majetku sporiteľov v dôchodkových fondoch vzrástla zo 6,9 mld. eur k 31. 12. 2016 na 7,6 mld. eur k 31. 12. 2017.

Najväčší podiel na slovenskom trhu starobného dôchodkového sporenia v roku 2017 si zachovali spoločnosti Allianz – Slovenská d.s.s., a. s. a Axa d.s.s., a. s (spoločne predstavujú takmer 60 % trhu). Najviac prostriedkov sa stále koncentruje v dlhopisových garantovaných dôchodkových fondoch, potom nasledujú akciové, indexové a napokon zmiešané negarantované dôchodkové fondy. V porovnaní s rokom 2016 došlo k miernej zmene rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch v prospech indexových fondov (spolu o cca 2,5 %). Tento posun v rozložení majetku môže byť spôsobený tým, že sporitelia vstupujúci do II. piliera si zväčša volia rizikovejšie (negarantované) fondy, ako aj faktom, že majetok v negarantovaných dôchodkových fondoch sa zhodnocoval v roku 2017 rýchlejšie ako majetok v garantovaných dôchodkových fondoch.

Tabuľka 3.6 Porovnanie rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch za všetky DSS

Percentuálne podiely rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch za všetky DSS				
Dátum	Dlhopisové g.d.f.	Zmiešané n.d.f.	Akciový n.d.f.	Indexové n.d.f.
31.12.2016	82,74 %	0,92 %	10,89 %	5,44 %
31.12.2017	79,49 %	0,98 %	11,69 %	7,84 %

Zdroj: NBS 2017; výpočet: MPSVR SR

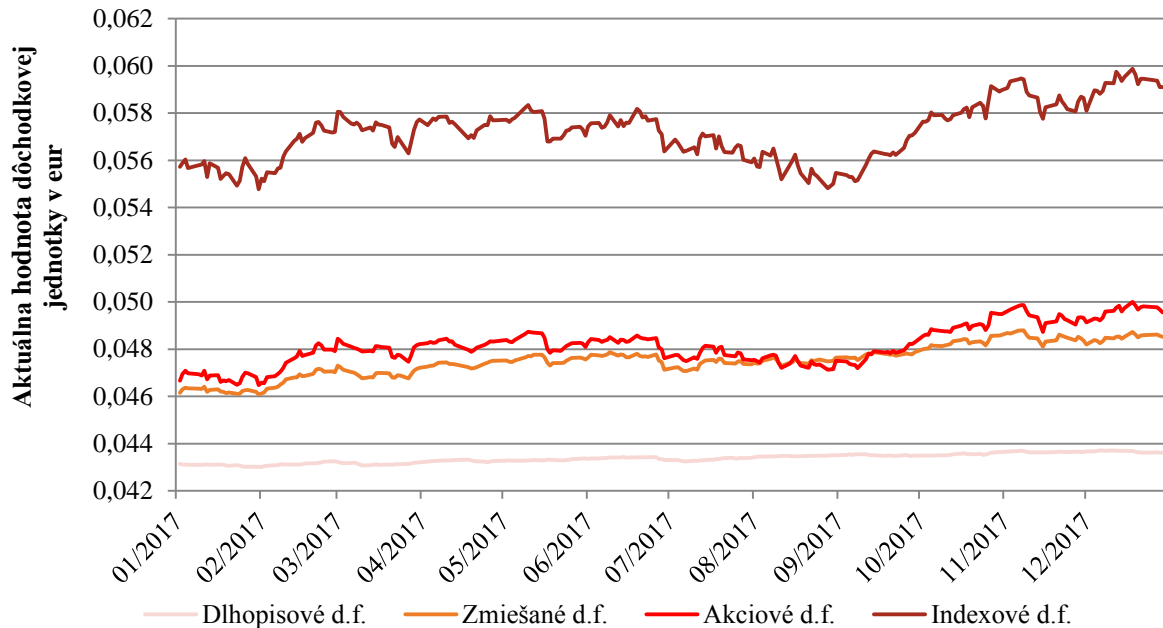
Priemerné ročné zhodnotenie takmer všetkých typov fondov oproti roku 2016 pokleslo. Mierny nárast možno vidieť v prípade zmiešaných fondov, ale aj napriek tomu priemerné ročné zhodnotenie indexových negarantovaných dôchodkových fondov v roku 2017, rovnako ako v roku 2016, prevyšovalo priemerné ročné zhodnotenie vo všetkých ostatných typoch dôchodkových fondov.

Tabuľka 3.7 Ročné zhodnotenie typov dôchodkových fondov

Dôchodkové fondy	Zhodnotenie v roku 2016	Zhodnotenie v roku 2017
Dlhopisové garantované	1,77 %	1,08 %
Zmiešané negarantované	4,99 %	5,49 %
Akciové negarantované	7,38 %	6,26 %
Indexové negarantované	9,34 %	6,73 %

Zdroj NBS 2017; výpočet: MPSVR SR

Graf 3.1 Vývoj aktuálnej hodnoty dôchodkovej jednotky jednotlivých typov dôchodkových fondov v roku 2017

Zdroj: NBS 2017; výpočet MPSVR SR

Počet sporiteľov starobného dôchodkového sporenia bol k 31. 12. 2017 cca 1,43 mil. (tabuľka 3.8) a mesačne si priemerne sporí 1,06 mil. Rozdelenie sporiteľov v rámci jednotlivých dôchodkových správcovsých spoločností sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom takmer nezmenilo.

Tabuľka 3.8 Počet sporiteľov v dôchodkových fondoch starobného dôchodkového sporenia k 31.12.2017

Dôchodková správcovsá spoločnosť	Počet sporiteľov	Percentuálny podiel sporiteľov
AEGON, d.s.s., a.s.	144 826	10,1 %
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	433 207	30,4 %
AXA d.s.s., a.s.	349 214	24,5 %
DSS Poštovej banky d.s.s. a.s.	99 228	7,0 %
NN d.s.s., a.s.	138 027	9,7 %
VÚB Generali d.s.s., a.s.	261 341	18,3 %
Spolu	1 425 843	100,0 %

Zdroj: Sociálna poisťovňa 2017; výpočet MPSVR SR

Z hľadiska vekovej štruktúry sporiteľov²⁹ mali v systéme starobného dôchodkového sporenia najväčšie zastúpenie sporiteľa vo veku od 31 do 40 rokov, a to približne 40 % z celkového počtu sporiteľov.

Tabuľka 3.9 Rozdelenie sporiteľov podľa veku k 31.12.2017

Veková hranica	Počet sporiteľov	% podiel
do 20	9 021	0,6 %
od 21 do 30	236 207	16,6 %
od 31 do 40	551 345	38,7 %
od 41 do 50	443 694	31,1 %
od 51	185 576	13,0 %
Spolu	1 425 843	100,0 %

Zdroj: Sociálna poisťovňa 2017; výpočet MPSVR SR

²⁹Graf vekovej štruktúry sporiteľov a rozdelenie sporiteľov podľa veku je uvedený v prílohe ku kapitole 3

Vyplácanie dôchodkov z II. piliera

Počet sporiteľov, ktorí v roku 2017 aspoň raz požiadali o dôchodok zo systému starobného dôchodkového sporenia bol 1 227. Poisťovňami boli vytvorené ponukové listy 1 157 sporiteľom, pričom v roku 2017 uzatvorilo aspoň jednu zmluvu o poistení dôchodku resp. dohodu o vyplácaní dôchodku programovým výberom 487 sporiteľov. Evidujeme teda 487 sporiteľov, ktorí v roku 2017 prijali ponuku a následne uzatvorili aspoň jednu zmluvu o vyplácaní dôchodku z II. piliera, pričom pokiaľ ide o druh dôchodku, 69 % z nich má zo systému starobného dôchodkového sporenia vyplácaný starobný dôchodok a 31 % predčasný starobný dôchodok.

Zmluvy o vyplácaní dôchodku zo systému starobného dôchodkového sporenia v roku 2017, tak ako tomu bolo aj v roku 2016, bolo možné uzatvoriť v 3 poisťovniach:

- Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s.,
- Generali poisťovňa, a.s.,
- Union poisťovňa, a.s.

Dohody o vyplácaní dôchodku programovým výberom v 6 dôchodkových správcovských spoločnostiach:

- Aegon, d.s.s., a.s.,
- Allianz – Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a.s.,
- Axa d.s.s., a.s.,
- Dôchodková správcovská spoločnosť Poštovej banky, a.s.,
- NN d.s.s., a.s.,
- VÚB Generali, d.s.s., a.s.

Rozdelenie zmlúv medzi poisťovne a dôchodkové správcovské spoločnosti bolo v roku 2017 cca 6:1 v prospech poisťovní. Medzi poisťovňami v počte uzatvorených zmlúv jasne viedla poisťovňa Union, kde bolo uzatvorených 329 zmlúv, za ňou poisťovňa Generali s 86 zmluvami a nakoniec poisťovňa Allianz so 16 zmluvami. Dopyt po dôchodkoch ponúkaných poisťovňou Union nie je prekvapivý, nakoľko ponúkala vo väčšine prípadov vyššie dôchodky ako ostatné dve poisťovne. Treba však spomenúť, že poisťovňa Union ponúka vyššie dôchodky z dôvodu, že počítala s vyšším garantovaným výnosom (0,9 %) ako poisťovňa Generali (0 %). Vo všeobecnosti by malo platiť, že čím vyšší garantovaný výnos poisťovňa pri výpočte dôchodku používa, tým vyšší dôchodok by mala sporiteľovi ponúknuť v prípade, že sa ostatné skutočnosti nezmenia. Reálne však poisťovňa môže dosiahnuť aj vyšší alebo nižší ako garantovaný výnos. Ak však poisťovňa dosiahne vyšší ako garantovaný výnos, je na základe zákona povinná minimálne 90 % z tohto „nadvýnosu“ poberateľom dôchodku prerozdeliť. V roku 2016 dosiahli vyššie ako garantované zhodnotenie všetky poisťovne pri produkte doživotného dôchodku a poisťovňa Union aj pri produkte dočasného dôchodku, ktorý ako jediná ponúka.

Ponuky dôchodkov zo systému starobného dôchodkového sporenia bolo v roku 2017 možné vzhľadom na výšku nasporenej sumy a splnenie podmienky nároku na programový výber rozdeliť do troch kategórií:

- ponuka doživotného dôchodku bez možnosti programového výberu,
- ponuka doživotného dôchodku s možnosťou programového výberu alebo dočasného dôchodku vyplácaného 5, 7 alebo 10 rokov,
- ponuka dôchodku pre sporiteľov s „malou nasporenou sumou“, ktorý je vyplácaný formou programového výberu alebo ako dočasný dôchodok maximálne vo výške mediánu najnižších mesačných súm doživotného dôchodku bez pozostalostného krytia a zvyšovania, ktoré majú poisťovatelia záujem vyplácať.

Možnosť rozdelenia nasporenej sumy na doživotný dôchodok a na programový výber dostalo 64 sporiteľov, čo je len 6 % z celkového počtu sporiteľov, ktorým boli vyhotovené ponuky dôchodkov. Ponuku dôchodku pre sporiteľov s „malou nasporenou sumou“ dostalo 214 sporiteľov, t.j. 18 % zo všetkých sporiteľov, ktorým boli vyhotovené ponuky dôchodkov. Zvyšných 879 sporiteľov (t.j. 76 %) dostalo ponuku iba na doživotný dôchodok bez možnosti programového výberu. Sporitelia si v roku 2017 vybrali z ponúk a uzatvorili zmluvu približne v 42 % prípadov.

V priebehu roku 2017 sa 351 sporiteľom začal vyplácať iba doživotný dôchodok, pričom dvaja z týchto sporiteľov mali možnosť použiť časť nasporenej sumy aj na programový výber, avšak túto možnosť nevyužili; 123 sporiteľom sa začal vyplácať dôchodok v režime „malej nasporenej sumy“ a 13 sporiteľom sa začal vyplácať doživotný dôchodok a súčasne sa im vyplatil jednorazovo programový výber alebo začali poberať dočasný dôchodok vyplácaný 5 alebo 10 rokov.

Tabuľka 3.10 Ponuky a zmluvy na dôchodok zo starobného dôchodkového sporenia k 31.12.2017

Ponuka na:	Počet sporiteľov s ponukou v roku 2017	Zmluva na:	Počet sporiteľov so zmluvou v roku 2017
Doživotný dôchodok bez možnosti programového výberu	879 sporiteľov	Doživotný dôchodok	349 sporiteľov
Doživotný dôchodok s možnosťou programového výberu alebo dočasného dôchodku	64 sporiteľov	Doživotný dôchodok	2 sporiteľov
		Doživotný dôchodok + programový výber / dočasný dôchodok	13 sporiteľov
Dôchodok pre sporiteľov s "malou nasporenou sumou"	214 sporiteľov	Dôchodok pre sporiteľov s "malou nasporenou sumou"	123 sporiteľov
SPOLU	1 157 sporiteľov	SPOLU	487 sporiteľov

Zdroj: Sociálna poisťovňa; výpočet MPSVR SR

Najpopulárnejším z poisťných produktov bol doživotný dôchodok bez pozostalostného krytia a bez zvyšovania, ktorý v roku 2017 začalo poberať 247 sporiteľov, t.j. 51 % sporiteľov s aspoň jednou uzatvorenou zmluvou. Priemerná výška tohto doživotného dôchodku, ktorý začal byť vyplácaný v roku 2017, dosiahla 24,58 eura.

3.2.2 Doplnkové dôchodkové sporenie

Doplnkové (dobrovoľné) dôchodkové sporenie je súčasťou tzv. *tretieho piliera dôchodkového systému*, v ktorom sú finančné prostriedky účastníkov spravované doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami (ďalej len „DDS“).

Účelom doplnkového dôchodkového sporenia je umožniť účastníkovi doplnkového dôchodkového sporenia (ďalej len „účastník“) získať doplnkový dôchodkový príjem v starobe a doplnkový dôchodkový príjem v prípade skončenia výkonu prác, ktoré sú zaradené na základe rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia do kategórie 3 alebo 4 alebo do skončenia výkonu prác zamestnanca, ktorý je tanečný umelec alebo hudobný umelec, ktorý vykonáva profesiu hráča na dychový nástroj.

Účastníkom je zamestnanec, ktorý uzatvoril zmluvu o doplnkovom dôchodkovom sporení s DDS (ďalej len "účastnícka zmluva") alebo iná fyzická osoba, ktorá ku dňu uzatvorenia účastníckej zmluvy dovŕšila najmenej 18 rokov veku.

Zamestnanec, ktorý vykonáva práce zaradené na základe rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia do kategórie 3 alebo 4 a zamestnanec, ktorý vykonáva práce tanečného umelca alebo hráča na dychový nástroj, sú povinní uzatvoriť účastnícku zmluvu a ich zamestnávateľia sú povinní uzatvoriť zamestnávateľskú zmluvu, a to do 30 dní od začatia výkonu týchto prác. Výška príspevku zamestnávateľa je vo výške minimálne 2 % vymeriavacieho základu.

Prostredníctvom doplnkového dôchodkového sporenia si účastník sporí finančné prostriedky v DDS, ktorá tieto prostriedky investuje za účelom ich zhodnotenia. Výsledná suma dávky doplnkového dôchodkového sporenia závisí od výšky finančných prostriedkov, ktoré účastník a jeho zamestnávateľ počas celého obdobia sporenia do DDS odviedli a od miery ich zhodnotenia.

Z doplnkového dôchodkového sporenia sa po splnení podmienok ustanovených zákonom vyplácajú tieto dávky doplnkového dôchodkového sporenia:

- doplnkový starobný dôchodok, a to vo forme
  - doživotného doplnkového starobného dôchodku,
  - dočasného doplnkového starobného dôchodku,
- doplnkový výsluhový dôchodok, a to vo forme
  - doživotného doplnkového výsluhového dôchodku,
  - dočasného doplnkového výsluhového dôchodku,
- jednorazové vyrovnanie,
- predčasný výber.

Účastníci, ktorí uzatvorili účastnícke zmluvy pred 1. januárom 2014 a s príslušnou DDS si nedohodli zmenu účastníckej zmluvy, ktorej obsahom by bolo upustenie od dávkového plánu, majú naďalej účastnícke zmluvy s dávkovými plánmi, v ktorých sú špeciálne upravené podmienky poberania dávok. Ostáva teda pre nich zachovaná aj možnosť vyplatenia dávky odstupné, avšak takíto účastníci nemajú nárok na novú dávku predčasný výber. Rovnako si nemôžu uplatniť výhodu v podobe zníženia základu dane o sumu nimi zaplatených príspevkov, a to v úhrne najviac do výšky 180 eur ročne.

K 31. decembru 2017 pôsobili na trhu doplnkového dôchodkového sporenia 4 doplnkové dôchodkové spoločnosti, a to:

- AXA d.d.s., a.s., Bratislava,
- Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s., Bratislava,
- NN Tatry – Sympatia d.d.s., a.s.,
- Stabilita, d.d.s., a. s., Košice.

Významné legislatívne zmeny sa v doplnkovom dôchodkovom sporení v roku 2017 neuskutočnili.

Počet účastníkov III. piliera s nenulovým majetkom v príspevkovom dôchodkovom fonde bol k 31. decembru 2017 približne 757 tisíc. Išlo o nárast oproti koncu roka 2016 o viac ako 4 %. Počet poberateľov dávok klesol oproti roku 2016 o cca 14 % na približne 31 tisíc. Počet účastníkov v sporiacej fáze v každej z doplnkových dôchodkových spoločností vzrástol oproti predošlému roku,

kým počet účastníkov vo výplatnej fáze medziročne zaznamenal pokles vo všetkých DDS. Medziročne nenastalo výrazné prerozdelenie účastníkov medzi jednotlivými doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami.

Tabuľka 3.11 Počet účastníkov v sporiacej a výplatnej fáze k 31.12.2016 a k 31.12.2017

Spoločnosť	2016				2017			
	Počet účastníkov v sporiacej fáze	Počet účastníkov vo výplatnej fáze	Spolu	% podiel účastníkov	Počet účastníkov v sporiacej fáze	Počet účastníkov vo výplatnej fáze	Spolu	% podiel účastníkov
Axa d.d.s., a.s.	126 503	1 348	127 851	16,8 %	132 605	1 200	133 805	17,0 %
DDS Tatra banky, a.s.	189 086	9 627	198 713	26,1 %	201 109	9 086	210 195	26,7 %
NN Tatra - Sympatia, d.d.s., a.s.	288 621	5 604	294 225	38,7 %	299 112	4 266	303 378	38,5 %
Stabilita, d.d.s., a.s.	120 842	18 323	139 165	18,3 %	124 515	16 095	140 610	17,8 %
Spolu	725 052	34 902	759 954	100,0 %	757 341	30 647	787 988	100,0 %

Zdroj: Asociácia doplnkových dôchodkových spoločností; výpočet MPSVR SR

V roku 2017 oproti roku 2016 klesol úhrn prostriedkov predčasne vyplatených prostredníctvom dávok odstupné, predčasný výber a jednorazové vyrovnanie. Aj v roku 2017 sa však vyplátilo viac prostriedkov prostredníctvom jednorazových dávok v porovnaní s dlhodobější vyplácanými dávkami (doplnkový starobný dôchodok a doplnkový výsluhový dôchodok).

Tabuľka 3.12 Prehľad dávok z doplnkového dôchodkového sporenia k 31.12.2016 a k 31.12.2017

Druh dávky	Suma dávok (mil. €) v roku 2016	Suma dávok (mil. €) v roku 2017
Doplnkový starobný dôchodok	36,71	35,97
Doplnkový výsluhový dôchodok	0,05	0,08
Odstupné	18,58	16,27
Predčasný výber	5,75	4,80
Jednorazové vyrovnanie	44,13	39,64

Zdroj: Asociácia doplnkových dôchodkových spoločností; výpočet MPSVR SR

Čistá hodnota spravovaného majetku v doplnkových dôchodkových fondoch sa oproti roku 2016 zvýšila o približne 12 % na 1,92 mld. eur.

Nadalej platí, že jedným z dôvodov atraktivity účasti na doplnkovom dôchodkovom sporení je participácia zamestnávateľov na doplnkovom dôchodkovom sporení ich zamestnancov – od 1. januára 2017 do 31. decembra 2017 prispeli zamestnávateľia na doplnkové dôchodkové sporenie aspoň jedným príspevkom 461 tisícom účastníkov. Ďalších 62 tisíc účastníkov si v roku 2017 aspoň jedným príspevkom prispelo na doplnkové dôchodkové sporenie len samo. Účastníkov s nenulovým majetkom v príspevkovom fonde, ktorí ostali v roku 2017 bez svojho príspevku aj bez príspevku od zamestnávateľa bolo 234 tisíc, čo oproti roku 2016 (215 tisíc zmlúv bez príspevku) predstavuje nárast o cca 8 %.

Priemerný príspevok zamestnávateľa vzrástol oproti roku 2016 z 26,0 eur na približne 26,9 eur v roku 2017. Priemerný príspevok účastníkov bol od roku 2007 do roku 2016 približne na rovnakej úrovni cca 15,6 eura, hoci nominálne mzdy narástli o viac než tretinu. V roku 2017 však priemerný príspevok účastníka vzrástol o cca 8 % na 16,9 eura.

Doplnkové dôchodkové fondy spoločností NN Tatry – Sympatia a DDS Tatra banky zaznamenali oproti roku 2016 lepšie výsledky pri zhodnocovaní prostriedkov (tabuľka 3.13). Priemerné ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov v roku 2017 sa pohybovalo na úrovni 3,8 % oproti zhodnoteniu 2,6 % v roku 2016. Výkonnosť jednotlivých príspevkových doplnkových dôchodkových fondov dosiahla ročnú úroveň vo výške od 0,3 % v prípade Konzervatívneho príspevkového d.d.f. spoločnosti NN Tatry - Sympatia do 12,7 % v prípade príspevkového d.d.f. Comfort life 2050 DDS Tatra banky. Priemerná naspená suma účastníkov s majetkom v príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch vzrástla medziročne cca o 7,5 %, t.j. z 2 279 eur v roku 2016 na 2 450 eur v roku 2017.

Tabuľka 3.13 Prehľad údajov o výške a zhodnotení majetku v doplnkových dôchodkových fondoch k 31. decembru 2017

Spoločnosť	Majetok v príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch (mil. €)	Majetok vo výplacných doplnkových dôchodkových fondoch (mil. €)	Majetok spolu (mil. €)	Ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov ³⁰
Axa d.d.s., a.s.	262,2	4,6	266,8	1,8 %
DDS Tatra banky, a.s.	586,4	17,6	604	6,1 %
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	715,6	19,2	734,8	3,2 %
Stabilita, d.d.s., a.s.	291,2	25,5	316,7	2,1 %
Spolu	1 855,4	66,9	1 922,3	3,7 %

Zdroj: NBS, výpočet: MPSVR SR

³⁰ Ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov je priemerom ročného zhodnotenia fondov príslušnej doplnkovej dôchodkovej spoločnosti vážený podielom čistej hodnoty majetku príslušného fondu na čistej hodnote majetku vo všetkých fondoch danej doplnkovej dôchodkovej spoločnosti.

3.3 Štátna sociálna podpora

Podpora štátu rodinám sa uskutočňuje predovšetkým prostredníctvom systému **štátnych sociálnych dávok**, predstavujúcich súbor peňažných plnení, ktorými sa štát podieľa na zvládnutí viacerých životných situácií, najmä u rodín s nezaopatrenými deťmi³¹. Štátne sociálne dávky prispievajú na krytie nákladov na výživu a iné osobné potreby detí a tiež nákladov, spojených s ďalšími sociálnymi udalosťami.

Systém štátnej sociálnej podpory pozostával v roku 2017 z nasledujúcich jednorazových a opakovaných dávok:

- prídavok na dieťa,
- príplatok k prídavku na dieťa,
- rodičovský príspevok,
- príspevok na starostlivosť o dieťa,
- príspevok pri narodení dieťaťa,
- príspevok na viac súčasne narodených detí,
- príspevok na pohreb.

3.3.1 Prídavok na dieťa

Z hľadiska počtu poberateľov je prídavok na dieťa najrozsiahljšou dávkou štátnej sociálnej podpory. Na prídavok na dieťa má nárok rodič dieťaťa, ako aj fyzická osoba, ktorej bolo dieťa rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti, ale aj plnoleté nezaopatrené dieťa. Prijatím zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sa zaviedlo s účinnosťou od 1. januára 2004 paušálne poskytovanie prídavku na dieťa **mesačne na každé nezaopatrené dieťa** do 25 rokov veku dieťaťa, ktoré študuje v dennej forme na strednej alebo na vysokej škole bez ohľadu na príjem rodičov. Zároveň sa týmto zákonom s účinnosťou od 1. apríla 2004 zaviedlo vyplácanie prídavku na dieťa jediným platiteľom – úradmi PSVR.

Sumy určené Opatrením MPSVR SR č. 450/2013 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2014 (23,52 eura pre prídavok na dieťa a 11,02 eura pre príplatok k prídavku na dieťa) zostali v platnosti aj pre rok 2017.

Tabuľka 3.14 Prídavok na dieťa

rok	priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa	priemerný mesačný počet nezaopatrených detí
2016	653 218	1 089 750
2017	650 649	1 085 960

Zdroj: RSD MIS, vrátane prídavkov vyplácaných do cudziny

V roku 2017 bol priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa 650 649 poberateľov na 1 085 960 nezaopatrených detí. Priemerný mesačný počet poberateľov medziročne poklesol o 2 569 a priemerný mesačný počet nezaopatrených detí medziročne poklesol o 3 790 detí. Priemerný mesačný počet poberateľov v relatívnom vyjadrení poklesol medziročne o 0,39 %, priemerný mesačný počet detí medziročne poklesol o 0,35 %, pričom tento pokles je dlhodobý (v roku 2017 sa však jeho tempo spomalilo) a je spôsobený demografickým vývojom na Slovensku a štruktúrou rodín.

Suma vyplatená na prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa v roku 2017 predstavovala 311 437 596 eur, čo predstavuje oproti roku 2016 pokles o 1 488,7 tis. eur.³²

Najvyšší počet poberateľov je už tradične dosahovaný v Prešovskom, Košickom a Žilinskom kraji (čo súvisí aj s celkovým počtom obyvateľov jednotlivých krajov), rovnako tak aj počet detí

³¹ Okrem systému štátnych sociálnych dávok podporuje štát rodiny aj inou formou, napr. formou **materského** (dávka nemocenského poistenia), **daňového bonusu** (v kompetencii daňových úradov) a **materskej a rodičovskej dovolenky**.

³² údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

a nadväzne aj najvyššie čerpané finančné prostriedky. V týchto troch krajoch pripadá priemerne na jedného žiadateľa najvyšší počet detí, kým v Bratislavskom a Trnavskom kraji najnižší. Najpočetnejšou skupinou už tradične boli poberatelia, ktorým sa poskytoval prídavok na jedno nezaopatrené dieťa a ktorí tvorili viac než 50 % z celkového počtu poberateľov. Celkovo sa štruktúra poberateľov medziročne zmenila len veľmi mierne, a to v neprospech poberateľov s jedným dieťaťom.

Tabuľka 3.15 Poberatelia, ktorým sa poskytoval prídavok na dieťa podľa počtu detí

rok/počet	2016	2017
na jedno dieťa	332 761	330 763
	50,94 %	50,80 %
na dve deti	244 505	244 172
	37,43 %	37,50 %
na tri deti	55 018	55 032
	8,42 %	8,45 %
na štyri a viac detí	21 389	21 152
	3,27 %	3,25 %

Zdroj: RSD MIS

3.3.2 Príplatok k prídavku na dieťa

Zákon č. 532/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1. 1. 2008 zaviedol do praxe príplatok k prídavku na dieťa, priznaný rodičom, ktorí poberajú starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok pri percentuálnom poklese schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, alebo výsluhový dôchodok po dovŕšení veku na nárok na starobný dôchodok, peňažný príspevok na opatrovanie, nevykonávajú zárobkovú činnosť a nebol im priznaný daňový bonus.

Za oprávnenú osobu na uplatnenie nároku na príplatok k prídavku na dieťa sa považuje rodič dieťaťa alebo osoba, ktorej bolo nezaopatrené dieťa zverené do náhradnej starostlivosti.

Zákon ustanovuje, že príplatok k prídavku na dieťa je možné oprávnenej osobe poskytnúť len v prípade, ak sa na nezaopatrené dieťa, na ktoré sa oprávnenej osobe poskytuje prídavok na dieťa, neprizná daňový bonus podľa § 33 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Výška príplatku v roku 2017 bola 11,02 eura, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch. Priemerný mesačný počet poberateľov príplatku k prídavku na dieťa bol 2 060, čo je oproti roku 2016 pokles priemerne mesačne o 235 poberateľov (t.j. o 10,2 %). Priemerný mesačný počet detí, na ktoré bol poberaný príplatok, sa medziročne znížil o 270 detí na 2 690 (t.j. o 9,1 %).

3.3.3 Rodičovský príspevok

Rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa do troch rokov veku alebo do šesť rokov veku, ak má dieťa dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav. Oprávnenou osobou je rodič dieťaťa, ale aj manžel rodiča dieťaťa, ak majú spoločnú domácnosť, alebo iná fyzická osoba, ktorej bolo dieťa rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti (tejto osobe príspevok patrí tri roky od právoplatnosti rozhodnutia súdu, maximálne do šiestich rokov veku dieťaťa).

Na rodičovský príspevok má nárok oprávnená osoba, ak zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa (osobne alebo inou plnoletou fyzickou alebo právnickou osobou), teda rodičom je umožnené v období poberania rodičovského príspevku vykonávať zárobkovú činnosť akoukoľvek formou, pričom výška príjmu z tejto činnosti ani doba vykonávania práce neovplyvňuje nárok na rodičovský príspevok ani jeho výšku. Rodičia v čase vykonávania zárobkovej činnosti môžu zabezpečiť starostlivosť o svoje dieťa buď druhým rodičom, starým rodičom alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo umiestnením dieťaťa v zariadení súkromnom, cirkevnom či štátnom, vrátane materských škôl.

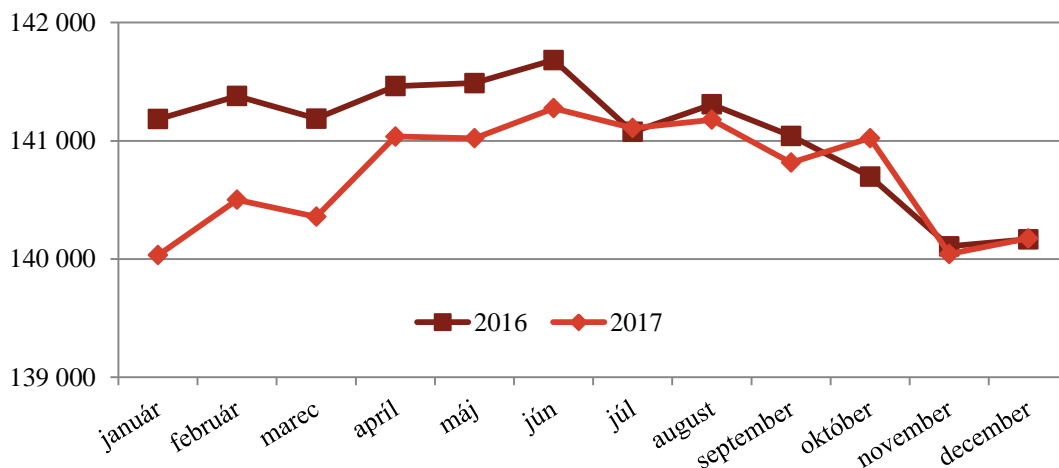
Dňa 1.mája 2017 nadobudol účinnosť zákon č. 86/2017, ktorým sa mení zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku v znení neskorších predpisov. Týmto zákonom sa upravila výška rodičovského príspevku z 203,20 eura na 213,20 eura.

V prípade, ak sa rodičom narodia súčasne dve a viac detí, rodičovský príspevok sa zvyšuje o 25 % na každé ďalšie dieťa, ktoré sa narodilo súčasne.

Ak staršie dieťa v starostlivosti rodiča zanedbáva plnenie povinnej školskej dochádzky, t. j. v mesiaci vymešká viac ako 15 neospravedlnených vyučovacích hodín najmenej tri po sebe nasledujúce kalendárne mesiace, suma rodičovského príspevku sa znižuje na 50 %. Znížený rodičovský príspevok sa vypláca rodičovi počas troch kalendárnych mesiacov.

Vývoj počtu poberateľov rodičovského príspevku v SR v priebehu rokov 2016 a 2017 uvádza nasledujúci graf.

Graf 3.2 Počet poberateľov rodičovského príspevku

Zdroj: RSD MIS

V roku 2017 bol rodičovský príspevok poskytnutý priemerne 140 714 poberateľom mesačne, čo je oproti roku 2016 pokles v priemernom mesačnom počte o 351 poberateľov (t.j. o 0,25 %). Muži tvorili v roku 2017 priemerne 2,5 % všetkých poberateľov (3 505 poberateľov) a ich podiel sa medziročne nezmenil.

V roku 2017 bolo na rodičovský príspevok vyplatených spolu 361 298 668 eur (medziročný nárast o 8 824 561 eur, t.j. o 2,5 %).³³

3.3.4 Príspevok na starostlivosť o dieťa

Poskytovaním príspevku na starostlivosť o dieťa štát prispieva rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti, na úhradu výdavkov vynaložených na starostlivosť o dieťa.

Príspevok na starostlivosť o dieťa sa poskytuje podľa zákona č. 561/2008 Z. z. o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do troch rokov veku dieťaťa alebo do šiestich rokov veku dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, ak je v čase výkonu pracovnej činnosti alebo počas denného štúdia zabezpečená starostlivosť o dieťa inou fyzickou osobou alebo právnickou osobou, napr. umiestením dieťaťa v zariadení (detské jasle, materská škola).

Mesačná výška príspevku sa líši podľa typu poskytovateľa starostlivosti

- maximálne je 280 eur, ak starostlivosť zabezpečuje napr. súkromné zariadenie, fyzická osoba na základe živnosti, občianske združenia a iné,
- maximálne 80 eur, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje materská škola zaradená do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky zriadená obcou alebo orgánom miestnej štátnej správy

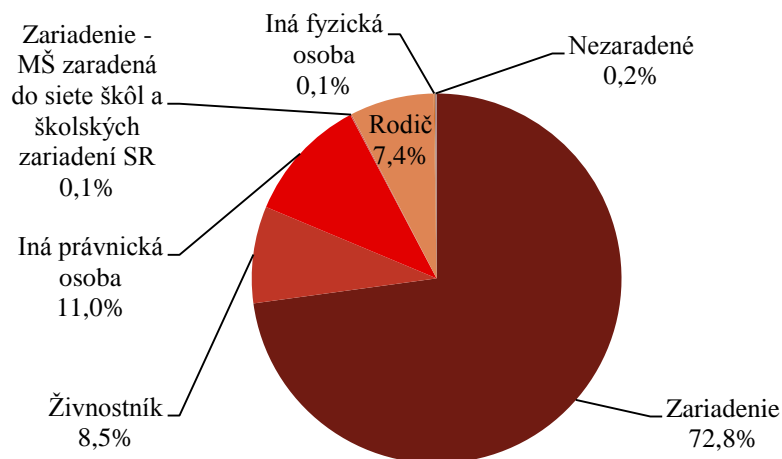
³³ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

- 41,10 eura mesačne, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje fyzická osoba bez živnostenského oprávnenia (napr. príbuzný rodiča dieťaťa).

Rozdelenie poberateľov podľa jednotlivých typov poskytovateľov starostlivosti uvádza graf 3.3.

Výšku príspevku na starostlivosť o dieťa môže vláda SR upraviť k 1. januáru kalendárneho roka nariadením.

Graf 3.3 Prehľad počtu poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa podľa poskytovateľa starostlivosti

Zdroj: RSD MIS

V roku 2017 bol príspevok na starostlivosť o dieťa poskytnutý priemerne mesačne 3 374 poberateľom (nárast priemerne o 460 poberateľov mesačne oproti roku 2016, t.j. o 15,8 %) na 3 484 detí (nárast priemerne o 469 detí mesačne oproti roku 2016) a spolu naň bolo vyplatených 11 367 568 eur (nárast v čerpaní o 16,9 %).

Medziročný nárast počtu poberateľov bol ovplyvnený najmä zvýšením maximálnej mesačnej sumy príspevku, ako aj zjednodušením jeho poskytovania. Vzhľadom na to, že príspevok na starostlivosť je viazaný na zárobkovú činnosť rodiča, v jeho využívaní pretrvávajú značné regionálne rozdiely. (príloha ku kapitole 3, graf 3)

Tabuľka 3.16 Okresy, v ktorých sa príspevok na starostlivosť o dieťa využíval najviac a najmenej

Okres	Priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2017
Medzilaborce	0
Detva	1
Poltár	2
Senec	185
Bratislava V	208
Bratislava II	230

Zdroj: RSD MIS

3.3.5 Príspevok pri narodení dieťaťa

Príspevok pri narodení dieťaťa je jednorazová dávka štátnej sociálnej podpory, legislatívne upravená zákonom č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí v znení neskorších predpisov, účinným od 1.1.2014. Dávkou štát prispieva rodičom na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca.

Výška príspevku závisí od poradia pôrodu – pri prvom až treťom pôrode sa vypláca suma 829,86 eura a pri štvrtom a ďalšom 151,37 eura. Ak sa súčasne narodili dve deti alebo sa súčasne narodilo viac detí a najmenej dve z nich sa dožili 28 dní, suma príspevku sa pri narodení dieťaťa zvyšuje o 75,69 eura na každé dieťa, ktoré sa dožilo najmenej 28 dní.

Žiadateľom o príspevok je matka, ktorá dieťa porodila; v zákonom ustanovených prípadoch otec dieťaťa. Medzi podmienky nároku okrem narodenia dieťaťa patria medzi inými aj súčasne splnený trvalý pobyt a bydlisko žiadateľa na území SR, absolvovanie pravidelných mesačných preventívnych lekárskech prehliadok od štvrtého mesiaca tehotenstva do pôrodu a uzatvorenie dohody o poskytovaní všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre dieťa.

Tabuľka 3.17 Príspevok pri narodení dieťaťa v roku 2016 a 2017

rok	počet poberateľov príspevku pri narodení dieťaťa		počet poberateľov zvýšeného príspevku
	spolu	z toho vo vyššej sume	
2016	54 811	51 507	644
2017	54 884	51 724	611

Zdroj: RSD MIS

V roku 2017 bol príspevok pri narodení dieťaťa poskytnutý 54 884 poberateľom na 55 535 detí (z toho vo vyššej sume 51 724 poberateľom na 52 323 detí), čo je o 73 poberateľov a 28 detí viac ako v roku 2016. Finančné prostriedky vyplatené na príspevok pri narodení dieťaťa a zvýšený príspevok pri narodení dieťaťa dosiahli sumu 43 997 039 eur, čo je o 117 527 eur viac ako v roku 2016 (nárast o 0,27 %) ³⁴.

3.3.6 Príspevok na viac súčasne narodených detí

Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri deti alebo viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá, je dávka štátnej sociálnej podpory, ktorou štát prispieva raz za rok rodičom alebo oprávneným osobám na zvýšené výdavky spojené so starostlivosťou o súčasne narodené 3 deti alebo viac detí alebo o opakovane narodené dvojčatá alebo viac detí súčasne v priebehu dvoch rokov.

Zákomom č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. januára 2014 upravila suma príspevku bez ohľadu na vek detí, a to na výšku 110,36 eura na každé dieťa. Najmenej tri z detí však musia byť vo veku najviac 15 rokov, pritom sa sleduje veková hranica detí, ktoré sa narodili prvé v poradí.

V roku 2017 príspevok poberalo 124 poberateľov na 386 detí (medziročne počet poberateľov klesol o 9 a počet detí o 26). Spolu bolo na príspevok vynaložených 42 598 eur.

3.3.7 Príspevok na pohreb

Príspevok na pohreb je s účinnosťou od 1. januára 1999 jednorazová dávka štátnej sociálnej podpory, legislatívne upravená zákonom č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb v znení neskorších predpisov. Uvedenou dávkou štát finančne prispieva fyzickej osobe, ktorá zabezpečila pohreb na úhradu výdavkov spojených so zabezpečením pohrebu zomrelého.

³⁴ údaje o finančných prostriedkoch sú z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V roku 2017 ostala výška príspevku na pohreb nezmenená, a to 79,67 eura. Príspevok bol v roku 2017 vyplatený spolu za 51 181 zosnulých, čo je o 1 957 zosnulých viac ako v roku 2016 (nárast o 4,0 %).

Finančné prostriedky vyplatené na tento príspevok dosiahli sumu 4 080 468 eur (medziročný nárast o 161 501 eur, t.j. 4,12 %)³⁵. Počet poberateľov príspevku je ovplyvnený len demografickým ukazovateľom – úmrtnosťou obyvateľov, ktorí majú na území Slovenskej republiky trvalý alebo prechodný pobyt.

---

³⁵ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

3.4 Sociálna pomoc

Nasledujúca kapitola obsahuje prehľad o poskytovaní sociálnej pomoci prostredníctvom pomoci v hmotnej núdzi, kompenzácií sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, podpory náhradnej starostlivosti o deti pod., ako aj výdavkov vynaložených na jej zabezpečenie v rámci rozpočtovej kapitoly MPSVR SR. (viď príloha ku kapitole 3, tabuľka 36)

Vplyv na vývoj situácie v rámci systému sociálnej pomoci, pozostávajúceho z vyššie uvedených oblastí, ale aj štátnych sociálnych dávok, má aj úprava súm životného minima v zmysle zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na vývoj indexov, ktorými sa upravujú sumy životného minima bol systém valorizácie súm životného minima s účinnosťou od 1. júla 2014 nastavený tak, aby nedošlo k zníženiu životnej úrovne obyvateľstva, predovšetkým poberateľov jednotlivých dávok v rámci sociálnej pomoci, ako aj štátnych sociálnych dávok, či iných systémových opatrení dotýkajúcich sa širokej skupiny obyvateľstva.

K 1. júlu 2017 ministerstvo na základe údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky podľa konkrétnych koeficientov, ktorými sú rast životných nákladov nízkopříjmových domácností a rast čistých peňažných príjmov na osobu, *zvýšilo sumu životného minima* pre prvú plnoletú fyzickú osobu na 199,48 eura mesačne, na druhú plnoletú fyzickú osobu na 139,16 eura a na nezaopatrené dieťa alebo zaopatrené neplnoleté dieťa na 91,06 eura³⁶.

3.4.1 Pomoc v hmotnej núdzi

S účinnosťou od 1. januára 2014 sa pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákonom č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon vychádza z filozofie motivácie a aktívnej účasti členov domácností na riešení svojej nepriaznivej sociálnej situácie. Cieľom zákona je zabezpečiť adresnosť, zásluhovosť, ako aj ochranu tých, ktorí si vlastným pričinením nemôžu alebo nevedia zabezpečiť alebo zvýšiť príjem vlastnou prácou, pričom sa vychádza z ústavnej garancie zabezpečenia základných životných podmienok. Paralelným cieľom je aj motivovať dlhodobo nezamestnané osoby, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi, uplatniť sa na trhu práce, resp. zamestnať sa aj za nižšiu mzdu. Predmetom zákona je poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi, v rámci osobitného príspevku a jednorazovej dávky.

Pomoc v hmotnej núdzi je *dávka v hmotnej núdzi* (stanovená na šiestich úrovniach), *ochranný príspevok*, *aktívny príspevok*, *príspevok na nezaopatrené dieťa a príspevok na bývanie*. Výška dávky pomoci v hmotnej núdzi sa určí ako rozdiel medzi sumou nárokov a príjmov jednotlivých členov domácnosti a poskytuje sa v jednej sume, pričom podmienky poskytovania sú taxatívne vymedzené v citovanom zákone o pomoci v hmotnej núdzi.

S účinnosťou od 1. mája 2017 sa upravila podmienka započítavania príjmu u členov domácností, ktorým sa poskytuje osobitný príspevok, a to zo 75 % na 50 % z ich príjmu z pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu. Cieľom bolo zvýšiť motiváciu osôb, ktoré sú dlhodobo nezamestnané alebo dlhodobo neaktívne v systéme pomoci v hmotnej núdzi, aby riešili svoju nepriaznivú situáciu uplatnením sa na trhu práce, a to zamestnaním sa. V tomto prípade išlo o posilnenie existujúceho nástroja, ktorým je poskytovanie osobitného príspevku po dobu dvanástich mesiacov, a to zvýšením pomoci v hmotnej núdzi v prípade tejto skupiny domácností. Týka sa to najmä rodín s deťmi, ktoré napriek tomu, že aspoň jeden z jej členov sa zamestná, zostávajú v systéme pomoci v hmotnej núdzi. Ide o pozitívny vplyv na príjmovú situáciu týchto rodín, ako aj zníženie rizika chudoby.

³⁶ Podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky bol koeficient rastu životných nákladov nízkopříjmových domácností za rozhodujúce obdobie (v tomto prípade apríl 2017/apríl 2016) 1,007 a koeficient rastu čistých peňažných príjmov na osobu za 1. štvrťrok 2017 v porovnaní s 1. štvrťrokom 2016 zasa 1,0498.

Sumy pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku platné v roku 2017

DÁVKA V HMOTNEJ NÚDZI:	
- jednotlivec	61,60 €
- jednotlivec s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi	117,20 €
- jednotlivec s viac ako štyrmi deťmi	171,20 €
- dvojica bez detí	107,10 €
- dvojica s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi	160,40 €
- dvojica s viac ako štyrmi deťmi	216,10 €
PRÍSPEVKY K DÁVKE V HMOTNEJ NÚDZI	
<i>OCHRANNÝ PRÍSPEVOK:</i>	
- pre člena domácnosti podľa § 7 ods. 2 písm. a), b), d) až f)	63,07 €
- pre člena domácnosti podľa § 7 ods. 2 písm. h) – (nepriaznivý zdravotný stav)	34,69 €
- pre člena domácnosti, ktorým je tehotná žena	13,50 €
- pre člena domácnosti, ktorým je rodič dieťaťa do jedného roku veku	13,50 €
<i>AKTIVAČNÝ PRÍSPEVOK</i>	63,07 €
<i>PRÍSPEVOK NA NEZAOPATRENÉ DIEŤA</i>	17,20 €
<i>PRÍSPEVOK NA BÝVANIE</i>	
- jednočlenná domácnosť	55,80 €
- viacčlenná domácnosť	89,20 €
<i>OSOBITNÝ PRÍSPEVOK</i>	
- prvých 6 kalendárnych mesiacov	126,14 €
- ďalších 6 kalendárnych mesiacov	63,07 €

Zdroj: MPSVR SR

V roku 2017 bolo priemerne mesačne evidovaných 87 727 príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, čo v porovnaní s rokom 2016 predstavuje pokles o 16,9 %, v absolútnom vyjadrení išlo priemerne mesačne o 17 864 príjemcov. Na základe administratívnych údajov boli na pomoc v hmotnej núdzi v roku 2017 poskytnuté finančné prostriedky vo výške 154 499 735 eur³⁷. V porovnaní s rokom 2016 bol zaznamenaný pokles finančných prostriedkov o 28 505 128 eur, t. j. o 15,6 %. **Priemerná mesačná výška** pomoci v hmotnej núdzi v roku 2017 dosiahla výšku **134,62 eura**, čo v porovnaní s rokom 2016 predstavuje nárast o 0,94 eura. Významný vplyv na vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ako aj na čerpanie finančných prostriedkov, má predovšetkým zdôrazňovanie princípov, ako je adresnosť, zásluhovosť, ochrana a aktívna participácia dotknutých osôb na riešení svojej nepriaznivej sociálnej situácie. Značný vplyv na vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi mala aj zmena podmienok pri posudzovaní príjmu práve u osôb, ktoré sú prijímateľmi osobitného príspevku (zmena účinná od 1. mája 2017).

V roku 2017 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne mesačne evidovaných 57 725 príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ktorí boli súčasne v evidencii uchádzačov o zamestnanie, čo tvorilo 65,8 % z celkového počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi. V porovnaní s rokom 2016 bol zaznamenaný výrazný pokles v priemernom mesačnom počte príjemcov o 16 803 príjemcov (pokles o 22,5 %). Z celkového počtu 192 677 spoločne posudzovaných členov domácností v hmotnej núdzi bolo v evidencii uchádzačov o zamestnanie 77 916 osôb, t. j. 40,4 %. Oproti roku 2016 sa výrazne znížil tiež počet spoločne posudzovaných členov domácností, a to o 33 761 osôb (o 14,9 %).

³⁷ údaj z Návrhu záverečného účtu kapitoly MPSVR SR

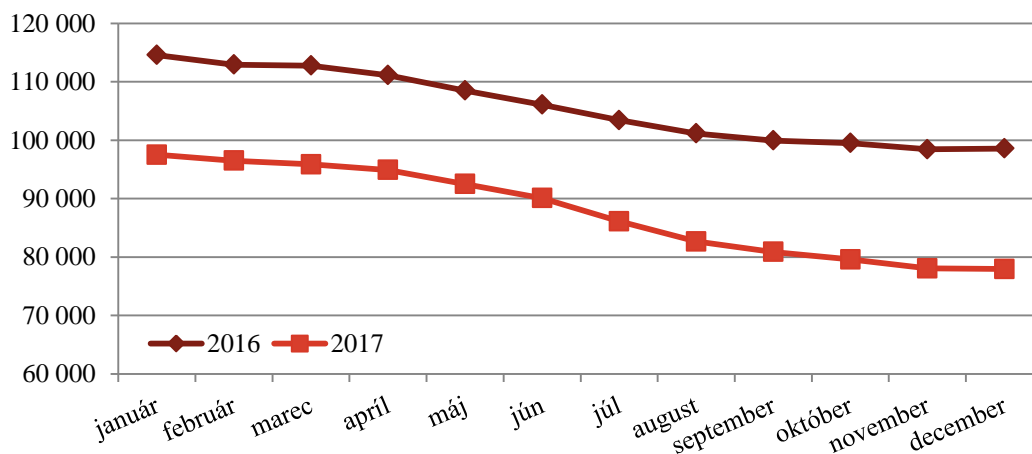
Tabuľka 3.18 Priemerný mesačný počet príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ročné čerpanie finančných prostriedkov v rokoch 2016 – 2017

	2016	2017
Počet poberateľov celkom	105 590	87 727
z toho UoZ	74 528	57 725
Počet spoločne posudzovaných členov domácnosti	226 438	192 677
z toho UoZ	100 359	77 916
Poskytnuté finančné prostriedky celkom v €	183 004 863	154 499 735
Priemerná výška dávky a príspevkov k dávke v €	133,68	134,62

Zdroj: RSD MIS, finančné prostriedky podľa Návrhu záverečného účtu kapitoly MPSVR SR, priemerná výška dávky vypočítaná z vynaložených finančných prostriedkov vyplatených v štandardnom nároku

Z nižšie uvedeného grafického znázornenia je zrejmé, že vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v priebehu roka 2017 mal klesajúci trend a premietol sa vo všetkých skupinách príjemcov, najvýraznejšie v prípade jednotlivcov bez detí. Nižší pokles bol zaznamenaný v prípade jednotlivcov s jedným až štyrmi deťmi, dvojíc s jedným až štyrmi deťmi a dvojíc bez detí. Mierne sa zmenil aj podiel jednotlivých skupín v rámci systému, predovšetkým jednotlivcov, a to najmä vplyvom zavedenia zmien v systéme pomoci v hmotnej núdzi v predchádzajúcom období, týkajúcich sa poskytovania osobitného príspevku a zmeny v posudzovaní príjmu práve u príjemcov osobitného príspevku. Tieto zmeny značne ovplyvnili aj celkový vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, vid' graf 3.4.

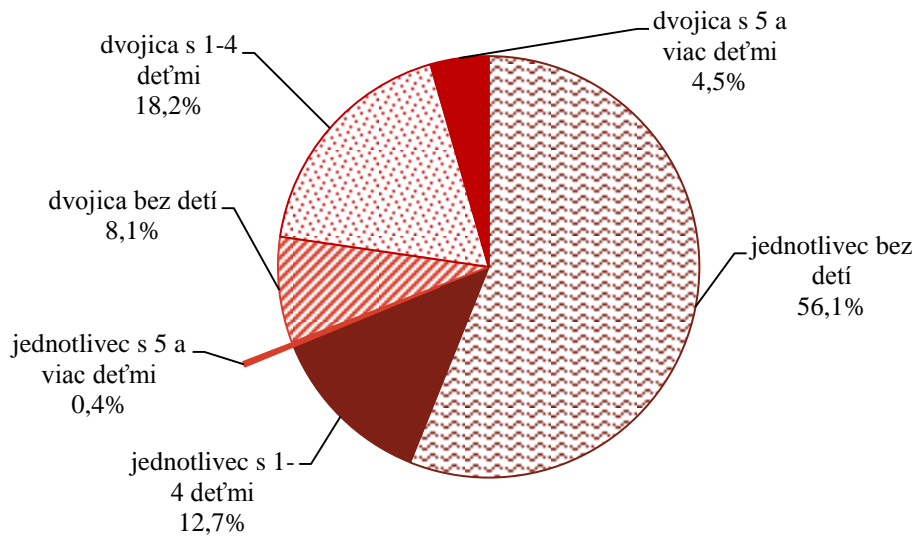
Graf 3.4 Vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v priebehu rokov 2016 a 2017

Zdroj: RSD MIS

Graf 3.5 Percentuálne zastúpenie jednotlivých skupín príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v roku 2017

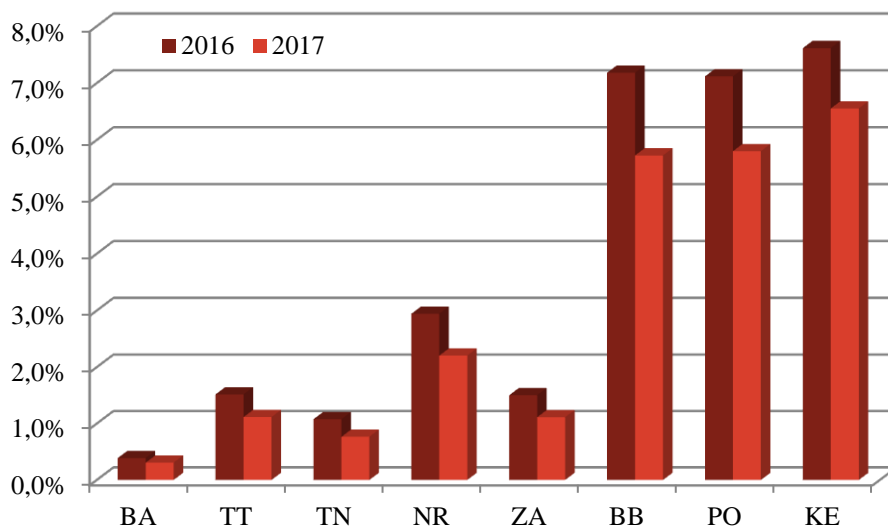

Zdroj: UPSVR

Pri porovnaní štruktúry príjemcov pomoci v hmotnej núdzi medzi rokom 2016 a 2017 bol zaznamenaný pokles počtu príjemcov u všetkých skupín domácností. V prípade jednotlivých skupín bol pokles u jednotlivcov bez detí o 18,5 %, u jednotlivcov s jedným až štyrmi deťmi o 16,6 %, u jednotlivcov s päť a viac deťmi o 8,8 %, u dvojíc bez detí o 14,4 %, u dvojíc s jedným až štyrmi deťmi o 15,3 %, u dvojíc s päť a viac deťmi o 9,0 %. Zmena nastala aj v pomere jednotlivých skupín v rámci celkového počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, a to najmä u jednotlivcov bez detí, ktorí predstavujú 56,1 % (pokles oproti predchádzajúcemu roku o 1,1 p. b.).

V roku 2017 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne mesačne evidovaných 192 677 členov domácností, čo predstavovalo 3,5 %-ný podiel na celkovom počte obyvateľov Slovenska. Tento počet oproti roku 2016 poklesol o 14,9 %, t. j. o 33 761 osôb. Zároveň v porovnaní s rokom 2016 došlo k miernemu zníženiu podielu celkového počtu členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi na celkovom počte obyvateľov o 0,7 p. b.

Graf 3.6 Podiel členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v % v jednotlivých regiónoch (ku koncu roka)

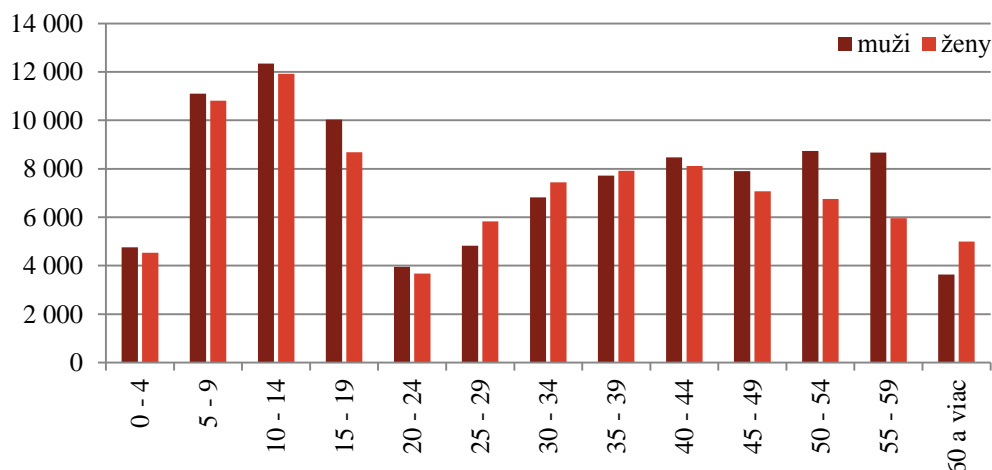

Zdroj: RSD MIS a ŠÚ SR

Najvyšší podiel členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi za sledované obdobie (ku koncu roka) bol v Košickom kraji, v Banskobystrickom kraji a v Prešovskom kraji. Najnižší podiel vykazoval Bratislavský kraj. Toto regionálne rozdelenie pretrváva dlhodobo.

Z celkového počtu členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi, t.j. spoločne posudzovaných osôb, bolo 51,4 % mužov a 48,6 % žien. V porovnaní s rokom 2016 nedošlo k významnej zmene pomeru žien a mužov. Nasledujúci graf znázorňuje štruktúru členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi podľa veku a pohlavia. V jednotlivých vekových skupinách je vyšší podiel mužov ako žien, až na vekové skupiny 25 – 29 rokov (žien je o 20,7 % viac), 30 – 34 rokov (žien je o 9,1 % viac), 35 – 39 rokov (žien je o 2,4 % viac) a 60 a viac rokov. Počet žien v poslednej menovanej vekovej skupine je vyšší oproti počtu mužov o 37,4 %. Medziročne došlo k zlepšeniu situácie (v roku 2016 bol podiel žien v tejto vekovej skupine vyšší o 50,0 %), najmä zásluhou valorizácie dôchodkov o pevnú sumu, takýto stav však pretrváva už od roku 2006 a okrem demografického vývoja je ovplyvnený aj nižšími dôchodkami u žien, ktoré vyplývajú z nižších predchádzajúcich príjmov počas pracovnej kariéry. Táto veková skupina žije predovšetkým v domácnostiach jednotlivcov, resp. v neúplných rodinách (66,5 % osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi v tejto vekovej kategórii), pričom ženy predstavujú 68,5 % z tejto podskupiny. Zastúpenie predmetnej cieľovej skupiny v rámci celkového počtu osôb v hmotnej núdzi predstavuje 4,5 %.

Graf 3.7 Členovia domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi v členení podľa veku a pohlavia v roku 2017

Zdroj: RSD MIS

Na základe účelu a obsahu pomoci v hmotnej núdzi, ktorá pozostáva z dávky v hmotnej núdzi (na šiestich úrovniach), ochranného príspevku (na troch úrovniach), aktivačného príspevku, príspevku na nezaopatrované dieťa a príspevku na bývanie (na dvoch úrovniach) bola situácia vo vývoji počtu príjemcov nasledovná:

Ochranný príspevok je určený na zabezpečenie osobitných výdavkov členov domácností, ktorí nemajú možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou. Poskytuje sa na základe zákonom stanovených podmienok, a to v sume

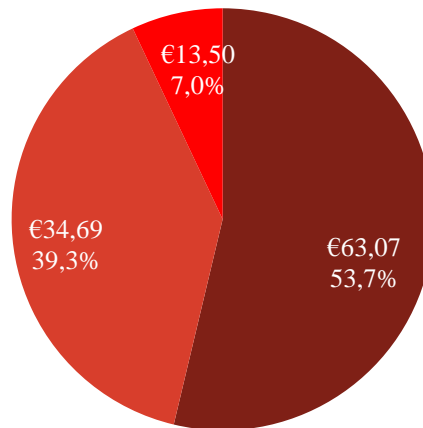
- 63,07 eura mesačne, ak ide o člena domácnosti, ktorý má vek potrebný na starobný dôchodok, má invaliditu z titulu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, je osamelý rodič starajúci sa o dieťa do 31 týždňov veku, osobne sa stará o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím atď.,
- 34,69 eura mesačne, ak má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa považuje choroba, úraz alebo karanténne opatrenie, trvajúce viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní,
- 13,50 eura mesačne, ak ide o tehotnú ženu alebo rodiča dieťaťa do 1 roka jeho veku.

V roku 2017 bolo členom domácností priznaných priemerne mesačne 17 847 nárokov na ochranný príspevok, z toho s nárokom na sumu 63,07 eura v 9 588 prípadoch, s nárokom na sumu

34,69 eura v 7 008 prípadoch a s nárokom na sumu 13,50 eura v 1 251 prípadoch, z toho v 462 prípadoch rodičom starajúcim sa o dieťa do 1 roka veku a v 789 prípadoch tehotným ženám. V grafe 3.8 je zachytený podiel ochranných príspevkov z hľadiska ich výšky na celkovom počte ochranných príspevkov.

V porovnaní s rokom 2016, pri porovnaní celkového počtu priznaných nárokov na ochranný príspevok, došlo k ich poklesu o 18,6 %.

Graf 3.8 Rozdelenie priznaných ochranných príspevkov podľa výšky nároku (priemer za rok 2017)

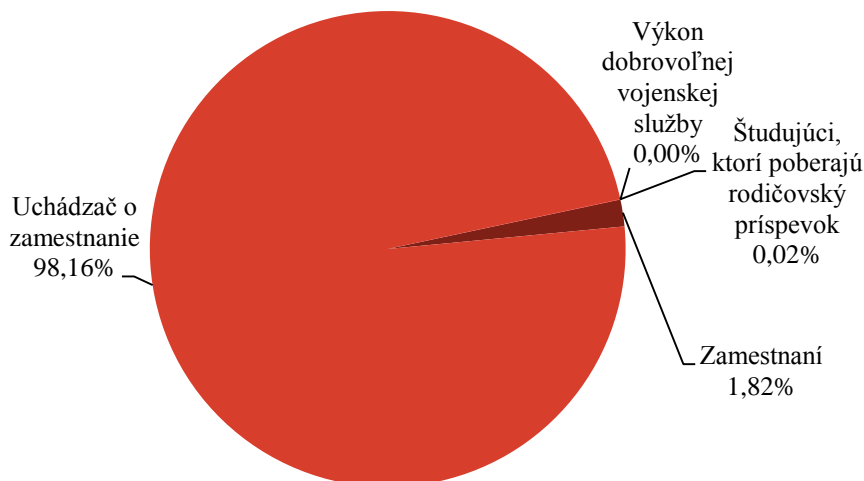

Zdroj: RSD MIS

Aktivačný príspevok je určený na podporu získania, udržania, prehĺbenia alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností, praktických skúseností a pracovných návykov za účelom zvýšenia pracovného uplatnenia na trhu práce. Nárok na aktivačný príspevok má každý člen domácnosti, ak je zamestnaný, vedený ako uchádzač o zamestnanie alebo je mu vyplácaný rodičovský príspevok. V prípade uchádzačov o zamestnanie dôvody priznania nároku na aktivačný príspevok sú: zvyšovanie kvalifikácie, zúčastňovanie sa na vzdelávaní a príprave pre trh práce alebo vykonávanie menších obecných služieb.

V roku 2017 bol nárok na aktivačný príspevok priznaný v priemere mesačne 38 819 členom domácností, z toho bolo 706 členov domácností zamestnaných, 38 104 uchádzačov o zamestnanie a 8 členov na rodičovskom príspevku. Z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie, ktorým bol priznaný nárok na aktivačný príspevok, bolo 33 066 členov domácností vykonávajúcich menšie obecné služby alebo menšie služby pre samosprávny kraj, čo predstavuje 85,2 % z celkového počtu priznaných nárokov na aktivačný príspevok. V porovnaní s rokom 2016 bol zaznamenaný medziročne pokles počtu priznaných nárokov na aktivačný príspevok o 15,3 %. Z pohľadu aktivácie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi je z celkového priemerného mesačného počtu osôb, ktoré sú zároveň uchádzačmi o zamestnanie, priznaný nárok na aktivačný príspevok 48,8 percentám, oproti predchádzajúcemu roku sa tento podiel zvýšil o 3,9 p. b.

Graf 3.9 Rozdelenie priznaných aktivačných príspevkov podľa dôvodu priznania (priemer za rok 2017)

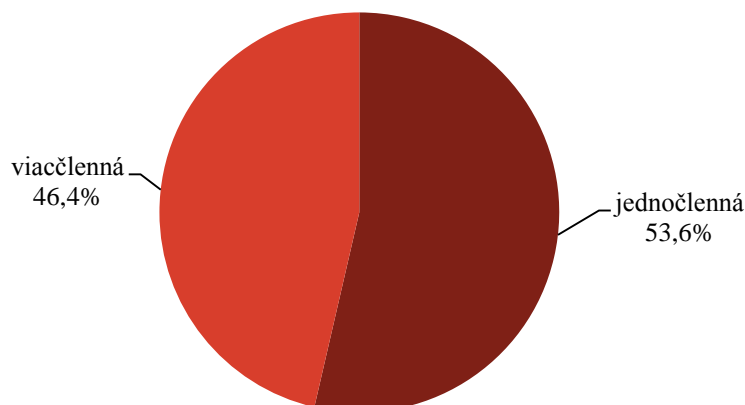
Zdroj: RSD MIS

Príspevok na nezaopatrované dieťa je určený na podporu výchovy, vzdelávania a všestranného rozvoja dieťaťa v domácnosti, ktoré si riadne plní povinnú školskú dochádzku. Výška nároku na príspevok je pre každé nezaopatrované dieťa 17,20 eura mesačne. V roku 2017 bol nárok na príspevok na nezaopatrované dieťa priznaný v priemere mesačne na 42 502 nezaopatrených detí, čo predstavuje 90,3 %-ný podiel na celkovom priemernom počte nezaopatrených detí vo veku plnenia si povinnej školskej dochádzky v systéme pomoci hmotnej núdzi. Medziročne došlo k poklesu počtu priznaných nárokov na príspevok na nezaopatrované dieťa o 12,0 %. Aj tu sa prejavil vplyv poklesu počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi.

Príspevok na bývanie je určený na úhradu nákladov spojených s bývaním. Nárok naň vzniká, ak niektorý člen domácnosti je vlastníkom alebo spoluvlastníkom bytu, vlastníkom alebo spoluvlastníkom rodinného domu, nájomcom bytu, nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie alebo býva v byte alebo v rodinnom dome na základe práva doživotného užívania. Nárok na príspevok na bývanie vzniká aj v prípade, že domácnosť býva v zariadení podporovaného bývania, zariadení pre seniorov, domove sociálnych služieb alebo špecializovanom zariadení s celoročnou pobytovou formou, v útulku, domove na polceste, zariadení núdzového bývania alebo v krízovom stredisku.

V roku 2017 bol nárok na príspevok na bývanie priznaný priemerne mesačne 42 880 domácnostiam. Z celkového počtu domácností, resp. príjemcov pomoci v hmotnej núdzi bol nárok na príspevok na bývanie priznaný 48,9 % domácností. V porovnaní s rokom 2016 došlo k poklesu počtu domácností, ktorým bol nárok na príspevok na bývanie priznaný o 16,7 %. Táto situácia kopíruje celkovú situáciu v poklese počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi.

Graf 3.10 Rozdelenie priznaných príspevkov na bývanie podľa veľkosti domácnosti (priemer za rok 2017)

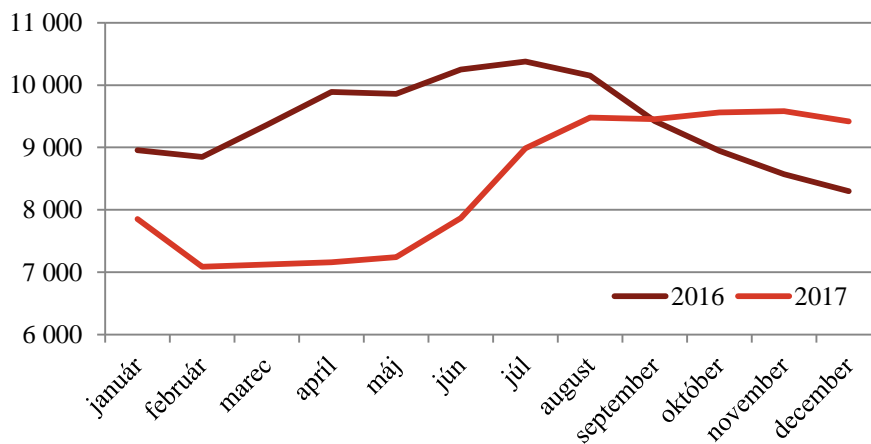
Zdroj: RSD MIS

Osobitný príspevok

V rámci systému pomoci v hmotnej núdzi boli zadané aj podmienky poskytovania osobitného príspevku. S účinnosťou od 1. januára 2015 bol umožnený súbeh pomoci v hmotnej núdzi, príjmu zo zamestnania a osobitného príspevku. Toto opatrenie sa zameriava na motiváciu dlhodobo nezamestnaných a dlhodobo neaktívnych osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi uplatniť sa na trhu práce, resp. vrátiť sa na trh práce. Z praxe vyplýva, že osobitný príspevok je účinným a atraktívnym nástrojom, ktorý zlepšuje celkovú situáciu rodín v hmotnej núdzi cez aktívny prístup k zlepšeniu svojej sociálnej a príjmovej situácie participáciou na trhu práce. Prijemca pomoci v hmotnej núdzi, ktorý sa zamestná a má príjem v rozsahu od polovice minimálnej mzdy do dvojnásobku minimálnej mzdy, môže počas dvanástich mesiacov poberať osobitný príspevok súbežne so mzdou (6 mesiacov v sume 126,14 eur a 6 mesiacov v sume 63,07 eur). S účinnosťou od 1. mája 2017 sa opäť upravili podmienky v súvislosti s poskytovaním osobitného príspevku, a to znížením započítavania príjmu u osôb, ktoré sú prijímateľmi tohto príspevku.

V roku 2017 bol osobitný príspevok poskytnutý priemerne mesačne 8 401 osobám, z toho 82,4 % osobám nebola poskytovaná pomoc v hmotnej núdzi, resp. 27,6 % osôb bolo posudzovaných v rámci domácnosti na účely poskytovania pomoci v hmotnej núdzi. Z celkového priemerného mesačného počtu poskytnutých osobitných príspevkov bolo v nižšej sume poskytnutých 39 %, vo vyššej sume 56 % a v alikvotnej čiastke iba 5 %. Celkovo bolo na osobitný príspevok vyplatených 10 413 504 eur. Pri medziročnom porovnaní došlo k poklesu počtu poskytnutých príspevkov o 10,7 %.

Graf 3.11 Vývoj počtu poskytnutých osobitných príspevkov v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: RSD MIS

3.4.2 Dotácie pre dieťa v hmotnej núdzi

Ide o podporné opatrenie zamerané na zvýšenie motivácie detí z nízkopríjmových rodín k plneniu povinnej školskej dochádzky, realizované prostredníctvom dotačného programu MPSVR SR. Prostredníctvom dotačného programu MPSVR SR poskytuje dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom a dotáciu na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa, ohrozeného sociálnym vylúčením. Dotácie sú poskytované zriaďovateľovi školského zariadenia, ktoré dieťa navštevuje, ten dieťaťu priamo zabezpečí z prostriedkov dotácie školské pomôcky alebo stravu.

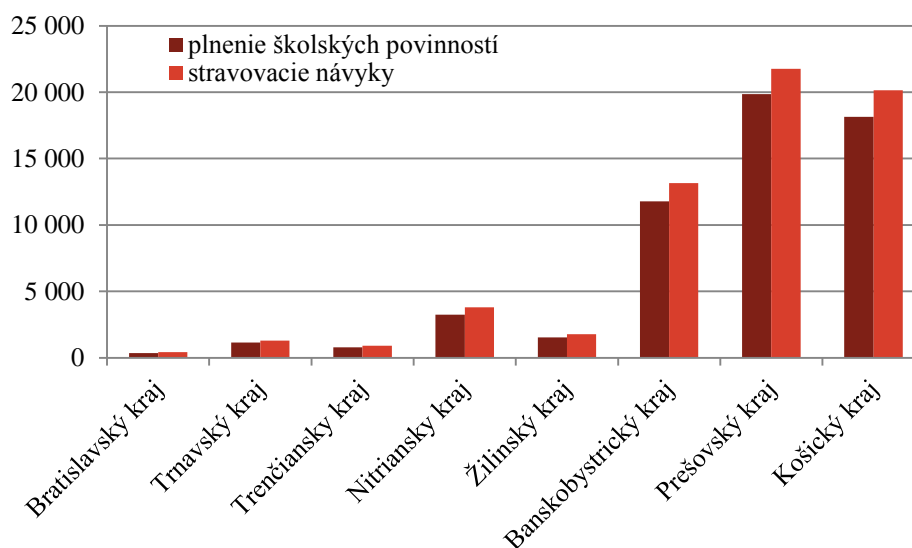
Poskytovanie dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom, ako aj dotácie na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením je upravené zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR.

V roku 2017 boli vyplatené finančné prostriedky na dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom v sume 8 307 375 eur³⁸. Priemerný mesačný počet detí, ktorým bola dotácia poskytnutá, je 63 393; v porovnaní s rokom 2016 došlo k poklesu o 11,4 % (pokles o 8 183 detí).

Dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením tvorila sumu 1 859 528 eur³⁹ a bola poskytnutá v I. polroku 2017 na 61 253 detí (pokles oproti I. polroku 2016 o 7,4 %) a v II. polroku 2017 na 52 742 detí (pokles oproti II. polroku 2016 o 16,0 %).

Pokles počtu detí, na ktoré boli poskytnuté vyššie uvedené dotácie bol ovplyvnený predovšetkým poklesom počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ktoré sú domácnosťami s deťmi.

Graf 3.12 Regionálne rozdelenie detí, na ktoré sa poskytli dotačné programy roku 2017 (priemer)

Zdroj: RSD MIS

Z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí, na ktoré boli poskytnuté dotácie podľa vyššie citovaného zákona o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR, je situácia zachytená v predchádzajúcom grafe. Najvyšší objem dotácií bol poskytnutý z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí pre Prešovský, Košický a Banskobystrický kraj.

³⁸ údaj z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

³⁹ údaj z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

3.4.3 Náhradné výživné

Náhradné výživné je suma poskytnutá štátom na zabezpečenie výživy oprávnenej osoby v prípade, ak si vyživovaciú povinnosť neplní povinná osoba, ktorou je rodič dieťaťa alebo iná fyzická osoba, povinná platiť výživné dieťaťu.

Zákomom č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa upravilo poskytovanie náhradného výživného, ktorým štát poskytuje náhradné výživné v prípadoch, ak si povinná osoba neplní vyživovaciú povinnosť voči nezaopatreným deťom a v prípadoch, keď sirotsky dôchodok, resp. suma sirotských dôchodkov u nezaopatreného dieťaťa nedosahuje výšku minimálneho výživného, ustanoveného zákonom o rodine.

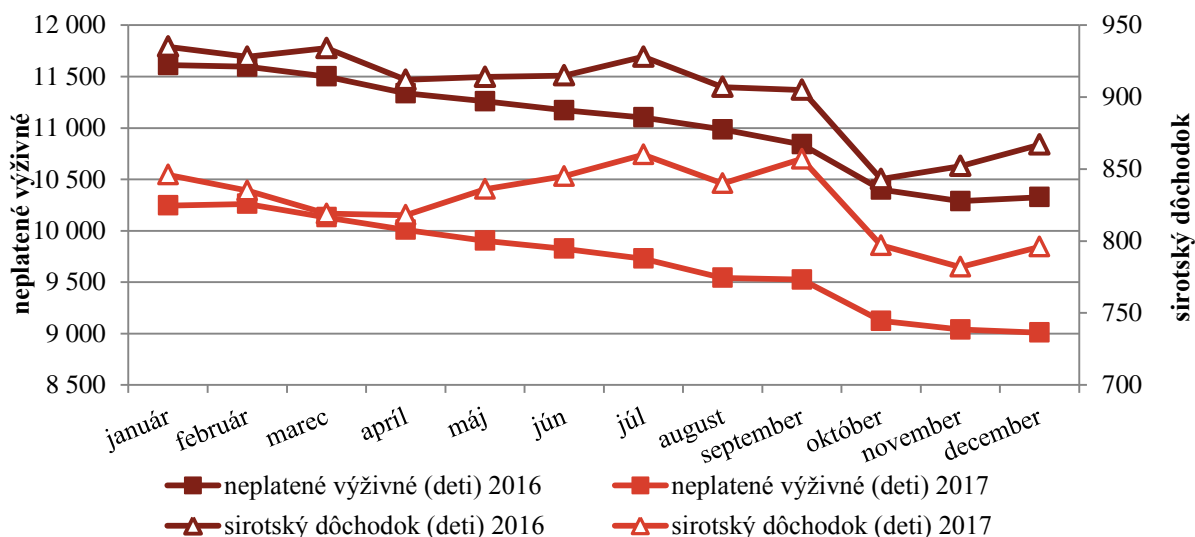
V roku 2017 bolo evidovaných v priemere mesačne 6 430 poberateľov náhradného neplateného výživného, čo predstavuje oproti roku 2016 pokles o 944 poberateľov (o 12,8 %). Náhradné neplatené výživné bolo priemerne mesačne vyplácané 9 695 deťom, čo oproti predchádzajúcemu roku predstavuje pokles o 1 340 detí (o 12,1 %). V roku 2017 vzniklo 4 251 pohľadávok z náhradného výživného, spolu vo výške 839 509,77 eura, z toho bolo vymožených 562 260,52 eura.

Priemerný mesačný počet poberateľov náhradného výživného – sirotského v roku 2017 bol 504 poberateľov, čo je oproti roku 2016 pokles o 45 poberateľov (o 8,1 %). Náhradné výživné – sirotské bolo v roku 2017 vyplácané priemerne mesačne 828 deťom, čo oproti predchádzajúcemu roku predstavuje pokles o 76 detí (o 8,4 %).

Na výplatu náhradného výživného boli v roku 2017 vynaložené finančné prostriedky v sume 7 012 817 eur (medziročný pokles o 927 022 eur)⁴⁰.

Maximálna výška náhradného výživného je podľa zákona poskytovaná do výšky 1,2-násobku životného minima pre nezaopatrené dieťa. Oproti predchádzajúcemu roku sa maximálna výška náhradného výživného nezmenila, v roku 2017 bol maximálny nárok na náhradné výživné na jedno dieťa 108,50 eura.

Graf 3.13 Vývoj počtu poberateľov (detí) náhradného výživného v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: RSD MIS

⁴⁰ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

3.4.4 Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

Opatrenia sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“) sa vykonávajú pre dieťa, plnoletú fyzickú osobu, rodinu, prípadne skupinu alebo komunitu v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnoprávnej ochrane detí“).

V roku 2017 zabezpečovalo výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na 46 úradoch PSVR – odboroch sociálnych vecí a rodiny, oddeleniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately) 657 zamestnancov.

V priebehu roku 2017 bolo zaznamenaných 14 493 nových rodín a 20 474 nových detí, pre ktoré boli vykonávané opatrenia SPODaSK.

V pôsobnosti úradov PSVR ako orgánov SPODaSK je okrem iného podávanie návrhov a podnetov vo veciach maloletých detí príslušným súdom. V roku 2017 úrady PSVR podali súdom 1 039 návrhov a podnetov na vydanie predbežného opatrenia (956 v roku 2016), na nariadenie ústavnej starostlivosti bolo podaných 227 návrhov a podnetov (132 v roku 2016) a na zrušenie ústavnej starostlivosti 43 návrhov a podnetov (35 v roku 2016). V roku 2017 podali orgány SPODaSK súdu alebo iným štátnym orgánom 22 871 správ vo veciach výživy a výchovy maloletých (22 966 v roku 2016).

Orgán SPODaSK zisťoval z vlastného podnetu, na dožiadanie súdu alebo iného podnetu názor dieťaťa na situáciu, v ktorej sa nachádza, celkovo u 21 623 detí (v roku 2016 u 14 249 detí).

Ak je to potrebné v záujme dieťaťa, orgán SPODaSK rozhodne o uložení výchovného opatrenia, pričom v roku 2017 bolo orgánmi SPODaSK uložených spolu 712 výchovných opatrení (v roku 2016 488 výchovných opatrení) pre 1 183 detí (v roku 2016 pre 835 detí). Súdny nariadili v priebehu roka 2017 spolu 790 výchovných opatrení (575 výchovných opatrení v roku 2016) pre 1 309 detí (pre 960 detí v roku 2016).

Sociálna kuratela pre deti

Výkon opatrení sociálnej kurately detí zabezpečovalo v sledovanom roku 110 zamestnancov úradov PSVR – sociálnych kurátorov pre deti, ktorí sa na túto oblasť špecializujú. Opatrenia boli v sledovanom roku vykonávané spolu pre 15 469 detí (tabuľka 3.19). Na jedného sociálneho kurátora pripadalo priemerne riešenie situácie pre 141 detí.

Z hľadiska dôvodov boli opatrenia sociálnej kurately pre deti vykonávané u 1 632 mladistvých z dôvodu spáchania trestnej činnosti a u 549 detí, ktoré spáchali čin inak trestný. V roku 2017 bola pomoc a ochrana v priestupkovom konaní poskytnutá 3 306 deťom. Pre 201 detí vykonávali v roku 2017 sociálni kurátori opatrenia sociálnej kurately z dôvodu experimentovania a závislosti na drogách, 17 z nich bolo vo veku do 14 rokov. Pre 22 detí boli vykonávané opatrenia z dôvodu iných závislostí. Spolu 6 359 detí bolo v starostlivosti sociálnych kurátorov z dôvodu zanedbávania školskej dochádzky. U 507 detí sa prejavovali poruchy vo vzťahu s inými deťmi, rodičmi alebo inými plnoletými fyzickými osobami, riešilo sa 1 561 detí s poruchami správania, u 21 detí riešili sociálni kurátori úteky z domu alebo zo zariadenia. Počet detí, pre ktoré bola vykonávaná sociálna kuratela z dôvodu, že sa stali obeťami trestných činov, stúpol na 349 detí. Opatrenia sociálnej kurately detí boli vykonávané pre 789 detí, ktoré sa stali svedkami trestného činu.

Tabuľka 3.19 Počet detí, pre ktoré sa vykonávala v rokoch 2016 a 2017 sociálna kuratela

Rok	Počet detí spolu	Počet detí			
		do 14 rokov		vek 15 – 18 rokov	
		chlapci	dievčatá	chlapci	dievčatá
2016	15 179	4 379	2 742	5 459	2 599
2017	15 469	4 552	2 681	5 594	2 642

Zdroj: V(MPSVR SR)12-01

Sociálna kuratela pre plnoleté fyzické osoby

V roku 2017 sa opatrenia sociálnej kurately vykonávali pre 4 732 klientov – plnoletých fyzických osôb a vykonávalo ich 50 sociálnych kurátorov. Na jedného sociálneho kurátora pripadalo riešenie situácie priemerne pre 95 klientov.

Opatrenia sociálnej kurately pre plnoletých boli vykonávané najmä pre klientov po prepustení, prípadne po podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Na účel uľahčenia ich resocializácie je možné podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí poskytnúť resocializačný príspevok. V roku 2017 sociálni kurátori poskytli resocializačný príspevok 3 423 osobám (príloha ku kapitole 3, tabuľka 12). Finančné prostriedky vyplatené na resocializačný príspevok boli v roku 2017 v celkovej výške 194 619 eur.

Násilie páchané v rodinách, týrané, zanedbávané a zneužívané deti

V oblasti násilia páchaného v rodinách, týraných, zanedbávaných a zneužívaných detí, úrady PSVR v sledovanom roku na základe dôvodného podozrenia vykonávali opatrenia SPODaSK celkom pre 974 detí.

V 36 prípadoch orgány SPODaSK podali návrh na začatie trestného stíhania. Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľka 13.

Ústavná starostlivosť a ochranná výchova

K 31. 12. 2017 bolo evidovaných 3 635 detí s nariadenou ústavnou starostlivosťou a 24 detí malo nariadenú ochrannú výchovu. Celkovo bolo vo všetkých typoch zariadení na výkon rozhodnutia súdu umiestnených 5 192 detí. Počet detí umiestnených na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu a ich porovnanie s rokom 2016 uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľka 14.

K 31. 12. 2017 bolo na Slovensku 90 *detských domovov* s celkovým počtom 4 295 umiestnených maloletých detí a 288 mladých dospelých. Z celkového počtu 90 detských domovov bolo 44 detských domovov zriadených ako domovy detí a 46 detských domovov bolo zriadených ako centrá detí.

V detských domovoch sa realizuje nariadená ústavná starostlivosť, neodkladné opatrenie a výchovné opatrenie, a to buď v samostatnej skupine, v špecializovanej samostatnej skupine, v samostatnej diagnostickej skupine alebo v profesionálnej rodine.

K 31.12.2017 bolo v detských domovoch 639 profesionálnych rodín, v ktorých bolo umiestnených 1 373 detí a mladých dospelých. Formy starostlivosti v detských domovoch a počty umiestnených detí v jednotlivých formách starostlivosti v detských domovoch uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľky 15 a 16.

Maloletí bez sprievodu

V roku 2017 boli vykonané opatrenia SPODaSK pre 44 maloletých bez sprievodu, rovnako ako v roku 2016.

Náhradná rodinná starostlivosť – náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo, predosvojiteľská starostlivosť a osvojenie

V roku 2017 bolo 1 382 detí zverených do náhradného rodinného prostredia⁴¹ (náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo a predosvojiteľská starostlivosť). Prehľad detí zverených do jednotlivých foriem náhradného rodinného prostredia za rok 2017 je uvedený v tabuľke 3.20.

⁴¹ Náhradná starostlivosť o dieťa je definovaná zákonom č. 36/2005 Z. z. Zákon o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vo všeobecnosti pri náhradnej rodinnej starostlivosti rozlišujeme viaceré druhy: zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča; pestúnska starostlivosť; poručníctvo, ak sa poručník osobne stará o dieťa; to neplatí, ak sa poručník osobne stará o dieťa, ktorého rodičia nie sú plnoletí; dočasné zverenie dieťaťa do starostlivosti osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom; zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení predbežného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do náhradnej starostlivosti tejto fyzickej osobe; zverenie dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti alebo zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení predbežného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti. Štát za účelom podpory náhradnej rodinnej starostlivosti poskytuje rôzne príspevky na podporu náhradnej starostlivosti, uvedené v podkapitole 3.4.5.

K 31.12.2017 bolo celkovo 8 739 detí zverených do náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a poručníctva. Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti a porovnanie s predchádzajúcim rokom uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľka 17.

V roku 2017 bolo právoplatným rozhodnutím súdu osvojených 196 detí, z čoho 3 deti boli osvojené do cudziny. Do predosvojiteľskej starostlivosti bolo zverených 135 detí, z toho do cudziny bolo zverených 13 detí.

Tabuľka 3.20 Počet detí zverených do náhradných rodín v rokoch – 2016 a 2017

rok	Osvojenie (zverené do predosvojiteľskej starostlivosti)	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2016	98	765	94	168	1 125
2017	135	1 033	65	149	1 382

Zdroj: V(MPSVR SR) 12-01

Poradensko-psychologické služby

V roku 2017 pracovalo na referátoch poradensko-psychologických služieb (ďalej len „RPPS“) úradov PSVR 81 zamestnancov; spolu poskytli 80 268 konzultácií pri celkovom počte 9 410 prípadov. Na jeden prípad priemerne pripadá 8,53 konzultácií.

Ťažiskové činnosti RPPS:

a) psychologické partnerské, manželské a rodinné poradenstvo, psychologická diagnostika, krízová psychologická intervencia

- v oblasti pomoci dieťaťu, rodičom alebo plnoletej fyzickej osobe pri riešení výchovných, manželských, rodinných a iných sociálnych problémov,
- v oblasti pomoci manželom, rodičom maloletých detí v rozvode a po rozvode, taktiež ich maloletým deťom,
- v oblasti pomoci pri úprave styku rodičov s dieťaťom,
- v oblasti skúmania názoru dieťaťa vo veciach, ktoré sa ho týkajú, v prípade že dieťa a/alebo rodina je klientom RPPS,
- v oblasti pomoci jednotlivcom a rodine s problémom násilia a drogovej závislosti,
- v oblasti pomoci jednotlivcom a rodine v krízových situáciách a v závažných životných zmenách

b) špecializovaná príprava fyzických osôb – záujemcov o vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti

- psychologické posudzovanie predpokladov a príprava fyzických osôb – záujemcov o vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti,
- príprava fyzických osôb na profesionálne vykonávanie náhradnej starostlivosti.

Základné štatistické údaje o činnosti RPPS sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 18 a 19.

Proces udeľovania akreditácií v roku 2017

Akreditačná komisia MPSVR SR je zriadená ako poradný orgán ministra práce sociálnych vecí a rodiny pre oblasť udeľovania akreditácií podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov na:

- vykonávanie vybraných opatrení SPODaSK,

- vzdelávacie programy podľa zákona o sociálnych službách,
- odbornú činnosť podľa zákona o sociálnych službách.

Akreditačná komisia sa vyjadruje k žiadosti o udelenie, predĺženie, zmenu, zrušenie a odňatie akreditácie. Akreditačná komisia zasadala v roku 2017 spolu 12-krát. O udelení akreditácie, predĺžení platnosti akreditácie, zmene akreditácie a o zrušení akreditácie rozhoduje ministerstvo po predchádzajúcom vyjadrení akreditačnej komisie.

V oblasti udeľovania akreditácií na vykonávanie opatrení SPODaSK bolo na ministerstvo v roku 2017 doručených spolu 286 podaní. Ministerstvo na základe vyjadrenia akreditačnej komisie začalo v roku 2017 konanie o zrušení akreditácie spolu pre tri zariadenia SPODaSK. V oblasti vykonávania opatrení SPODaSK udelilo ministerstvo žiadateľom 6 nových akreditácií a predĺžilo akreditáciu v 14 prípadoch (v 6 prípadoch na vykonávanie opatrení SPODaSK, v 2 prípadoch pre krízové strediská, v 1 prípade pre resocializačné stredisko a v 5 prípadoch pre detské domovy). V roku 2017 akreditácia zanikla v 13 prípadoch (11 opatrenia SPODaSK, 1 krízové stredisko, 1 detský domov). V jednom prípade nebola udelená nová akreditácia na vykonávanie opatrení SPODaSK (detský domov).

**Tabuľka 3.21 Počet akreditovaných subjektov na vykonávanie opatrení SPODaSK
k 31. 12. 2017**

	Počet akreditovaných subjektov
Subjekty vykonávajúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa zákona č. 305/2005 Z. z.	42
Detský domov	23
Krízové stredisko	14
Resocializačné stredisko	19
SPOLU	98

Zdroj: V(MPSVR SR) 12-01

3.4.5 Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti

Zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa podporuje prostredníctvom finančných príspevkov vykonávanie osobnej starostlivosti o dieťa inou fyzickou osobou, ak rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa.

Opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny č. 206/2017 sa s účinnosťou od 1. septembra 2017 upravili sumy príspevkov na podporu náhradnej rodinnej starostlivosti nasledovne:

Tabuľka 3.22 Sumy príspevkov na podporu náhradnej starostlivosti v roku 2017

Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti	Do 31. 8. 2017	Od 1. 9. 2017
Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti	500,00 €	503,50 €
Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti	922,29 €	928,74 €
Opakovaný príspevok dieťaťu	138,13 €	139,09 €
Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	175,62 €	176,84 €
Zvýšenie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi	124,91 €	125,78 €
Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	72,36 €	72,86 €

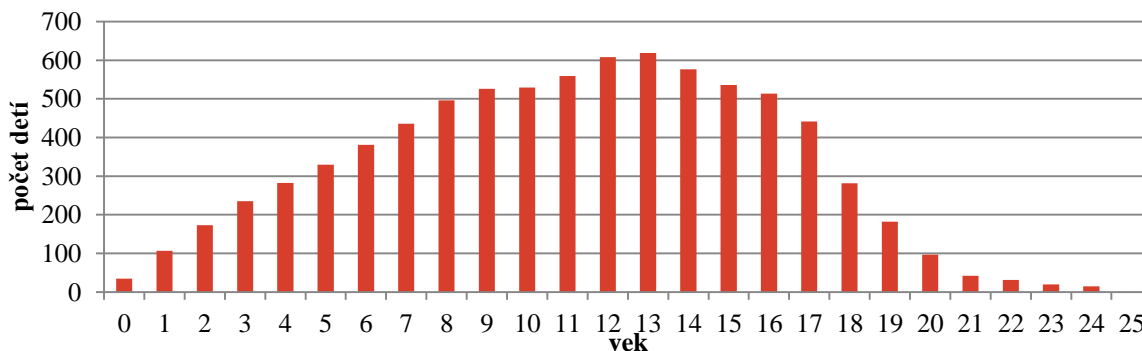
Zdroj: MPSVR SR

Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti sa poskytuje dieťaťu pri zverení do náhradnej starostlivosti na podporu zabezpečenia základného osobného vybavenia dieťaťa. V roku 2017 bol poskytnutý na 812 detí, čo je o 139 detí viac ako v roku 2016 (nárast o 21,8 %). Z celkového počtu detí bolo 78,8 % detí zverených do náhradnej osobnej starostlivosti, 8,4 % detí do pestúnskej starostlivosti, 4,8 % detí bolo zverených predbežným opatrením súdu do predosvojiteľskej starostlivosti, 4,6 % detí bolo zverených do predosvojiteľskej starostlivosti a 3,4 % detí bolo zverených poručníkovi. Spolu bolo na tento príspevok vyplatených 406,5 tis. eur, čo predstavuje medziročný nárast o 21,0 tis. eur.

Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti sa poskytuje za účelom podpory osamostatnenia sa dieťaťa. V roku 2017 bol príspevok vyplatený na 488 detí, čo je o 14 detí viac ako v roku 2016. Z celkového počtu detí u 66,2 % detí došlo k zániku náhradnej osobnej starostlivosti, u 27,9 % k zániku pestúnskej starostlivosti a u 5,9 % k zániku poručníctva. Spolu bolo na príspevok vyplatených 450,7 tis. eur, čo predstavuje medziročný nárast o 14,5 tis. eur.

Opakovaný príspevok dieťaťu sa poskytuje za účelom podpory uspokojovania potrieb dieťaťa, najmä na úhradu nákladov na výživu, výchovu, vzdelávanie a bývanie dieťaťa. V sledovanom období bol príspevok vyplatený priemerne mesačne na 8 072 detí (pokles oproti roku 2016 o 130 detí) celkovo v sume 9 928 tis. eur (nárast o 188,7 tis. eur). Podľa jednotlivých foriem náhradnej starostlivosti bolo v priemere zastúpených 69,6 % detí v náhradnej osobnej starostlivosti, 20,0 % detí v pestúnskej starostlivosti, 5,0 % detí zverených do náhradnej starostlivosti na základe predbežného opatrenia, 2,7 % detí v dočasnom zverení a 2,6 % detí v poručníctve.

Graf 3.14 Počet detí, na ktoré bol poskytnutý opakovaný príspevok dieťaťu podľa veku

Zdroj: RSD MIS

Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa, ktoré má náhradný rodič zverené do náhradnej starostlivosti. Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 1 168 náhradným rodičom na 1 475 detí (v roku 2016 to bolo 1 212 náhradných rodičov na 1 545 detí). V prípade, ak sa náhradný rodič osobne staral o tri alebo viac detí, ktoré sú súrodencami, opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa zvýšil o 124,91 eura mesačne. V sledovanom období bolo priemerne mesačne 54 takýchto prípadov. Celková vyplatená suma na príspevok predstavuje 2 594,8 tis. eur.

Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa zverené do náhradnej starostlivosti, ktoré je občanom s ťažkým zdravotným postihnutím. Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 55 náhradným rodičom, ktorí spolu vykonávajú starostlivosť priemerne mesačne o 58 ťažko zdravotne postihnutých detí (medziročný nárast o 2 náhradných rodičov a 2 ťažko zdravotne postihnuté deti). Spolu bolo na príspevok vyplatených 53,3 tis. eur (medziročný nárast o 1,6 tis. eur).

Odmena pestúna – § 19 ods. 3. Fyzickej osobe, ktorej po 31. decembri 2005 trvá nárok na výplatu odmeny pestúna podľa predpisu účinného do 31. decembra 2005 a zverené dieťa je jej príbuzný v priamom rade, poskytuje sa táto odmena do zániku zverenia tohto dieťaťa. Počet osôb, ktorým bola odmena pestúna vyplatená, tvorilo v priemernom mesačnom vyjadrení 67 poberateľov (medziročný pokles o 36 poberateľov), ktorým bolo zverených 72 detí (medziročný pokles o 61 detí). Na odmenu pestúna bolo vyplatených spolu 41,4 tis. eur (medziročný pokles o 21,9 tis. eur).

Na príspevky na náhradnú rodinnú starostlivosť bolo v roku 2017 vyčerpaných celkovo 13 504 955 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 198 787 eur⁴².

---

⁴² údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

3.4.6 Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia

Právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, pri vyhotovení preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom a parkovacieho preukazu pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o peňažných príspevkoch“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009. Cieľom tejto úpravy právnych vzťahov je podporiť sociálne začlenenie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (ďalej len „fyzická osoba s ŤZP“) do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti v týchto štyroch oblastiach: *oblasť mobility a orientácie, oblasť komunikácie, oblasť zvýšených výdavkov a oblasť sebaobsluhy*.

Zákon o peňažných príspevkoch s účinnosťou od 1. januára 2017 doplnil zákon č. 355/2016 Z. z., ktorý priniesol nasledovné významnejšie zmeny:

- Precizovali sa druhy príjmov a majetku na účely poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu. Za príjem sa nepovažujú peňažné dary poskytnuté:
  1. v kalendárnom roku v úhrne do výšky 12-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu bez ohľadu na to, aký subjekt ho poskytne,
  2. z prostriedkov nadácie, občianskeho združenia, neziskovej organizácie poskytujúcej všeobecne prospešné služby, neinvestičného fondu, cirkvi alebo náboženskej spoločnosti alebo
  3. na účely posilnenia účinkov kompenzácie, zachovania alebo zlepšenia zdravotného stavu.
- Obdobne bolo upravené, že za majetok sa nepovažujú nehnuteľné alebo hnutel'né veci zakúpené z uvedených peňažných darov. Rovnako sa za majetok nepovažujú nepeňažné dary poskytnuté za rovnakých podmienok ako peňažné dary, ktoré sa za príjem nepovažujú.
- Zvyšovali sa zákonom ustanovené výšky peňažného príspevku na opatrovanie poskytovaného opatrovateľovi v tzv. produktívnom veku (nepoberá žiadnu zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok) nasledovne:
  - a) ak opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP zo 111,32 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu (ďalej „SŽM“) na 125 % SŽM
  - b) ak opatruje najmenej dve fyzické osoby s ŤZP zo 148,42 % SŽM na 162,1 % SŽM
  - c) ak opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorá viac ako 20 hodín týždenne navštevuje školské zariadenie alebo sa jej poskytuje ambulantná forma sociálnej služby zo sumy 98,33 % SŽM na 112,01 % SŽM
  - d) ak opatruje najmenej dve fyzické osoby s ŤZP, ktoré viac ako 20 hodín týždenne navštevujú školské zariadenie alebo sa im poskytuje ambulantná forma sociálnej služby zo 139,15 % SŽM na 152,83 % SŽM
  - e) ak opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorá viac ako 20 hodín týždenne navštevuje školské zariadenie alebo sa jej poskytuje ambulantná forma sociálnej služby a súčasne opatruje aj fyzickú osobu s ŤZP, ktorá nenavštevuje alebo navštevuje v rozsahu najviac 20 hodín týždenne školské zariadenie alebo sa jej neposkytuje alebo poskytuje najviac 20 hodín týždenne ambulantná forma sociálnej služby zo 144,71 % SŽM na 158,39 % SŽM.
- Súčasne sa zvýšila ochrana príjmu opatrovanej fyzickej osoby s ŤZP z 1,4 násobku SŽM na 1,7 násobok SŽM na účely stanovenia výšky peňažného príspevku na opatrovanie poskytovaného opatrovateľovi v tzv. produktívnom veku.

Na základe splnomocňovacieho ustanovenia § 31 ods. 5 zákona o peňažných príspevkoch bol opatrením MPSVR SR č. 7/2009 Z. z. ustanovený zoznam pomôcok a maximálne zohľadňované sumy z ceny pomôcok. Opatrenie obsahuje zoznam pomôcok, na ktoré je možné poskytnúť peňažný príspevok na kúpu pomôcky. V roku 2016 sa s účinnosťou od 1. januára 2017 opatrením MPSVR SR č. 345/2016 Z. z. menilo a dopĺňalo opatrenie č. 7/2009 Z. z.. Touto legislatívnou zmenou boli v nadväznosti na zmeny cien pomôcok na trhu pri 25 pomôckach upravené maximálne zohľadňované sumy z celkovej ceny pomôcky. Zo zoznamu bolo vyradených 6 pomôcok (indikátor svetla, fax, písací telefón, úchytká na telefónne slúchadlo, kancelársky písací stroj a tyflonavigátor), ktoré sa už

vzhľadom na technický pokrok nepoužívajú a považujú sa za zastarané. Do zoznamu boli zaradené 4 nové pomôcky (prenosné rampy, prístroj na bezkontaktné ovládanie osobného počítača, sprchovacie sedadlo na WC misu, prenosné digitálne čítacie zariadenie s hlasovým výstupom).

Podľa zákona o peňažných príspevkoch je možné fyzickým osobám s ŤZP po posúdení ich zdravotného stavu vydať preukaz fyzickej osoby s ŤZP, preukaz fyzickej osoby s ŤZP so sprievodcom a parkovací preukaz pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím. Tieto preukazy umožňujú fyzickým osobám s ŤZP využívať určité zľavy a výhody a prispievajú tým ku kompenzácii sociálnych dôsledkov ŤZP a ich sociálnemu začleneniu. K 31. decembru 2017 bolo platných spolu 323 528 preukazov fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, čo predstavuje nárast o 20 179. Platných parkovacích preukazov pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím bolo 86 293, čo predstavuje nárast o 7 860 v porovnaní s rokom 2016.

Tabuľka 3.23 Počet platných preukazov

Druh preukazu	Obdobie	
	K 31.12. 2016	K 31. 12. 2017
Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (bez sprievodcu)	155 258	166 110
Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom	148 091	157 418
SPOLU Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím bez/so sprievodcom	303 349	323 528
Parkovacie preukazy pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím	78 433	86 293

Zdroj: MPSVR SR (RSD MIS)

Sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia je podľa zákona možné kompenzovať peňažnými príspevkami (ďalej aj „PP“) na kompenzáciu, ktoré sa delia na **opakované a jednorazové**.

Výšky *opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu* sú ustanovené percentom sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, čím sa opakované peňažné príspevky na kompenzáciu valorizujú v závislosti od úpravy výšky súm životného minima k 1. júlu bežného kalendárneho roka. Opatrením MPSVR SR č. 173/2017 Z. z. o úprave súm životného minima bola k 1. júlu 2017 ustanovená suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu na 199,48 eura mesačne. Následne boli od 1. júla valorizované výšky opakovaných peňažných príspevkov, ktorých prehľad je uvedený v tabuľke 3.24.

Maximálne výšky *jednorazových peňažných príspevkov* na kompenzáciu ustanovuje zákon o peňažných príspevkoch *pevnou sumou*. Na stanovenie konkrétnej výšky jednorazového peňažného príspevku má vplyv príjem fyzickej osoby s ŤZP (ďalej aj „FO s ŤZP“) a cena, napr. pomôcky, osobného motorového vozidla, úpravy (podľa druhu peňažného príspevku). Pri zohľadňovaní príjmu fyzickej osoby s ŤZP je zachovaný princíp solidarity, t.j. čím nižší príjem má fyzická osoba s ŤZP, tým je možné poskytnúť vyšší jednorazový peňažný príspevok na kompenzáciu. Prehľad maximálnych výšok jednorazových peňažných príspevkov je uvedený v tabuľke 3.25.

Tabuľka 3.24 Prehľad opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu

Druhy opakovaných peňažných príspevkov	Výška PP v € ⁴³ do 30. 6. 2017	Výška PP v € od 1. 7. 2017
PP na osobnú asistenciu – sadzba na jednu hodinu	2,76	2,78
PP na prepravu	101,07	101,78
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:		
- na diétne stravovanie		
a) choroby a poruchy uvedené v prvej skupine prílohy č.5 zákona	36,77	37,03
b) choroby a poruchy uvedené v druhej skupine prílohy č.5 zákona	18,39	18,52
c) choroby a poruchy uvedené v tretej skupine prílohy č.5 zákona	11,04	11,12
- hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia		
	18,39	18,52
- zabezpečenie prevádzky osobného motorového vozidla		
	33,09	33,32
- starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom		
	44,12	44,43
PP na opatrovanie:		
- FO (opatrovatel') nepoberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok:		
a) opatruje jednu FO s ŤZP	220,52	249,35
b) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP	294,01	323,36
c) opatruje jednu FO s ŤZP, ktorá je viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	194,79	223,44
d) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP, ktoré sú viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	275,65	304,87
e) opatruje FO s ŤZP, ktorá je v zariadení viac ako 20 hodín týždenne a súčasne opatruje aj druhú FO s ŤZP, ktorá nie je v zariadení alebo je v zariadení najviac 20 hodín týždenne	286,66	315,96
- FO (opatrovatel') poberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok		
a) opatruje jednu FO s ŤZP	91,88	92,52
b) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP	121,28	122,13

Zdroj: MPSVR SR

⁴³ Pri PP na osobnú asistenciu, PP na prepravu a PP na opatrovanie do výpočtu výšky PP vstupujú aj ďalšie parametre, najmä výška príjmu FO s ŤZP

Tabuľka 3.25 Maximálne výšky jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu

Druhy jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu	Maximálna výška v €
Peňažný príspevok na kúpu pomôcky	8 630,42
– na kúpu druhého mechanického vozíka	1 659,70
– na kúpu druhého elektrického vozíka je	4 979,09
– na kúpu druhého načúvacieho aparátu je	331,94
Peňažný príspevok na výcvik používania pomôcky	8 630,42
Peňažný príspevok na úpravu pomôcky	8 630,42
Peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia	11 617,88
Peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla	6 638,79
– na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou	8 298,48
Peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla	6 638,79
Úhrn peňažných príspevkov na úpravu bytu a peňažných príspevkov na úpravu rodinného domu v období siedmich rokov	6 638,79
Úhrn peňažných príspevkov na úpravu garáže v období siedmich rokov	1 659,70

Zdroj: MPSVR SR

V roku 2017 boli na peňažné príspevky na kompenzáciu vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume 243 951 975 eur. Z toho finančné prostriedky vynaložené na peňažné príspevky poskytované fyzickým osobám s ŤZP predstavovali sumu 133 270 893 eur. Priemerný mesačný počet poberateľov – fyzických osôb s ŤZP bol 162 819. Priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie, ktorý je poskytovaný fyzickým osobám opatrujúcim fyzické osoby s ŤZP (opatrovateľom) bol 53 209 a finančné prostriedky vyplatené na tento účel predstavovali sumu 110 681 082 eur.

Tabuľka 3.26 Prehľad čerpania finančných prostriedkov v roku 2017

Peňažné príspevky na kompenzáciu	Priemerný mesačný počet poberateľov	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP poskytované FO s ŤZP	162 819	133 270 893
PP na opatrovanie*	53 209	110 681 082
SPOLU		243 951 975

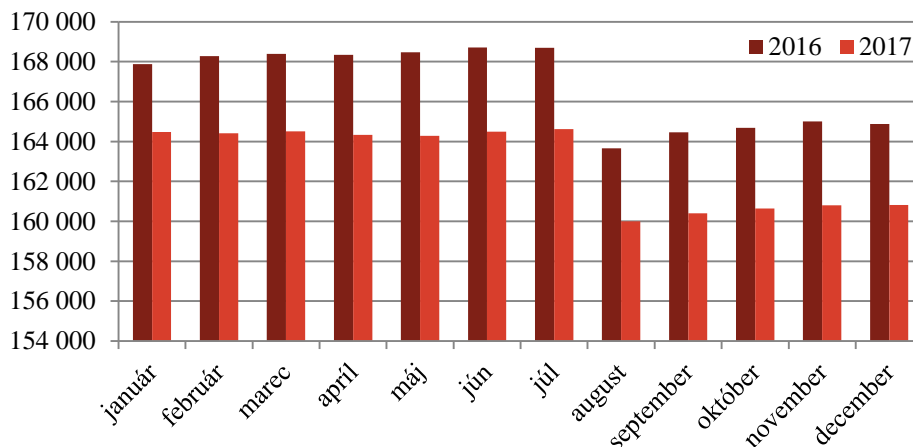
Zdroj: RSD MIS

*PP na opatrovanie je poskytovaný fyzickej osobe, ktorá opatruje FO s ŤZP

Pri porovnávaní údajov o peňažných príspevkoch na kompenzáciu za rok 2017 s predchádzajúcim rokom sa v roku 2017 prejavil nárast čerpania celkových finančných prostriedkov o cca 17,46 mil. eur napriek skutočnosti, že priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2017 klesol. Túto skutočnosť ovplyvnili legislatívne zmeny, ktorými boli s účinnosťou od 1. januára 2017 ustanovené výhodnejšie podmienky poskytovania peňažného príspevku na opatrovanie pre poberateľov v tzv. produktívnom veku (zvýšenie výšky peňažného príspevku ako aj zvýšená ochrana príjmu opatrovanej FO s ŤZP).

Priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie (opatrovateľov) v roku 2017 síce klesol o 1 457 osôb, ale finančné prostriedky vynaložené na tento peňažný príspevok z dôvodu uvedených legislatívnych zmien narástli o 18,32 mil. eur. Pri peňažných príspevkoch na kompenzáciu poskytovaných fyzickým osobám s ŤZP klesol v roku 2017 priemerný mesačný počet poberateľov o 3 970 a súčasne kleslo aj čerpanie finančných prostriedkov o cca 0,86 mil. eur.

Graf 3.15 Vývoj počtu FO s ŤZP, ktorým boli poskytované peňažné príspevky na kompenzáciu za rok 2016 a 2017

* V uvedených počtoch figuruje každý poberateľ PP len raz, aj keď mu je poskytnutých viac príspevkov
Zdroj: RSD MIS

V roku 2017 boli na **opakované peňažné príspevky** vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume cca 221,659 mil. eur. Z hľadiska počtu poberateľov bol v roku 2017 najvyšší priemerný mesačný počet 158 424 poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov (celkovo všetky druhy zvýšených výdavkov). Tento peňažný príspevok sa člení podľa účelu poskytovania na štyri skupiny a v rámci tohto členenia bol najvyšší priemerný mesačný počet poberateľov pri kompenzácii zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia (86 931), nasledujú kompenzácie zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla (68 521), kompenzácie zvýšených výdavkov na diétne stravovanie (53 136) a kompenzácie zvýšených výdavkov súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom (61). Jednej fyzickej osobe s ŤZP môžu byť kompenzované viaceré druhy zvýšených výdavkov peňažnými príspevkami. Druhú najpočetnejšiu skupinu tvoria poberatelia peňažného príspevku na opatrovanie, a to v priemernom mesačnom počte 53 209.

V roku 2017 bolo vynaložených na 7 074 **jednorazových** peňažných príspevkov na kompenzáciu cca 22,293 mil eur. Najvyšší počet poskytnutých peňažných príspevkov bol na kúpu pomôcky (2 846), ďalej peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla (1 436) a peňažný príspevok na opravu pomôcky (824).

Prehľad čerpania jednotlivých peňažných príspevkov na kompenzáciu v roku 2017 a v roku 2016 poskytuje tabuľka 3.27.

Tabuľka 3.27 Prehľad vývoja počtu poberateľov a čerpania finančných prostriedkov na peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP

Opakované peňažné príspevky na kompenzáciu	2016			2017		
	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerná mesačná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerná mesačná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP na osobnú asistenciu	9 564	381,59	44 505 527	9 802	383,48	45 835 122
PP na prepravu	2 997	84,07	3 080 390	3 046	84,18	3 135 013
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:	162 623	31,79	63 058 208	158 424	31,69	62 007 899
– na diétne stravovanie	54 246	22,39	14 846 817	53 136	22,64	14 706 858
– hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia	89 868	18,39	20 135 694	86 931	18,44	19 539 932
– prevádzku osobného motorového vozidla	69 497	33,09	28 039 474	68 521	33,19	27 727 790
– starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	68	44,12	36 223	61	44,25	33 319
PP na opatrovanie	54 666	136,70	92 364 482	53 209	165,47	110 681 082
Jednorazové peňažné príspevky na kompenzáciu	Počet poskytnutých PP*	Priemerná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €	Počet poskytnutých PP*	Priemerná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP na kúpu pomôcky	2 859	774,98	2 215 681	2 846	781,55	2 224 284
PP na výcvik používania pomôcky	31	700,29	21 709	27	1 186,18	32 027
PP na úpravu pomôcky	17	792,59	13 474	17	761,35	12 943
PP na opravu pomôcky	673	350,83	236 106	824	366,71	302 166
PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia	805	9 084,28	7 312 849	743	9 332,34	6 933 928
PP na kúpu osobného motorového vozidla	1 523	6 760,85	10 296 779	1 436	6 765,54	9 715 316
PP na úpravu osobného motorového vozidla	147	3 567,33	524 397	138	3 815,75	526 573
PP na úpravu bytu	428	2 487,89	1 064 815	386	2 575,77	994 245
PP na úpravu rodinného domu	767	2 327,40	1 785 118	654	2 365,70	1 547 169
PP na úpravu garáže	11	1 250,91	13 760	3	1 402,39	4 207
Vynaložené finančné prostriedky na PP SPOLU v €		226 493 295			243 951 975	

Zdroj: RSD MIS, pri opakovaných príspevkoch je priemerná mesačná výška PP vypočítaná z vynaložených finančných prostriedkov bez doplatkov za oneskorený nárok

* sumárne údaje za 12 mesiacov

Celkový počet **jednorazových** peňažných príspevkov poskytnutých v roku 2017 v porovnaní s rokom 2016 klesol o 187 a následne kleslo aj čerpanie finančných prostriedkov o 1 191 830 eur. K nárastu počtu poskytnutých peňažných príspevkov došlo len pri jednom druhu príspevku, pri jednom druhu príspevku sa počet medziročne nezmenil a pri ôsmich druhoch došlo k poklesu počtu poskytnutých peňažných príspevkov a to nasledovne:

- nárast** počtu jednorazových PP poskytnutých za celý kalendárny rok 2017 o:
  - 151 PP na opravu pomôcky (priemerná výška PP vzrástla o 15,88 eura)
- nezmenený** počet jednorazových PP poskytnutých za celý kalendárny rok 2017:
  - PP na úpravu pomôcky (priemerná výška PP klesla o 31,24 eura)

c) **pokles** počtu jednorazových PP poskytnutých za celý kalendárny rok 2017 o:

- 113 PP na úpravu rodinného domu (priemerná výška PP vzrástla o 38,30 eura)
- 87 PP na kúpu osobného motorového vozidla (priemerná výška PP vzrástla o 4,69 eura)
- 62 PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia (priemerná výška PP vzrástla o 248,06 eura)
- 42 PP na úpravu bytu (priemerná výška PP vzrástla o 87,88 eura)
- 13 PP na kúpu pomôcky (priemerná výška PP vzrástla o 6,57 eura)
- 9 PP na úpravu osobného motorového vozidla (priemerná výška PP vzrástla o 248,42 eura)
- 8 PP na úpravu garáže (priemerná výška PP vzrástla o 151,48 eura)
- 4 PP na výcvik používania pomôcky (priemerná výška PP vzrástla o 485,89 eura)

Finančné prostriedky vynaložené na **opakované peňažné príspevky** v roku 2017 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 18 650 509 eur. Vývoj priemerného mesačného počtu poberateľov týchto peňažných príspevkov v roku 2017 v porovnaní s rokom 2016 bol nasledovný:

a) **nárast** priemerného mesačného počtu poberateľov o:

- 238 PP na osobnú asistenciu (**nárast** vynaložených finančných prostriedkov o 1,33 mil. eur)
- 49 PP na prepravu (**nárast** vynaložených finančných prostriedkov o 54,62 tis. eur)

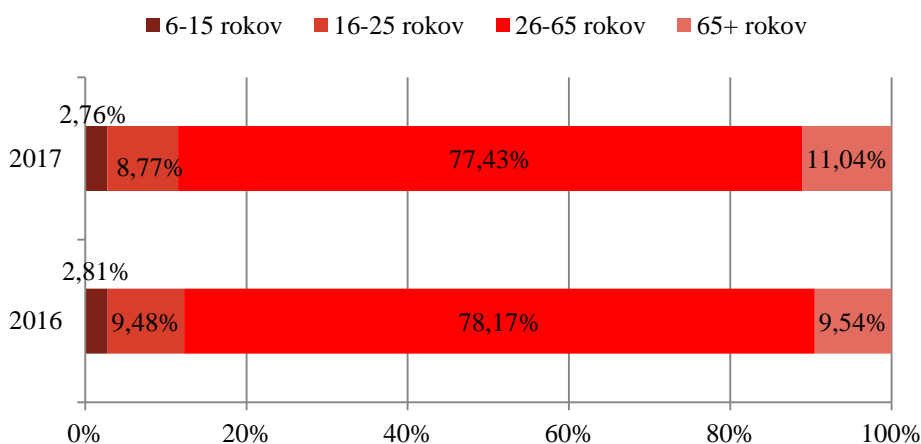
b) **pokles** priemerného mesačného počtu poberateľov o:

- 4 199 PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov (celkovo všetkých druhov zvýšených výdavkov a následne **pokles** vynaložených finančných prostriedkov o 1,05 mil. eur)
- 1 457 PP na opatrovanie (**nárast** vynaložených finančných prostriedkov o 18,316 mil. eur)

Priemerné mesačné výšky opakovaných peňažných príspevkov v roku 2017 v porovnaní s rokom 2016 vzrástli nepatrne. Výnimku tvorí peňažný príspevok na opatrovanie.

Nárast priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu pretrváva dlhodobo. Priemerná mesačná výška tohto peňažného príspevku v roku 2017 vzrástla o 1,89 eura a predstavuje cca 138 hodín osobnej asistencie mesačne, na ktoré bol poskytnutý peňažný príspevok. Prehľad priemerného mesačného počtu poberateľov v roku 2017 rozdelený podľa veku poskytuje graf 3.16 a tabuľka 3.28.

Graf 3.16 Rozdelenie priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu podľa vekových skupín v roku 2016 a 2017

Zdroj: RSD MIS

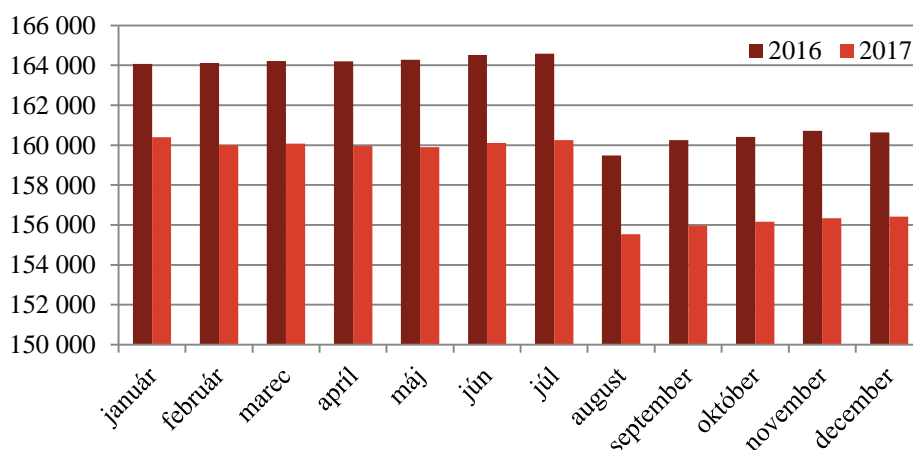
Tabuľka 3.28 Priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu podľa vekových skupín v roku 2016 a 2017

	2016	2017
6 – 15 rokov	268	271
16 – 25 rokov	907	860
26 – 65 rokov	7 478	7 592
viac ako 65 rokov	913	1 082

Zdroj: RSD MIS

Pokles priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov sa prejavil u každého druhu zvýšených výdavkov. Pri kompenzácií zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia došlo k medziročnému poklesu o 2 937 poberateľov mesačne, pri kompenzácií zvýšených výdavkov na diétne stravovanie o 1 110 poberateľov mesačne, pri kompenzácií zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla o 976 poberateľov mesačne a pri kompenzácií zvýšených výdavkov súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom klesol priemerný mesačný počet poberateľov o 7. Uvedené poklesy priemerného mesačného počtu poberateľov ovplyvnili viaceré skutočnosti, najvýznamnejšie úmrtie poberateľov. Ďalšími dôvodmi bolo nesplnenie niektorých zo zákonom ustanovených podmienok.

Graf 3.17 Vývoj počtu poberateľov PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov v roku 2016 a 2017

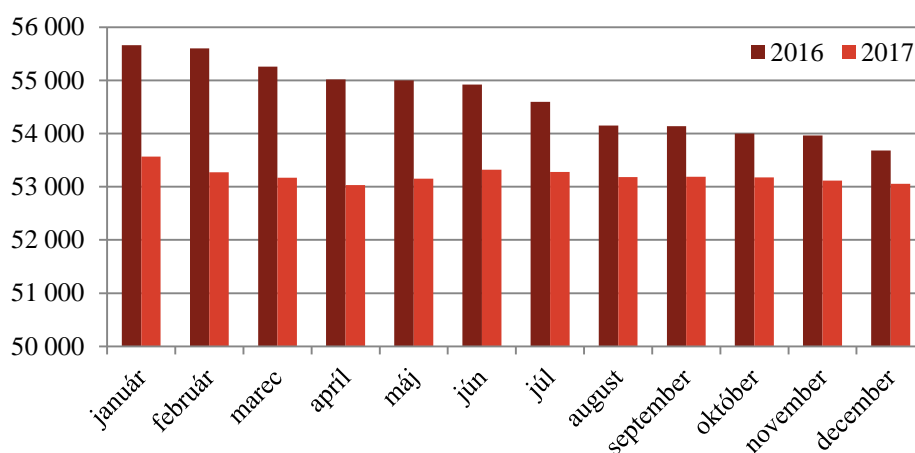

Zdroj: RSD MIS

Peňažný príspevok na opatrovanie, ako jediný peňažný príspevok na kompenzáciu sa neposkytuje fyzickej osobe s ŤZP, ale priamo fyzickej osobe, ktorá ju opatruje (opatrovateľovi). Jeho výška je stanovená v závislosti od viacerých skutočností. Ak opatrovateľ poberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok, peňažný príspevok na opatrovanie je ustanovený v paušálnej výške⁴⁴. Ak opatrovateľ nepoberá takúto dôchodkovú dávku (je v tzv. produktívnom veku), na výšku peňažného príspevku má vplyv aj príjem opatrovanej fyzickej osoby s ŤZP, ktorý je chránený do výšky 1,7 násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu (resp. ak je fyzickou osobou s ŤZP nezaopatrené dieťa, jeho príjem je chránený do 3-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu). Od 1. júla 2017 po valorizácii súm životného minima predstavujú hranice ochrany príjmu opatrovaných fyzických osôb s ŤZP sumu 339,12 eura mesačne (1,7-násobok) a 598,44 eura mesačne (3-násobok). Peňažný príspevok na opatrovanie možno zvýšiť o 49,80 eura, ak opatrovateľ nemá žiaden príjem zo zamestnania alebo nepoberá dávky dôchodkového poistenia alebo výsluhového zabezpečenia a opatruje fyzickú osobu s ŤZP, ktorá je nezaopatreným dieťaťom.

⁴⁴ Pokiaľ opatrovaná FO s ŤZP poberá zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť, výška PP na opatrovanie sa znižuje o túto sumu, bez ohľadu na to, či opatrovateľ poberá alebo nepoberá nejakú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok.

Graf 3.18 Vývoj počtu poberateľov PP na opatrovanie v rokoch 2016 a 2017

Zdroj: RSD MIS

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie bol v roku 2017 v porovnaní s rokom 2016 zaznamenaný medziročný pokles celkového priemerného mesačného počtu poberateľov o 1 457, ako aj pokles priemerného mesačného počtu opatrovaných FO s ŤZP o 1 536. Uvedené **poklesy** priemerných mesačných počtov pri jednotlivých peňažných príspevkoch na opatrovanie boli nasledovné:

- o 896 poberateľov v tzv. produktívnom veku (pokles opatrovaných FO s ŤZP o 945)
- o 251 poberateľov, ktorým je vyplácaná dôchodková dávka (pokles opatrovaných FO s ŤZP o 273)
- o 310 poberateľov, ktorým je peňažný príspevok vyplácaný podľa prechodného ustanovenia, t.j. podľa zákona účinného do 31. 12. 2008 (pokles opatrovaných FO s ŤZP o 317).

Počet týchto poberateľov, sa neustále znižuje a postupne prechádzajú na podmienky vyplácania, ustanovené zákonom o peňažných príspevkoch, účinnom od 1. januára 2009.

Najvýznamnejším dôvodom poklesu priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie bolo úmrtie opatrovaných FO s ŤZP. Prehľad údajov o poskytnutých peňažných príspevkoch na opatrovanie je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 3.29 Čerpanie peňažného príspevku na opatrovanie v rokoch 2016 a 2017 v hlbšej štruktúre

Peňažný príspevok na opatrovanie	2016			2017		
	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerný mesačný počet opatrovaných	Priemerná mesačná výška v €	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerný mesačný počet opatrovaných	Priemerná mesačná výška v €
1. FO ¹⁾ poberajúca dôchodkovú dávku	22 042	22 426	89,48	21 791	22 153	89,87
2. FO nepoberajúca dôchodkovú dávku	31 960	32 955	170,19	31 064	32 010	219,33
3. FO poberajúce príspevok podľa prechodného ustanovenia	664	679	92,18	354	362	93,70
Peňažný príspevok na opatrovanie SPOLU	54 666	56 060	136,70	53 209	54 524	165,47

Zdroj: RSD MIS

¹⁾ FO – fyzická osoba, poberajúca peňažný príspevok na opatrovanie (poberateľ)

Prijaté legislatívne zmeny v podmienkach poskytovania peňažného príspevku na opatrovanie pre opatrovateľov v tzv. produktívnom veku priniesli s účinnosťou od 1. januára 2017 zvýšenie

zákonom ustanovenej výšky peňažných príspevkov na opatrovanie pre túto skupinu poberateľov o 27,10 eur a súčasne zvýšenie ochrany príjmu nimi opatrovanej FO s ŤZP o 59,43 eur.

V dôsledku valorizácie súm životného minima boli následne s účinnosťou od 1. júla 2017 valorizované výšky peňažných príspevkov na opatrovanie pre všetkých poberateľov tohto peňažného príspevku.

Uvedené zmeny ovplyvnili priemerné mesačné výšky poskytnutých peňažných príspevkov na opatrovanie. Celková priemerná mesačná výška peňažného príspevku na opatrovanie v roku 2017 v porovnaní s rokom 2016 vzrástla o 28,77 eur na sumu 165,47 eur mesačne. Z toho peňažný príspevok na opatrovanie poskytovaný poberateľom v tzv. produktívnom veku vzrástol o 49,14 eur na sumu 219,33 eur mesačne a peňažný príspevok na opatrovanie poskytovaný poberateľom, ktorým je vyplácaná dôchodková dávka, vzrástol o 0,39 eur na sumu 89,87 eur mesačne.

3.4.7 Sociálne služby

Sociálne služby v SR sa od roku 2009 poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov** (ďalej len „zákon o sociálnych službách“). Zákon o sociálnych službách upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb, ktorých cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti spoločensky sa začleniť a z rôznych dôvodov samostatne riešiť svoje problémy.

Sociálne služby sa podľa tohto zákona poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade ich taxatívneho vymedzenia. Odborné činnosti, ako sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím, ale aj iné činnosti, je možné za podmienok ustanovených zákonom o sociálnych službách poskytovať aj samostatne na základe akreditácie. Sociálne služby sú službami verejného záujmu a sú poskytované bez dosiahnutia zisku, avšak zákon umožňuje aj poskytovanie sociálnych služieb v rámci živnosti alebo podnikania, t. j. na báze zisku.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené, a to sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií a na podporné služby.

Na účely poskytovania sociálnych služieb, ktoré majú charakter dlhodobej starostlivosti a ktoré sa poskytujú fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby, zákon o sociálnych službách upravuje *zdravotnú a sociálnu posudkovú činnosť*, na základe ktorej sa určuje odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu. Zákon o sociálnych službách rieši poskytovanie zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb priamo sestrami, t.j. zamestnancami týchto zariadení a zároveň je upravená možnosť poskytovania sociálnej služby v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti. V osobitnej časti zákona je upravené financovanie neverejných poskytovateľov sociálnych služieb (ďalej len „poskytovateľ“) za splnenia zákonom stanovených podmienok a financovanie neverejných poskytovateľov vybraných druhov sociálnych služieb na lokálnej úrovni zo štátneho rozpočtu na základe pridelených finančných prostriedkov z rozpočtu kapitoly MPSVR SR. Pri financovaní sú neverejní poskytovatelia rozlišovaní z hľadiska, či majú neziskový charakter alebo či ide o podnikateľské subjekty, nakoľko nie je možné z verejných zdrojov podporovať poskytovateľov, ktorí služby poskytujú za účelom dosiahnutia zisku.

Zákon o sociálnych službách upravuje *výkon dohľadu* nad dodržiavaním tohto zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov pri poskytovaní sociálnych služieb. Ministerstvo bude s účinnosťou od 1. 9. 2019 hodnotiť aj kvalitu poskytovaných sociálnych služieb na základe podmienok kvality, ktoré sú upravené v prílohe č. 2 zákona o sociálnych službách.

MPSVR SR udeľuje *akreditáciu na vzdelávacie programy a akreditáciu na odbornú činnosť* (v roku 2017 boli spolu udelené akreditácie pre 35 subjektov, z toho 21 akreditovaných subjektov zameraných na vzdelávací program, 14 na odbornú činnosť; 27 subjektom bola predĺžená akreditácia na vzdelávacie programy a 14 subjektom bola predĺžená akreditácia na odbornú činnosť).

Novelou zákona o sociálnych službách s účinnosťou od 1. marca 2017 sa vytvorili legislatívne podmienky na rozvoj sociálnych služieb na podporu rodiny s nezaopatrenými deťmi do troch rokov veku dieťaťa v záujme zosúladovania jej rodinného života a pracovného života. Prijatím tejto právnej úpravy sa tiež umožnilo realizovať spoločenskú potrebu rozvoja zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku v rámci zosúladovania rodinného života a pracovného života, a to s využitím finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ. V rokoch 2017 – 2020 sa zo štrukturálnych fondov predpokladá vybudovanie 90 zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa s kapacitou 1 800 miest a s alokovaným objemom finančných prostriedkov cca 40,2 mil. eur.

Cieľom ďalšej novely zákona o sociálnych službách, s účinnosťou od 1. januára 2018, bolo v súlade so záväzkom vyplývajúcim z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 – 2020 „zefektívniť systém viaczdrojového financovania sociálnych služieb zavedením príspevku podľa stupňa odkázanosti pre všetkých zriaďovateľov rovnako“. Podľa tohto zákona sa za ustanovených podmienok z prostriedkov štátneho rozpočtu, prostredníctvom rozpočtovej kapitoly MPSVR SR, zabezpečuje na rovnakom právnom základe spolufinancovanie neverejných poskytovateľov sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby pri sebaobsluže na lokálnej i regionálnej úrovni a verejných poskytovateľov týchto sociálnych služieb na lokálnej úrovni. Ide o diferenciáciu úrovne tohto spolufinancovania vo väzbe na štruktúru prijímateľov sociálnej služby podľa stupňa ich odkázanosti na pomoc inej osoby pri sebaobsluže a podľa formy sociálnej služby, ktoré determinujú nákladovosť poskytovanej sociálnej služby. Poskytnutý finančný príspevok je účelovo viazaný na spolufinancovanie ekonomicky oprávnených nákladov na mzdy a odvody zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby. Takto ustanovený mechanizmus posilňuje viaczdrojové financovanie sociálnych služieb a prispieva k ich dlhodobej udržateľnosti a dostupnosti, prispieva tiež k podpore zamestnanosti a zamestnateľnosti a riešeniu úrovne odmeňovania zamestnancov v sociálnych službách.

Viaczdrojové financovanie sociálnych služieb posilňuje s účinnosťou od 1. januára 2018 aj ďalšia novela zákona o sociálnych službách vykonaná zákonom č. 351/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, a to za ustanovených podmienok garantovaným poskytnutím paušálnej platby za ošetrovateľskú starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia, a to v rámci ustanoveného limitu minimálneho počtu určených lôžok na paušálnu úhradu za poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti.

V snahe zabezpečiť kontinuitu a efektivitu poskytovaných sociálnych služieb a súčasne v snahe podporiť zotrvanie ľudí odkázaných na pomoc čo najdlhšie v ich prirodzenom rodinnom prostredí sa MPSVR SR naďalej venuje procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb na Slovensku. Vláda SR schválila v roku 2011 Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti (ďalej len „Stratégia DI“), ktorou sa Slovenská republika hlási k celosvetovému trendu systematického odstraňovania modelu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť v špecializovaných zariadeniach, menovite detí v náhradnej starostlivosti, ľudí so zdravotným postihnutím a seniorov a jeho nahradenie alternatívnym modelom služieb a opatrení, svojím charakterom čo najviac podobným podmienkam bežného života. Takáto zmena modelu je jedným z cieľov súčasnej politiky EÚ v oblasti sociálnej inklúzie a zdravotného postihnutia a je súčasťou záväzkov SR v medzinárodnej ľudsko-právnej agende. MPSVR SR schválilo Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 (ďalej len „Národný akčný plán DI“). Vypracovanie Národného akčného plánu DI je jednou zo základných úloh Stratégie DI.

V programovom období 2014 – 2020 bol pripravovaný Národný projekt *Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – Podpora transformačných tímov*, nadväzujúci na Národný projekt *Podpora transformácie a deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb*, realizovaný v predchádzajúcom programovom období. Prostredníctvom transformačných plánov jednotlivých zariadení bude zabezpečená aj synergia podpory projektov z Integrovaného regionálneho operačného programu.

Národný projekt *Podpora opatrovateľskej služby*, realizovaný v aktuálnom programovom období, nadväzuje na rovnomenný projekt z predchádzajúceho programového obdobia. Jeho hlavným cieľom je podporiť ďalší rozvoj domácej opatrovateľskej služby za účelom predchádzania umiestňovania fyzických osôb odkázaných na pomoc inej osoby pri sebaobsluže do pobytových zariadení sociálnych služieb, vytvoriť/udržať pracovné miesta a podporiť tým zamestnanosť vo všetkých regiónoch SR. Národný projekt podporený z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu sa začal realizovať v januári 2016, realizovaný bude po dobu 33 mesiacov na celom území Slovenskej republiky. Výstupom projektu je, okrem samotného zabezpečenia výkonu opatrovateľskej služby, aj návrh systému zabezpečenia optimálnej finančnej podpory tejto sociálnej služby. V prvom štvrtroku

2018 sa realizáciou národného projektu podporilo 3 783 pracovných miest pre opatrovateľov/opatrovateľky. Počet prijímateľov opatrovateľskej služby je 5 537⁴⁵.

Opatrovateľská služba

V roku 2017 bola opatrovateľská služba v domácnosti poskytovaná zo strany **obcí, t.j. verejných poskytovateľov** 13 163 fyzickým osobám, čo je oproti roku 2016 nárast o 8 osôb.

Opatrovateľskú službu ku koncu roka 2017 poskytovalo 5 426 zamestnancov⁴⁶ **miest a obcí**. V porovnaní s rokom 2016 ide o mierny pokles (o 164 zamestnancov, resp. o 2,93 %). Poskytovanie opatrovateľskej služby je realizované využitím všetkých inštitútov pracovnoprávných vzťahov (pracovný pomer, dohoda o pracovnej činnosti, dohoda o vykonaní práce).

Na poskytovanie opatrovateľskej služby bolo v roku 2017 vynaložených zo strany obcí 39 mil. eur, čo je oproti roku 2016 nárast o 4,0 mil. eur.

Príjmy obcí z úhrad za opatrovateľskú službu v roku 2017 predstavovali 6,6 mil. eur, čo je oproti roku 2016 nárast o 432 tis. eur. Dôvodom zvýšenia príjmov v úhradách oproti roku 2016 je nárast počtu prijímateľov s povinnosťou platenia celej úhrady nákladov na opatrovateľskú službu (o 9,9 %). Príjmy z úhrad od prijímateľov tak pokrývali 16,94 % bežných výdavkov na opatrovateľskú službu. Rozdiel medzi príjmami a výdavkami na opatrovateľskú službu v roku 2017 predstavoval 32,2 mil. eur, čo je suma, ktorú obce museli uhradiť z vlastných rozpočtov. Štatistické údaje k opatrovateľskej službe sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 20.

Pokiaľ ide o **neverejných poskytovateľov** opatrovateľskej služby, v roku 2017 poskytovalo opatrovateľskú službu 148 neverejných poskytovateľov, čo v porovnaní s rokom 2016 predstavuje pokles o 23 poskytovateľov. Neverejní poskytovatelia v roku 2017 opatrovali celkom 3 955 prijímateľov opatrovateľskej služby, čo oproti predchádzajúcemu roku predstavuje nárast o 361 prijímateľov. Opatrovateľskú službu ku koncu roka 2017 poskytovalo 3 832 zamestnancov neverejných poskytovateľov. V porovnaní s rokom 2016 ich počet narástol o 1 045 zamestnancov. Príjmy neverejných poskytovateľov (z rozpočtov obcí, z úhrad od prijímateľov, z darov, transfery zo štrukturálnych fondov EÚ a pod.) za opatrovateľskú službu boli vo výške 21,09 mil. eur, čo je oproti roku 2016 nárast o 6,31 mil. eur, pričom ich náklady predstavovali 20,64 mil. eur (nárast o 6,25 mil. eur oproti predchádzajúcemu roku).

Prepravná služba

V roku 2017 bola prepravná služba **obcami a mestami** poskytnutá 7 658 fyzickým osobám, čo predstavuje nárast oproti roku 2016 o 3 357 fyzických osôb. Obce vynaložili v roku 2017 na poskytovanie prepravnej služby 316 tis. eur, čo oproti roku 2016 predstavuje pokles o 3 tis. eur. Prepravnú službu v roku 2017 poskytovalo 51 **neverejných poskytovateľov** (v roku 2016 to bolo 41 neverejných poskytovateľov) pre 5 589 klientov, čo predstavuje nárast oproti roku 2016 o 105 klientov. Príjmy neverejných poskytovateľov na prepravnú službu boli vo výške 321,7 tis. eur a ich výdavky predstavovali 410,53 tis. eur. Rozdiel vo výške 89 tis. eur neverejní poskytovatelia hradili z vlastných rozpočtov. Štatistické údaje o prepravnej službe sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 21 a 28.

Zariadenia sociálnych služieb⁴⁷

K 31. 12. 2016 bolo v Slovenskej republike 5 435 343 obyvateľov, z toho 54 848 (50 165)⁴⁸ prijímateľom (1,01 %) boli poskytované služby v 1 292 (1 255) zariadeniach sociálnych služieb zriadených obcou, vyšším územným celkom alebo neverejným poskytovateľom. Sociálne služby, ktoré majú charakter dlhodobej starostlivosti, boli poskytované 45 037 (41 489) prijímateľom v 1 131 (1 097) zariadeniach (zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb, špecializované

⁴⁵ Zdroj: Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

⁴⁶ Počty zamestnancov sú prepočítavané na plné pracovné úväzky.

⁴⁷ V čase vydania Správy sú údaje za zariadenia sociálnych služieb sledované ŠÚ SR k dispozícii len za rok 2016

⁴⁸ V zátvorkách je uvedený počet za rok 2015

zariadenie, denný stacionár, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, zariadenie opatrovateľskej služby).

V roku 2016 bolo v Slovenskej republike spolu vo všetkých druhoch zariadení sociálnych služieb 51 125 (47 794) miest, z toho sa celoročná starostlivosť poskytovala v rámci 40 646 (39 906) miest (79,5 %), týždenná starostlivosť zahŕňala 598 (612) miest (1,2 %), denná starostlivosť 6 968 (4 600) miest (13,6 %) a prechodne sa starostlivosť poskytovala na 2 913 (2 676) miestach (5,7 %). Z celkového počtu miest až 47 125 (43 847) miest (92,2 %) pripadá na sociálne služby, ktoré majú charakter dlhodobej starostlivosti.

Zariadenia sociálnych služieb ku koncu roku 2016 poskytovali sociálnu službu spolu 54 848 (50 165) prijímateľom. Z celkového počtu prijímateľov v zariadeniach sociálnych služieb bolo 34 061 (29 644) osôb v dôchodkovom veku (62,1 %), 15 357 (15 114) osôb podstúpilo antipsychotickú liečbu (28,0 %), 9 846 (9 497) osôb užívalo antidepresíva (18,0 %), 8 461 (8 038) osôb bolo opatrovaných na lôžku (15,4 %) a 8 723 (8 624) osôb malo obmedzenú spôsobilosť na právne úkony alebo boli úplne pozbavení spôsobilosti na právne úkony (15,9 %).

K 31. decembru 2016 boli celkové výdavky zariadení sociálnych služieb vo výške 404 883 075 eur (368 616 363 eur), z toho až 248 044 526 eur (220 949 774 eur), čo je 61,3 %, bolo vynaložených na mzdy a povinné sociálne poistenie. Ostatné výdavky boli určené na tovary a služby, na obstaranie dlhodobého majetku a na zdravotnú starostlivosť. Výdavky na sociálne služby v zariadeniach tzv. dlhodobej starostlivosti predstavovali sumu 393 702 614 eur (358 296 828 eur), čo je až 97,2 % z celkových výdavkov vo všetkých druhoch zariadení sociálnych služieb.

V zariadeniach sociálnych služieb bolo k 31. decembru 2016 zamestnaných 25 150 zamestnancov s nárastom o 1 858 zamestnancov oproti roku 2015. V zariadeniach sociálnych služieb tzv. dlhodobej starostlivosti pracovalo 24 489 zamestnancov (97,4 % z celkového počtu zamestnancov). Podrobnejšie štatistické údaje sú uvedené v tabuľkách 22 až 25 v prílohe ku kapitole 3.⁴⁹

Pokiaľ ide o **zariadenia sociálnych služieb a vybrané druhy sociálnych služieb⁵⁰, ktoré nie sú sledované Štatistickým úradom SR**, k 31. 12. 2017 bolo v SR zriadených **obcami, vyššími územnými celkami alebo neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb** 20 (21) nízkoprahových denných centier s celkovým počtom prijímateľov 2 561 (2 471), 26 (26) nízkoprahových sociálnych služieb pre deti a rodinu s celkovým počtom prijímateľov 6 562 (5 421), 233 (337) denných centier s celkovým počtom prijímateľov 41 034 (40 623), 4 (5) integračných centier s celkovým počtom prijímateľov 108 (146), 117 (109) jedální s celkovým počtom prijímateľov 28 453 (27 859), 30 (30) práčovní s celkovým počtom prijímateľov 3 620 (4 467) a 39 (24) stredísk osobnej hygieny s celkovým počtom prijímateľov 6 172 (8 729). Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa poskytovali 4 (7) poskytovatelia s celkovým počtom 3 (61) prijímateľov, 9 (8) poskytovateľov sprostredkovalo osobnú asistenciu s celkovým počtom 403 (1 753) prijímateľov, 47 (48) poskytovateľov požičiavalo pomôcky s celkovým počtom 1 646 (1 525) prijímateľov, monitorovanie a signalizáciu potreby poskytovalo 11 (10) poskytovateľov s celkovým počtom prijímateľov 384 (379) a pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností 10 (30) poskytovateľov s celkovým počtom 52 (90) prijímateľov. 129 (110) bolo komunitných centier s celkovým počtom klientov 38 011 (23 993), podporu samostatného bývania poskytovalo 5 (7) poskytovateľov s počtom 50 (60) prijímateľov, poskytovateľov služby včasnej intervencie bolo 21 (16) s počtom 697 (420) prijímateľov, terénnu sociálnu službu krízovej intervencie poskytovalo 60 (51) poskytovateľov s celkovým počtom 8 737 (7 592) prijímateľov.

Štatistické údaje o vybraných sociálnych službách sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 26 a 28.

V roku 2017 bolo celkovo 9 586 (7 699) fyzických osôb - žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb vo vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb, z toho najviac v zariadeniach pre seniorov, a to 5 525 osôb (57,6 %) a v domovoch sociálnych služieb 1 943 osôb (20,3 %). Celkový počet žiadateľov oproti roku 2016 stúpol o 1 887 osôb.

Podrobnejšie štatistické údaje sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 27.

⁴⁹ Zdroj: Vybrané údaje Štatistického úradu SR; pozn.: Vo vybraných údajoch ŠÚ SR nie sú započítané údaje o detských domovoch, krízových strediskách, resocializačných strediskách a ostatných zariadeniach, ktoré sa nepovažujú za zariadenia sociálnych služieb.

⁵⁰ V zátvorkách je uvedený počet za rok 2016

K 31. 12. 2017 **neverejní poskytovatelia** poskytovali 583 (559) sociálnych služieb (okrem sociálnych služieb v zariadeniach, ktoré sú sledované Štatistickým úradom SR), čo predstavuje nárast oproti roku 2016 o 24 služby. Neverejní poskytovatelia poskytli sociálne služby celkom 83 773 prijímateľom, čo je o 8 229 viac ako v roku 2016 (75 544). Celkové príjmy neverejných poskytovateľov (z rozpočtov obcí, z úhrad od prijímateľov, z darov a pod.) predstavovali sumu takmer 27,76 mil. eur, celkové výdavky neverejných poskytovateľov dosiahli sumu 27,69 mil. eur. Ďalšie štatistické údaje obsahuje príloha ku kapitole 3, tabuľka 28.

Spolufinancovanie sociálnych služieb

MPSVR SR v roku 2017 poskytlo v súlade so zákonom o sociálnych službách rozpočtové prostriedky na spolufinancovanie vybraných sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb verejných i neverejných poskytovateľov.

Na základe predložených žiadostí a uzatvorených zmluvných vzťahov so 197 mestami a obcami a s 324 neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb boli poskytnuté na spolufinancovanie sociálnych služieb na rok 2017 rozpočtové prostriedky v sume 91 994 291 eur, z toho 43 063 622 eur pre verejných poskytovateľov (394 zariadení) a 48 930 669 eur pre neverejných poskytovateľov (597 zariadení) sociálnych služieb nasledovne:

- podľa § 71 ods. 6 predmetného zákona - zariadenia sociálnych služieb zriadené alebo založené obcou: denný stacionár (2 764 754 eur), domov sociálnych služieb (1 020 917 eur), nocľaháreň (615 360 eur), špecializované zariadenie (887 040 eur), útulok (879 840 eur), zariadenie podporovaného bývania (36 000 eur), zariadenie núdzového bývania (293 400 eur), zariadenie opatrovateľskej služby (5 840 640 eur) a zariadenie pre seniorov (30 725 671 eur)
- podľa § 78a zákona o sociálnych službách - neverejní poskytovatelia: denný stacionár (13 305 549 eur), nocľaháreň (965 280 eur), zariadenie opatrovateľskej služby (3 870 720 eur) a zariadenie pre seniorov (30 789 120 eur).

K 31. 12. 2017 boli od 185 prijímateľov finančného príspevku vrátené na účet ministerstva finančné prostriedky v sume 3 758 626 eur, z toho 1 168 779 eur od verejných a 2 589 847 eur od neverejných poskytovateľov sociálnej služby, predovšetkým z dôvodu neobsadených miest v zariadeniach sociálnych služieb. Čerpanie rozpočtových prostriedkov (po zaúčtovaní vratiek) predstavuje 88 265 664 eur, z toho verejní poskytovatelia použili 39 559 402 eur a neverejní poskytovatelia 33 480 196 eur.

V rámci zúčtovania finančných vzťahov so štátnym rozpočtom za rok 2017 vrátili prijímatelia finančného príspevku po 1. 1. 2018 ďalšie rozpočtové prostriedky v sume 2 143 870 eur, z toho 721 338 eur verejní a 1 422 532 eur neverejní poskytovatelia sociálnej služby. Finančné prostriedky v sume 65 482 eur budú vrátené v priebehu roka 2018 na základe zúčtovania, resp. schváleného splátkového kalendára (od neverejných poskytovateľov). Nezúčtované finančné prostriedky sú v sume 692 424 eur. Na základe toho možno konštatovať, že poskytovatelia sociálnych služieb použili na úhradu oprávnených nákladov na sociálne služby z rozpočtových prostriedkov poskytnutých MPSVR SR v roku 2017 celkom 85 333 888 eur, z toho verejní poskytovatelia 41 173 505 eur a neverejní poskytovatelia 44 160 383 eur.⁵¹

Výdavky poskytnuté na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách v roku 2017 boli v porovnaní s rokom 2016 vyššie o 6 021 059 eur (o 7,3 %), a to najmä z dôvodu nárastu počtu žiadateľov o finančný príspevok o 42. Medziročne vzrástol počet prijímateľov sociálnej služby, na ktorých bol finančný príspevok poskytnutý v zariadeniach verejných i neverejných poskytovateľov o 2 422 osôb.

⁵¹ Ide o **predbežné údaje** vzhľadom k tomu, že v zmysle Pokynu MF SR č. MF/008872/2018-441 na zúčtovanie finančných vzťahov so štátnym rozpočtom za rok 2017 je termín zúčtovania do 30. 6. 2018.

Kontrola hospodárenia s finančným príspevkom na financovanie sociálnej služby v zariadení

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR vykonáva finančnú kontrolu na mieste (ďalej len „FKNM“) podľa § 9a Základných pravidiel finančnej kontroly a auditu ustanovených v § 20 až § 27 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „zákon o finančnej kontrole“) v zariadeniach sociálnych služieb, ktorým bola poskytnutá dotácia zo štátneho rozpočtu podľa zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti ministerstva v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dotáciách“) a zákona o sociálnych službách.

V roku 2017 bolo vykonaných 11 FKNM, z toho 3 FKNM boli prenesené do roku 2017 z roku 2016. Celková suma overených verejných financií v rámci ukončených FKNM predstavovala sumu 856 594,00 eur. Z toho kontrolované prostriedky štátneho rozpočtu z rozpočtovej kapitoly ministerstva udelené formou dotácie, podľa zákona o dotáciách boli v sume 131 194,00 eur a prostriedky na financovanie sociálnej služby podľa § 78a a § 71 ods. 6 zákona o sociálnych službách boli v sume 725 400,00 eur.

Výkonom FKNM bolo zistených 55 nedostatkov, z toho 4 nedostatky porušenia finančnej disciplíny podľa § 31 ods.1 písm. b) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách“) v celkovej sume 184 669,69 eur a 1 nedostatok porušenia finančnej disciplíny podľa § 31 ods. 1 písm. j) zákona o rozpočtových pravidlách, v sume 88 624,40 eur. Ostatné nedostatky v počte 50 súviseli s porušením povinnosti podľa osobitných právnych predpisov (vedenie účtovníctva a obstarávanie tovarov, prác a služieb) ako aj zákona o neziskových organizáciách a zákona o sociálnych službách. Výsledný materiál 4 FKNM bol z dôvodu porušenia finančnej disciplíny povinnou osobou postúpený na začatie správneho konania Úradu vládneho auditu.

- 3 FKNM prenesené z roku 2016 do roku 2017 sa týkali hospodárenia s finančným príspevkom poskytnutým na financovanie sociálnej služby podľa § 78a zákona o sociálnych službách v neziskových organizáciách (neverejných poskytovateľoch sociálnej služby). FKNM boli zistené 3 porušenia finančnej disciplíny podľa § 31 ods. 1 písm. b) zákona o rozpočtových pravidlách v celkovej sume 181 839,69 eur a finančnej disciplíny podľa § 31 ods. 1 písm. j) zákona o rozpočtových pravidlách v sume 88 624,40 eur. Ďalej boli zistené porušenia zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov, zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 553/2003 o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a zákona o sociálnych službách. Výsledky všetkých 3 vykonaných FKNM boli postúpené na začatie správneho konania Úradu vládneho auditu.
- 6 FKNM sa týkalo rozpočtových prostriedkov poskytnutých formou dotácií v súlade so zákonom o dotáciách v pôsobnosti ministerstva. Z toho boli 4 FKNM vykonané u neverejných poskytovateľov sociálnej služby (neziskové organizácie, občianske združenie) a 2 FKNM boli vykonané u verejných poskytovateľov sociálnej služby. V jednom prípade bolo zistené porušenie finančnej disciplíny podľa § 31 ods. 1 písm. b) zákona o rozpočtových pravidlách v sume 2 830,00 eur. Ďalej bolo zistené porušenie zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve.
- 1 FKNM bola zameraná na overenie dodržiavania hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti verejných financií poskytnutých na financovanie sociálnej služby podľa § 71 ods. 6 zákona o sociálnych službách u neverejného poskytovateľa sociálnej služby. Kontrolou neboli zistené nedostatky.
- 1 FKNM bola zameraná na kontrolu splnenia opatrení prijatých na nápravu zistených nedostatkov a na odstránenie príčin ich vzniku v rozpočtovej organizácii zriadenej ministerstvom. Kontrolou neboli zistené nedostatky.
- Do roku 2018 boli prenesené 2 FKNM u neverejných poskytovateľov sociálnej služby (nezisková organizácia, cirkevná organizácia) zamerané na overenie dodržiavania hospodárnosti, efektívnosti,

účinnosti a účelnosti verejných financií poskytnutých v roku 2016 v sume 559 488,00 eur na financovanie sociálnej služby podľa § 78a zákona o sociálnych službách.

Dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb

Podľa § 98 a § 99 zákona o sociálnych službách štát prostredníctvom MPSVR SR vykonáva dohľad⁵² nad dodržiavaním zákona o sociálnych službách a všeobecne záväzných právnych predpisov pri:

- poskytovaní sociálnych služieb a spôsobe ich vykonávania, najmä z hľadiska dodržiavania základných ľudských práv a slobôd,
- uzatváraní zmlúv o poskytovaní sociálnej služby,
- dodržiavaní záväzkov zo zmluvy o poskytovaní sociálnej služby,
- vykonávaní odborných činností, na ktoré bola udelená akreditácia.

Pri výkone dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb (ďalej len „dohľad“) MPSVR SR postupuje podľa „Smernice Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 50/2012 z 18. decembra 2012 na výkon dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb“ účinnej od 1. januára 2013 a dodatku č. 1 z 19. septembra 2013 účinného od 20. septembra 2013.

Prehľad výkonu dohľadu v roku 2017

Počet prenesených dohľadov z roku 2016 a ukončených v roku 2017	1
Počet začatých a ukončených dohľadov v roku 2017 podľa plánu zamerania činnosti	5
Počet začatých a ukončených dohľadov nad rámec zamerania v roku 2017	10
Celkový počet vykonaných a ukončených dohľadov v roku 2017	16
Počet začatých a neukončených dohľadov v roku 2017 podľa plánu zamerania činnosti	3
Počet začatých a neukončených dohľadov v roku 2017 mimo zamerania činnosti	0

Prehľad výkonu kontroly splnenia opatrení v roku 2017

Počet naplánovaných kontrol splnenia prijatých opatrení na rok 2017	0
Počet vykonaných a ukončených kontrol splnenia prijatých opatrení v roku 2017 mimo plánu zamerania činnosti	1

Z celkového počtu 16 vykonaných dohľadov v roku 2017 bol výsledným materiálom v 2 prípadoch záznam o výsledku dohľadu, v 13 prípadoch protokol o výsledku dohľadu a v 1 prípade bol spísaný úradný záznam z dôvodu, že poskytovateľ sociálnu službu už neposkytoval a pred začatím výkonu dohľadu požiadal vyšší územný celok o výmaz z registra poskytovateľov sociálnych služieb.

Dohľady v roku 2017 boli vykonané najmä u poskytovateľov sociálnej služby ambulantnou formou v denných stacionároch (9 dohľadov) a u poskytovateľov sociálnej služby pobytovou formou (7 dohľadov).

Z počtu dohľadov vykonaných u poskytovateľov sociálnej služby ambulantnou formou v denných stacionároch (9 dohľadov) výsledným materiálom bol v 8 prípadoch protokol o výsledku dohľadu, t. j. pri poskytovaní sociálnej služby boli zistené porušenia zákona o sociálnych službách a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a v 1 prípade bol dohľad ukončený úradným záznamom.

Z počtu dohľadov vykonaných u poskytovateľov sociálnej služby pobytovou formou (7 dohľadov), v 5 prípadoch bol výsledným materiálom protokol o výsledku dohľadu, t. j. pri poskytovaní sociálnej služby boli zistené porušenia zákona o sociálnych službách a iných všeobecne záväzných právnych predpisov. V 2 prípadoch bol dohľad ukončený záznamom o dohľade,

⁵² Výkon dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov

keďže porušenia zákona o sociálnych službách a iných všeobecne záväzných právnych predpisov neboli zistené.

Z celkového počtu 16 ukončených dohôdov v roku 2017 boli u poskytovateľov sociálnych služieb zistené porušenia Ústavy Slovenskej republiky, zákona o sociálnych službách a iných všeobecne záväzných právnych predpisov.

- **Porušenia zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky:**
  - obmedzenie slobody pohybu prijímateľov sociálnej služby (obmedzenie počtu dní pobytu mimo zariadenia s podmienkou schválenia žiadosti riaditeľom zariadenia),
  - nariadenie zákazov a príkazov v domácom poriadku bez opory v zákonoch (zákaz príbuzným a návštevám nosiť akékoľvek jedlo prijímateľom sociálnej služby, zákaz návštev na izbách, striktný zákaz požívať alkohol v zariadení pre seniorov pod hrozbou vypovedania zmluvy o poskytovaní sociálnej služby).
- **Porušenia zákona o sociálnych službách**
  - nerešpektovanie práv prijímateľov sociálnej služby v zariadení pre seniorov - § 6 ods. 3 a 4,
  - neplnenie povinnosti poskytovateľov sociálnej služby - § 7,
  - neplnenie povinností poskytovateľov sociálnej služby pri plánovaní poskytovania sociálnej služby podľa individuálnych potrieb, schopností a cieľov prijímateľa sociálnej služby - § 9 ods. 1, 2,
  - nedodržanie maximálneho počtu prijímateľov sociálnej služby na jedného zamestnanca a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov - § 9 ods. 4,
  - nesplnenie všeobecných technických požiadaviek na výstavbu a všeobecných technických požiadaviek na stavby užívané fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie - § 9 ods. 5,
  - neplnenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby a neoboznamovanie zamestnancov a prijímateľov sociálnej služby s postupmi, pravidlami a podmienkami poskytovania sociálnej služby - § 9 ods. 8,
  - neoboznamovanie zamestnancov a prijímateľov sociálnej služby s postupmi, pravidlami a podmienkami poskytovania sociálnej služby - § 9 ods. 9,
  - nevypracovávanie a neuskutočňovanie programu supervízie - § 9 ods. 12,
  - nedodržanie zákonnej povinnosti viesť register netelesných a telesných obmedzení prijímateľov sociálnej služby, neoznamovanie zápisov o použití obmedzení ministerstvu - § 10 ods. 4, 6,
  - porušovanie povinnosti poskytovateľa sociálnej služby pri vykonávaní odborných, obslužných a ďalších činností, zabezpečení vykonávania týchto činností alebo utvárania podmienok na ich vykonávanie v rozsahu ustanovenom zákonom pre druh sociálnej služby, ktorý poskytuje - § 15 až 18, § 35, § 38, § 39, § 40,
  - nerešpektovanie potreby diétného stravovania u prijímateľa sociálnej služby, poskytovanie jedál nevhodných pre diabetikov - § 17 ods. 3,
  - neumožnenie prijímateľom sociálnej služby vybrať si z rozsahu počtu odoberaných jedál - § 17 ods. 4, 5,
  - neposkytovanie rozsahu jedál pri poskytovaní sociálnej služby podľa zákona o sociálnych službách, najmä v dennom stacionári - § 17 ods. 4,
  - neúplné označovanie miesta poskytovania sociálnej služby - § 67,
  - nezverejňovanie ekonomicky oprávnených nákladov na jedného prijímateľa sociálnej služby vo výročnej správe o činnosti a hospodárení vo verejnej časti registra účtovných závierok podľa zákona o sociálnych službách, resp. zverejňovanie správy iba podľa zákona o neziskových organizáciách bez uvedenia údajov podľa zákona o sociálnych službách - § 67a ods. 1 a ods. 3,
  - určenie úhrady za sociálnu službu neverejným poskytovateľom sociálnej služby v rozpore s cenníkom, nezverejňovanie cenníka - § 72 ods. 3,

- účtovanie úhrady za činnosti, za ktoré prijímateľ sociálnej služby podľa zákona o sociálnych službách neplatí - § 72 ods. 6,
- nesledovanie príjmu prijímateľov sociálnej služby na účely určenia úhrady - § 72 ods. 8,
- zisťovanie príjmu prijímateľa sociálnej služby na určenie úhrady za nesprávne obdobie - § 72a ods. 1, 2,
- nesledovanie príjmu spolu posudzovaných osôb - § 72a ods. 8,
- negarantovanie zostatku príjmu prijímateľa sociálnej služby, resp. garantovanie zostatku príjmu v rozpore so zákonom o sociálnych službách - § 73 ods. 1 až 5,
- nesledovanie majetku prijímateľa sociálnej služby, akceptovanie vyhlásenia o majetku fyzickej osoby s overeným podpisom bez vyznačenia, či fyzická osoba má/nemá majetok v hodnote nad 10 000 eur - § 72 ods. 11,
- viazanie platením úhrady v zmluve o poskytovaní sociálnej služby iba inú, tzv. „prístupujúcu osobu“, nie prijímateľa sociálnej služby alebo viazanie platením úhrady aj prijímateľa sociálnej služby aj inú osobu - § 74 ods. 1, 73 ods. 9,
- započítanie sumy úhrady za iné činnosti podľa § 15 ods. 3 do úhrady za sociálnu službu - § 74 ods. 1 v nadväznosti na § 74 ods. 8,
- nedodržiavanie zákonom stanoveného rozsahu povinných náležitostí zmluvy o poskytovaní sociálnej služby - § 74 ods. 7,
- nerozpisovanie sumy úhrady za jednotlivé činnosti v zmluve o poskytovaní sociálnej služby - § 74 ods. 8,
- zvyšovanie sumy úhrady za sociálnu službu z vlastných dôvodov bez opory v zákone o sociálnych službách, resp. bez uzatvoreného dodatku k zmluve o poskytovaní sociálnej služby - § 74 ods. 12,
- definovanie si vlastných dôvodov vypovedania zmluvy o poskytovaní sociálnej služby zo strany poskytovateľa sociálnej služby v rozpore so zákonom o sociálnych službách - § 74 ods. 14,
- porušovanie zákonnej povinnosti v oblasti kvalifikačných predpokladov zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby - § 84,
- podpísanie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby inou osobou za prijímateľa sociálnej služby bez splnomocnenia alebo bez potvrdenia ošetrojúceho lekára o zdravotnom stave - § 92 ods. 6,
- nevedenie evidencie prijímateľov sociálnej služby podľa zákona o sociálnych službách - § 95 v nadväznosti na § 94c ods. 3,
- poskytovanie sociálnej služby v denných stacionároch fyzickým osobám po uplynutí určitej doby dohodnutej v zmluve o poskytovaní sociálnej služby, ktoré po 28. 02. 2017 už nespĺňali podmienku pre poskytovanie tejto služby - § 110aa ods. 1.
- **Porušenia zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník** v znení neskorších predpisov pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, resp. pri uzatváraní zmluvy o inej činnosti - § 43, § 710 ods. 3 a 4.
- **Porušenia zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia** v znení neskorších zákonov v nadväznosti na § 72 ods. 8 zákona o sociálnych službách pri posudzovaní príjmu na účely úhrady za sociálnu službu.
- **Porušenia ustanovení zmluvy o poskytovaní sociálnej služby**, najmä nedodržiavanie záväzkov zo zmluvy.

V roku 2017 bola dohľadom vykonaná kontrola splnenia opatrení z predchádzajúceho dohľadu u jedného poskytovateľa sociálnej služby. Dohľad bol ukončený záznamom.

Evidencia, sledovanie a vyhodnocovanie oznámení poskytovateľov o použití prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia

Zákon o sociálnych službách v § 10 ods. 5 a 6 ukladá poskytovateľom sociálnej služby, okrem iných povinností, viesť register o použití prostriedkov netelesných a telesných obmedzení prijímateľov sociálnej služby (ďalej len „použitie obmedzení“), ktoré sú podľa § 10 ods. 6 uvedeného zákona

povinní bezodkladne po použití oznámiť MPSVR SR. Zasielané údaje z tohto registra boli MPSVR SR monitorované a využívané pri plánovaní a realizácii dohľadov.

Na základe doručených oznámení o použitých prostriedkoch obmedzení prijímateľov sociálnych služieb v priebehu roka 2017 bolo zaznamenaných celkom 316 obmedzení, z toho 169 netelesných obmedzení a 147 telesných obmedzení.

V porovnaní s rokom 2016 MPSVR SR zaznamenalo nárast celkového počtu použitých obmedzení prijímateľov sociálnych služieb. Napriek tomu pozitívne hodnotí skutočnosť, že poskytovatelia sociálnych služieb preferujú použitie netelesných obmedzení pred telesnými v súlade so zákonom o sociálnych službách.

Tabuľka 3.30 Prehľad o počte doručených oznámení o použití prostriedkov obmedzení

	2013	2014	2015	2016	2017
spolu	305	320	336	265	316
- telesné	216	256	238	129	147
- netelesné	89	64	98	136	169

Zdroj: MPSVR SR

Od účinnosti zákona o sociálnych službách je súčasťou výkonu dohľadu aj preverovanie dodržiavania ustanovení § 10 zákona o sociálnych službách, týkajúce sa povinnosti poskytovateľa sociálnej služby pri ochrane života, zdravia a dôstojnosti prijímateľa sociálnej služby, t. j. pri použití netelesného alebo telesného obmedzenia prijímateľa v súlade so zákonom o sociálnych službách.

Za prostriedky netelesného obmedzenia sa považuje zvládnutie situácie najmä verbálnou komunikáciou, odvrátením pozornosti alebo aktívnym počúvaním. Za prostriedky telesného obmedzenia sa považuje zvládnutie situácie použitím rôznych špeciálnych úchopov, umiestnením prijímateľa sociálnej služby do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitím liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria. Použitie prostriedkov obmedzenia netelesnej povahy má prednosť pred použitím prostriedkov telesného obmedzenia.

K obmedzeniu prijímateľa možno pristúpiť iba vtedy, keď boli bez úspešného výsledku použité všetky ostatné možné stratégie či postupy pre zabránenie takému správaniu prijímateľov, ktorým bezprostredne ohrozuje svoj život či zdravie alebo zdravie a život iných osôb a riziká, ktoré vyplývajú z neobmedzenia prijímateľa sú väčšie ako riziká vyplývajúce z jeho obmedzenia.

Tabuľka 3.31 Rozdelenie oznámení o použitých prostriedkoch netelesných a telesných obmedzení doručených ministerstvu v roku 2017 podľa jednotlivých krajov

Kraj	Počet oznámení od verejných poskytovateľov	Počet oznámení od neverejných poskytovateľov	Spolu
Bratislavský	60	8	68
Trnavský	13	7	20
Nitriansky	8	21	29
Trenčiansky	45	7	52
Žilinský	14	3	17
Banskobystrický	74	3	77
Košický	21	9	30
Prešovský	12	11	23
SPOLU	247	69	316

Zdroj: MPSVR SR

3.4.8 Dotácie na podporu rozvoja sociálnej oblasti v pôsobnosti MPSVR SR

MPSVR SR poskytovalo v roku 2017 dotácie z rozpočtu kapitoly v súlade so zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení zákona č. 393/2012 Z. z. (zákon o dotáciách). Celkovo boli poskytnuté dotácie v sume 2 593 161 eur, z toho 2 447 011 eur právnickým osobám.

Dotácie na podporu rozvoja sociálnych služieb a dotácie na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (§ 3 zákona o dotáciách) boli poskytnuté v sume 1 614 436 eur (podporených 207 žiadostí), z toho z kapitálových transferov v sume 922 359 eur na kúpu osobných a špeciálnych motorových vozidiel, technických zariadení na zlepšenie manipulácie s klientmi s obmedzenou schopnosťou pohybu, materiálového vybavenia, na vytváranie bezbariérového prostredia a na rekonštrukcie a stavebné úpravy. Dotácie na protidrogovú politiku boli v rámci § 3 poskytnuté v sume 48 200 eur. Na podporu rekondičných aktivít (§ 6) boli poskytnuté výdavky v sume 681 816 eur (25 žiadostí), na podporu členstva v medzinárodnej organizácii v sociálnej oblasti (§ 7) v sume 32 413 eur (18 žiadostí) a na podporu edičnej činnosti (§ 8) v sume 118 346 eur (21 žiadostí), z toho 3 000 eur na protidrogovú politiku. V rámci dotácií na podporu rekondičných aktivít boli na dotácie, zamerané na predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a na podporu obnovenia psychickej a fyzickej kondície fyzickej osoby, ktorá je poberateľom starobného, predčasného starobného alebo výsluhového dôchodku a nevykonáva činnosť, ktorá zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti alebo z podnikania, poskytnuté trom subjektom výdavky v sume 597 000 eur; prostredníctvom nich bol poskytnutý príspevok na rekreácie 11 940 žiadateľom. Z hľadiska právnej formy príjemcu dotácie boli rozpočtové prostriedky poskytnuté obciam a vyšším územným celkom pre zariadenia v ich zriaďovateľskej pôsobnosti v sume 1 005 775 eur, občianskym združeniam v sume 712 720 eur, odborovým organizáciám v sume 360 000 eur, neziskovým organizáciám v sume 287 167 eur a cirkevným organizáciám v sume 81 349 eur.

V súlade s § 9 ods. 1 zákona o dotáciách bola poskytnutá dotácia na podporu humanitárnej pomoci v sume 146 150 eur pre 490 fyzických osôb v krízovej životnej situácii alebo v mimoriadne nepriaznivej sociálnej situácii.

Tabuľka 3.32 Poskytovanie dotácií v pôsobnosti MPSVR SR

Účel poskytovania dotácií:	Podporené projekty			Poskytnuté finančné prostriedky v €		
	rok 2016	rok 2017	Index 2017/2016	rok 2016	rok 2017	Index 2017/2016
– na podporu rozvoja sociálnych služieb a na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately	217	207	95,4	1 713 623	1 614 436	94,2
– na podporu rekondičných aktivít, členstva v medzinárodných organizáciách, podporu edičnej činnosti a humanitárnej pomoci právnickým osobám	60	64	106,7	841 564	832 575	98,9
– na podporu humanitárnej pomoci (fyzické osoby)	540	490	90,7	179 810	146 150	81,3

Zdroj: Návrh záverečného účtu za rok 2017

3.4.9 Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS)

V zmysle platnej Lisabonskej zmluvy sú členské štáty EÚ a Európska únia ako celok povinné pri definovaní a implementovaní svojich politík klásť dôraz na plnú zamestnanosť, sociálnu ochranu pre všetkých občanov a boj proti sociálnej exklúzii.

Z dôvodu monitorovania vývoja sociálnej ochrany v členských štátoch EÚ vyžaduje Európska komisia (EK) prístup k aktuálnym a podrobným údajom a informáciám o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch. Jedným zo základných nástrojov štatistického sledovania sociálnej ochrany je **Európsky systém jednotných štatistík sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS⁵³)**. Počnúc rokom 2008 (referenčný rok 2006) poskytujú členské štáty EÚ údaje na základe Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007⁵⁴ o európskom systéme integrovanej štatistiky sociálnej ochrany (ESSPROS) so štyrmi implementačnými nariadeniami Komisie č. 1322/2007⁵⁵, č. 10/2008⁵⁶, č. 110/2011⁵⁷ a č. 263/2011⁵⁸.

Štatistický systém ESSPROS pozostáva z nasledovných modulov:

- Príjmy a výdavky na sociálnu ochranu
- Kvalitatívne informácie
- Počet poberateľov dôchodkov s elimináciou duplicity
- Čisté výdavky na dávky.

Medzinárodne porovnateľné údaje o príjmoch a výdavkoch na sociálnu ochranu sú dostupné na webovej stránke Eurostat-u (EK) za členské štáty EÚ a v publikáciách ŠÚ SR⁵⁹. Najnovšie údaje sú za rok 2015 (údaje za Poľsko a EU-28, EU-15 a EA-19 sú k dispozícii len za rok 2014).

Príjmy programov sociálnej ochrany zahŕňajú sociálne príspevky (od zamestnávateľov, zamestnancov, SZČO, dobrovoľných platiteľov), príspevky verejnej správy (platby štátneho rozpočtu, regionálnej a miestnej samosprávy a fondov povinného sociálneho zabezpečenia), transfery z iných programov a iné príjmy.

Výdavky zahŕňajú sociálne dávky podľa účelov sociálnej ochrany, administratívne výdavky a iné výdavky. Sociálna ochrana obsahuje všetky intervencie zo strany verejných alebo súkromných organizácií, ktorých cieľom je oslobodiť domácnosti a jednotlivcov od bremien definovaných rizík alebo potrieb za predpokladu, že neexistuje ani simultánna a ani individuálna dohoda.

Manuál ESSPROS klasifikuje sociálne dávky podľa 8 nasledovných účelov:

- choroba/zdravotná starostlivosť
- invalidita
- staroba
- pozostalí
- rodina/deti
- nezamestnanosť
- bývanie
- sociálne vylúčenie inde nezaraďené.

Výdavky na sociálne dávky (hrubé)⁶⁰ sú zapísané bez odčítania daní alebo iných povinných poplatkov platených poberateľom (napr. sociálne príspevky).

⁵³ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5917481/KS-RA-11-014-EN.PDF/ee86d517-3348-4c20-94ee-a37c330755b1>

⁵⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:113:0003:0008:SK:PDF>

⁵⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R1322&from=EN>

⁵⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0010&from=EN>

⁵⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:034:0029:0032:SK:PDF>

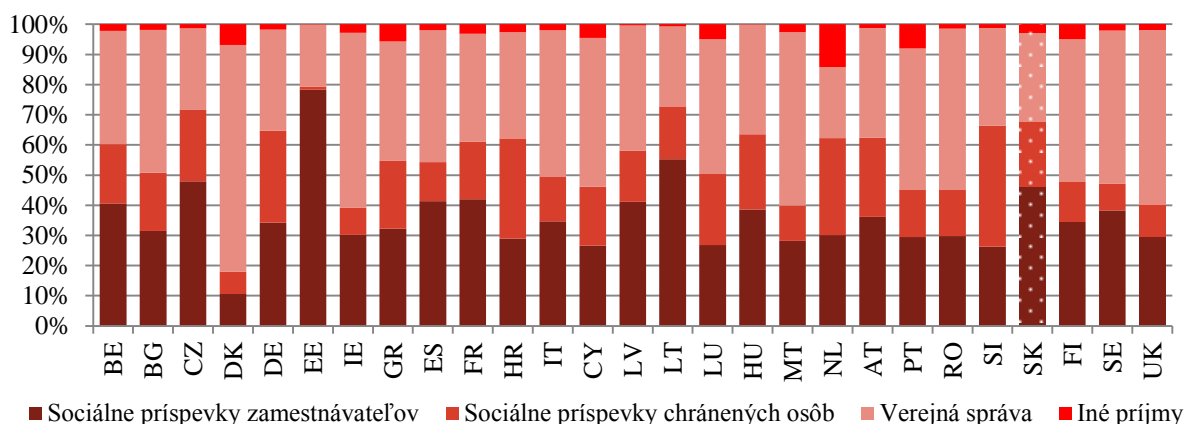
⁵⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:071:0004:0008:SK:PDF>

⁵⁹ https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/social/publications/!ut/p/b1/jZDLDoIwEEW_xS_opZTXsq_CUGoI8rClbw8IYjIAL4_cLBDcmVGc3mXMvd4ZUpCRVv7-aa_1s-q6-j31lnzNHur5vcLiWA8ikUMChAGI6AKcBwEJxf_PljvoHc81TkW2aAWbOvAUY_LFLKPSaCdb4Lh3FA3SK2KWDMfiB4xJwYcGNhOfJI5V5mmuDmf_k1C374R1JNiC7B_BOhepF_yAZZCCvsHMFyRRH17IY9WKVWikTe2egOmflqs/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1E3SThCQjFBMDg1NzAwSU5TVTAwVIMwME4w/

⁶⁰ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-09-102/EN/KS-SF-09-102-EN.PDF

Členské štáty EÚ majú výrazne odlišné systémy financovania sociálnej ochrany v závislosti na tom, či uprednostňujú poisťovacie systémy (54,1 % z celkových príjmov na úrovni EU28 v roku 2014). Graf nižšie uvádza prehľad štruktúry príjmov na sociálnu ochranu za jednotlivé členské štáty.

Graf 3.19 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu v EU28 v roku 2015

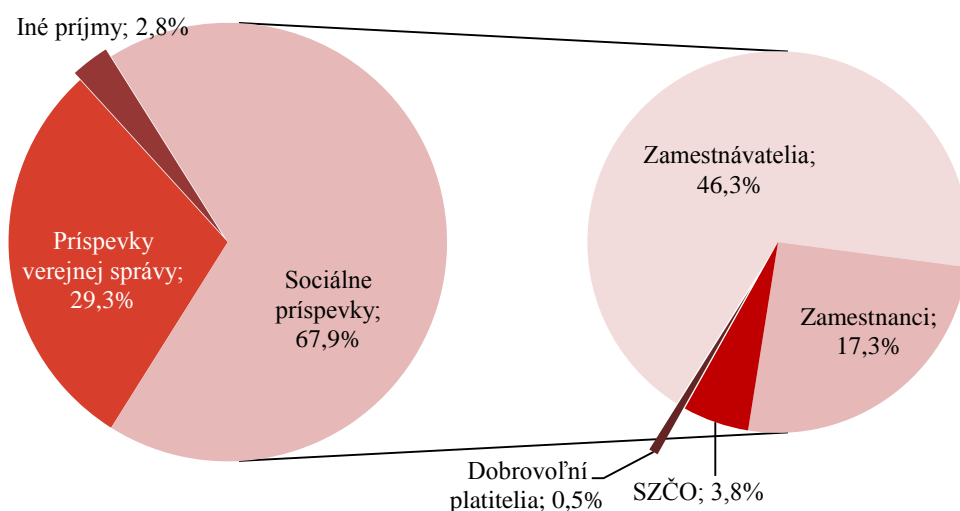
Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 17. 05. 2018
údaje pre EU28, EA19, PL nie sú k dispozícii

Rozdiely vo financovaní medzi členskými štátmi EÚ sú spôsobené historickým vývojom. Najvyšší podiel tvorili sociálne príspevky v Estónsku (79,4 %), Litve (72,8 %) a Českej republike (71,6 %), pričom v Estónsku je zároveň najnižší podiel príjmov od chránených osôb (1,1 %) a najvyšší podiel príjmov od zamestnávateľov (78,3 %). Príjmy od chránených osôb dosiahli najvýznamnejší podiel v Slovinsku (40,0 %), Chorvátsku (33,2 %), Holandsku (32,2 %), a Nemecku (30,5 %), pričom Slovinsko, Holandsko a Chorvátsku sú zároveň jedinými krajinami, v ktorých je podiel príjmov od chránených osôb vyšší než podiel príjmov od zamestnávateľov. Prevažne z príspevkov verejnej správy je sociálna ochrana financovaná v Dánsku (75,2 %), Spojenom kráľovstve (58,3 %), Írsku (57,9 %), na Malte (57,5 %), v Rumunsku (53,5 %) a vo Švédsku (50,7 %).

Príjmy na systém sociálnej ochrany v úhrne v SR sa v roku 2015 medziročne takmer nezmenili (z dôvodu otvorenia 2. piliera) a dosiahli 14 824,6 mil. eur (18,8 % HDP).

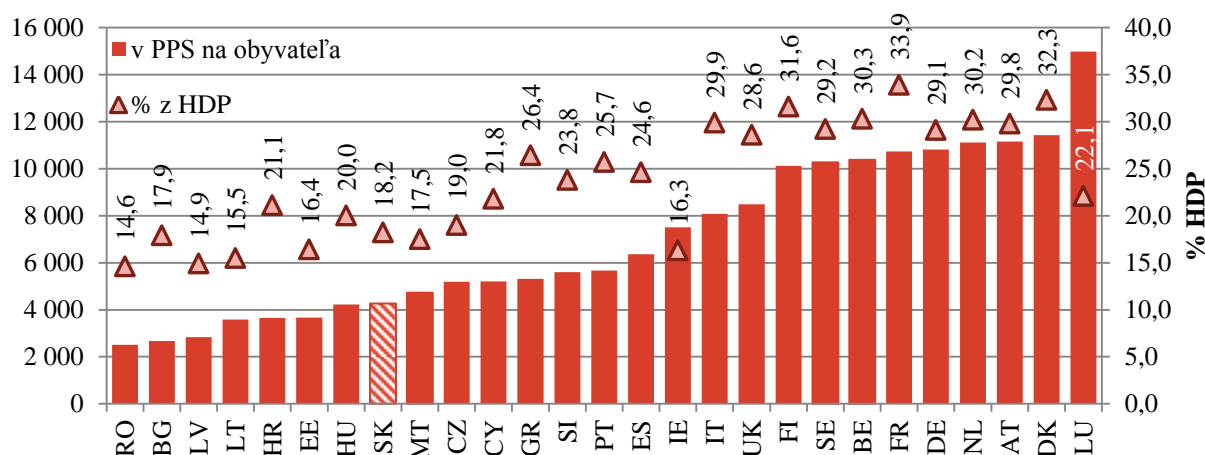
Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu je zobrazená v grafe nižšie.

Graf 3.20 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu v SR, 2015

Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS

Graf 3.21 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu v PPS na obyvateľa a v % HDP, 2015

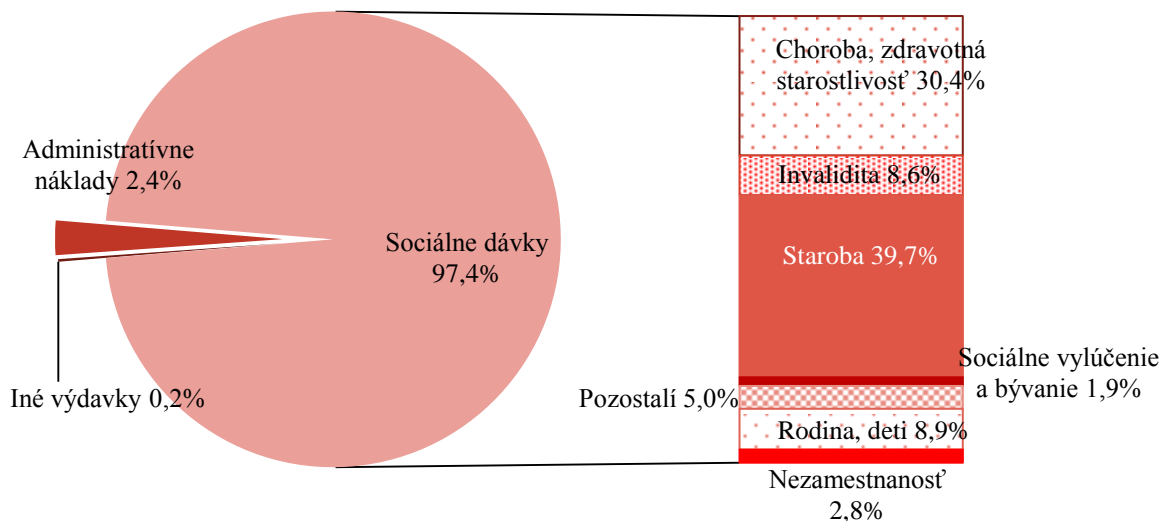

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 17. 05. 2018
údaje pre EU28, EA19, PL nie sú k dispozícii

Celkové hrubé výdavky na sociálnu ochranu v EU28 (2014) dosiahli 7 903 PPS na obyvateľa (v SR 4 265 PPS na obyvateľa) a 28,7 % HDP (v SR 18,2 %). Rozdiely medzi jednotlivými krajinami sú do istej miery úmerné úrovňam bohatstva, výdavky vyjadrené v PPS na obyvateľa tradične medziročne mierne rastú, výnimkou v roku 2015 Estónsko a Lotyšsko (kde výdavky medziročne výraznejšie stúpili). K medziročnému poklesu nedošlo v žiadnom zo štátov EU28.

V SR celkové hrubé výdavky (bez odpočítania daní a sociálnych príspevkov platených poberateľmi dávok) na sociálnu ochranu v roku 2015 vzrástli medziročne o 2,2 % a dosiahli 14 370,0 mil. eur (18,2 % HDP). Štruktúra výdavkov na sociálnu ochranu v SR podľa jednotlivých účelov je znázornená v nasledujúcom grafe.

Graf 3.22 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu v SR v roku 2015

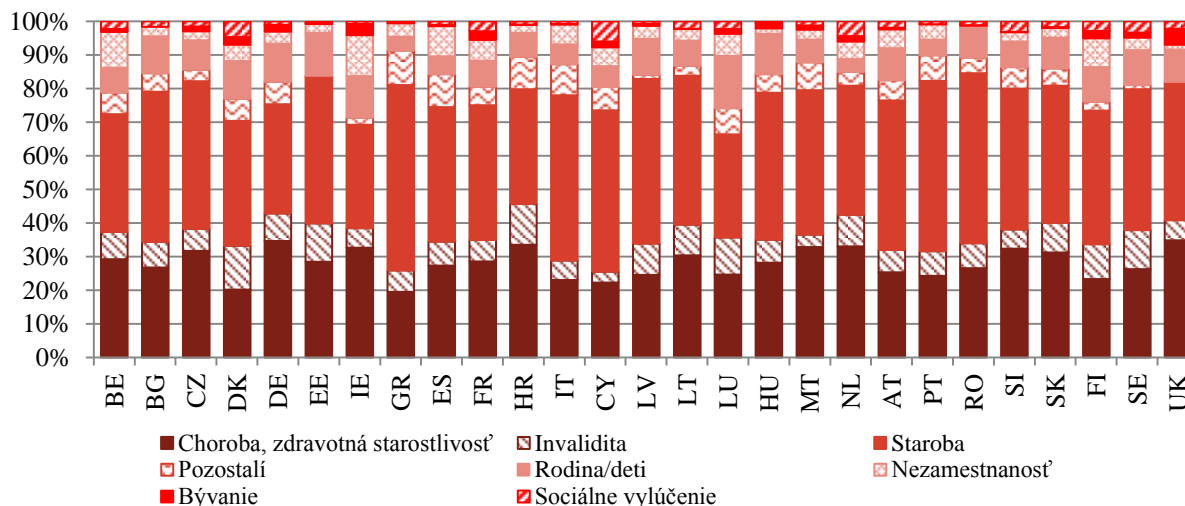

Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS, údaje extrahované 17. 05. 2018

Výdavky na sociálne dávky (nasledujúci graf) na účel *choroba/zdravotná starostlivosť* v EU28 (2014) dosiahli 29,2 % zo všetkých dávok, pričom najvyšší podiel dosiahli v Spojenom kráľovstve (34,6 %) a najnižší v Grécku (19,3 %). Najvyšší podiel sociálnych dávok na účel *invalidita* dosiahlo Dánsko (12,6 %) a najnižší Cyprus (3,2 %), pričom európsky priemer predstavoval 7,25 %. Najnižší podiel výdavkov na sociálne dávky s účelom *staroba* bol dosiahnutý v Írsku (28,7 %) s najmladšou populáciou, najvyšší podiel výdavkov bol na tento účel použitý v Grécku (54,5 %), ktoré je zároveň jedinou krajinou, v ktorej sa na tento účel minula väčšina všetkých výdavkov na sociálne dávky.

Priemer EU28 (2014) dosiahol 40,2 %. Podiel výdavkov na účel *pozostali* v priemere za EU28 dosiahol 5,7 %. Na účel *rodina/deti* dosiahol priemer EU28 podiel 8,5 %. V Luxembursku to bolo až 15,3 %, kým v Holandsku podiel dosiahol len 3,6 %. Najvyšší podiel dávok vyplatených na účel nezamestnanosť bol dosiahnutý v Írsku (11,6 %) a Belgicku (10,2 %), najnižší v Rumunsku (0,7 %) a priemer EU28 dosiahol 5,13 % (2014). Výdavky na účely bývanie a sociálne vylúčenie predstavujú menšiu časť celkových výdavkov, na úrovni EU28 ide o 2,1 % resp. 1,9 % (2014). Významnejší podiel celkových výdavkov na účel bývanie vynakladá len Spojené kráľovstvo (4,7 %) a na účel sociálne vylúčenie Cyprus (5,8 %), Dánsko (4,5 %) a Holandsko (4,1 %).

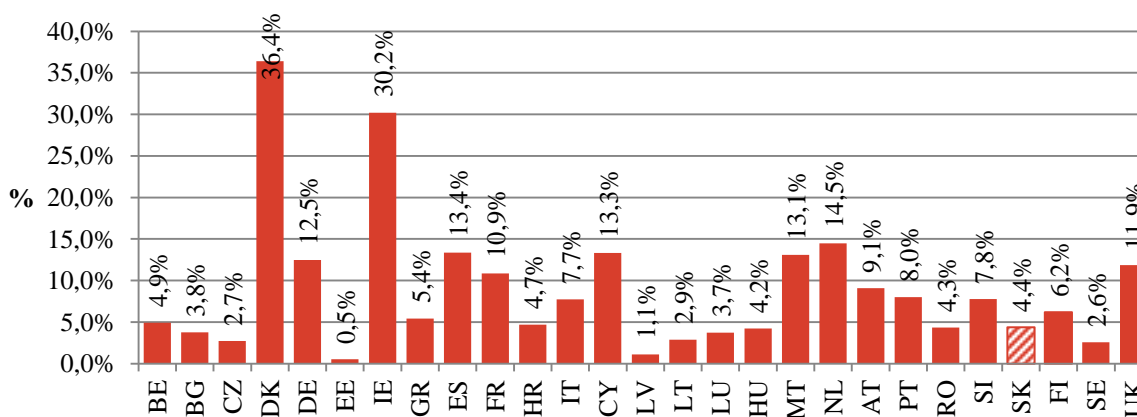
Graf 3.23 Štruktúra výdavkov na sociálne dávky podľa účelov, 2015

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 17. 05. 2018
údaje pre EU28, EA19, PL nie sú k dispozícii

V roku 2015 sa v SR vyplácalo 4,4 % zo všetkých dávok ako testované na príjem, resp. výšku majetku. Najvyšší podiel testovaných dávok bol v Dánsku (36,4 %, vzhľadom na to že viac než polovica dávok vyplatených na účely invalidita a staroba sú testované na príjem) a Írsku (30,2 %, viac než polovica dávok vyplatených na účely invalidita a nezamestnanosť) a najnižší v Estónsku (0,5 %, testujú sa len dávky vyplácané na účel bývania a sociálneho vylúčenia).

Graf 3.24 Testované dávky sociálnej ochrany (% zo všetkých sociálnych dávok), 2015

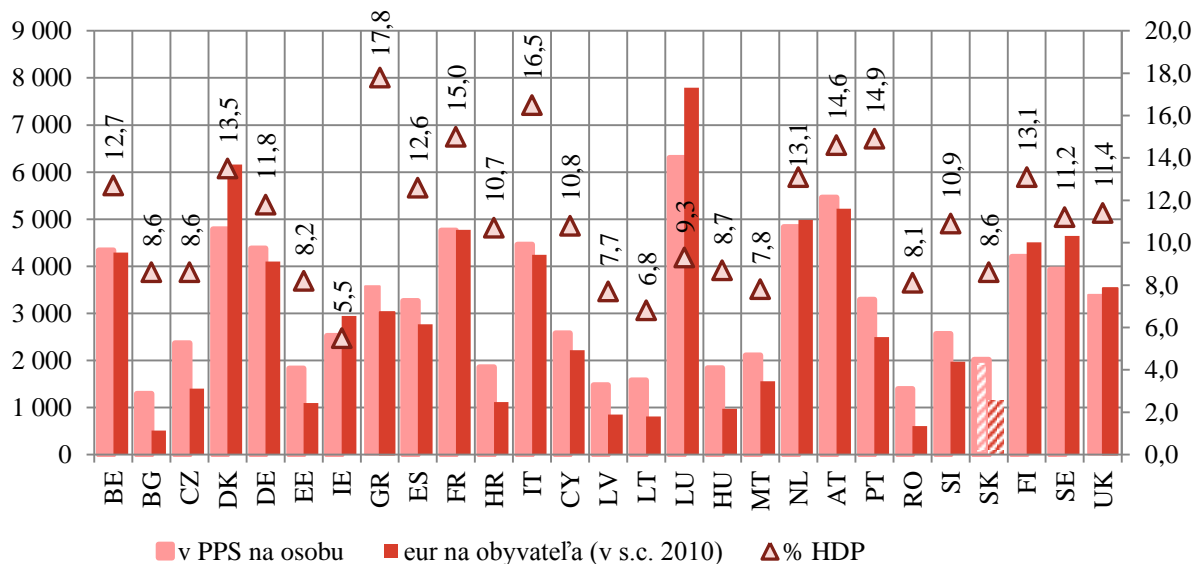

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 17. 05. 2018
údaje pre PL nie sú k dispozícii

Celkové hrubé výdavky na dôchodky v EU28 (2014) dosiahli 3 549 PPS na obyvateľa (v SR 2 016 PPS na obyvateľa), 3 319,51 eura na osobu v stálych cenách roku 2010 (v SR 1 151,74 eura na osobu v stálych cenách) a 12,9 % HDP (v SR 8,6 %). Najnižšie výdavky na dôchodky vyjadrené ako podiel z HDP vykázalo Írsko (5,5 % HDP) s najmladšou populáciou v rámci EU28, najvyššie výdavky

Grécko (17,8 % HDP) a Taliansko (16,5 % HDP), ktoré patria ku krajinám s najvyšším podielom obyvateľov nad 65 rokov. Výraznejšie rozdiely sa medzi štátmi prejavujú pri vyjadrení výdavkov na dôchodky v PPS na osobu. Najnižšie výdavky v PPS na obyvateľa dlhodobo dosahuje Bulharsko (1 292), najvyššie Luxembursko (6 303).

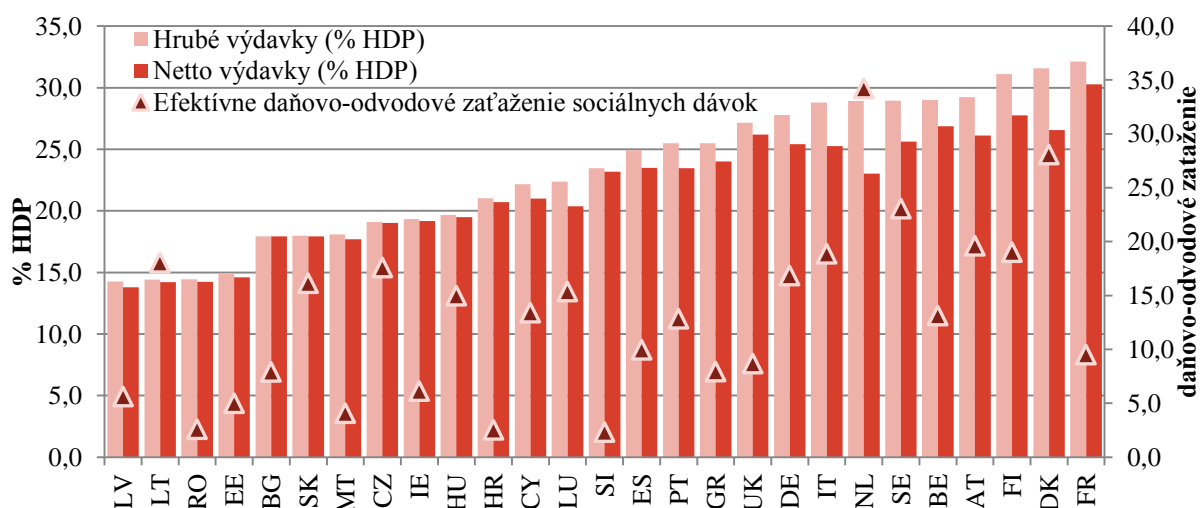
Graf 3.25 Výdavky na dôchodky, 2015

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 17. 05. 2018

Výsledky z modulu Netto dávky sú v databáze Eurostatu dostupné za rok 2014 pre všetky štáty EU28 (s výnimkou Poľska, pre ktoré sú dostupné len niektoré údaje). Najvyšší podiel sociálnych dávok v roku 2014 podliehal daniam alebo sociálnym odvodom v Grécku (74,13 %), viac než 60 percentný podiel bol aj v Taliansku, Estónsku, Portugalsku a Francúzsku. Najnižší podiel dávok daniam a odvodom podliehal v Bulharsku (0,43 %), na Slovensku (1,75 %) a v Českej republike (2,52 %). Najvyššie daňovo-odvodové zaťaženie dávok bolo zaznamenané v Holandsku (34,19 %), naopak najnižšie v Slovinsku (2,32 %).

Graf 3.26 Hrubé a netto výdavky na sociálnu ochranu (% z HDP), 2014

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 17. 05. 2018

úplné údaje pre PL nie sú k dispozícii

3.5 Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja

V roku 2017 sa pokračovalo v rámci Operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len „OP ĽZ“) s kontrahovaním a realizáciou projektov programového obdobia 2014-2020.

V rámci OP ĽZ sa poskytuje podpora v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, zvyšovania zamestnanosti osobitne so zreteľom na zamestnanosť mladých ľudí po skončení školy do 29 rokov veku, v oblasti integrácie marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) a technickej vybavenosti v obciach s prítomnosťou MRK. Globálnym cieľom OP ĽZ pre oblasť vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej inklúzie je podporiť rozvoj ľudských zdrojov, celoživotného vzdelávania, plnohodnotné začlenenie nezamestnaných na trh práce a zlepšenie ich sociálnej situácie. Dosahovanie globálneho cieľa OP ĽZ v súlade so Stratégiou Európa 2020, s cieľmi národného programu reforiem a v nadväznosti na partnerskú dohodu sa realizuje pomocou mäkkých (neinvestičných) a tvrdých (investičných) opatrení v siedmich prioritných osiach cez ich špecifické ciele:

1. Vzdelávanie

- zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
- zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy, reflektujúc potreby trhu práce
- zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce
- zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehlbovanie a zvyšovanie kvalifikácie

2. Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí

- zavedením záruky pre mladých nezamestnaných ľudí (UoZ), ktorí patria k NEET, zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce

3. Zamestnanosť

- zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobu nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a na zdravotne postihnuté osoby
- zlepšiť prístup na trh práce uplatnením účinných nástrojov na podporu zamestnanosti vrátane podpory mobility na získanie zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti a aktivít vo vidieckych oblastiach
- zlepšením podmienok pre zosúladenie pracovného a rodinného života zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien
- znížiť horizontálnu a vertikálnu rodovú segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie
- zvýšiť kvalitu a kapacity verejných služieb zamestnanosti na zodpovedajúcu úroveň v nadväznosti na meniace sa potreby a požiadavky trhu práce, nadnárodnú pracovnú mobilitu a zvýšiť účasť partnerov a súkromných služieb zamestnanosti na riešení problémov v oblasti zamestnanosti

4. Sociálne začlenenie

- zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti, vrátane na trhu práce
- prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie
- prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť
- vytvoriť štandardné klinické postupy a štandardné postupy pre výkon prevencie a začleniť ich do celoštátneho systému zdravotnej starostlivosti

5. Integrácia marginalizovaných rómskych komunít

- zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov, na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie
- zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov
- podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a k verejnému zdraviu, vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvedy a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania,

6. Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit / Európsky fond regionálneho rozvoja
- rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania
  - zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu, vrátane vzdelávania a starostlivosti v rannom detstve
  - zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre
  - zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK
7. Technická pomoc

Mäkké opatrenia sa vykonávajú prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu (ESF) v rámci prioritných osí zameraných na vzdelávanie, zamestnanosť, sociálne začlenenie a integráciu MRK. Investičné opatrenia sa vykonávajú prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja, kde sa realizuje prioritná os zameraná na technickú vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit. Samostatná prioritná os Technická pomoc je určená na vykonávanie operačného programu v rámci riadiaceho orgánu a sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom a predstavuje podporu z uvedených finančných zdrojov EÚ pre realizáciu ostatných vyššie uvedených prioritných osí.

Celková alokácia finančných prostriedkov pre OP IZ je vo výške 2 640,9 mil. eur, pričom zdroje EÚ sú 2 217,3 mil. eur a 423,54 mil. eur je za národné príjmy (štátny rozpočet a vlastné zdroje).

Tabuľka 3.33 Podiel prioritných osí na celkovej alokácii OP IZ

Prioritná os	Podpora EÚ	Národné zdroje	Alokácia na os
1	458 746 509	90 338 909	549 085 418
2	206 715 082	21 560 340	228 275 422
3	795 924 737	154 045 542	949 970 279
4	294 699 291	73 972 687	368 671 978
5	139 000 000	24 529 413	163 529 413
6	243 662 462	42 999 259	286 661 721
7	78 600 000	16 103 753	94 703 753

Zdroj: RO OP IZ

Dňa 18. 12. 2017 došlo vykonávacím rozhodnutím Európskej Komisie k revízii OP IZ. Uvedená zmena sa týkala výhradne Prioritnej osi 2 Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí na roky 2014-2020. Na základe rozhodnutia boli alokované na os dodatočné finančné prostriedky pre Slovenskú republiku vo výške 12 364 564 eur na súčasných 206,7 mil. eur (podpora EÚ) z osobitných zdrojov Iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí na roky 2014-2020.

V roku 2017 bolo pre prioritné osi 2, 3 a 4 v rámci OP IZ vyhlásených spolu 14 vyzvaní pre národné projekty (NP) a 7 výziev na dopytovo-orientované projekty (DOP). Ich rozdelenie bolo nasledovné:

- v rámci prioritnej osi 2 *Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí* (1 DOP výzva, 4 vyzvania na NP)
  - na podporu zamestnávania mladých ľudí do 25 a 29 rokov,
- v rámci prioritnej osi 3 *Zamestnanosť* (3 DOP výzvy, 7 vyzvaní na NP)
  - na podporu zamestnávania znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom vybraných aktívnych opatrení trhu práce a občanov so zdravotným postihnutím,
  - na podporu dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie a na podporu starostlivosti o dieťa
  - na zosúladenie rodinného a pracovného života a zlepšenie zamestnanosti najmä žien starajúcich sa o dieťa do troch rokov
- v rámci prioritnej osi 4 *Sociálne začlenenie* (3 DOP výzvy, 3 vyzvania na NP)
  - na podporu rozvoja sociálnej práce v rodinnom prostredí klientov v oblasti sociálnych vecí a rodiny

- na podporu vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni
- na podporu inovácií terénnej sociálnej práce
- na podporu rozvoja opatrovateľskej služby za účelom predchádzania umiestňovania klientov do pobytových zariadení
- na podporu deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti.

Prehľad výziev (DOP) a vyzvaní (NP) vyhlásených v roku 2017 sa nachádza v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 35.

Okrem toho bol na webovom sídle zverejnený indikatívny harmonogram výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na rok 2018 na adrese: <http://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/harmonogram-vyziev/>.

Podrobnejšie informácie k OP ĽZ (vrátane čerpania finančných prostriedkov) za rok 2017 budú k dispozícii po zverejnení Výročnej správy OP ĽZ za rok 2017 na stránke <http://www.employment.gov.sk/sk/esf/>.

4 ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA

4.1 Chudoba a sociálne vylúčenie

Monitorovanie chudoby a sociálneho vylúčenia sa na Slovensku realizuje v kontexte Otvorenej metódy koordinácie (ďalej len „OMK“), ktorá je vytvorená na úrovni Európskej únie pre spoločné usmerňovanie politík členských krajín v oblasti boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Jedným z hlavných strategických cieľov EÚ je podstatne zredukovať chudobu a pokračovať v realizácii tohto cieľa aj do roku 2020⁶¹.

Pre meranie pokroku pri dosahovaní strategických cieľov zameraných na zníženie chudoby a sociálneho vylúčenia a predovšetkým pre vzájomné porovnávanie jednotlivých štátov pri dosahovaní výsledkov boli schválené spoločné indikátory (tzv. *Laekenské indikátory*), ktoré neskôr prešli vývojom a v súčasnosti ich nazývame *indikátory sociálnej inklúzie OMK*.

Meranie chudoby a sociálneho vylúčenia sa realizuje predovšetkým na základe harmonizovaného štatistického zisťovania EU SILC⁶² o príjmoch a životných podmienkach. Ide o hlavný zdroj, na báze ktorého sa vypočítavajú nielen príjmové indikátory, ako je miera rizika chudoby, ale aj indikátory pre komplexnejšie zhodnotenie chudoby a sociálneho vylúčenia, a to materiálna deprivácia alebo zoskupenie indikátorov na meranie rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Zoskupenie indikátorov (miera rizika chudoby⁶³, závažná materiálna deprivácia⁶⁴ a veľmi nízka intenzita práce⁶⁵) definuje skupiny ľudí, ktorí žijú v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, t. j. ľudí s nízkym príjmom a/alebo tých, ktorí si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život a/alebo žijúcich v rodinách, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne. Na národnej úrovni je cieľom Slovenskej republiky znížiť riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia, a to vymaniť z rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia aspoň 170 tis. ľudí do roku 2020.

Na základe najnovšieho zisťovania EU SILC 2017 bolo na Slovensku v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia cca 856,2 tis. ľudí, čo predstavovalo 16,3% na celkovom počte obyvateľov. V porovnaní s výsledkami za EU SILC 2017 došlo k vymaneniu až cca 255 tis. ľudí z rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, čím sa národný cieľ naplňa až na 150%. Zásadný vplyv na dosahovanie tohto cieľa mali prijaté opatrenia, a to predovšetkým v oblasti politiky zamestnanosti, sociálnej politiky a tiež ako opatrenia hospodárskej politiky štátu.

Podľa zisťovania EU SILC 2016 bolo na Slovensku v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia cca 950 tis. ľudí, čo predstavovalo 18,1 % na celkovom počte obyvateľov (pod priemerom EU28 – 23,5 %). Pri porovnaní s predchádzajúcim rokom (EU SILC 2015 – 18,4 %) došlo k miernemu zníženiu o 0,3 p. b., v absolútnom vyjadrení o 13 tis. ľudí.

V porovnaní s východiskovou hodnotou z EU SILC 2008 pre hodnotenie cieľov Stratégie Európa 2020 (20,6 %) bola hodnota podľa EU SILC 2016 nižšia o 2,5 p. b., z chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa vymanilo 161 tis. ľudí.

Podrobnejšie rozdelenie tejto skupiny je možné vidieť na grafe 4.1, ktorý znázorňuje zloženie cieľovej skupiny podľa vyššie uvedených troch indikátorov.

⁶¹ Vymaniť najmenej 20 miliónov ľudí z rizika chudoby alebo vylúčenia do roku 2020.

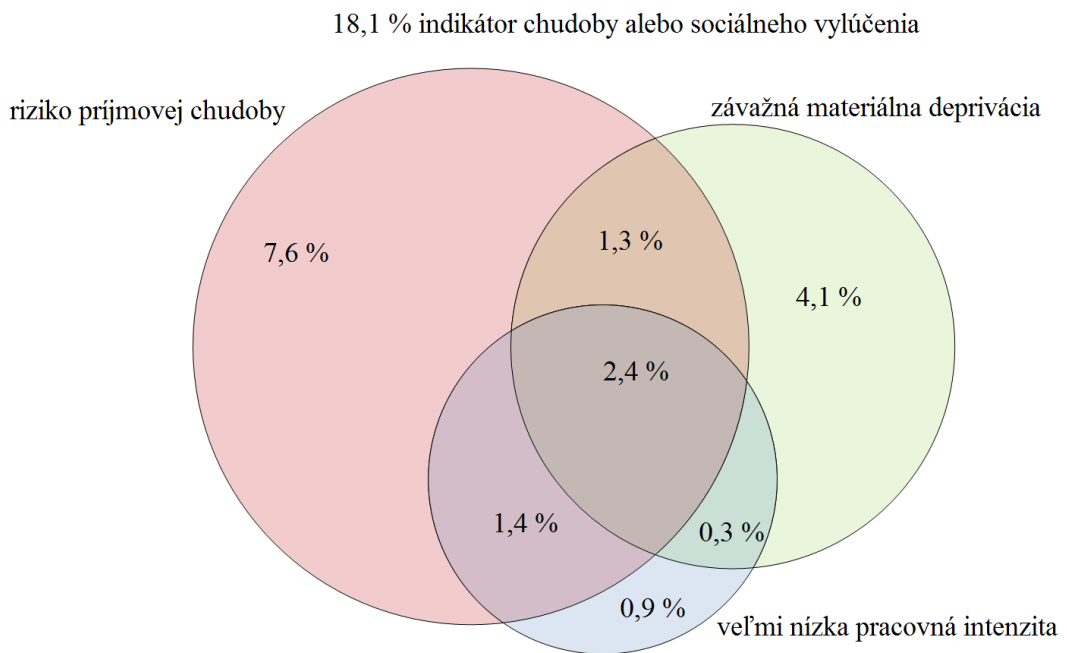
⁶² Prvé štatistické zisťovanie sa na Slovensku zrealizovalo v roku 2005 a v súčasnosti sú prístupné úplné výsledky už z jedenásteho zisťovania z roku 2016.

⁶³ Vyjadruje podiel ľudí žijúcich pod hranicou chudoby, t. j. pod 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného (po sociálnych transferoch) príjmu všetkých obyvateľov.

⁶⁴ Vyjadruje podiel ľudí, ktorí si nemôžu dovoliť 4 z 9-tich položiek charakterizujúcich ekonomickú záťaž a predmety dlhodobej spotreby, a to: nedoplatky v súvislosti s položkami: nájomné a hypotéka, energie, kúpa na splátky a iné pôžičky, schopnosť udržiavať doma adekvátne teplo, schopnosť domácnosti čeliť neočakávaným výdavkom, schopnosť dovoliť si zaplatenie raz ročne jedného týždňa dovolenky mimo domu, schopnosť dovoliť si jedlo s mäsom, kuraťom, rybou alebo vegetariánskym ekvivalentom každý druhý deň alebo vybavenie domácnosti farebným televízorom, práčkou, autom alebo telefónom.

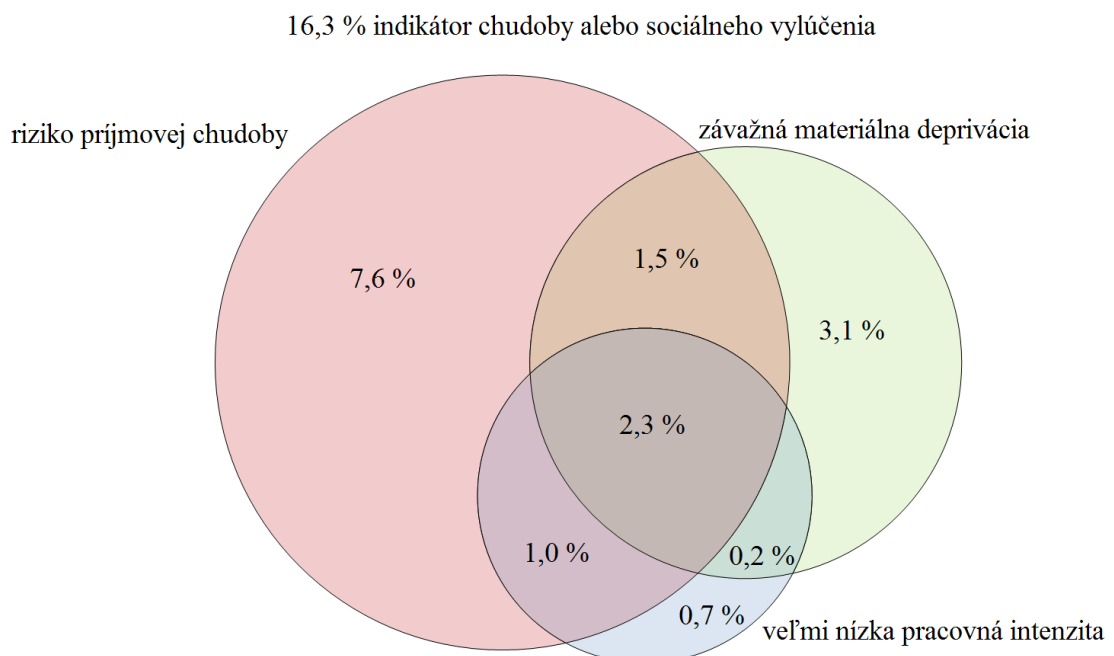
⁶⁵ Vyjadruje podiel ľudí vo veku 0-59 rokov žijúcich v domácnostiach, kde dospelí pracujú menej ako 20 % z celkového času počas predchádzajúceho roka.

Graf 4.1a Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2016

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2016, UDB

Graf 4.1b Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2017

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2017, UDB

Tabuľka 4.1 Vývoj jednotlivých indikátorov tvoriacich zoskupenie indikátorov, ako aj samotnej miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v %

	EU SILC 2008	EU SILC 2009	EU SILC 2010	EU SILC 2011	EU SILC 2012	EU SILC 2013	EU SILC 2014	EU SILC 2015	EU SILC 2016	EU DILC 2017
Miera rizika chudoby	10,9	11,0	12,0	13,0	13,2	12,8	12,6	12,3	12,7	12,4
Závažná materiálna deprivácia	11,8	11,1	11,4	10,6	10,5	10,2	9,9	9,0	8,2	7,0
Veľmi nízka intenzita práce	5,2	5,6	7,9	7,7	7,2	7,6	7,1	7,1	6,5	5,4
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia	20,6	19,6	20,6	20,6	20,5	19,8	18,4	18,4	18,1	16,3

Zdroj: ŠÚ SR

K zmenám došlo podľa výsledkov z EU SILC 2016 aj v jednotlivých hodnotách indikátorov tvoriacich zoskupenie indikátorov miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Klesajúci trend bol zaznamenaný u závažnej materiálnej deprivácie a veľmi nízkej intenzite práce. Mierne zvýšenie bolo zaznamenané v prípade miery rizika chudoby (príjmovej chudoby), z hľadiska vývoja je ukazovateľ príjmovej chudoby stabilný. Pri porovnaní hodnôt z EU SILC 2016 a 2015 miera rizika chudoby celkovo vrástla o 0,4 p. b., závažná materiálna deprivácia poklesla o 0,8 p. b. a taktiež poklesla veľmi nízkej intenzite práce o 0,6 p. b. Celkovo miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia poklesla o 0,3 p. b.

Podľa najnovších výsledkov EU SILC 2017 došlo k výraznému poklesu oproti zisťovaniu v roku 2016 na všetkých troch úrovniach ukazovateľov monitorujúcich chudobu alebo sociálne vylúčenie, a to v prípade príjmovej chudoby o 0,3 p.b., závažnej materiálnej deprivácie o 1,2 p.b. a taktiež v prípade veľmi nízkej intenzity práce o 1,1 p.b. (tabuľka č. 4.1).

Najviac ohrozené rizikom chudoby alebo sociálnym vylúčením podľa EU SILC 2016 boli neúplné rodiny s deťmi – 40,7 % (pod priemerom EU28 - 48 %), viacpočetné rodiny s viac ako tromi deťmi - 37,7 % (nad priemerom EU28 - 31,1 %), jednotlivci mladší ako 65 rokov – 28,7 % (pod priemerom EU28 – 37,3 %) a v neposlednom rade aj jednotlivci - 22,3 % (pod priemerom EU28 – 33,0 %). Z hľadiska vekového rozdelenia sú najrizikovejšou skupinou práve deti vo veku 0 - 17 rokov (24,8 %, t. j. pod priemerom EU28 – 25,9 %), resp. deti vo veku 0 - 15 rokov (24,4 %, t. j. pod priemerom EU28 – 26,4 %). Na základe zisťovania EU SILC 2017 došlo k poklesu miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí vo veku 0 -17 rokov o 2,3 p.b. (22,5 %).

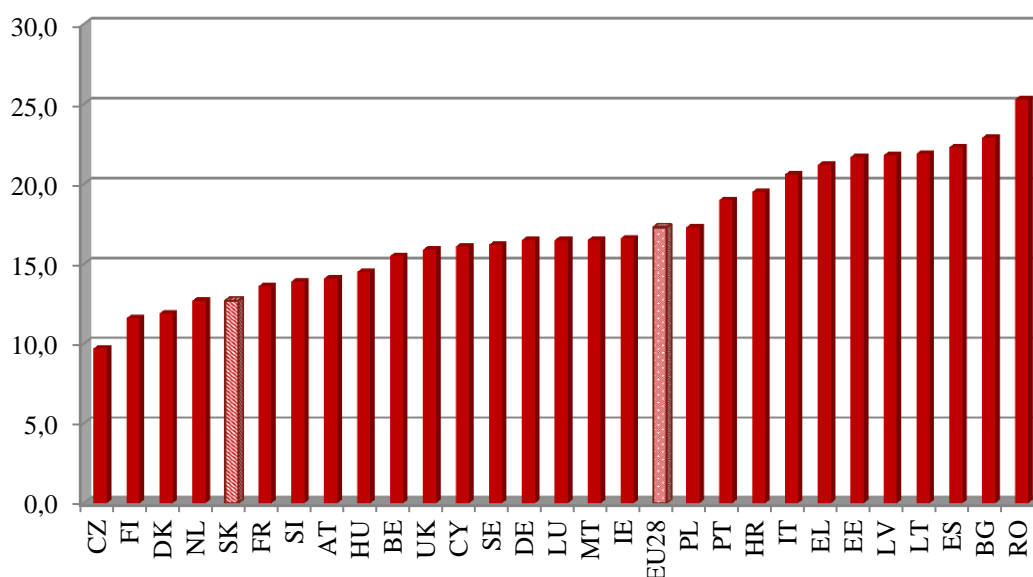
Vo všeobecnosti pre charakterizovanie chudobnej populácie v spoločnosti bola stanovená hranica rizika chudoby⁶⁶, pomocou ktorej sa vyjadruje podiel obyvateľstva žijúceho v chudobe. Ide o relatívnu hranicu chudoby, ktorá meria, do akej miery finančné prostriedky domácností klesajú pod stredovú hranicu príjmu spoločnosti. Tento ukazovateľ vyjadruje predovšetkým riziko chudoby a je závislý od sociálno-ekonomického vývoja spoločnosti v danej krajine.

Na základe EU SILC 2016 bola miera rizika chudoby v Slovenskej republike na úrovni 12,7 % (muži 12,7 %, ženy 12,8 %), čo je pod priemerom EU28 (17,3 %). Oproti predchádzajúcemu roku bol zaznamenaný mierny nárast o 0,4 p. b., V porovnaní s jednotlivými krajinami EU28 patrí Slovenská republika medzi krajiny s najnižšou mierou rizika chudoby (graf 4.2), na ktorú má vplyv nízka nerovnosť príjmov.

Na základe EU SILC 2017 došlo k poklesu miery rizika chudoby (príjmovej chudoby) o 0,3 p.b. (celkovo na 12,4 %; muži 12,4 %, ženy 12,3 %).

⁶⁶Hranica rizika chudoby je vyjadrená ako 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu (po sociálnych transferoch)

Graf 4.2 Miera rizika chudoby v jednotlivých štátoch EÚ, EU SILC 2016

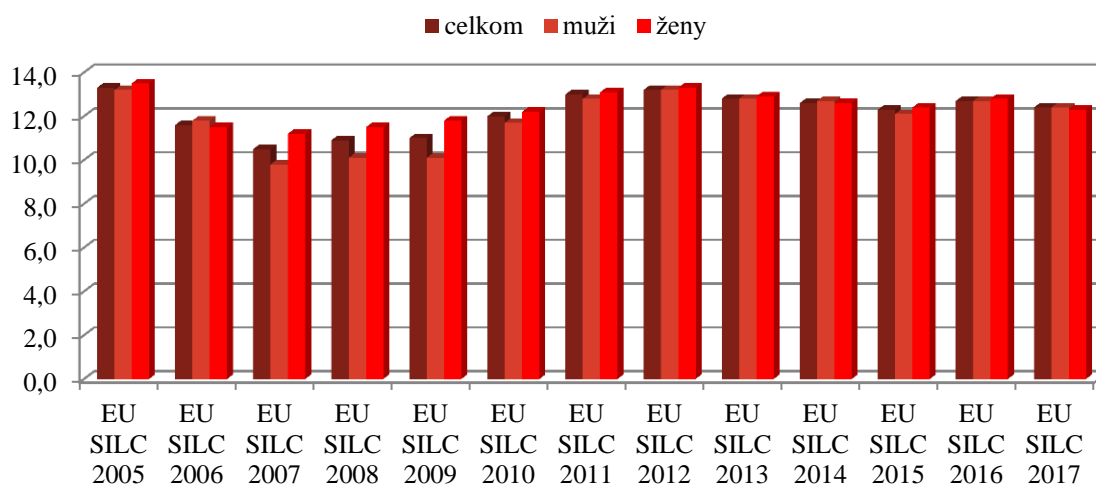

Zdroj: Eurostat

Podľa zisťovania EU SILC 2016 mierne stúpol počet ľudí v riziku chudoby v porovnaní s predchádzajúcim rokom (približne o 9 tis. ľudí). V priebehu rokov, zachytených v zisťovaniach EU SILC 2005 až 2016, došlo vo vývoji miery rizika chudoby najskôr k jej podstatnému poklesu (EU SILC 2007 – 10,5 %), následne bol zaznamenaný mierny nárast (EU SILC 2012) a neskôr mierny pokles (viď graf 4.3). V porovnaní s počiatočným rokom zisťovania (EU SILC 2005), bola hodnota zo zisťovania za rok 2016 nižšia o 0,6 p.b. a za rok 2017 o 0,9 p.b..

Vývoj miery rizika chudoby je ovplyvnený sociálno-ekonomickou situáciou v krajine a následne vývojom príjmovej situácie v domácnostiach. Vývoj miery rizika chudoby zachytený v zisťovaniach EU SILC 2013 – 2016 bol spôsobený predovšetkým vyrovnávaním príjmovej nerovnosti práve u domácností v nízkych príjmových pásmach. V zisťovaní EU SILC 2016 bol zaznamenaný mierny nárast v medziročnom porovnaní žien a mužov v príjmovej chudobe (výraznejší medziročný nárast miery rizika chudoby u mužov (o 0,6 p. b., ženy o 0,4 p. b.).

Graf 4.3 Vývoj miery rizika chudoby na Slovensku (2005 – 2017)

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2005 – 2017, UDB

Dôležitú úlohu pri redukcii rizika chudoby zohráva nastavenie systému sociálnej ochrany a jeho výdavky, t. j. sociálne transfery vrátane starobných a pozostalostných dávok. V prípade neposkytovania sociálnych transferov s výnimkou starobných a pozostalostných dávok v roku 2016 by sa miera rizika chudoby zvýšila o 5,7 p. b. na 18,4 % a v prípade neposkytovania sociálnych transferov vrátane starobných a pozostalostných dávok by sa miera rizika zvýšila o 25,2 p. b. na 37,9 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom bol zaznamenaný pokles v prípade miery rizika chudoby pred sociálnymi transfermi s výnimkou starobných a pozostalostných dávok o 0,6 p. b. a o 0,2 p. b. v prípade miery rizika chudoby pred sociálnymi transfermi vrátane starobných a pozostalostných dávok (príloha ku kapitole 4). Vplyv sociálnych transferov na zníženie rizika chudoby (s výnimkou starobných a pozostalostných dávok) predstavoval 31 % a v prípade sociálnych transferov vrátane starobných a pozostalostných dávok ich vplyv na zníženie rizika chudoby predstavoval až 66,5 %.

Porovnanie hranice rizika chudoby (domácnosť jednotlivca) v jednotlivých rokoch zisťovania je zachytené v tabuľke 4.2. Pokles hranice chudoby bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2013 (337 eur), ktorá v porovnaní s predchádzajúcim rokom (346 eur) klesla o 2,7 %, t. j. približne o 10 eur, a to vplyvom zmien v príjmovej situácii obyvateľstva v dôsledku vývoja trendov v zamestnanosti a nezamestnanosti. Opätovný rast bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2014 a v zisťovaní z roku 2015, keď hodnota presiahla úroveň EU SILC 2012. Podľa údajov z EU SILC 2016 hranica rizika chudoby pre domácnosť jednotlivca ďalej zostala takmer nezmenená, v absolútnom vyjadrení ide o nárast o 1 euro. Oproti východiskovému roku (2005) hranica chudoby vrástla takmer o 85 %, t. j. o 160 eur. V prípade údajov z EU SILC 2017 sa hranica chudoby zvýšila o 3,3 %, v absolútnom vyjadrení o 11 eur na 359 eur. V porovnaní s východiskovým rokom (2005) hranica chudoby vzrástla o 91 %, t. j. o 171 eur.

Tabuľka 4.2 Vývoj hranice rizika chudoby – domácnosť jednotlivca

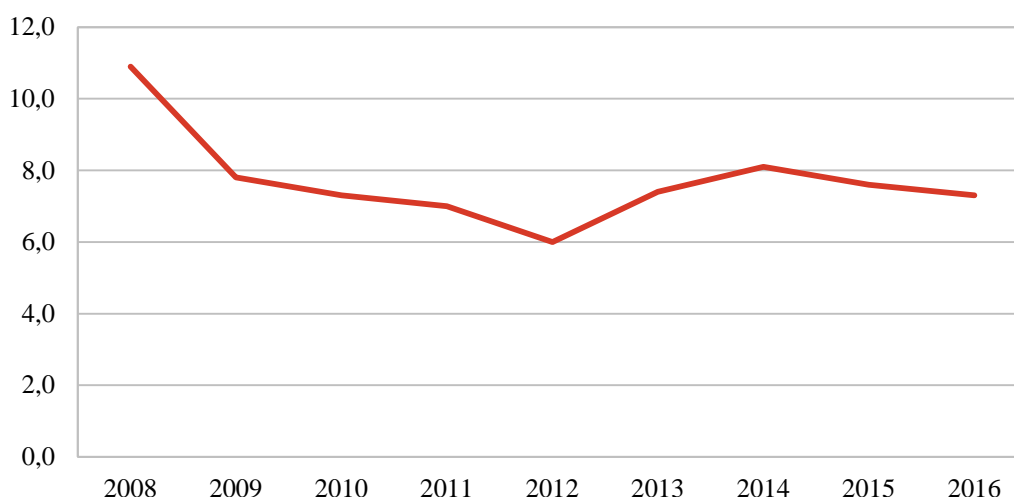
	EU SILC 2005	EU SILC 2006	EU SILC 2007	EU SILC 2008	EU SILC 2009	EU SILC 2010	EU SILC 2011	EU SILC 2012	EU SILC 2013	EU SILC 2014	EU SILC 2015	EU SILC 2016	EU SILC 2017
rok v €	2 256	2 547	2 945	3 223	3 403	3 670	3 784	4 156	4 042	4 086	4 158	4 171	4 310
mesiac v €	188	212	245	269	284	306	315	346	337	341	347	348	359

Zdroj: Eurostat/ŠÚ SR

Použitím hranice chudoby zakotvanej v čase⁶⁷ je možné zachytiť aspekt absolútnej chudoby. Podľa EU SILC 2016 sa hodnota tohto indikátora (7,3 %) v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížila o 0,3 p. b. (muži 7,5 %, ženy 7,1 %) (príloha ku kapitole 4). Medziročný pokles bol zaznamenaný v prípade dospelých v produktívnom veku, a to zo 7,4 % na 6,9 % (o 0,5 p. b.). V prípade detí a starších ľudí bola situácia nezmenená. U detí 0 - 17 rokov dosiahla miera rizika chudoby zakotvená v čase 13,1 % (EU SILC 2015 – 13,1 %). U starších ľudí nad 65 rokov miera rizika chudoby zakotvená v čase dosiahla 1,3 % (muži 1,4 %, ženy 1,3 %). Prostredníctvom predmetného indikátora je možné sledovať životnú úroveň obyvateľstva v prepojení na hospodársky rast krajiny. V grafe 4.4 je zachytený vývoj miery rizika chudoby zakotvanej v čase, pričom najvýraznejší pokles bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2012, čo súviselo aj s oslabením vplyvu finančnej krízy na vývoj ekonomickej situácie na Slovensku. Avšak v zisťovaniach EU SILC z rokov 2013 a 2014 došlo k miernemu nárastu, ktorý bol ovplyvnený práve vývojom príjmovej situácie obyvateľstva, predovšetkým nízkopríjmových domácností. Opätovný pokles bol zaznamenaný v EU SILC 2015 a 2016.

⁶⁷ Miera rizika chudoby zakotvená v čase je definovaná ako percento ľudí žijúcich pod hranicou chudoby vypočítanou v roku 2008, ktorá sa upravuje o infláciu.

Graf 4.4 Vývoj miery rizika chudoby zakotvanej v čase (2008)

Zdroj: Eurostat

V súvislosti so zachytením rozptylu chudoby okolo hranice chudoby malo na základe zisťovania EU SILC 2016 na Slovensku príjem nižší ako 40 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu⁶⁸ 5,5 % ľudí (medziročný pokles o 0,2 p. b.), pod 50 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu malo príjem 8,1 % ľudí (medziročný pokles o 0,3 p. b.) a pod 70 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu až 19,5 % ľudí (medziročný nárast o 0,7 p. b.).

Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby, ktorý vyjadruje rozdiel medzi mediánom príjmu osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby, na základe zisťovania EU SILC 2016 výrazne klesol o 2,8 p. b. na hodnotu 26,1 %. Situácia sa nezmenila ani na základe zisťovania EU SILC 2017 (26,0 %). Vplyv na uvedenú situáciu má predovšetkým príjmové rozdelenie obyvateľstva, čo odzrkadľuje aj nerovnosť distribúcie príjmov (Gini koeficient), ktorý však oproti predchádzajúcemu roku mierne vzrástol na 24,3 % (medziročne o 0,6 p. b.), naopak v roku 2017 došlo medziročne k jeho poklesu o 1,1 p.b. (23,2 %).

Podľa merania príjmovej nerovnosti v zisťovaní EU SILC 2016 získalo 20 % osôb s najvyššími príjmami 3,6 krát viac príjmov ako 20 % osôb s najnižšími príjmami. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu (EU SILC 2015) došlo k nárastu iba o 0,1, v roku 2017 však k jeho poklesu opätovne na hodnotu 3,5.

Najohrozenejšou vekovou skupinou z hľadiska príjmovej chudoby podľa EU SILC 2016 sú deti vo veku 6 - 11 rokov (22,7 %) a vo veku 12 - 17 rokov (20,2 %); miera rizika chudoby detí vo veku 0 - 17 rokov dosiahla 20,8 %. Medziročne došlo k jej nárastu o 0,7 p. b. Opakovane najnižšiu mieru rizika chudoby dosiahla veková skupina 65+ (5,7 %), kde miera rizika medziročne zostala nezmenená. Podľa EU SILC 2017 v prípade detí od 0-17 došlo k ich poklesu o 0,9 p.b. (19,9 %), naopak, v prípade vekovej skupiny 65+ došlo k nárastu príjmovej chudoby o 1,2 p.b. (6,9 %), čo bolo však spôsobené predovšetkým rýchlejšim rastom celkových príjmov.

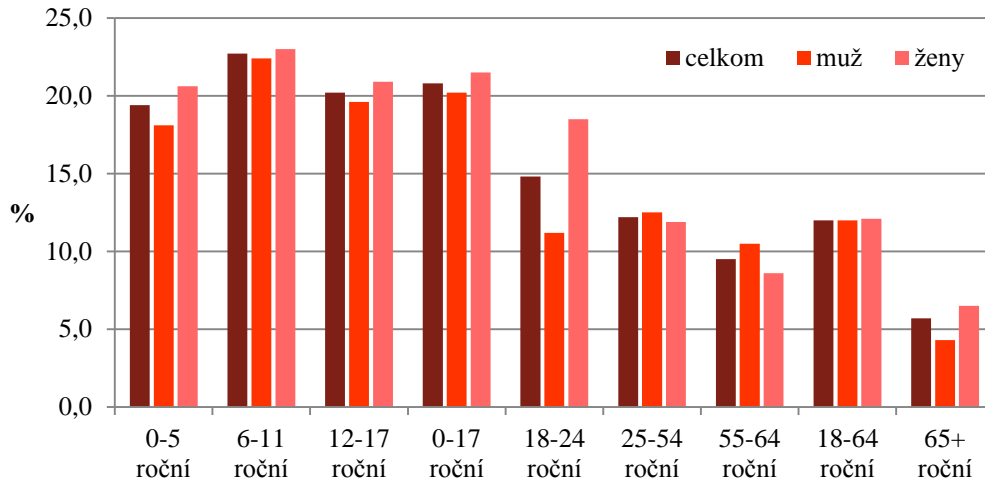
V Slovenskej republike sa sleduje riziko chudoby u detí vo veku 0 - 15 rokov. Z výsledkov zisťovania v roku 2016 vyplýva, že v riziku chudoby bolo 21,4 % detí v danom veku a v porovnaní so zisťovaním v roku 2015 došlo k nárastu indikátora o 0,6 p. b. Riziko chudoby detí súvisí predovšetkým s príjmovou situáciou rodín, a to najmä viacpočetných rodín, resp. domácností s deťmi. Z hľadiska globálneho hodnotenia je zrejmé, že dochádza k zmenám v štruktúre populácie v súvislosti s rizikom chudoby, a to v dôsledku zmien v príjmovej situácii obyvateľstva. Kým celkovo je miera rizika chudoby u mužov a žien pomerne vyrovnaná, v jednotlivých vekových kategóriách sú

⁶⁸ Ekvivalentný disponibilný príjem domácností je disponibilný príjem domácností (hrubý príjem domácností, od ktorého sú odpočítané pravidelné dane z majetku, pravidelné platené transfery medzi domácnosťami, dane z príjmu a príspevky na sociálne poistenie) vydelené ekvivalentnou veľkosťou domácnosti. Pre výpočet ekvivalentnej veľkosti domácnosti sa používa tzv. modifikovaná OECD škála, na základe ktorej je každému prvému dospelému členovi domácnosti priradený koeficient 1, každému druhému a ďalšiemu dospelému členovi domácnosti a 14-ročným a starším osobám koeficient 0,5 a každému dieťaťu mladšiemu ako 14 rokov koeficient 0,3.

významné rodové rozdiely, ako je zrejmé z grafu 4.5. Medziročne sa rodový rozdiel znížil v prospech žien v nižších vekových kategóriách (do 18 rokov) a v kategórii 65 a viac ročných. Rozdiel medzi mierou rizika chudoby žien a mužov vo veku 65+ podľa EU SILC 2015 bol 3,6 p. b., podľa EU SILC 2016 sa znížil na 2,2 p. b. Vo vekovej kategórii 18 – 24 rokov sa naopak rodový rozdiel výraznejšie zvýšil v neprospech žien.

Graf 4.5 Miera rizika chudoby podľa vekovej štruktúry (2016)

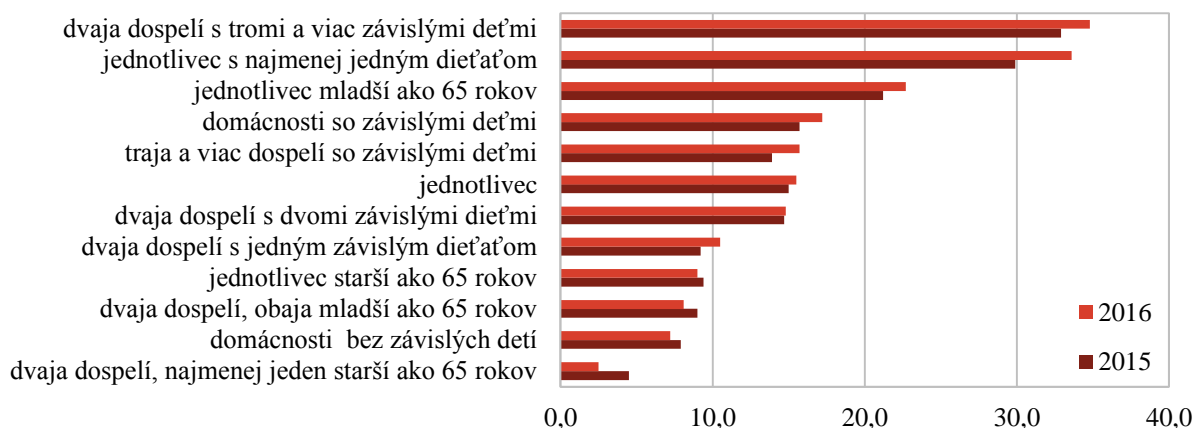

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2016, UDB

U detí vo veku 0 – 17 rokov je možné sledovať aj iný vzťah, a to ich populáciu žijúcu v domácnostiach bez zamestnania alebo žijúcu v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce. V prípade detí 0 – 17 rokov na základe výsledkov z výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) došlo k poklesu ich podielu v domácnostiach bez zamestnania z 9,3 % na 7,7 % (t. j. o 1,6 p. b.). Mierny nárast bol zaznamenaný v tejto vekovej skupine podľa výsledkov z EU SILC 2016 v prípade, že žijú v domácnosti s veľmi nízkou intenzitou práce (príležitostné práce) z 8 % na 8,2 % (o 0,2 p. b.).

Podľa typu domácností sú v najväčšom riziku chudoby rodiny s tromi a viac deťmi (34,8 %), osamelí rodičia s najmenej jedným dieťaťom (33,6 %) a jednotlivci mladší ako 65 rokov (22,7 %). Najnižšie riziko chudoby bolo zaznamenané u domácností s dvomi dospelými, kde aspoň jeden z nich má viac ako 65 rokov (2,5 %). Oproti predchádzajúcemu roku došlo k nárastu rizika chudoby u rodín s tromi a viac deťmi (o 1,9 p. b.), u osamelých rodičov s najmenej jedným dieťaťom (o 3,7 p. b.) a u jednotlivcov mladších ako 65 rokov (o 1,5 p. b.). U jednotlivcov vo veku 65+ došlo k medziročnému poklesu miery rizika chudoby (o 0,4 p. b.). Mierny nárast miery rizika chudoby oproti predchádzajúcemu roku bol zaznamenaný u celkovej skupiny jednotlivcov (o 0,5 p. b.).

Graf 4.6 Porovnanie miery rizika chudoby podľa typu domácnosti (2015 a 2016)

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, EU SILC 2015 a 2016, UDB

Pri sledovaní miery rizika chudoby podľa ekonomickej aktivity, z výsledkov EU SILC 2016 bolo najvyššie riziko chudoby na Slovensku u nezamestnaných, a to 47,6 % (nárast oproti predchádzajúcemu roku o 2,1 p. b.). Nárast bol v prípade nezamestnaných zrejmy aj z výsledkov EU SILC 2017, a to o 1,6 p.b. (49,2 %). V skupine zamestnaných bolo v riziku chudoby 6,5 % ľudí, oproti predchádzajúcemu roku došlo k nárastu o 0,5 p. b., avšak za rok 2017 bol zaznamenaný mierny pokles o 0,2 p.b. (6,3 %). Riziko chudoby domácností sa zvyšuje tým viac, čím je pracovná intenzita⁶⁹ členov domácností nižšia. U domácností so závislými deťmi sa so zvyšujúcim počtom ľudí, ktorí sú od príjmu domácností závislí, riziko chudoby zvyšuje. Pri nízkej intenzite práce ako jedného z indikátorov pre definovanie počtu ľudí žijúcich v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia (v tomto prípade $WI < 0,2$) došlo v rámci medziročného porovnávania k poklesu na úroveň 6,5 %, t. j. o 0,6 p. b. (EU SILC 2015 – 7,1 %). Opätovný pokles bol zachytený aj v roku 2017, a to na 5,4 % (o 1,1 p.b.). Bližšie porovnania týkajúce sa pracovnej intenzity sú uvedené v prílohe ku kapitole 4.

Vplyv na riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia majú aj výdavky na bývanie. Zo zisťovania EU SILC 2016 sa ukázalo, že u 7,7 % populácie dosahujú výdavky na bývanie viac ako 40 % disponibilného príjmu domácnosti. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu došlo k poklesu o 1,4 p. b. U ľudí v riziku chudoby je situácia závažnejšia, nakoľko až 35,6 % z nich žije v domácnostiach s výdavkami na bývanie vo výške viac ako 40 % disponibilného príjmu domácností. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu došlo u tejto skupiny k nárastu o 1,1 p. b. Podľa typu vlastníctva bývania sú najväčšou skupinou domácností zaťaženou nákladmi na bývanie vlastníci bytu s hypotékou alebo úverom na bývanie, ktorí predstavovali 15,1 % takýchto domácností. V medziročnom porovnaní bol zachytený veľmi výrazný pokles hodnoty tohto ukazovateľa o 15,8 p. b. V preplnených bytoch a domoch⁷⁰ žilo až 37,9 % osôb na Slovensku, čo je vysoko nad priemerom EU28 (16,6 %). Najčastejšie sú touto situáciou zasiahnuté domácnosti s tromi a viac deťmi (70,0 %), ako aj jednotlivci s najmenej jedným dieťaťom (59,8 %). Ďalším významným faktorom je vlastnícky vzťah k bývaniu, nakoľko v preplnených obydliach žijú najčastejšie ľudia v podnájdoch, poskytovaných za trhovú cenu (61,6 %), ako aj za zníženú cenu alebo zadarmo (56,9 %). Vážnym faktorom je aj stav obydli, resp. jeho kvalita. Podľa zisťovania EU SILC 2016 žilo 6,2 % populácie v obydliach so zatekajúcou strechou a vlhkými stenami a 2,7 % populácie v príliš tmavých obydliach.

Vyššie uvedené merania a hodnotenia indikátorov boli založené predovšetkým na báze príjmu. Pri meraní aspektu absolútnej chudoby je možné vychádzať z merania nedostatku materiálnych tovarov, finančných ťažkostí a neschopnosti osôb žiť slušný život u sledovanej populácie. Na meranie uvedených nedostatkov sa využíva metodika prostredníctvom indikátora „materiálnej deprivácie“.

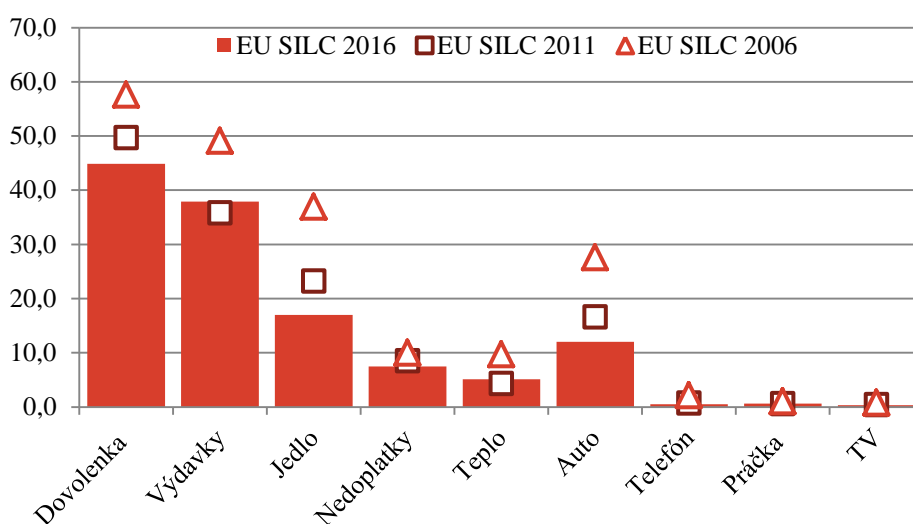
⁶⁹ t.j. súčet mesiacov, počas ktorých členovia domácnosti v ekonomicky aktívnom veku pracovali a vyjadruje sa ako podiel k celkovému súčtu všetkých mesiacov, počas ktorých mohli členovia domácnosti v ekonomicky aktívnom veku teoreticky pracovať

⁷⁰ Miera preplnených obydli vyjadruje podiel osôb v populácii, ktoré žijú v domácnostiach s nedostatkom priestoru podľa niektorých z nasledujúcich kritérií: a) jedna izba pre domácnosť, b) izba pre pár v domácnosti, c) izba pre každú osobu vo veku 18 a viac rokov, d) izba pre pár osôb rovnakého pohlavia vo veku 12-17 rokov, e) izba pre osobu vo veku 12-17 rokov nezahrnutú v predošlej kategórii, f) izba pre pár detí vo veku do 12 rokov.

Na rozdiel od závažnej materiálnej deprivácie, ktorá je súčasťou zoskupenia indikátorov chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa za materiálne deprivovaného považovala osoba, ktorá si nemôže dovoliť 3 z 9 položiek v rámci prvých dvoch dimenzií (ekonomická záťaž a predmety dlhodobej spotreby).

Na základe tejto definície bolo podľa zisťovania EU SILC 2016 materiálne deprivovaných 19,1 % osôb (pokles oproti predchádzajúcemu roku o 1,2 p. b.). Závažne materiálne deprivovaných (4 z 9 položiek) podľa EU SILC 2016 bolo 8,2 % osôb (pokles oproti EU SILC 2015 o 0,8 p. b.). Najvyššia miera závažnej materiálnej deprivácie bola zaznamenaná u jednotlivcov s najmenej jedným dieťaťom, resp. neúplných rodín s deťmi (24,5 %). V prípade rodičov s viac ako troma deťmi, t. j. viacdenných rodín (14,9 %) došlo k medziročnému poklesu o 1,4 p. b. (EU SILC 2015 – 16,3 %). Najrozšírenejším problémom v rámci položiek materiálnej deprivácie bola nemožnosť dovoliť si raz ročne týždennú dovolenku mimo domu, čo sa týkalo 44,9 % populácie a schopnosť čeliť neočakávaným výdavkom, čo sa týkalo 37,9 % populácie. Situácia sa za sledované obdobie výrazne mení, vid' graf 4.7. V prípade zisťovania EU SILC 2017 došlo k poklesu tak materiálnej deprivácie o 2,7 p.b., ako aj závažnej materiálnej deprivácie o 1,1 p.b. (7 %).

Graf 4.7 Položky materiálnej deprivácie za vybrané obdobie (% populácie SR)

Zdroj: EU SILC 2006, 2011, 2016, Eurostat

Pretrvávajúca chudoba⁷¹

Podľa zisťovania EU SILC 2016 bolo na Slovensku 7,7 % osôb v pretrvávajúcom riziku chudoby, pričom viac ohrozené boli ženy (muži – 7,4 %, ženy – 8,0 %). Na základe medzinárodného porovnania patrí Slovenská republika medzi krajiny EÚ s nižším podielom ľudí žijúcich v pretrvávajúcej chudobe (EU28 – 11,0 %). Dôležitú úlohu na Slovensku pri vymaňaní sa spod hranice rizika chudoby, resp. pretrvávajúcej chudoby, zohrávajú pracovné príjmy. Pri zvýšení hranice chudoby na 70 % národného mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu by miera pretrvávajúceho rizika chudoby stúpila na 15,2 %. Pri znížení hranice na 50 % mediánu by miera pretrvávajúceho rizika chudoby predstavovala 3,7 % populácie na Slovensku.

Na Slovensku možno identifikovať niekoľko skupín, ktoré sú najviac ohrozené dlhodobejším zotrúvaním v chudobe. Z hľadiska typu domácností ide predovšetkým o neúplné rodiny s aspoň jedným dieťaťom (10,6 %), viac detné domácnosti (10,5 %) a domácnosti jednotlivca (8,6 %), tieto patria medzi najviac ohrozené skupiny aj v prípade monitorovania rizika chudoby na každoročnej báze. Dôležitým diferenciacným faktorom je vzdelanie, kde podľa očakávania výskyt dlhodobej chudoby vzrastá so znižujúcou sa úrovňou vzdelania. Medzi osobami s primárnym a nižším sekundárnym vzdelaním vo veku 16 rokov a viac bolo 17,4 % osôb dlhodobo pod hranicou chudoby.

⁷¹ Vyjadrená ako miera pretrvávajúceho rizika chudoby je v rámci OMK zadaná ako percentuálny podiel populácie, ktorej ekvivalentný disponibilný príjem bol pod hranicou rizika chudoby v danom roku a aspoň dva z troch predchádzajúcich rokov.

Pretrvávajúca chudoba je spojená aj s častejším subjektívnym konštatovaním zhoršeného zdravia, ako je tomu v celkovej populácii.

4.2 Rodová rovnosť a rovnosť príležitostí

Problematika rodovej rovnosti v súvislosti s implementáciou Celoštátnej stratégie rodovej rovnosti a Akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2014 – 2019 v roku 2017 kontinuálne pokračovala v koordinácii agendy rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí, ako aj v inštitucionálnom posilňovaní a zvyšovaní statusu Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, jej Výboru pre rodovú rovnosť ako poradného orgánu vlády SR, ktorého predsedom je minister práce, sociálnych vecí a rodiny.

V roku 2017 sa naďalej pokračovalo v implementácii *Národnej stratégie na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách a v rodinách* a *Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách na roky 2014 – 2019*.

Podľa nariadenia Rady EÚ č. 1303/2013, čl. 7 musia členské štáty a Európska komisia zabezpečiť, aby sa „zohľadňovala a podporovala rovnosť mužov a žien a začlenenie hľadiska rodovej rovnosti“ a aby sa prijali „primerané opatrenia“ čl. 7 Zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce na zabránenie každej diskriminácii z dôvodu pohlavia, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo vierovyznania, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie počas prípravy a vykonávania programov. Na zabezpečenie týchto cieľov v SR sú v projektoch spolufinancovaných z Európskych štrukturálnych a investičných fondov uplatnené horizontálne princípy nediskriminácia a rovnosť mužov a žien. Hlavné ciele pre **horizontálny princíp rovnosť medzi mužmi a ženami** sú zadané v závislosti od operačného programu – pre programy ESF je to zabezpečiť rovnosť mužov a žien na trhu práce a v príprave naň a cieľom pre ostatné programy Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) je to zníženie horizontálnej a vertikálnej rodovej segregácie v odvetviach hospodárstva. Hlavným cieľom **horizontálneho princípu nediskriminácia** pre programy ESF je zabezpečiť rovnosť mužov a žien na trhu práce a v príprave naň, pre ostatné programy EŠIF je hlavným cieľom zabezpečiť rovnosť príležitostí v prístupe a využívaní infraštruktúry a služieb. Za účelom predchádzania diskriminácie, podpory prístupnosti a rovnosti mužov a žien sa tieto princípy uplatňujú vo všetkých operačných programoch, a to prostredníctvom zavádzania vyrovnávacích opatrení a aktivít cielených na podporu znevýhodnených skupín pri zohľadnení špecifik a sú povinnou prílohou žiadosti o finančný príspevok.

Pre identifikáciu prioritných oblastí a cieľov na uplatňovanie princípu predchádzania diskriminácie, podpory prístupnosti a rodovej rovnosti je základným rámcom národný strategický dokument, prostredníctvom ktorého sa zabezpečí jeho aplikácia v operačných programoch v rámci EŠIF. Pre účinné uplatňovanie horizontálneho princípu rodová rovnosť, nediskriminácia a prístupnosť bude v hodnotiacom a výberovom procese žiadosti o finančný príspevok stanovené diskvalifikačné kritérium v rámci prioritných osí operačného programu.

V roku 2017 MPSVR SR sa pripravovala realizácia nasledovných projektov:

- V rámci *Operačného programu Ľudské zdroje* pristúpilo MPSVR SR v roku 2017 v programovom období 2014 – 2020 k príprave pokračovania projektu s rovnakým zameraním ako projekt **Rodina a práca**, ktorý bol implementovaný v predchádzajúcom programovom období. Na rozdiel od programového obdobia 2007 – 2013 je podpora zabezpečená formou dopytovo-orientovaných projektov a nie formou národného projektu. Podporovanými dočasnými vyrovnávacími opatreniami, resp. aktivitami projektu je podpora flexibilných foriem starostlivosti o deti s cieľom zosúladenia rodinného a pracovného života a vytváranie efektívnych nástrojov pre začleňovanie matiek s malými deťmi na trh práce, najmä po návrate z rodičovskej dovolenky podporou flexibilných pracovných miest. Cieľom výzvy je napomôcť vytváraniu inovatívnych foriem služieb starostlivosti o deti, pričom zohľadňuje aj potreby detí so špecificko-vzdelávacími potrebami a detí so zdravotným znevýhodnením. Zároveň vedie aj k podpore zamestnávateľov na zavádzanie flexibilných foriem práce a zamestnávania matiek

s deťmi v predškolskom veku (resp. matiek s deťmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do 18 rokov).

- Cieľom projektu **Poradenstvo a osveta v oblasti prevencie a eliminácie diskriminácie** je podporiť aktivity vedúce k rodovému scitlivovaniu a zvýšenej informovanosti o predchádzaní všetkým formám diskriminácie a spôsoboch ochrany pred ňou, rovnako podporiť poradenské a iné pomocné služby na ochranu pre osoby ohrozené diskrimináciou, vrátane ochrany pred rodovo podmieneným násilím. Z dôvodu nevyhnutnej zmeny podmienok poskytnutia príspevku bola táto vyhlásená výzva zrušená, avšak s upravenými podmienkami bola opätovne vyhlásená v 1. štvrtroku 2018.
- Národný projekt **Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie** má ambíciu zintenzívniť a zefektívniť realizáciu politiky v oblasti odstraňovania diskriminácie podľa pohlavia, resp. rodu, a to nielen z hľadiska realizovania výskumov, ale i poskytovania základného poradenstva v oblasti rodovej diskriminácie v zmysle platnej legislatívy a medzinárodných záväzkov SR. Národný projekt nadväzuje na pilotné národné projekty realizované v programovom období 2007-2014 (podporené z OP ZaSI a na projekt Koordinačno-metodického centra pre rodovo podmienené a domáce násilie („KMC“) (podporený z Nórskeho finančného mechanizmu v programovom období 2007 – 2014, s dátumom ukončenia projektu k 31.4.2017. Žiadosť o nenávratný finančný príspevok však nebola v uvedenom období akceptovaná, aj keď národný projekt je v súlade s HP nediskriminácia a rovnosť mužov a žien. Národný projekt bol podaný znova a bol schválený.
- Cieľom národného projektu **Každé dieťa sa počíta** je prevencia diskriminácie, sociálna inklúzia a posilnenie rovnosti príležitostí pre deti s neštandardným vývinom prostredníctvom zavedenia systémovej a dostupnej podpornej štruktúry na všetkých úrovniach, ovplyvňujúcich vývin dieťaťa, jeho vzdelávanie a prípravu pre trh práce.

V roku 2017 sa pod záštitou MPSVR SR a Úradu vlády SR uskutočnili v Bratislave a v Banskej Bystrici 2 konferencie: **Vyrovnávacie opatrenia a ich implementácia v programovom období 2014 – 2020**, ktoré oboznámili verejnosť s problematikou napĺňania horizontálnych princípov rovnosti mužov a žien a nediskriminácie. Pri tejto príležitosti bola vyhotovená brožúra s názvom **Horizontálne princípy NEDISKRIMINÁCIA A ROVNOSŤ MUŽOV A ŽIEN v programovom období 2014-2020**.

V zmysle zákona o dotáciách (§ 9a) bola na podporu aktivít občianskych združení a neziskových organizácií vytvorená **dotačná schéma MPSVR SR na podporu rodovej rovnosti**, a to na vzdelávacie aktivity, poradenskú činnosť, osvetovú činnosť, edičnú činnosť a analytickú činnosť. Zo schémy na podporu rodovej rovnosti bolo v roku 2017 podporených 18 mimovládnych organizácií.

V roku 2017 na podporu rodovej rovnosti bolo schválených na čerpanie 114 900 eur, čo predstavuje 57,45 % z celkovej sumy alokovanej pre dotáciu na podporu rodovej rovnosti. Uvedené prostriedky boli priznané 18 mimovládnym organizáciám. K 31. 12. 2017 boli schválené dotácie čerpané v sume 100 277,90 eur, čo predstavuje 87,27 %. Podporenými projektmi získalo MPSVR SR významné informácie z terénu o konkrétnych aktivitách mimovládneho sektora, ktoré významne prispievajú pri odstraňovaní diskriminácie žien a zároveň vytvárajú platformu pre zvyšovanie rodovej kompetencie v oblasti vzdelávania v oblasti rodovej rovnosti a ľudských práv.

Jednou z úloh *Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násillia na ženách na roky 2014-2019* bolo zriadiť KMC a zabezpečiť jeho trvalú udržateľnosť. Projekt KMC je financovaný z grantu Nórskeho kráľovstva prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu a spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

V rámci projektu KMC sa 11. apríla 2017 spustila celoštátna kampaň „**Pretože hovorím NIE**“ - kampaň proti sexuálnemu násilliu. Cieľom kampane je zvýšiť citlivosť najmä mladých ľudí na problematiku sexuálneho násillia a verejne ho odmietnuť.

Dôležitú úlohu v rámci KMC predstavuje taktiež uskutočňovanie výskumov a monitoringu násillia na ženách a domáceho násillia v spolupráci s nórsnym partnerom.

V roku 2017 pokračovala prevádzka celoštátnej bezplatnej **NONSTOP linky pre ženy**. Detailné štatistické vyhodnotenie údajov o prijatých telefonátoch sa nachádza v prílohe ku kapitole 4. Zdrojmi údajov sú dáta pochádzajúce z databázy **Reportingový systém Národnej linky pre ženy zažívajúce násilie** (ďalej NLŽ^{cc}), a **Interné databázy NLŽ**.

Pri porovnávaní hodnôt indikátorov rodovej rovnosti za rok 2017 s predchádzajúcim rokom sa prejavil pokles rodových rozdielov vo viacerých oblastiach. Rozdiel v miere zamestnanosti žien a mužov vo veku 15-64 rokov klesol medziročne z 13,1 na 11,7 percentuálnych bodov. V miere nezamestnanosti klesol rodový rozdiel oproti roku 2016 o 1,5 percentuálnych bodov a dosiahol tak priemernú úroveň EU28. Na druhej strane, pri výške miezd došlo k miernemu zvýšeniu rodových nerovností.

V sociálnej oblasti zostali rodové rozdiely nízke, najmä v miere rizika príjmovej chudoby a v miere rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, kde predstavovali v roku 2017 len 0,1 percentuálnych bodov. Výnimkou boli jednočlenné domácnosti, ktoré zaznamenali najväčšie rodové rozdiely v miere rizika chudoby (10,6 percentuálnych bodov).

V oblasti dôchodkov zostala úroveň rodových rozdielov na Slovensku výrazne pod priemerom EU28. K výraznému poklesu rozdielov medzi ženami a mužmi oproti roku 2016 došlo pri priemernej výške sólo starobných dôchodkov (pokles z 24,9 na 19,7 %, t.j. až o 5,2 percentuálnych bodov).

Tabuľka 4.3 Súhrn indikátorov rodovej rovnosti

Indikátor	Ženy		Muži		Rodový rozdiel	
	SK	EU28	SK	EU28	SK	EU28
Miera zamestnanosti (v %, 20 – 64 rokov, 2017, Eurostat)	64,7	66,5	77,5	78,0	12,8	11,5
Miera zamestnanosti (v %, 15 – 64 rokov, 2017, Eurostat)	60,3	62,5	72,0	73,0	11,7	10,5
Miera zamestnanosti mladých (v %, 15 – 24 rokov, 2017, Eurostat)	21,1	33,0	32,4	36,4	11,3	3,4
Miera zamestnanosti starších (v %, 55 – 64 rokov, 2017, Eurostat)	49,6	50,9	56,6	63,7	7,0	12,8
Miera nezamestnanosti (v %, všetky vekové skupiny, 2017, Eurostat)	8,4	7,9	7,9	7,4	-0,5	-0,5
Miera nezamestnanosti mladých (v %, 15 – 24 rokov, 2017, Eurostat)	20,2	16,1	18,1	17,4	-2,1	1,3
Index rodovej segregácie v zamestnaniach (index z intervalu 0 – 50 v %; 2016, EK*)					29,4	24,1
Index rodovej segregácie v sektoroch (index z intervalu 0 – 50 v %; 2016, EK*)					23,2	19,0
Rodový mzdový rozdiel (v % hodinovej mzdy; 2017, Trexima pre SK/Eurostat pre EU28, 2016)					18,0	16,3
Priemerná hrubá mesačná mzda v neupravenej forme (v €, RMR v %; 2017, Trexima)	950	-	1 219	-	22,0	-
Priemerná hodinová mzda v nepodnikateľskej sfére (v €, RMR v %; 2016, Trexima)	5,99	-	6,64	-	9,7	-
Priemerná hodinová mzda v podnikateľskej sfére (v €, RMR v %; 2016, Trexima)	5,82	-	7,24	-	19,6	-
Podiel populácie vo veku 30 – 34 rokov s vysokoškolským vzdelaním (v %; ISCED 5-8, 2017, Eurostat)	42,3	44,7	25,4	34,8	-16,9	-9,9
Skorý odchod zo vzdelávania – populácia vo veku 18 – 24 rokov s nižším ako stredoškolským vzdelaním (v %, ISCED 0-2; 2017, Eurostat)	9,6	9,0	8,4	12,1	-1,2	3,1
Mladí ľudia vo veku 15 – 24 rokov mimo zamestnania i vzdelávania – NEET (v %, 2017, Eurostat)	13,8	11,1	10,5	10,6	-3,3	-0,5
Miera rizika príjmovej chudoby (v %, 2016, EU SILC, Eurostat)	12,8	17,9	12,7	16,6	-0,1	-1,3
Miera rizika príjmovej chudoby starších (v %, 65 a viac rokov, 2016, EU SILC, Eurostat)	6,5	16,7	4,3	12,0	-2,2	-4,7

Indikátor	Ženy		Muži		Rodový rozdiel	
	SK	EU28	SK	EU28	SK	EU28
Miera rizika príjmovej chudoby jednočlennej domácnosti vo veku do 65 rokov (v %, 2016, EU SILC, Eurostat)	17,3	27,4	27,9	27,8	10,6	0,5
Miera rizika príjmovej chudoby jednočlennej domácnosti vo veku 65+ rokov (v %, 2016, EU SILC, Eurostat)	9,3	24,3	7,7	17,0	-1,6	-7,3
Podiel ľudí žijúcich v domácnostiach s nízkou intenzitou práce (v %, populácia 0 – 59 rokov, 2016, EU SILC, Eurostat)	6,3	11,0	6,6	10,0	0,3	-1,0
Miera pretrvávajúcej príjmovej chudoby (v %, 2016, EU SILC, Eurostat)	8,0	11,5	7,4	10,4	-0,6	-1,1
Miera závažnej materiálnej deprivácie (v %, 2016, EU SILC, Eurostat)	8,3	7,7	8,1	7,3	-0,2	-0,4
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (v %, 2016, EU SILC, Eurostat)	18,2	24,4	18,1	22,5	-0,1	-1,9
Miera rizika chudoby a sociálneho vylúčenia starších (v %, 55+ rokov, 2016, EU SILC, Eurostat)	14,9	22,8	13,1	18,4	-1,8	-4,4
Priemerná mesačná výška sólo starobných dôchodkov (v € a rozdiel v %, 2017, Sociálna poisťovňa)	382,3	-	476,1	-	19,7	-
Priemerný rodový rozdiel v dôchodkoch (v %, veková skupina 65-79 rokov, 2016, EK*)					8,1	37,2
Stredná dĺžka života pri narodení (v rokoch, 2016, Eurostat)	80,7	83,6	73,8	78,2	-6,9	-5,4
Stredná dĺžka života pri narodení – v zdraví (v rokoch, 2016, Eurostat)	57,0	64,2	56,4	63,5	-0,6	-0,7
Politická participácia na európskej úrovni (v %, Európsky parlament, 2017, EP/EIGE**)	30,8	36,8	69,2	63,2	38,4	26,4
Politická participácia na národnej úrovni (v %, národné parlamenty, 2017, NR SR/EIGE**)	21,3	29,3	78,7	70,7	57,4	41,4
Politická participácia v národných vláдах (v %, 2017, vláda SR/EIGE**)	22,0	28,2	78,0	71,8	56,0	43,6
Politická participácia na regionálnej úrovni - vo vedení regionálnych zastupiteľstiev (v %, 2017, EIGE**)	0,0	21,1	100,0	78,9	100,0	57,8
Politická participácia na regionálnej úrovni – zastúpenie v krajských/regionálnych zastupiteľstvách (v %, 2017, EIGE**)	25,8	32,1	74,2	67,9	48,4	35,8
Politická participácia na úrovni miest a obcí – primátori/-ky a starostovia/-tky (v %, 2017, EIGE**)	23,3	14,9	76,7	85,1	53,4	70,2
Politická participácia – vedenie politických strán s najmenej 5 % miest v národných parlamentoch (v %, 2017, EIGE**)	0,0	16,9	100,0	83,1	100,0	66,2
Miera participácie na riadení v najväčších firmách kótovaných na burze (vedúci pracovníci/pracovníčky v %, 2017, EIGE**)	13,0	15,8	87,0	84,2	74,0	68,4
Rodová skladba najvyššieho súdu (v %, 2016, NS SR/EIGE**)	60,5	42,4	39,5	57,6	-21,0	15,2
INDEX RODOVEJ ROVNOSTI (v %, 2015/2012 /2010 /2005, EIGE**)					52,4/ 52,4/ 53,0/ 52,5	66,2/ 65,0/ 63,8/ 62,0

Poznámky:

Rodový rozdiel = hodnoty mužov mínus hodnoty žien v percentuálnych bodoch (p. b.), ak nie je uvedené inak.

* European Commission, 2018: 2018 Report on equality between women and men in the EU.

**Európsky inštitút rodovej rovnosti (European Institute for Gender Equality,

<http://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs>)

5 POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV MEDZI KRAJINAMI EÚ V KONTEXTE STRATÉGIE EURÓPA 2020

Stratégia Európa 2020 – Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu prijatá Európskou radou 17. júna 2010 je stratégia EÚ pre hospodársky rast a zamestnanosť v súčasnej dekáde. Stratégia Európa 2020 má pomôcť vytvoriť z EÚ inteligentné, udržateľné a inkluzívne hospodárstvo s vysokou mierou zamestnanosti, produktivity a sociálnej súdržnosti. Je nástupkyňou Lisabonskej stratégie, ktorá stanovila európske ciele do roku 2010. Hlavné ciele stratégie Európa 2020 sú merané 8 hlavnými indikátormi, z ktorých 4 sa priamo viažu na sociálnu oblasť. Tieto ciele boli prevedené do národných cieľov, ktoré zohľadňujú špecifickú situáciu jednotlivých krajín EÚ a zároveň ich maximálne angažujú k dosahovaniu európskych cieľov, a tak zabezpečujú príspevok každej krajiny EÚ k napĺňaniu stratégie.

Nasledovné údaje reflektujú sociálno-ekonomickú situáciu na Slovensku v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ a v kontexte dosahovania cieľov stratégie Európa 2020. Indikátory sú počítané na základe jednotnej metodiky, ich zdrojom je Eurostat, a preto sa môžu do istej miery odlišovať od údajov národných štatistických úradov. V prílohe k tejto kapitole sa nachádzajú tabuľky s údajmi v jednotlivých krajinách EU28 v poslednom dostupnom roku.

Makroekonomické prostredie

Vývoj HDP v SR v roku 2017 bol, tak ako v predchádzajúcom období, priaznivejší ako v EU28, ktorá zaznamenala rast reálneho HDP o 2,4 %. Reálne HDP v SR v roku 2017 medziročne narástlo v priemere o 3,4 %, a to najmä vďaka značnému rastu súkromnej spotreby. Rast reálneho HDP medziročne zrýchlil o 0,1 p. b. Spomedzi krajín EÚ najviac rástol HDP v Írsku (7,8 %), Rumunsku (6,9 %) a na Malte (6,6 %). HDP narástlo vo všetkých krajinách EU28, pričom rast bol najpomalší v Grécku (1,4 %), Taliansku (1,5 %) a Belgicku (1,7 %). Podľa jarnej prognózy Európskej komisie⁷² (EK) hospodársky rast na Slovensku v nasledujúcom období má ďalej pokračovať a očakáva sa, že v roku 2018 dosiahne 4,0 % a v roku 2019 sa ďalej zrýchli na 4,2 % vďaka posilneniu investičných aktivít a exportu. Najsilnejším motorom rastu však má zostať súkromná spotreba, ktorá si udrží aktuálne tempo rastu, podporovaná rastom miezd, zamestnanosti a dôvery spotrebiteľov. Podľa odhadu EK rast reálneho HDP bude pokračovať aj v priemere v Európe, a to na úrovni 2,3 % v roku 2018 a 2,0 % v roku 2019. Rast o 4 % a viac je v roku 2018 okrem Slovenska očakávaný aj na Malte, v Írsku, Slovinsku, Rumunsku a Poľsku.

V roku 2016 dosiahol **HDP na hlavu** (v PPS⁷³) na Slovensku 76,9 % z priemeru EU28, čo je zvýšenie o 0,1 p. b. oproti roku 2015. Nižšie hodnoty HDP na hlavu v porovnaní s EU28 ako Slovensko mali Bulharsko, Rumunsko, Chorvátsko, Lotyšsko, Maďarsko, Grécko, Poľsko, Estónsko a Litva.

Obdobie deflácie v EU28 sa v roku 2017 skončilo, keď vo všetkých členských krajinách bol zaznamenaný rast cien. **Harmonizovaná miera inflácie** na Slovensku vzrástla na 1,4 %, a to najmä vďaka poklesu cien energií a poklesu cien potravín a nealkoholických nápojov. V priemere v EU28 inflácia stúpla na 1,7 %. Podľa odhadov EK v SR sa v roku 2018 očakáva inflácia na úrovni 2,4 % najmä kvôli nárastu cien energií a služieb. Rast cien potravín sa v priebehu roka má naopak postupne utlmať. V roku 2019 sa očakáva inflácia na úrovni 2,1 %, podporená najmä rastom cien služieb (v EU28 sa očakáva inflácia v roku 2018 na úrovni 1,7 % a v roku 2019 na úrovni 1,8 %).

Podmienky na trhu práce sa naďalej zlepšovali napriek tomu, že **zamestnanosť** v roku 2017 medziročne spomalila svoj rast podľa domáceho konceptu (ESA 2010) o 0,2 p. b. na 2,2 %. Zamestnanosť vzrástla aj v priemere v EU28, aj keď nie tak výrazne ako na Slovensku (podľa ESA 2010 o 1,6 %). Najväčší nárast zamestnanosti zaznamenali Malta (o 5,4 %), Cyprus (o 3,4 %) a Luxembursko (o 3,3 %). V Litve zamestnanosť medziročne klesla (o 0,5 %). V nasledujúcich rokoch

⁷² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip077_en.pdf

⁷³ PPS (Purchasing Power Standards, parita (štandard) kúpnej sily) je umelý výmenný kurz peňažných mien jednotlivých krajín, zohľadňujúci cenové hladiny nakupovaných tovarov a služieb v týchto krajinách. Je možné ho chápať aj ako cenový index porovnávajúci ceny tovarov a služieb v daných krajinách. Služí na reálnejšie vyjadrenie rôznych ekonomických súvislostí, než aké poskytujú oficiálne výmenné kurzy peňažných mien daných krajín.

sa na Slovensku očakáva pokračovanie rastu zamestnanosti (v roku 2018 o 1,4 % a v roku 2019 o 1,2 %), ktorý bude opäť mierne vyšší ako v priemere EU28 (1,1 % v roku 2018 a 0,9 % v roku 2019).

Deficit verejných financií na Slovensku v roku 2017 medziročne klesol o 1,2 p. b. na 1,0 % HDP, čím dosiahol svoje historické minimum a bol na rovnakej úrovni ako priemerný deficit EU28. Hlavným dôvodom zlepšenia bolo zvýšenie rozpočtových príjmov (najmä v dôsledku rastu sociálnych príspevkov a príjmov z DPH), podporené rýchlym hospodárskym rastom a posilnením trhu práce. Najvyšší deficit v rámci EU28 malo Španielsko (3,1 %), Portugalsko (3,0 %) a Rumunsko (2,9 %). Podľa prognózy EK by sa deficit na Slovensku mal v nasledujúcich rokoch postupne znižovať, a to na 0,9 % HDP v roku 2018 a 0,3 % HDP v roku 2019, najmä vďaka rastu spotreby domácností a silnému trhu práce. **Konsolidovaný dlh verejných financií** podľa Eurostatu (hrubý dlh verejnej správy) v SR v roku 2017 klesol na 50,9 % HDP (81,6 % HDP v EU28). Hodnotu nad 100 % HDP predstavoval verejný dlh v Grécku (178,6 %), v Taliansku (131,8 %), v Portugalsku (125,7 %) a v Belgicku (103,1 %). Očakáva sa, že pomer dlhu k HDP na Slovensku sa bude ďalej znižovať a v roku 2019 klesne na 46,6 %.

Inteligentný a inkluzívny rast

Hlavným cieľom stratégie Európa 2020 je zvýšiť **mieru zamestnanosti** mužov a žien vo veku od 20 do 64 rokov na 75 %. SR má k tomuto európskemu cieľu prispieť zvýšením miery zamestnanosti svojich obyvateľov v danej vekovej kategórii na 72 %. Vyššia miera zamestnanosti v Európe sa má dosiahnuť najmä prostredníctvom vyššej zamestnanosti žien, starších osôb, mladých ľudí, ľudí s nízkou kvalifikáciou a legálnych migrantov. V roku 2017 sa miera zamestnanosti vo vekovej skupine od 20 do 64 rokov v priemere v EU28 medziročne zvýšila o 1,1 p. b. na úroveň 72,2 % (u žien sa zvýšila o 1,2 p. b. na 66,5 % a u mužov o 1,1 p. b. na 78,0 %). V SR miera zamestnanosti dosiahla 71,1 % a oproti predchádzajúcemu roku sa zvýšila o 1,3 p. b. (viac sa zvýšila u žien ako u mužov, a to o 2,0 p. b. na 64,7 %, u mužov o 0,6 p. b. na 77,5 %). Najvyššiu mieru zamestnanosti v rámci EU28 v roku 2017 malo Švédsko, konkrétne na úrovni 81,8 %, čím štvrtý rok po sebe dosiahlo svoj národný cieľ v tejto oblasti (80,0 %). Vysokú mieru zamestnanosti nad 75 % dosahovali tiež krajiny ako Nemecko (79,2 %), Estónsko (78,7 %), Česká republika (78,5 %), Veľká Británia (78,2 %), Holandsko (78,0 %), Dánsko (76,9 %), Litva (76,0 %) a Rakúsko (75,4 %). Miera zamestnanosti bola najnižšia v Grécku, kde v roku 2017 stúpila iba na 57,8 %. K nižšej miere celkovej zamestnanosti prispieva nižšia miera ekonomickej aktivity žien a starších ľudí.

Miera zamestnanosti žien zaostáva za mierou zamestnanosti mužov na Slovensku (v roku 2017 o 12,8 p. b.) a aj v priemere v EU28 (o 11,5 p. b.). Rodové rozdiely v miere zamestnanosti v roku 2017 v EU28 medziročne klesli len mierne (0,1 p. b.), v SR výraznejšie (o 1,4 p. b.). Najnižšia miera zamestnanosti žien a zároveň vysoké rozdiely v zamestnanosti medzi mužmi a ženami sú v Grécku (48,0 %, 19,7 p. b.), v Taliansku (52,5 %, 19,8 p. b.) a na Malte (58,0 %, 26,1 p. b.). Vyššie rozdiely v miere zamestnanosti mužov a žien ako na Slovensku sú aj v Rumunsku (17,1 p. b.), v Českej republike (15,8 p. b.), Maďarsku (15,3 p. b.) a Poľsku (14,6 p. b.). Vysokú mieru zamestnanosti žien nad 75 % dosahuje Švédsko (79,8 %), Litva (75,5 %), Nemecko (75,2 %), a Estónsko (75,1 %), z toho Litva má najnižší rozdiel v miere zamestnanosti medzi mužmi a ženami (1,0 p. b.).

Na podporu zamestnanosti žien sú potrebné politiky na zosúladenie pracovného a súkromného života. Vo všeobecnosti je hlavným faktorom, ktorý ovplyvňuje účasť žien na pracovnom trhu, predovšetkým prístup k službám starostlivosti o deti. Keďže ženy častejšie zabezpečujú starostlivosť o deti a rodinu ako muži, rodičovstvo a rodinné povinnosti viac ovplyvňujú ich zamestnanosť obzvlášť v podmienkach, keď je nedostatok služieb starostlivosti o deti či o iných na starostlivosť odkázaných členov rodiny alebo sú príliš drahé, a tak málo dostupné. Rozdiely v miere zamestnanosti medzi mužmi a ženami sú na Slovensku najvýraznejšie pri starostlivosti o dieťa do 6 rokov, keď predstavujú až 44,8 p. b. (43,5 % ženy a 88,3 % muži vo vekovej kategórii 15-64 rokov). V EU28 je tento rozdiel nižší (26,6 p. b.). V prípade Slovenska ide o tretí najvyšší rozdiel v EU28 pri starostlivosti o dieťa do 6 rokov, vyšší je iba v Českej republike a v Maďarsku. Rozdiely sa znižujú s vekom dieťaťa, pri starostlivosti o dieťa vo veku 6 – 11 rokov je rodový rozdiel v miere zamestnanosti v SR už nižší

ako v priemere v EU28 (4,8 p. b. vs 14,9 p. b.) a pri deťati nad 12 rokov predstavuje rodový rozdiel v SR iba 2,1 p. b. (oproti 10,4 p. b. v EU28). Medziročne sa situácia mierne zlepšila a rodové rozdiely zmiernili, nakoľko zamestnanosť žien s najmladším dieťaťom do 6 rokov, 6 – 11 rokov, ako aj s najmladším dieťaťom vo veku nad 11 rokov vzrástla viac ako u mužov.

Na vplyv materstva na zamestnanosť žien v roku 2017 možno poukázať aj údajom o miere zamestnanosti žien bez detí vo veku 25 – 54 rokov v SR (81,5 %), ktorá prevyšuje mieru zamestnanosti žien bez detí v EU28 (77,5 %) a je veľmi podobná miere zamestnanosti mužov v tejto vekovej kategórii bez detí (82,4 %). Nízka miera zamestnanosti žien s dieťaťom vo veku do 6 rokov odzrkadľuje nedostatok zariadení starostlivosti o deti (najmä do 3 rokov) a nízku mieru využívania flexibilných pracovných režimov. Európska rada odporúča Slovenskej republike zlepšiť možnosti pre zamestnávanie žien najmä rozširovaním poskytovania cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti.

Jednou z priorit Európskej únie je zabezpečiť dostupnosť služieb starostlivosti o deti vo veku od 0 rokov do začiatku povinnej školskej dochádzky, ktoré sú cenovo prístupné a kvalitné. Barcelonský cieľ z roku 2002 zahrnutý do lisabonskej stratégie, ktorý spočíval v požiadavke *odstrániť prekážky v účasti žien na trhu práce a s prihliadnutím na dopyt a v súlade s vnútroštátnymi systémami v danej oblasti v krajinách zriadiť do roku 2010 zariadenia starostlivosti pre najmenej 90 % detí vo veku od troch rokov do začiatku povinnej školskej dochádzky a pre najmenej 33 % detí vo veku do troch rokov*, je včlenený aj do stratégie Európa 2020. Podľa údajov EU SILC v EU28 sa v roku 2016 poskytovala **formálna starostlivosť** v zariadeniach o 32,9 % detí do 3 rokov veku. Na Slovensku je využívanie takejto starostlivosti dlhodobo veľmi nízke. V roku 2016 využívalo zariadenie formálnej starostlivosti iba 0,5 % detí vo veku mladšom ako 3 roky, a to v trvaní viac ako 30 hodín týždenne. Pre deti vo veku 3 až 6 rokov sa poskytuje formálna starostlivosť na Slovensku v širšom meradle. V roku 2016 bola takáto starostlivosť poskytovaná pre 77,3 % detí (v priemere EU28 išlo o 86,3 % detí) a v prípade 65,0 % detí išlo o starostlivosť nad 30 hodín týždenne (v priemere v EU28 51,8 % detí v tomto veku), pričom pre 12,3 % detí sa využíva starostlivosť do 30 hodín týždenne (EU28 34,5 % detí). Poskytovanie kvalitných služieb starostlivosti a univerzálny prístup ku kvalitnému predškolskému vzdelávaniu sa objavujú nielen medzi opatreniami na zvýšenie zamestnanosti žien, ale aj medzi preventívnymi opatreniami proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky. Predpokladá sa, že prístup k starostlivosti v rannom detstve v SR by sa mal ďalej zlepšovať. MPSVR SR bude v novom programovom období v rámci OP Ľudské zdroje podporovať flexibilné formy práce a flexibilné formy starostlivosti o deti.

Dosiahnutie miery zamestnanosti na úrovni 75 % do roku 2020 do veľkej miery závisí aj od ďalšieho zvýšenia zamestnanosti u starších ľudí. Taktiež demografické výzvy, ktoré súvisia so starnutím populácie, vedú EÚ k potrebe spoločne zvýšiť participáciu starších ľudí na trhu práce a podpore predlžovania pracovného života. **Miera zamestnanosti u starších ľudí** (55 – 64 rokov) na Slovensku od roku 2001 nepretržite rastie, v roku 2017 medziročne narástla o 4,0 p. b. a dosiahla 53,0 %. Táto miera zamestnanosti rastie aj v rámci EU28, kde je v priemere na vyššej úrovni (57,1 %). Rast zamestnanosti starších ľudí na Slovensku súvisí najmä so zvyšovaním veku odchodu do dôchodku, ktorý sa uplatňuje najmä u žien (vyrovnávanie s vekom odchodu do dôchodku u mužov), čo dokladuje vyšší nárast miery zamestnanosti v tejto vekovej skupine práve u žien. Miera zamestnanosti starších žien v roku 2017 medziročne stúpila o 6,1 p. b. na 49,6 % a u mužov o 1,5 p. b. na 56,6 %. Najvyššia miera zamestnanosti starších žien je dlhodobo vo Švédsku (74,4 %), vysokú úroveň nad 66 % dosahuje aj Estónsko (69,3 %).

Dlhší pracovný život a zvýšenie miery zamestnanosti by mali byť podporené aj prostredníctvom lepšieho prístupu k celoživotnému vzdelávaniu. Inkluzívny rast okrem iného znamená investovanie do odbornej prípravy a zvyšovania kvalifikácie s cieľom pomôcť ľuďom všetkých vekových kategórií pripraviť sa na očakávané zmeny na pracovnom trhu. V tejto oblasti Slovensko stále zaostáva. V roku 2017 bola **participácia dospelých na vzdelávaní** štvrtá najnižšia v EU28, aj keď oproti predchádzajúcemu roku vzrástla o 0,5 p. b. V roku 2017 bolo do ďalšieho vzdelávania či tréningu zapojených 3,4 % ľudí vo veku 25 – 64 rokov, oproti tomu priemer EU28 predstavoval 10,9 %. Menší podiel dospelých zapojených do celoživotného vzdelávania bol v roku 2017 iba v Rumunsku (1,1 %), Bulharsku (2,3 %) a v Chorvátsku (2,3 %). Najvyšší podiel dospelých zapojených do celoživotného vzdelávania bol v roku 2017 vo Švédsku (30,4 %), Fínsku (27,4 %) a Dánsku (26,8 %). Nízka miera ďalšieho vzdelávania alebo odbornej prípravy u dospelých môže mať nepriaznivý vplyv

na zamestnateľnosť najmä u nízkokvalifikovaných pracovníkov, čím oslabuje úsilie znížiť štrukturálnu nezamestnanosť.

Miera nezamestnanosti na Slovensku zaznamenáva v posledných rokoch výrazný pokles a posúva Slovensko od krajín s najvyššími mierami nezamestnanosti bližšie k priemeru EU28. Situácia na trhu práce sa v roku 2017 opäť zlepšila a miera nezamestnanosti sa znížila o 1,6 p. b. na úroveň 8,1 %, pričom viac klesla u mužov (o 1,7 p. b. na 7,9 %) ako u žien (o 1,1 p. b. na 8,4 %). V rámci EU28 sa miera nezamestnanosti znížila aj vo väčšine ostatných krajín, v priemere o 1,0 p. b. na úroveň 7,6 %. Miera nezamestnanosti vyššia ako na Slovensku bola v Grécku (21,5 %), v Španielsku (17,2 %), v Taliansku (11,2 %), v Chorvátsku a na Cypre (11,1 %), vo Francúzsku (9,4 %), v Lotyšsku (8,7 %) a vo Fínsku (8,6 %). Najnižšia miera nezamestnanosti bola v Českej republike (2,9 %) a v Nemecku (3,8 %). Podľa prognózy EK vplyvom silného ekonomického rastu bude miera nezamestnanosti ďalej klesať, a to na úroveň 7,1 % v roku 2018 a 6,3 % v roku 2019. Predpokladá sa, že podiel nezamestnaných na ekonomicky aktívnych klesne aj v priemere v EU28, pričom dosiahne 6,9 % v roku 2018 a 6,5 % v roku 2019. Vďaka prognóze výraznejšie pozitívneho vývoja na Slovensku sa miera nezamestnanosti dostane pod priemernú hodnotu EU28 v roku 2019.

Kľúčovými pre dosiahnutie ambiciózných cieľov inteligentného a udržateľného rastu pre všetkých sú mladí ľudia a predovšetkým ich úspešný vstup na trh práce. Mladí ľudia v súčasnosti stoja pred výzvami v systémoch vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj pri vstupe na trh práce. **Miera nezamestnanosti mladých** (do 25 rokov) v EÚ vždy vykazovala vyššie hodnoty ako celková nezamestnanosť. Mladí ľudia patria k hlavným cieľovým skupinám aktívnej politiky trhu práce na Slovensku. Aj vďaka nej sa darí Slovensku od roku 2013 úspešne znižovať vysokú mieru nezamestnanosti tejto vekovej skupiny, ktorá prudko narástla najmä v krízovom a pokrízovom období. V roku 2017 miera nezamestnanosti mladých na Slovensku medziročne klesla už piaty rok po sebe, a to o 3,3 p. b. na úroveň 18,9 % a naďalej klesá podstatne rýchlejšim tempom než v priemere EU28. V priemere v EU28 klesla miera nezamestnanosti mladých o 1,9 p. b. na 16,8 %. Napriek medziročnému poklesu v niektorých krajinách EU28 v roku 2017 presahovala 35 %, a to konkrétne v Grécku (43,6 %) a v Španielsku (38,6 %). Najnižšiu mieru nezamestnanosti mladých v roku 2017 vykazovalo Nemecko (6,8 %), Česká republika (7,9 %) a Holandsko (8,9 %).

Vyššia miera nezamestnanosti mladých poukazuje na ťažkosti pracovnej sily v tejto vekovej skupine uplatniť sa na trhu práce. Na druhej strane pri porovnávaní krajín treba vziať do úvahy, že veľkosť tejto pracovnej sily, t.j. ekonomicky aktívnej populácie v tomto veku sa medzi jednotlivými krajinami odlišuje, nakoľko závisí aj od počtu študujúcej mládeže. Na Slovensku študuje vysoký podiel mládeže, čoho dôsledkom je nízka **miera ekonomickej aktivity mladých do 25 rokov**. V roku 2017 predstavovala pracovná sila 33,2 % z celkovej populácie 15 – 24 ročných. V priemere v EU28 je medzi mladými do 25 rokov podiel pracovnej sily vyšší (41,7 %). Až 90,8 % z ekonomicky neaktívnej populácie mladých do 25 rokov v roku 2017 na Slovensku bolo z dôvodu vzdelávania sa, pričom v priemere v EU28 predstavuje tento podiel 86,9 %. Po zohľadnení počtu mladých ľudí vo vzdelávacom procese, podiel **mladých ľudí pod 25 rokov, ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy** (tzv. **NEET**) v roku 2017 predstavoval na Slovensku 12,1 % (medziročný pokles o 0,2 p. b.), čo je menej výrazný rozdiel oproti priemeru EU28 (10,9 %). Na základe odporúčaní Európskej rady ohľadom nezamestnanosti mladých ľudí SR vytvára schémy garancií, ktorých cieľom je zaistiť pre mladých pod 25 rokov, ktorí stratili prácu alebo si nemôžu nájsť prácu po ukončení vzdelávania, rýchlu ponuku kvalitného miesta, absolventskej praxe alebo odbornej prípravy.

Ďalším hlavným cieľom EÚ v stratégii Európa 2020 je dosiahnuť, aby najmenej 40 % ľudí vo veku 30 – 34 rokov malo ukončené vysokoškolské (terciárne) alebo ekvivalentné vzdelanie. Vysokokvalifikované obyvateľstvo je kľúčové pri riešení problémov súvisiacich s demografickými zmenami a sociálnou inklúziou v Európe. Podľa EK čoraz viac pracovných miest si vyžaduje elektronické zručnosti, pritom hospodárstvo EÚ trpí nedostatkom vysokokvalifikovaných pracovníkov v informačných a komunikačných technológiách. V roku 2017 sa **miera vysokoškolsky vzdelanej populácie** vo veku 30 – 34 rokov na Slovensku medziročne zvýšila o 2,8 p. b. na 34,3 %, a to viac u žien (o 3,0 p. b. na 42,4 %) ako u mužov (o 2,7 p. b. na 26,7 %), pričom cieľom je dosiahnuť 40 % do roku 2020. V priemere v EU28 v roku 2017 bolo 39,9 % vysokoškolsky vzdelaných ľudí vo veku 30 – 34 rokov.

Využitíu potenciálu mladých ľudí a ich úspešnému prechodu na trh práce môže brániť opustenie školskej dochádzky s nižším ako stredoškolským vzdelaním. V EU28 odchádza zo škôl predčasne a ďalej sa nevzdeláva vysoký podiel mladých ľudí. Napriek dlhodobému poklesu, v roku 2017 bolo v EU28 10,6 % ľudí vo veku 18 – 24 rokov, ktorí predčasne ukončili vzdelávanie. Nedostatok kvalifikácie je hlavnou bariérou pre inklúziu, nakoľko od vzdelania závisí úspešnosť začlenenia sa na trh práce, kvalita práce, odmeňovanie, ale aj úspešnosť ďalšej prípravy pre trh práce počas celého života. Pre dosiahnutie inteligentného a inkluzívneho rastu bol stanovený cieľ udržať mladých ľudí vo vzdelávacom procese a znížiť **podiel predčasne ukončujúcich vzdelávanie** aspoň na úroveň 10 %. Slovenská republika dlhodobo patrí ku krajinám v rámci EÚ s relatívne nízkym podielom osôb, ktoré predčasne ukončujú školskú dochádzku. V roku 2017 sa tento podiel medziročne zvýšil o 1,9 p. b. na úroveň 9,3 %, pričom cieľom SR je znížiť tento podiel pod 6 % do roku 2020. Osôb, ktoré predčasne zanechali školskú dochádzku bolo viac medzi ženami (10,3 %) ako medzi mužmi (8,5 %). Významnú pozornosť si vyžaduje aj predčasné ukončovanie školskej dochádzky v marginalizovaných rómskych komunitách. Európska rada v tomto kontexte odporúča Slovenskej republike posilňovať účasť rómskych detí od ranného detstva v hlavnom prúde vzdelávania.

Nízkokvalifikovaní pracovníci majú na Slovensku obzvlášť ťažkú pozíciu na trhu práce, keď miera ich nezamestnanosti je dlhodobo najvyššia a miera zamestnanosti dlhodobo patrí medzi najnižšie v EU28. **Miera nezamestnanosti ľudí** vo veku 25 – 64 rokov s dosiahnutým vzdelaním **na úrovni ISCED 0 – 2** (maximálne základné vzdelanie) v roku 2017 na Slovensku medziročne klesla o 1,8 p. b. na 29,8 % a bola viac než dvojnásobná oproti priemeru EU28 (14,8 %). Najnižšia miera nezamestnanosti ľudí s nízkou kvalifikáciou je na Malte (5,9 %), v Rumunsku (6,8 %) a vo Veľkej Británii (7,3 %). **Miera zamestnanosti nízkokvalifikovaných ľudí** (ISCED 0 – 2) vo veku 25 – 64 rokov v SR dosiahla 37,3 %, a aj vďaka medziročnému nárastu o 1,4 p. b. sa posunula na predposledné miesto v rámci EU28 (nižšiu hodnotu dosahuje len Chorvátsko - 34,7 %) a je hlboko pod priemerom EU28 (54,3 %). Vyše 60 % dosahuje miera zamestnanosti nízkokvalifikovaných ľudí v Portugalsku (67,7 %), v Estónsku (65,7 %), vo Veľkej Británii (63,6 %), vo Švédsku (61,8 %), v Holandsku (61,2 %) a v Dánsku (60,2 %).

Pokles nezamestnanosti na Slovensku v roku 2017 sa týkal aj dlhodobo nezamestnaných. **Miera dlhodobej nezamestnanosti** na Slovensku sa medziročne znížila o 0,7 p. b. a dosiahla 5,1 % (5,2 % u mužov a 4,9 % u žien), ďalej však patrí medzi najvyššie spomedzi EU28. Podiel dlhodobo nezamestnaných na ekonomicky aktívnej populácii sa mierne znížil aj v priemere v EU28, a to o 0,6 p. b. na 3,4 %. Najvyššia miera dlhodobej nezamestnanosti pretrváva v Grécku (15,6 %) a v Španielsku (7,7 %), vyššia ako na Slovensku je aj v Taliansku (6,5 %). Najnižšia miera dlhodobej nezamestnanosti bola v roku 2017 v Českej republike (1,0 %), vo Veľkej Británii (1,1 %), Švédsku (1,2 %) a Dánsku (1,3 %); hodnoty pod 2 % mali miery dlhodobej nezamestnanosti aj v Poľsku (1,5 %), Nemecku (1,6 %), na Malte (1,7 %), v Maďarsku (1,7 %), Rakúsku (1,8 %), Holandsku a Estónsku (obe krajiny 1,9 %). Vyššia miera dlhodobej nezamestnanosti v slovenskej ekonomike poukazuje na prítomnosť štrukturálnych nevyvážeností na trhu práce. Dlhodobá nezamestnanosť vyúsťuje do marginalizácie častí ekonomicky aktívneho obyvateľstva a súvisiacich vysokých spoločenských nákladov. Veľmi vysokú mieru dlhodobej nezamestnanosti vykazujú skupiny ľudí, ktoré dosiahli najvyššie základné vzdelanie. Európska rada preto odporúča Slovensku prijať dodatočné opatrenia na riešenie dlhodobej nezamestnanosti, konkrétne zlepšiť aktivačné opatrenia pre dlhodobo nezamestnané osoby a iné znevýhodnené skupiny vrátane individualizovaných služieb a cielenej odbornej prípravy.

Na zamestnanosť môže mať nežiaduce účinky vysoká miera daňového a odvodového zaťaženia pracovných príjmov. Tieto účinky sa môžu týkať hlavne istých skupín, najmä nízkokvalifikovaných pracovníkov alebo pracovníkov s nízkymi mzdami, nakoľko ponuka a dopyt po práci týchto skupín reagujú vo všeobecnosti citlivejšie na zmeny v tejto oblasti. Daňovo-odvodový a sociálny systém na Slovensku vo všeobecnosti pôsobí motivačne pre prijatie zamestnania a snahy zvýšiť si pracovný príjem, čo možno konštatovať najmä na základe indikátorov pasca nezamestnanosti a pasca nízkej mzdy. Miera daňovo-odvodového zaťaženia nízkych zárobkov na Slovensku (podľa ukazovateľa daňový klin v prípade jednotlivca so mzdou na úrovni 67 % priemernej mzdy) je však vyššia ako priemer EU28.

Daňový klin v prípade nízkych miezd⁷⁴ (podiel daní a odvodov zaplatených zamestnancom a zamestnávateľom na celkovej cene práce) na Slovensku sa v roku 2015 pohyboval nad priemernou úrovňou EU28 (38,8 % v SR oproti 38,4 % v EU28).

Indikátor pasca nezamestnanosti⁷⁵ umožňuje merať rozdiely v príjme pri prechode zo systému sociálnych dávok na trh práce. Pasca nezamestnanosti je v SR veľmi nízka, čo znamená, že sociálny a daňový systém na Slovensku motivuje nezamestnaného jednotlivca k získaniu zamestnania, a to aj nízko plateného. V rámci EU28 si táto pasca udržiava relatívne vysokú úroveň oproti SR, v roku 2015 bola na úrovni 74,00 %. Hoci sa pasca nezamestnanosti v roku 2015 v SR medziročne mierne zvýšila (o 0,23 p. b. na 44,74 %), ostáva hlboko pod priemerom EU28. Ide o najmenšiu pascu nezamestnanosti v rámci celej Európy a znamená, že po prijatí zamestnania so mzdou na úrovni 67 % priemernej mzdy sa predtým nezamestnanému jednotlivcovi zdvihne čistý príjem až o 55,26 %. (V EU28 v priemere by sa hypoteticky jednotlivcovi v takejto situácii zdvihol príjem iba o 26 %).

Pasca nízkej mzdy⁷⁶ podobne ako pasca nezamestnanosti vypovedá o motivácii, resp. demotivácii pracovať, v tomto prípade za vyššiu mzdu. V roku 2015 pasca nízkej mzdy u dvojice (s jedným zarábajúcim členom) s dvomi deťmi na Slovensku medziročne klesla (o 1,48 p. b.) na úroveň 49,91 %, pričom sa dlhodobo pohybuje pod priemerom EU28 (59,82 % v roku 2015). Pasca nízkej mzdy v prípade jednotlivca v roku 2015 dosiahla 29,77 %, čo bolo hlboko pod priemerom EU28 (44,58 %). Údaje o pasci nízkej mzdy za Slovensko v roku 2015 znamenajú, že pri zvýšení hrubej mzdy z 33 % na 67 % priemernej mzdy vzrastie čistý príjem u dvojice (s jedným zarábajúcim členom) s dvomi deťmi o 50,09 % a u jednotlivca až o 70,23 %. Či už v prípade jednotlivca alebo dvojice (s jedným zarábajúcim členom) s dvomi deťmi patrí pasca nízkej mzdy na Slovensku skôr k nižším v Európe (v čase spracovania správy údaje miery daňovo-odvodového zaťaženia nízkych zárobkov na Slovensku v roku 2016 nie sú k dispozícii).

V rámci stratégie Európa 2020 a podpory inkluzívneho rastu je stanovený ďalší hlavný cieľ, a to znížiť počet osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia aspoň o 20 mil. (na 19,4 %). V roku 2016 v rámci EU28 bolo 118,036 mil. ľudí (23,5 %) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, pričom tento počet oproti roku 2008 vzrástol o 806 tis. ľudí. Cieľ je monitorovaný prostredníctvom indikátora zloženého z 3 subindikátorov, t.j. ľudia v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia boli buď žijúci v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou⁷⁷, a/alebo osoby žijúce v riziku chudoby po sociálnych transferoch⁷⁸ a/alebo závažne materiálne deprivované osoby⁷⁹. Ide o ľudí žijúcich v domácnostiach, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne a/alebo s nízkym príjmom, a/alebo si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život. Osoby sú počítané iba raz, hoci sa môžu nachádzať v niekoľkých subindikátoroch. Celkový počet ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia je nižší ako suma počtov ľudí v každej z troch foriem chudoby a sociálneho vylúčenia, nakoľko niektoré osoby môžu trpieť súčasne viacerými formami.

Slovenská republika si v stratégii Európa 2020 za cieľ vytýčila, že do roku 2020 zníži celkový počet týchto osôb oproti východiskovému roku 2008 o 170 tis. (na 17,2 %). V roku 2017 sa

⁷⁴ Indikátor sa vzťahuje k jednotlivcovi bez detí so mzdou na úrovni 67 % priemernej mzdy

⁷⁵ Pasca nezamestnanosti sa vzťahuje k situácii, keď čisté pracovné zárobky sú relatívne nízke vo vzťahu k dávkam poskytovaným v nezamestnanosti. Obrátene ide o % zvýšenia disponibilného príjmu, keď sa zamestnanec vráti do zamestnania po období nezamestnanosti a dostane mzdu na úrovni 67 % priemernej mzdy. Indikátor sa vzťahuje k jednotlivcovi bez detí.

⁷⁶ Pasca nízkej mzdy je meraná ako percento, o ktorý sa zníži hrubý príjem kombinovaným efektom daní z príjmu, sociálnych príspevkov a akýchkoľvek iných sociálnych dávok, ak zárobok vzrastie z úrovne z 33 % na 67 % priemernej mzdy. Obrátene hovorí o % zvýšenia čistého príjmu, ak vzrastie hrubý príjem.

⁷⁷ Ľudia žijúci v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce sú ľudia vo veku 0 – 59 žijúci v domácnostiach, kde dospelí pracujú menej ako 20 % z toho, koľko mohli potenciálne odrobiť v minulom roku (študenti sú vylúčení).

⁷⁸ Ide o osoby s ekvivalentným disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby, ktorou je 60 % národného mediánu ekvivalentného príjmu (po všetkých sociálnych transferoch, ktoré sa počítajú ako súčasť príjmu). Ekvivalentný príjem je počítaný pre každého jednotlivca ako disponibilný príjem do domácnosti delený veľkosťou domácnosti, ktorá zohľadňuje nasledovné váhy pre jednotlivých členov domácnosti: 1,0 pre prvého dospelého, 0,5 pre každého ďalšieho člena staršieho ako 14 rokov a 0,3 pre dieťa mladšie ako 14 rokov.

⁷⁹ Materiálna deprivácia zahŕňa indikátory vzťahujúce sa k ekonomickej záťaži, predmetom dlhodobej spotreby, bývaniu a prostrediu obdobia. Ťažko materiálne deprivovaní ľudia majú veľmi obmedzené životné podmienky nedostatkom zdrojov a zažívajú minimálne 4 z nasledovných 9 položiek deprivácie: nemôžu si dovoliť: a) platiť načas nájom/hypotéku a účty spojené s bývaním, b) udržať doma adekvátne teplo, c) čeliť neočakávaným výdavkom, d) jesť mäso, rybu alebo ekvivalentné jedlo každý druhý deň, e) týždennú dovolenku mimo domu, f) auto, g) práčku, h) farebný televízor, i) telefón (vrátane mobilného telefónu).

na Slovensku nachádzalo v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia 856,2 tis. ľudí (16,3 %), čo bolo o 255 tis. ľudí menej ako v roku 2008. Situácia sa oproti roku 2016 zlepšila. Ženy boli mierne menej ohrozené (16,2 %) ako muži (16,3 %). Pokles bol zaznamenaný taktiež u všetkých troch subindikátorov. V roku 2017 bolo v SR 12,4 % ľudí v riziku chudoby (pokles o 0,3 p.b. oproti roku 2016), 7 % ľudí **závažne materiálne deprivovaných** (pokles o 1,2 p.b. oproti roku 2016) a 5,4 % ľudí **žijúcich v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce** (pokles o 1,1 p.b. oproti roku 2016).

V prípade porovnávania krajín EU28 sú nasledujúce hodnoty kvôli nedostupnosti údajov za rok 2017 len za rok 2016. Najvyšší podiel osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia bol v Bulharsku (40,4 %), v Rumunsku (38,8 %) a v Grécku (35,6 %) a najnižší v Českej republike (13,3 %), vo Fínsku (16,6 %), v Holandsku (16,7 %) a v Dánsku (16,7 %). Podľa štatistického zisťovania EU SILC 2017, podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia oproti roku 2016 výrazne klesol (o 1,8 p. b. na 16,3 %), a to najmä vďaka poklesu podielu ľudí žijúcich v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce a poklesu podielu ľudí trpiacich závažnou materiálnou depriváciou (podiel ľudí v riziku príjmovej chudoby klesol len mierne).

Z hľadiska veku vo vyššom riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako ostatné vekové skupiny sa nachádzajú deti, a to vo väčšine krajín EU28 vrátane Slovenska. V roku 2016 v EU28 trpelo aspoň jednou z troch foriem chudoby alebo sociálneho vylúčenia 26,4 % detí mladších ako 18 rokov (23,5 % ľudí nad 18 rokov a 18,2 % nad 65 rokov). Na Slovensku to bolo 24,4 % detí do 18 rokov v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia oproti 16,7 % ľudí nad 18 rokov a 12,3 % ľudí nad 65 rokov. Podiel detí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia na Slovensku sa v roku 2016 medziročne znížil (o 0,5 p. b.), rovnako ako podiel ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením nad 18 (o 0,2 p. b.) a nad 65 rokov (o 0,5 p. b.). Na základe EU SILC 2017 došlo k poklesu miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí vo veku 0-17 rokov o 2,3 p.b. (22,5 %).

Čo sa týka jednotlivých elementov, ktoré definujú riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia, najvyšší podiel ľudí s disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby bol v roku 2016 v Rumunsku (25,3 %), vysoký podiel nad 20 % bol aj v Bulharsku (22,9 %), Španielsku (22,3 %), Litve (21,9 %), Lotyšsku (21,8 %), Estónsku (21,7 %), Grécku (21,2 %) a v Taliansku (20,6 %). Najnižší podiel ľudí s takýmto nízkym príjmom bol v Českej republike (9,7 %). Podiel ľudí v EU28, ktorí sú závažne materiálne deprivovaní bol najnižší v Švédsku (0,8 %), Luxembursku (1,6 %) a Fínsku (2,2 %), najvyšší naopak v Bulharsku (31,9 %), Rumunsku (23,5 %) a Grécku (22,4 %). Podiel ľudí do 59 rokov žijúcich v domácnostiach s nízkou pracovnou intenzitou je najvyšší v Írsku (18,2 %) a Grécku (17,2 %) a najnižší v Českej republike (5,8 %).

Tabuľka 5.1 Vývoj vybraných hlavných ukazovateľov stratégie Európa 2020

hlavné indikátory Európy 2020/rok		SR										EU28									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Miera zamestnanosti 20 - 64 ročných (cieľ EÚ = 75 %, cieľ SR = 72 %)	spolu	68,8	66,4	64,6	65,0	65,1	65,0	65,9	67,7	69,8	71,1	70,3	69,0	68,6	68,6	68,4	68,4	69,2	70,1	71,1	72,2
	ženy	60,3	58,2	57,4	57,4	57,3	57,8	58,6	60,3	62,7	64,7	62,8	62,3	62,1	62,2	62,4	62,6	63,5	64,3	65,3	66,5
	muži	77,4	74,6	71,9	72,5	72,8	72,2	73,2	75,0	76,9	77,5	77,9	75,7	75,1	75,0	74,6	74,3	75,0	75,9	76,9	78,0
Podiel osôb predčasne opúšťajúcich vzdelávací systém bez získania kvalifikácie (cieľ EÚ = 10 %, cieľ SR = 6 %)	spolu	6,0	4,9	4,7	5,1	5,3	6,4	6,7	6,9	7,4	9,3	14,7	14,2	13,9	13,4	12,7	11,9	11,2	11,0	10,7	10,6
	ženy	4,9	4,1	4,9	4,6	4,6	6,1	6,6	6,8	7,2	10,3	12,7	12,3	11,9	11,5	10,9	10,2	9,6	9,5	9,2	8,9
	muži	7,1	5,7	4,6	5,4	6,0	6,7	6,9	6,9	7,6	8,5	16,7	16,1	15,8	15,3	14,5	13,6	12,8	12,4	12,2	12,1
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 30 - 34 rokov (cieľ EÚ = 40 %, cieľ SR = 40 %)	spolu	15,8	17,6	22,1	23,2	23,7	26,9	26,9	28,4	31,5	34,3	31,2	32,3	33,8	34,8	36,0	37,1	37,9	38,7	39,1	39,9
	ženy	17,6	19,8	26,2	27,3	28,2	31,8	31,5	34,4	39,4	42,4	34,3	35,7	37,3	38,6	40,2	41,4	42,3	43,4	43,9	44,9
	muži	14,0	15,5	18,2	19,4	19,4	22,3	22,5	22,8	24,0	26,7	28,0	29,0	30,3	31,0	31,8	32,8	33,6	34,0	34,4	34,9
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením	v %	19,6	20,6	20,6	20,5	19,8	18,4	18,4	18,1	16,3	:	:	23,8	24,3	24,8	24,6	24,4	23,8	23,5	:	
- osoby žijúce v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou v %		5,2	5,6	7,9	7,7	7,2	7,6	7,1	7,1	6,5	5,4	:	:	10,3	10,5	10,6	11,0	11,3	10,7	10,5	:
- osoby žijúce v riziku chudoby po sociálnych transferoch v %		10,9	11,0	12,0	13,0	13,2	12,8	12,6	12,3	12,7	12,4	:	:	16,5	16,8	16,9	16,7	17,2	17,3	17,3	
- závažne materiálne deprivované osoby v %		11,8	11,1	11,4	10,6	10,5	10,2	9,9	9,0	8,2	7,0	:	:	8,4	8,8	9,9	9,6	8,9	8,1	7,5	6,7e

Zdroj: EUROSTAT, ŠÚ SR

Poznámky: Údaje o chudobe sú počítané ŠÚ SR na základe EU SILC, referenčný rok pre zisťovanie príjmu je predchádzajúci rok, e – odhad, p – predbežný údaj, v roku 2011 v SR zmena v časovom rade pri miere zamestnanosti 20 – 64 ročných, v rokoch 2011 a 2014 zmena v časovom rade pri podiele osôb predčasne opúšťajúcich vzdelávací systém a v časovom rade pre mieru vysokoškolsky vzdelanej populácie v SR aj v EU28

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha ku kapitole 1

Tabuľka 1	Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR
Tabuľka 2	Indexy spotrebiteľských cien
Tabuľka 3	Výstavba a úbytok bytov
Tabuľka 4	Počet obyvateľov SR podľa regiónov
Graf 1	Priemerný vek obyvateľstva v roku 2017 v jednotlivých okresoch SR

Príloha ku kapitole 2

Tabuľka 1	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v roku 2017
Tabuľka 2	Miera zamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2017 (priemer za rok v %)
Tabuľka 3	Pracujúci podľa krajov v roku 2017 (priemer za rok)
Tabuľka 4	Odvetvová štruktúra zamestnanosti podľa SK NACE Rev. 2
Tabuľka 5	Miera nezamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2017 (priemer za rok v %)
Graf 1	Miera evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých okresoch SR (priemer za rok 2017)
Tabuľka 6	Stav uchádzačov o zamestnanie absolventov škôl ku koncu roka 2016
Tabuľka 7	Nástroje aktívnych opatrení trhu práce Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce
Tabuľka 8	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa dosiahnutého stupňa vzdelania – rok 2017
Tabuľka 9	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy SK ISCO-08 – rok 2017
Tabuľka 10	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa veku – rok 2017
Tabuľka 11	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa regiónov – rok 2017
Tabuľka 12	Priemerná hrubá mesačná mzda a vybrané zložky mzdy zamestnancov podľa pohlavia – rok 2017
Tabuľka 13	Podiely zamestnancov v pásmach priemernej hrubej mesačnej mzdy – rok 2017
Tabuľka 14	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa stupňov vzdelania (plný pracovný čas) – rok 2017
Tabuľka 15	Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy ISCO-08 a pohlavia (plný pracovný čas) – rok 2017
Tabuľka 16	Priemerný hodinový zárobok podľa krajov v podnikateľskej sfére (€/hod)
Tabuľka 17	Priemerný hodinový zárobok podľa odvetví v podnikateľskej sfére (€/hod)
Tabuľka 18	Priemerný hodinový zárobok podľa veľkosti organizácie v podnikateľskej sfére (€/hod)
Tabuľka 19	Priemerný hodinový zárobok podľa veku v podnikateľskej sfére (€/hod)
Tabuľka 20	Priemerný hodinový zárobok podľa rodového členenia v podnikateľskej sfére – 4. štvrťrok 2017
Tabuľka 21	Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2016 podľa odvetví

Príloha ku kapitole 3

Tabuľka 1	Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2017
Tabuľka 2	Počet poberateľov samostatne vyplácaných dôchodkov a v súbehu s vdovským, resp. vdoveckým dôchodkom k 31. 12. 2017

Tabuľka 3	Počet poberateľov dôchodku a výška sólo dôchodkovej dávky podľa pohlavia
Tabuľka 4	Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok k 31. 12. 2017
Tabuľka 5	Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2017
Tabuľka 6	Výdavky základného fondu úrazového poistenia (ZFÚP) v roku 2017
Tabuľka 7	Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2017
Tabuľka 8	Štátne dávky týkajúce sa úrazového poistenia
Tabuľka 9	Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v roku 2017
Tabuľka 10	Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2017
Tabuľka 11	Počet poberateľov dávky v nezamestnanosti v členení podľa veku a pohlavia za rok 2017
Graf 1	Rozdelenie sporiteľov v II. pilieri podľa veku k 31. 12. 2017
Graf 2	Veková štruktúra sporiteľov v II. pilieri k 31. 12. 2017
Graf 3	Regionálne rozdelenie poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa, priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2017
Graf 4	Regionálne rozdelenie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi, podiel osôb v systéme na celkovom počte obyvateľov ku koncu roka 2017
Tabuľka 12	Počet poberateľov a čerpanie finančných prostriedkov na resocializačný príspevok v rokoch 2016 a 2017
Tabuľka 13	Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným v roku 2017
Tabuľka 14	Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu /predbežné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/
Tabuľka 15	Jednotlivé formy starostlivosti v detských domovoch
Tabuľka 16	Počty umiestnených detí a mladých dospelých v jednotlivých formách starostlivosti v detských domovoch k 31.12.
Tabuľka 17	Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v rokoch 2016 a 2017
Tabuľka 18	Základné štatistické údaje o činnosti RPPS za roky 2016 a 2017
Tabuľka 19	Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb v roku 2016 a 2017
Tabuľka 20	Opatrovateľská služba poskytovaná obcami
Tabuľka 21	Prepravná služba poskytovaná obcami
Tabuľka 22	Počet zariadení sociálnych služieb a ich kapacita
Tabuľka 23	Prijímatelia sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb
Tabuľka 24	Výdavky zariadení sociálnych služieb
Tabuľka 25	Zamestnanci zariadení sociálnych služieb (spolu) za roky 2015 a 2016
Tabuľka 26	Vybrané zariadenia sociálnych služieb zriadené alebo založené obcou alebo vyšším územným celkom k 31. 12. 2017
Tabuľka 27	Počet žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby vo vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb
Tabuľka 28	Vybrané druhy sociálnych služieb poskytované neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb k 31. 12. 2017
Tabuľka 29	Počet zamestnancov, objemy plátov a vybrané zložky platu v eurách za rok 2017 v zariadeniach sociálnych služieb podľa agregovaných zamestnaní.
Tabuľka 30	Hrubé výdavky na sociálnu ochranu, 2015
Tabuľka 31	Príjmy na sociálnu ochranu, 2015
Tabuľka 32	Výdavky na dôchodky a štruktúra podľa kategórií dôchodkov, 2015
Tabuľka 33	Počet poberateľov dôchodkov podľa rodu, indexy 2015/2014 a 2015/2006
Tabuľka 34	Dane a odvody platené zo sociálnych dávok, 2014
Tabuľka 35	Vyhlásené vyzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2017
Tabuľka 36	Čerpanie výdavkov kapitoly 22 – MPSVR SR podľa programového rozpočtovania

Príloha ku kapitole 4

Tabuľka 1	Zoznam vybraných indikátorov sociálnej inklúzie (2015 – 2016) Vyhodnotenie údajov o prijatých telefonátoch celoštátnej bezplatnej NONSTOP linky pre ženy za rok 2017
Graf 1	Formy násilia identifikované u volajúcich žien
Graf 2	Vzťah násilnej osoby k volajúcim ženám
Graf 3	Osoby blízke ženám, na ktorých je páchané násilie

Príloha ku kapitole 5

Tabuľka 1	Porovnanie vybraných indikátorov v kontexte stratégie Európa 2020 medzi krajinami EU28 v roku 2017 – makroekonomické prostredie
Tabuľka 2	Porovnanie vybraných indikátorov v kontexte stratégie Európa 2020 medzi krajinami EU28 v poslednom dostupnom roku – inteligentný a inkluzívny rast

PRÍLOHA KU KAPITOLE 1

Tabuľka 1 Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR

Ukazovateľ	Merná jednotka	2013	2014	2015	2016	2017
HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT ¹⁾						
Hrubý domáci produkt v bežných cenách	mld. €	74,2	76,1	78,9	81,2	85,0
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,0	102,6	103,7	102,9	104,7
Hrubý domáci produkt v s. c. ²⁾	mld. €	71,7	73,7	76,5	79,0	81,7
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	101,5	102,8	103,9	103,3	103,4
INFLÁCIA ³⁾						
Medziročná miera inflácie						
posledný mesiac obdobia	%	0,4	-0,1	-0,5	0,2	-0,1
v priemere za obdobie	%	1,4	-0,1	-0,3	-0,5	1,3
EKONOMICKÁ AKTIVITA PODEA VZPS ⁴⁾						
Počet pracujúcich	tis. osôb	2 329,3	2 363,0	2 424,0	2 492,1	2 530,7
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	100,0	101,4	102,6	102,8	101,5
Počet nezamestnaných	tis. osôb	386,0	358,7	314,3	266,0	224,0
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,3	92,9	87,6	84,6	84,2
Miera nezamestnanosti	%	14,2	13,2	11,5	9,7	8,1
ZAMESTNANOSŤ						
Priemerný počet zamestnaných osôb v hospodárstve spolu ⁵⁾	tis. osôb	2 176,1	2 204,6	2 251,6	2 307,0	2 348,9
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	99,3	101,3	102,1	102,5	101,8
PRIEMERNÁ MESAČNÁ MZDA						
zamestnanca za hospodárstvo spolu ⁶⁾						
nominálna	€	824	858	883	912	954
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,4	104,1	102,9	103,3	104,6
reálna – index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100 ⁷⁾	%	101,0	104,2	103,2	103,8	103,3

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4.štvrtroku 2017

1) metodika ESA 2010, údaje od roku 2017 sú spresnenými štvrťročnými odhadmi

2) v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2010

3) počítaná zo spotrebiteľských cien, od roku 2005 s ročnou aktualizáciou váh

4) VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl; v priemere za obdobie; pracujúci v zmysle VZPS sú všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň 1 hodinu prácu za mzdu, plat alebo iný druh odmeny alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku, vrátane osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd, sezónnych pracovníkov, osôb na riadnej materskej dovolenke, osôb pracujúcich v zahraničí menej ako 1 rok, osôb dochádzajúcich za prácou do zahraničia a osôb platených na aktivačných prácach;

5) zo štvrťročného štatistického výkazníctva; zamestnané osoby sú zamestnanci a podnikatelia; bez žien na materskej dovolenke

6) zo štvrťročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov; údaje upravené o štatistický odhad nevidovaných miezd

7) index reálnej mzdy je vypočítaný ako podiel indexu nominálnej mzdy a indexu spotrebiteľských cien

Tabuľka 2 Indexy spotrebiteľských cien

Rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100						
Odbory COICOP	Stále váhy v ‰	2017				
		marec	jún	september	december	rok
Úhrn za SR	1 000,000	101,0	101,0	101,6	101,9	101,3
v tom:						
Potraviny a nealkoholické nápoje	184,873	101,9	103,5	105,3	106,4	104,0
Alkoholické nápoje a tabak	50,550	103,2	101,9	101,9	102,3	102,1
Odevy a obuv	42,966	99,9	99,6	100,4	100,5	100,1
Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	262,104	98,2	98,3	98,8	99,2	98,6
Nábytok, vybavenie domácnosti a bežná údržba domu	63,076	99,6	100,0	99,6	100,2	99,7
Zdravie	27,363	103,0	102,4	102,7	101,9	102,9
Doprava	79,435	106,2	102,2	103,2	102,2	104,0
Pošty a telekomunikácie	36,821	100,4	100,4	100,4	100,0	100,3
Rekreácia a kultúra	86,486	101,3	100,4	101,8	101,7	101,4
Vzdelávanie	17,826	101,9	101,4	101,2	101,1	101,5
Hotely, kaviarne a reštaurácie	65,344	102,0	102,2	102,6	102,4	102,2
Rozličné tovary a služby	83,156	101,1	102,4	102,3	102,5	101,9

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2017

Tabuľka 3 Výstavba a úbytok bytov

Ukazovateľ	Počet bytov			Úbytok bytov	
	začatých v roku 2017	rozostavených k 31.12.2017	dokončených v roku 2017	spolu v roku 2017	z toho asanáciou v r. 2017
Byty spolu	a) 19 930	74 974	16 946	1 496	1 365
	b) 93,0	104,7	108,1	103,0	105,3
v tom sektor:					
verejný	a) 319	1 525	226	19	18
	b) 55,7	104,1	67,3	475,0	600,0
súkromný	a) 19 611	73 449	16 720	1 477	1 347
	b) 94,0	104,8	109,0	102,0	104,2
z úhrnu bytov					
Byty v rodinných domoch	a) 14 115	45 685	11 547	-	-
	b) 108,8	106,0	103,1	-	-

Zdroj: ŠÚ SR (DATACube)

a) počet

b) indexy, rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100

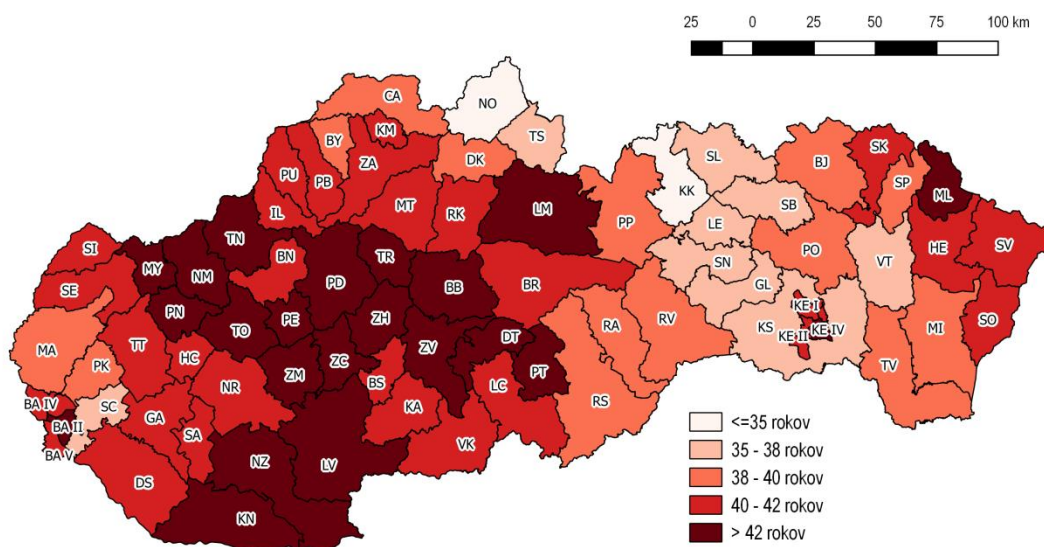

Tabuľka 4 Počet obyvateľov SR podľa regiónov

	Počet trvale bývajúcich obyvateľov k 31. 12. 2017	Podiel na celkovej počte trvale bývajúcich obyvateľov v SR	Index 2017/2016
Bratislavský kraj	650 838	12,0 %	101,4 %
Trnavský kraj	562 372	10,3 %	100,2 %
Trenčiansky kraj	587 364	10,8 %	99,8 %
Nitriansky kraj	678 692	12,5 %	99,7 %
Žilinský kraj	691 023	12,7 %	100,0 %
Banskobystrický kraj	649 788	11,9 %	99,7 %
Prešovský kraj	823 826	15,1 %	100,2 %
Košický kraj	799 217	14,7 %	100,1 %
Slovenská republika	5 443 120	100,0 %	100,1 %

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 1 Priemerný vek obyvateľstva v roku 2017 v jednotlivých okresoch SR

mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
Zdroj: ŠÚ SR

PRÍLOHA KU KAPITOLE 2

Tabuľka 1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v roku 2017

Stupeň vzdelania	v tisícoch			index 2017/2016		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
15+ roční	2 754,7	1 504,0	1 250,6	100,0	99,5	100,3
Podľa vekových skupín						
15 – 19 roční	20,7	12,3	8,4	100,0	95,3	107,7
20 – 24 roční	181,9	111,5	70,4	98,0	95,7	102,0
25 – 29 roční	321,5	187,6	134,0	95,0	96,9	93,3
30 – 34 roční	354,8	209,4	145,4	97,0	98,4	95,5
35 – 39 roční	396,7	222,0	174,7	98,0	98,5	97,7
40 – 44 roční	395,8	211,0	184,8	103,0	104,4	101,5
45 – 49 roční	323,1	164,2	158,9	101,0	101,2	100,5
50 – 54 roční	317,8	160,8	157,1	98,0	98,8	97,8
55 – 59 roční	293,3	145,9	147,5	100,0	98,3	102,0
60 – 64 roční	119,9	64,2	55,6	115,0	102,2	135,0
65 a viac roční	29,1	15,3	13,9	139,0	133,0	146,3
Podľa vzdelania (15+ roční)						
základné	167,6	87,1	80,5	108,0	109,7	107,2
stredné odborné (učňovské) bez mat.	729,0	471,0	258,0	95,0	94,4	97,4
stredné odborné (učňovské) s mat.	183,1	116,7	66,4	109,0	109,5	107,4
úplné stredné všeobecné	116,3	51,2	65,0	101,0	95,7	106,4
úplné stredné odborné	887,8	471,9	415,9	97,0	98,1	95,5
vyššie odborné	21,9	6,2	15,7	100,0	83,8	109,0
vysokoškolské – 1. stupeň	74,0	30,0	44,0	105,0	115,8	99,1
vysokoškolské – 2. stupeň	555,3	259,7	295,6	104,0	103,8	105,0
vysokoškolské – 3. stupeň	19,5	10,1	9,4	120,0	134,7	108,0
bez školského vzdelania	0,1	0,1	0,1	100,0	100,0	-

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

**Tabuľka 2 Miera zamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2017
(priemer za rok v %)**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
15+ roční	55,1	62,4	48,3
15 – 64 roční	66,2	72,0	60,3
20 – 64 roční	71,1	77,4	64,7
Podľa vekových skupín			
15 – 19 roční	4,1	4,7	3,4
20 – 24 roční	46,0	55,6	35,9
25 – 29 roční	73,1	84,7	61,0
30 – 34 roční	75,0	86,3	63,2
35 – 39 roční	81,2	88,9	73,0
40 – 44 roční	85,4	88,7	81,8
45 – 49 roční	85,1	85,7	84,4
50 – 54 roční	80,7	82,5	78,9
55 – 59 roční	74,5	76,3	72,8
60 – 64 roční	31,5	36,2	27,3
65 a viac roční	3,5	4,7	2,7
Podľa vzdelania (15 – 64 roční)			
Základné	21,4	23,2	19,8
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	70,8	75,6	63,4
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	77,3	83,0	68,9
Úplné stredné všeobecné	49,6	53,2	47,2
Úplné stredné odborné	77,1	84,2	70,2
Vyššie odborné	82,9	90,3	80,3
Vysokoškolské - 1. stupeň	55,9	60,7	53,0
Vysokoškolské - 2. stupeň	82,7	89,1	77,8
Vysokoškolské - 3. stupeň	85,5	95,5	77,3
Bez školského vzdelania	0,9	1,4	-

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Tabuľka 3 Pracujúci podľa krajov v roku 2017 (priemer za rok)

Kraj	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2017/2016
SR spolu	2 530,7	100,0	101,5
v tom:			
Bratislavský	337,0	13,3	101,0
Trnavský	281,5	11,1	100,4
Trenčiansky	288,6	11,4	102,4
Nitriansky	325,9	12,9	102,3
Žilinský	320,1	12,6	101,1
Banskobystrický	296,1	11,7	101,4
Prešovský	349,3	13,8	102,3
Košický	332,2	13,1	101,4

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Tabuľka 4 Odvetvová štruktúra zamestnanosti podľa SK NACE Rev. 2

	2016			2017		
	priemerný počet zamestnaných	index rastu 2016 /2015	podiel v %	priemerný počet zamestnaných	index rastu 2017 /2016	podiel v %
Hospodárstvo spolu	2 306 968	102,5	100,0	2 348 930	101,8	100,0
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	90 844	97,0	3,9	87 353	96,0	3,7
B,C,D,E Priemysel spolu	527 259	103,6	22,9	543 782	103,1	23,2
B Ťažba a dobývanie	6 653	98,7	0,3	6 337	95,3	0,3
C Priemyselná výroba	482 500	104,1	20,9	500 059	103,6	21,3
D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	16 868	95,0	0,7	16 605	98,4	0,7
E Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	21 237	103,1	0,9	20 781	97,9	0,9
F Stavebníctvo	157 382	101,2	6,8	161 314	102,5	6,9
G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	364 616	100,6	15,8	373 217	102,4	15,9
H Doprava a skladovanie	144 615	99,6	6,3	149 454	103,3	6,4
I Ubytovacie a stravovacie služby	58 702	102,8	2,5	60 204	102,6	2,6
J Informácie a komunikácia	68 638	107,7	3,0	71 539	104,2	3,0
K Finančné a poisťovacie činnosti	43 219	102,0	1,9	42 374	98,0	1,8
L Činnosti v oblasti nehnuteľností	23 340	105,2	1,0	24 920	106,8	1,1
M Odborné, vedecké a technické činnosti	104 880	102,8	4,5	109 910	104,8	4,7
N Administratívne a podporné služby	145 833	107,0	6,3	138 504	95,0	5,9
O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	146 265	100,4	6,3	147 468	100,8	6,3
P Vzdelávanie	166 367	100,6	7,2	168 749	101,4	7,2
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	158 830	105,5	6,9	159 701	100,5	6,8
R Umenie, zábava a rekreácia	50 769	103,9	2,2	52 984	104,4	2,3
S Ostatné činnosti	55 410	106,5	2,4	57 456	103,7	2,4

Zdroj: ŠÚ SR, štvrťročné výkazníctvo

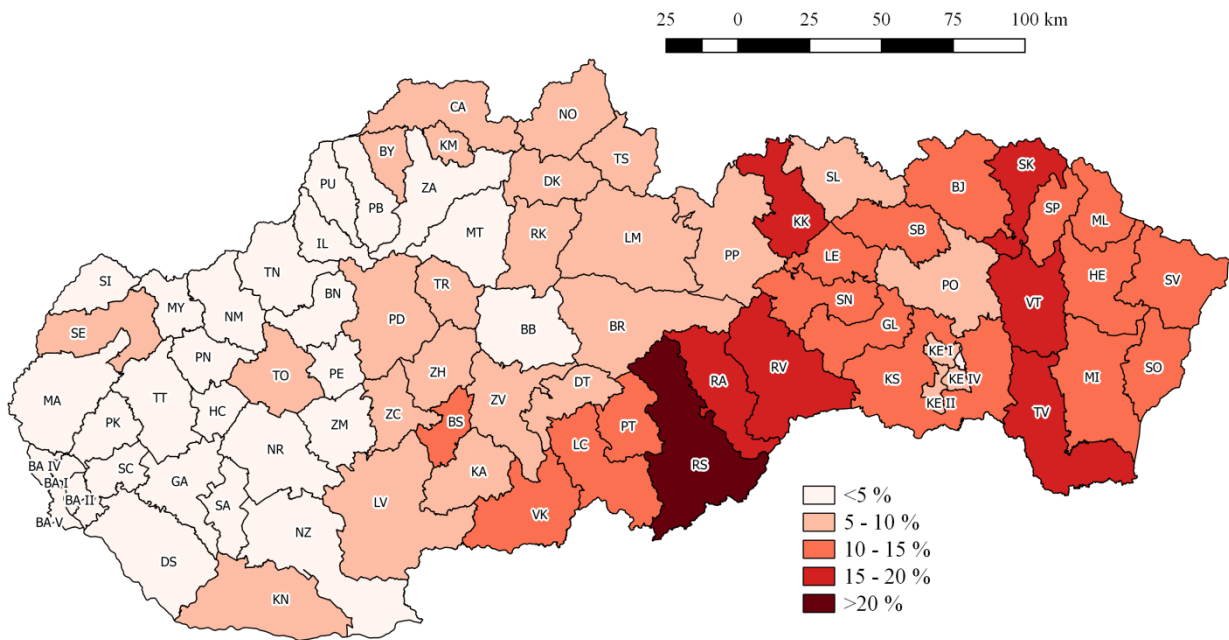
**Tabuľka 5 Miera nezamestnanosti podľa veku a vzdelania v roku 2017
(priemer za rok v %)**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Spolu	8,1	7,9	8,4
Podľa vekových skupín			
15 – 19 roční	45,0	45,5	44,1
20 – 24 roční	15,9	15,1	17,3
25 – 29 roční	9,80	8,7	11,4
30 – 34 roční	8,5	8,5	8,50
35 – 39 roční	7,3	6,6	8,10
40 – 44 roční	6,3	6,5	6,10
45 – 49 roční	6,3	6,1	6,50
50 – 54 roční	7,7	7,3	8,10
55 – 59 roční	7,0	6,7	7,30
60 – 64 roční	3,8	3,4	4,20
65 a viac roční	1,9	2,0	1,80
Podľa vzdelania			
Základné	30,2	32,3	27,9
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	9,2	8,8	9,9
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	8,6	8,4	9,0
Úplné stredné všeobecné	9,3	11,0	8,1
Úplné stredné odborné	5,9	5,1	6,8
Vyššie odborné	2,1	-	3,0
Vysokoškolské - 1. stupeň	5,1	2,6	6,8
Vysokoškolské - 2. stupeň	4,2	3,4	4,8
Vysokoškolské - 3. stupeň	0,7	1,3	-
Bez školského vzdelania	25,0	-	25,0

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Graf 1 Miera evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých okresoch SR (priemer za rok 2017)

mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
Zdroj: ÚPSVR

Tabuľka 6 Stav uchádzačov o zamestnanie absolventov škôl ku koncu roka 2017

Ukazovateľ	Počet uchádzačov o zamestnanie
Absolventi spolu	9 230
z toho	
Absolventi SOŠ s ukončeným stredným alebo nižším stredným odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 12, 13)	1 617
Absolventi SOŠ s ukončeným úplným stredným odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 14)	4 152
Absolventi gymnázií s ukončeným úplným stredným všeobecným vzdelaním (stupeň vzdelania 15)	693
Absolventi SOŠ s ukončeným vyšším odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 16)	80
Absolventi VŠ s ukončeným vysokoškolským vzdelaním prvého stupňa (stupeň vzdelania 17)	483
Absolventi VŠ s ukončeným vysokoškolským vzdelaním druhého a tretieho stupňa (stupeň vzdelania 18, 19)	2 205

Zdroj: ÚPSVR

Tabuľka 7 Nástroje aktívnych opatrení trhu práce

AOTP podľa prísl. § zákona o službách zamestnanosti	Rok 2016		Rok 2017	
	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v €)	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v €)
§ 32	3 620	44 316	3 234	41 041
§ 42*	834 754	0	1 101 446	0
§ 43	85 522	225	66 337	139
§ 46	5	0	14	1 200
§ 47	208	61 212	249	925 103
§ 49	1 951	8 249 299	2 667	9 543 242
§ 50	1 739	7 054 949	2 699	5 807 186
§ 50j	2 087	7 803 741	3 614	12 459 578
§ 50k	0	0	178	47 895
§ 51	5 683	3 446 954	5 439	2 914 052
§ 51a	3 086	12 978 320	1 986	9 976 281
§ 52	18 545	5 679 431	12 094	3 388 164
§ 52a	9 441	15 402 815	4 951	6 135 106
§ 53	4 911	957 925	5 252	923 740
§ 53a	816	618 812	843	1 236 594
§ 53b	183	30 102	88	20 051
§53d	2 090	3 381 145	452	4 589 322
§54	30 408	73 320 345	112 164	72 743 230
§56	368	1 310 103	242	607 551
§ 56a	28	39 544	21	31 180
§57	75	385 398	77	393 154
§59	990	4 206 871	1 077	4 916 625
§ 60	9 723	26 633 613	9 763	28 467 161
Spolu	1 016 233	171 605 120	1 334 887	165 167 593

Zdroj: ÚPSVR

* § 42 Informačné a poradenské služby – ide o AOTP zabezpečované vlastnými zamestnancami úradov PSVR, bez nárokov na finančné zdroje určené na AOTP.

Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce

Sprostredkovanie zamestnania (§ 32)

Úrad PSVR na účely sprostredkovania zamestnania poskytuje UoZ náhradu časti cestovných výdavkov, ktoré súvisia s absolvovaním vstupného pohovoru alebo výberového konania u zamestnávateľa alebo s účasťou na skupinovom sprostredkovaní zamestnania, ktoré organizuje ústredie alebo úrad PSVR na území Slovenskej republiky pre zamestnávateľa alebo pre zamestnávateľa z členského štátu Európskej únie. V roku 2017 bolo na tento nástroj zaradených 3 234 UoZ, čo bolo o 386 menej ako v roku 2016. Vyčerpaných bolo 41 040 eur, čo je o 3 276 eur menej ako v roku 2016.

Burzy práce

V rámci spolupráce so zamestnávateľmi realizovali aj v roku 2017 úrady PSVR a ústredie PSVR Burzy práce.

„Veľtrh práce – Job Expo 2017 a European Job Days 2017“

Za jednu z významných a úspešných aktivít takéhoto druhu možno označiť 7.ročník „**Veľtrhu práce – Job Expo 2017**“, ktorý organizovalo ústredie PSVR a ktorý sa konal v dňoch 27. a 28 apríl 2017 v priestoroch agrokomplexu NÁRODNÉHO VÝSTAVISKA, š.p. v Nitre spolu s XIX. Medzinárodnou burzou práce „**European Job Days 2017**“.

Podujatie navštívilo 50 282 ľudí; zúčastnilo sa ho 229 vystavovateľov (z toho 179 zamestnávateľov a vzdelávacích poradenských organizácií a 50 zahraničných zamestnávateľov z Českej republiky, Rakúska, Nemecka, Holandska, Lichtenštajnska, Maďarska, Fínska, Švédsko, Bulharska, Poľska a Litvy, vrátane 4 informačných a poradenských sietí EÚ) s ponukou takmer 31 000 voľných pracovných miest (z toho minimálne 11 897 od prítomných slovenských zamestnávateľov, 15 000 na pracovných portáloch a 4 258 od zahraničných vystavovateľov). V rámci podujatia boli zorganizované interaktívne prednášky, sprievodné podujatia, prednášky a workshopy. Na pódium pre slovenských zamestnávateľov boli prezentované voľné pracovné miesta zamestnávateľov a ich zámery do budúcnosti (napr. Jaguar Land Rover, AT&T, Honeywell, Decodom, Lind Mobler, ZSE a iné). Na pódium pre zahraničných zamestnávateľov boli prezentované pracovné a životné podmienky v jednotlivých krajinách, ako aj voľné pracovné miesta a možnosti zamestnania, ponúkané zahraničnými zamestnávateľmi. Celkovo bolo v oboch dňoch návštevníkom odprezentovaných 146 prednášok, workshopov a prezentácií firiem, z toho 36 v zahraničnej časti.

V rámci podujatia v samostatnom pavilóne prebiehala aj prezentácia duálneho vzdelávania, t.j. s daným zamestnávateľom bola prítomná i spolupracujúca stredná škola.

„Rakúsko-Nemecký deň 2017“

Ústredie PSVR tiež zorganizovalo dňa 12.10.2017 medzinárodnú burzu práce a informácií „**Rakúsko-Nemecký deň 2017**“ v priestoroch Galérie Umelka v Bratislave.

Na podujatí sa zúčastnilo 27 vystavovateľov, z toho 16 bolo z Nemecka a 11 z Rakúska. Medzi vystavovateľmi boli zamestnávateľia, personálne agentúry a zástupcovia služieb zamestnanosti z uvedených krajín. Zamestnávateľia ponúkli návštevníkom veľtrhu práce spolu 572 voľných pracovných miest do krajín Rakúsko a Nemecko a v stánku siete EURES Slovensko bolo ponúknutých ďalších 4 177 voľných pracovných miest z databázy www.eures.sk do ostatných krajín EÚ/EHP. Už po štvrtý krát prebiehal Rakúsko-Nemecký Deň aj formou ONLINE, čo znamenalo, že klienti, ktorí nemohli prísť na veľtrh osobne, sa mohli o zamestnanie uchádzať cez aktívny link na stránke www.eures.sk. Návštevníci ONLINE formy Rakúsko – Nemeckého Dňa mali takisto možnosť sledovať dianie na veľtrhu prostredníctvom živého prenosu. Na základe počtu prihlásených záujemcov zaregistrovaných na platforme „European Online Job Days“, ktorú zriadila Európska komisia sa na ONLINE forme Rakúsko-Nemeckého Dňa zúčastnilo 438 osôb.

Na veľtrhu práce sa osobne zúčastnilo 638 uchádzačov o zamestnanie. Spolu so záujemcami zaregistrovanými na ONLINE platforme sa o prácu v Rakúsku s Nemecku zaujímalo 1 076 osôb.

Jazyková vybavenosť a odborná pripravenosť prítomných návštevníkov bola zo strany zamestnávateľov vnímaná ako dôležitý predpoklad úspešného uchádzania sa o pracovné pozície. Dôkazom spokojnosti vystavovateľov bolo 157 prísľubov do zamestnania deklarovanych uchádzačom o zamestnanie priamo počas veľtrhu práce.

Maďarský deň 2017

Vzhľadom na značný záujem a dopyt po pracovnej sile zo strany maďarských zamestnávateľov pôsobiacich v prihraničnom regióne Komárno/*Komárom*, zorganizovalo dňa 21. marca 2017 ústredie PSVR 2. ročník aktivity **Maďarský deň**.

Príležitosť osobného stretnutia sa so zástupcami maďarských zamestnávateľov, uchádzania sa o prácu mali v tento deň možnosť nielen evidovaní UoZ, ale aj záujemcovia o prácu, resp. občania, ktorí majú záujem zmeniť zamestnávateľa. Príležitosť dostali i študenti končiacich ročníkov SOŠ, aby si eventuálne mohli zmapovať okruh pracovných možností, resp. predbežne sa v predstihu zapísať do databáz zamestnávateľov, aby sa po skončení školy mohli plynule zaradiť na trh práce.

Aktivitu tohto dňa oživilo a podporilo i niekoľko prezentácií, prostredníctvom ktorých mohli účastníci získať konkrétnejší pohľad na samotnú prácu, pracovné podmienky a v neposlednom rade i zamestnávateľa.

Prezentácia o Európskych službách zamestnanosti poskytla informácie o možnostiach hľadania práce v krajinách EÚ/EHP ako aj Švajčiarska. Zástupcovia siete EURES Maďarsko priblížili najmä pracovné podmienky v susednej krajine i nevyhnutné informácie z oblasti životných podmienok.

Počet zamestnávateľov: **15** + EURES Slovensko, EURES Maďarsko

Počet VPM: **1 024**

Počet klientov: **835 / 245** zamestnávateľa označili ako vhodných na ponúkané pracovné pozície.

Počet prísľubov na zamestnanie: **25** prísľubov na zamestnanie.

V nadväznosti na Maďarský deň sa v mesiacoch marec a apríl zorganizovali ďalšie prezentácie s výberovými pohovormi pre maďarských zamestnávateľov.

„Burzy práce a informácií“

V roku 2017 19 úradov PSVR zorganizovalo 38 **Búrz práce a informácií** (BPai), na ktorých boli prezentované VPM. Pracovníci úradov PSVR poskytli klientom odborné poradenstvo v oblasti kariérneho plánovania, informácie o národných aktivačných programoch a o možnosti vykonávania absolventskej praxe u zamestnávateľa, o príspevku na dochádzku za prácou a tiež o možnostiach vzdelávania a prípravy pre trh práce, o príspevku na aktivačnú činnosť - ako aj o ďalších aktivačných a ochranných príspevkoch. Pracovníci siete EURES ponúkali informácie a poradenstvo v oblasti pracovných možností v EU/EHP a Švajčiarsku. Okrem poradenstva, ako si vyhľadávať pracovné ponuky, bolo poskytované odborné poradenstvo týkajúce sa životných a pracovných podmienok v krajinách EÚ, ako aj praktické rady, na čo nezabudnúť pred odchodom do zahraničia, ako aj po príchode zo zahraničia. Klienti tak mohli „pod jednou strechou“ získať ucelený obraz o aktuálnej ponuke na trhu práce a možnostiach pracovného uplatnenia.

Na BPai sa zúčastnilo 639 zamestnávateľov, 289 základných škôl, 231 stredných škôl. BPai sa zúčastnilo 7 881 žiakov základných škôl a 2 067 žiakov stredných žiakov.

Zamestnávateľa ponúkli spolu 32 881 VPM a 5 262 VPM v rámci siete EURES. BPai sa zúčastnilo 20 348 UoZ, z ktorých bolo 730 prijatých do pracovného pomeru.

BPai boli zorganizované v krajských mestách – Banská Bystrica, Bratislava, Košice, Nitra, Prešov, Trenčín, Trnava, Žilina, ostatné na úradoch PSVR Brezno, Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Nitra, Prešov, Prievidza, Revúca, Rimavská Sobota, Rožňava, Senica, Spišská Nová Ves.

Informačné a poradenské služby (§ 42)

Aj v priebehu kalendárneho roku 2017 predstavovalo poskytovanie informačných a poradenských služieb pri voľbe povolania, výbere zamestnania vrátane jeho zmeny, výbere zamestnanca a adaptácii zamestnanca v novom zamestnaní UoZ, záujemcom o zamestnanie, zamestnávateľom a žiakom dôležitú súčasť politiky trhu práce súvisiacu so sprostredkovaním zamestnania.

Klientom úradov PSVR boli informačné a poradenské služby poskytované individuálnou alebo skupinovú formou v informačných a poradenských strediskách u zamestnávateľa alebo na školách.

Informačné a poradenské služby boli v roku 2017 poskytnuté 286 359 klientom, z toho bolo 150 830 žien (52,67 %) a 135 529 mužov (47,33 %). Z celkového počtu klientov bolo 4 298 občanov so zdravotným postihnutím (1,5 %). Z hľadiska veku najvyšší podiel (14,03 %) tvorili klienti vo veku 25 – 30 rokov v počte 40 173 klientov, z hľadiska dĺžky evidencie najvyšší podiel (32,26 %) tvorili klienti s dĺžkou evidencie 0-3 mesiacov v počte 92 381. Z hľadiska vzdelania klientov najvyšší podiel (27,74 %) tvorili klienti so stredným odborným vzdelaním v počte 79 425. Zvýšený dôraz sa kládol na poskytovanie služieb, ktoré boli klientom poskytované už pri prvej návšteve úradu PSVR, pri informovaní o zaradení do evidencie UoZ, následne pri podávaní žiadosti o zaradenie do evidencie UoZ a pod., ako aj pri plánovaných návštevách UoZ, resp. podľa potreby či už individuálnou alebo skupinovú formou.

V roku 2017 bolo poskytnutých celkovo 1 101 446 informačných a poradenských služieb, z toho individuálnou formou 420 992 (38,22 %) a skupinovú formou 680 454 (61,78 %).

Preventívne poradenstvo (§ 42, ods. 2, písm. a)

Preventívno-poradenská činnosť pre základné a stredné školy – voľba povolania

Z hľadiska zvyšovania zamestnanosti je dôležité poradenstvo pre žiakov základných a stredných škôl, realizované prostredníctvom informačných a poradenských služieb pri voľbe povolania (ďalej „IaPS pri voľbe povolania“) poskytovaných úradmi PSVR. IaPS pri voľbe povolania pre žiakov základných škôl (ďalej len „ZŠ“) sú obsahovo zamerané najmä na oboznámenie žiakov s charakteristikou povolania a s predpokladmi a požiadavkami na výkon určitého povolania prostredníctvom programovej aplikácie internetového sprievodcu trhu práce (ďalej „ISTP“). IaPS pri voľbe povolania pre žiakov stredných škôl (ďalej len „SŠ“) sú zamerané najmä na poskytovanie informácií o profesiách požadovaných na trhu práce, o komunikácii s potenciálnymi zamestnávateľmi, o službách poskytovaných úradmi PSVR.

IaPS pri voľbe povolania boli v roku 2017 poskytnuté spolu 18 828 žiakom, z toho bolo 5 659 žiakov ZŠ (30,06 %) a 13 169 žiakov SŠ (69,94 %). Tieto služby boli poskytnuté 431 školám, z toho bolo 189 ZŠ a 242 SŠ.

Pre žiakov ZŠ a SŠ boli v rámci IaPS pri voľbe povolania na veľtrhu práce Job Expo 2017 zorganizované interaktívne prednášky zamerané na poradenstvo, týkajúce sa výberu vhodného povolania, resp. voľby vhodnej strednej školy a poradenstvo, týkajúce sa orientácie na trhu práce. Prednášok, ktoré boli určené žiakom ZŠ, sa zúčastnilo 340 žiakov z 11 škôl. Na prednáškach určených žiakom SŠ sa zúčastnilo 301 žiakov z 11 škôl.

V rámci IaPS pri voľbe povolania boli v roku 2017 organizované burzy informácií pre žiakov ZŠ. Ich hlavným cieľom bolo najmä zvýšenie záujmu žiakov ZŠ o remeselné druhy povolania a súčasne riešenie problému s ich nedostatkom na trhu práce. Zrealizovaných bolo 30 búrz informácií, ktoré zorganizovalo celkovo 22 úradov PSVR. Búrz informácií sa v roku 2017 zúčastnilo celkovo 247 ZŠ, prezentovalo sa na nich 383 SŠ a 156 zamestnávateľov.

Odborné poradenské služby (§ 43)

Úrad PSVR môže zabezpečiť UoZ a ZoZ odborné poradenské služby (ďalej len „OPS“), zamerané na ovplyvňovanie rozhodovania a správania sa UoZ, vytváranie súladu medzi osobnostnými predpokladmi UoZ a požiadavkami na vykonávanie určitého zamestnania, sociálnu a pracovnú adaptáciu UoZ:

- zisťovaním osobnostných predpokladov, schopností UoZ a zhodnotením jeho kompetencií,
- vypracovaním individuálneho akčného plánu na podporu pracovného uplatnenia znevýhodneného UoZ,
- diagnostikovaním a rozpoznaním prekážok vstupu na trh práce,
- vytvorením osobnostného profilu UoZ na určenie aktivít, opatrení a služieb potrebných na jeho začlenenie na trh práce.

V roku 2017 bolo klientom poskytnutých celkovo 242 002 OPS, čo je v medzi. Najčastejšou formou služby bol opakovaný poradenský rozhovor a opakované stretnutia pre vypracovanie a

realizáciu individuálneho akčného plánu. OPS boli poskytnuté celkovo pre 66 337 klientov, z toho bolo 15 ZoZ. V roku 2016 bolo klientom poskytnutých celkovo 286 911 OPS. V roku 2017 neboli externými dodávateľmi poskytnuté žiadne OPS, všetky služby boli realizované internými odbornými poradcami.

Z celkového počtu UoZ, ktorým boli v roku 2017 poskytnuté OPS, bolo 35 294 žien (53,20 %) a 31 043 mužov (46,80 %).

Z hľadiska dĺžky evidencie sa OPS zúčastnilo najviac UoZ s dĺžkou evidencie viac než 12 mesiacov (25 886 UoZ, 39,02 %). OPS boli poskytované najviac pre UoZ vo veku od 30 do 49 rokov – 21 935 UoZ, čo predstavuje 33,07 %. Z hľadiska vzdelania UoZ najvyšší podiel (30,99 %) tvorili UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním, a to v počte 20 560 UoZ.

Celkový počet znevýhodnených UoZ, ktorým boli OPS poskytnuté, bol 52 786, čo predstavuje 79,57 % všetkých UoZ, ktorým boli OPS poskytnuté. Najčastejšie zastúpenými znevýhodnenými UoZ v OPS boli občania, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemali pravidelne platené zamestnanie (41 791 UoZ, t.j. 63 % všetkých UoZ zaradených na OPS).

Finančné prostriedky na OPS (náhrada cestovných výdavkov a výdavkov na ubytovanie a stravné) boli vynaložené v roku 2017 v minimálnej miere – vo výške 139,44 eura.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie (§ 46)

Vzdelávanie a príprava pre trh práce (ďalej len „vzdelávanie“) UoZ je teoretická príprava alebo praktická príprava UoZ, ktorú si vyžaduje jeho uplatnenie na trhu práce a ktorá umožňuje získať nové odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti na účel pracovného uplatnenia UoZ vo vhodnom zamestnaní. Vzdelávanie v zmysle zákona o službách zamestnanosti nie je zvýšenie stupňa vzdelania.

Vzdelávanie UoZ sa realizuje formou:

- vzdelávania UoZ zabezpečeného úradom PSVR,
- vzdelávania zabezpečeného z vlastnej iniciatívy UoZ.

Úrad PSVR môže zabezpečiť UoZ vzdelávanie, ak to vyžaduje ich uplatnenie na trhu práce, na základe zhodnotenia ich schopností, pracovných skúseností, odborných zručností, dosiahnutého stupňa vzdelania a zdravotnej spôsobilosti na prácu, najmä v prípade nedostatku odborných vedomostí a odborných zručností a potreby zmeny vedomostí a odborných zručností vzhľadom na dopyt na trhu práce a straty schopnosti vykonávať pracovnú činnosť v doterajšom zamestnaní. Vzdelávanie realizuje dodávateľ služby vzdelávania vybraný v zmysle zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V roku 2017 sa vzdelávanie, ktoré zabezpečuje úrad PSVR nerealizovalo, keďže prebiehala príprava na vyhlásenie centrálnemu verejnému obstarávaniu.

Ak vzdelávanie nemôže pre UoZ zabezpečiť úrad PSVR, UoZ si môže požadované vzdelávanie zabezpečiť z vlastnej iniciatívy, kedy úrad PSVR UoZ uhradí 100 % nákladov, maximálne však len do výšky 600,00 eur, až po nástupe do zamestnania alebo začatia prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti. Na vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy UoZ boli v roku 2017 uzatvorené dohody pre 17 UoZ v dohodnutej sume 10 200 eur, pričom na vzdelávanie nastúpilo celkovo 14 UoZ (z toho 4 muži a 10 žien). Najväčšiu skupinu tvorili UoZ vo veku 30 – 49 rokov (11 UoZ, čo predstavuje 78,57 % z celkového počtu zaradených). Z hľadiska vzdelania tvorili najvyšší podiel (57,14 %) UoZ s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa, v počte 8 UoZ. Celkový počet znevýhodnených bol 10 UoZ, čo predstavuje 71,43 %. Čerpaná výška finančných prostriedkov v roku 2017 predstavovala 1 200,00 eur. Nízky záujem o tento nástroj AOTP možno vysvetliť uprednostňovaním inovatívnych postupov pri zabezpečovaní vzdelávania pred tradičnými formami vzdelávania. Inovatívne postupy sú flexibilnejšou reakciou na nesúlad ponuky pracovnej sily na trhu práce s dopytom po pracovnej sile. V roku 2017 bol podobne ako v predchádzajúcom roku využívaný predovšetkým RE-PAS, ako aj nové, analogicky nastavené opatrenia – REPAS+ a KOMPAS+.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47)

Vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnancov vykonáva zamestnávateľ v záujme ďalšieho pracovného uplatnenia svojich zamestnancov. Účelom pomoci je podpora vzdelávania zamestnancov zamestnávateľa s cieľom zvýšiť ich vzdelanostnú úroveň, pracovný potenciál a adaptabilitu, a aj touto

cestou predchádzať hromadnému prepúšťaniu a zvýšeniu ich konkurencieschopnosti. Vzdelávanie sa uskutočňuje v pracovnom čase a je prekážkou v práci na strane zamestnanca. Finančný príspevok sa poskytuje formou refundácie, na základe predložených uhradených účtovných dokladov preukazujúcich skutočnú výšku oprávnených výdavkov. Poskytuje sa zamestnávateľovi na základe uzatvorenej písomnej dohody s úradom PSVR. Na základe uzatvorenej písomnej dohody môže úrad PSVR poskytnúť príspevok na vzdelávanie a na prípravu pre trh práce zamestnanca najviac do výšky 70 % oprávnených nákladov na vzdelávanie a na prípravu pre trh práce zamestnancov. Oprávnené výdavky sú preukázané výdavky zamestnávateľa, ktoré mu vznikli v priamej súvislosti s realizáciou aktivít vzdelávania a prípravy pre trh práce zamestnancov.

V roku 2017 bol príspevok na vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnanca poskytnutý 1 zamestnávateľovi. V sledovanom období roku 2017 bolo na vzdelávanie zaradených 249 zamestnancov, z čoho bolo 246 mužov a 3 ženy. Ku koncu roka 2017 bolo na tento účel vyčerpaných 925 102,56 eur. V roku 2017 bolo v zmysle Schémy štátnej pomoci na podporu vzdelávania a pomoci na prijímanie do zamestnania a zamestnávanie znevýhodnených zamestnancov a zamestnancov so zdravotným postihnutím č. SA.40975 (2015/X) v platnom znení uzatvorených 5 dohôd s podnikateľskými subjektmi, pričom celkový dohodnutý príspevok na 432 zamestnancov bol vo výške 3 256 200 eur.

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)

Príspevok môže úrad PSVR poskytnúť UoZ, ktorý splní podmienky stanovené zákonom o službách zamestnanosti na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich s vytvorením pracovného miesta na samozamestnanie a následným najmenej trojročným prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti (ďalej len „SZČ“). Príspevok sa poskytuje UoZ, ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona alebo vykonávať poľnohospodársku výrobu vrátane hospodárenia v lesoch podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Výška príspevku sa odvíja od násobku celkovej ceny práce definovaného zákonom o službách zamestnanosti a od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese. Z hľadiska podpory vytvárania pracovných miest nástroj napomáha vstupu UoZ na otvorený trh práce ako samostatne zárobkovo činných osôb. Príspevok má fakultatívny charakter (nie je naň právny nárok).

V roku 2017 bolo prostredníctvom tohto príspevku podporených 2 667 UoZ, čo je o 716 viac ako v roku 2016, kedy bolo podporených 1 951 UoZ. Celková čerpaná suma v roku 2017 bola 9 543 242 eur, čo je o 1 293 943 eur viac ako v roku 2016. Podiel dlhodobo nezamestnaných občanov na využití tohto nástroja sa znížil zo 65,62 % v roku 2016 na 45,37 % v roku 2017.

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného UoZ sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý prijme znevýhodneného UoZ do pracovného pomeru na vytvorené pracovné miesto. Ide o univerzálny široko koncipovaný príspevok na podporu zamestnávania znevýhodnených UoZ, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a poskytuje sa na úhradu časti celkovej ceny práce. Výška príspevku závisí od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese. Príspevok je poskytovaný najdlhšie počas 12 kalendárnych mesiacov na znevýhodneného UoZ vedeného v evidencii UoZ viac ako 24 mesiacov a najdlhšie počas 24 kalendárnych mesiacov, pričom pri výške príspevku sa neprihliada na právnu formu, predmet činnosti zamestnávateľa a typ znevýhodneného UoZ. Zamestnávateľ je povinný zachovať vytvorené pracovné miesto, na ktoré mu bol poskytnutý príspevok najmenej v rozsahu zodpovedajúcom polovici dohodnutého obdobia poskytovania príspevku.

V roku 2017 bolo na tento nástroj AOTP zaradených 2 699 znevýhodnených UoZ (z toho 1 088 mužov, 1 611 žien) a čerpané finančné prostriedky boli v celkovej výške 5 807 186 eur (medziročný nárast o 960 znevýhodnených UoZ a pokles čerpania finančných prostriedkov o 1 247 763 eur).

Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)

Príspevok sa môže poskytnúť zamestnávateľovi, ktorým je obec alebo samosprávny kraj, právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj a ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru na určitú dobu znevýhodneného UoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej tri mesiace, ak pracovný pomer je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času. Mesačná výška príspevku je 80 % z celkovej ceny práce zamestnanca, najviac 60 % z celkovej ceny práce vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrtrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje. Príspevok sa poskytuje najviac počas deviatich kalendárnych mesiacov bez možnosti jeho opakovaného poskytovania na zamestnanie toho istého zamestnanca počas obdobia dvoch rokov bezprostredne nasledujúcich po skončení pracovného pomeru.

V roku 2017 bolo podporených 3 614 znevýhodnených UoZ, z toho 1 966 občanov starších ako 50 rokov a 2 176 dlhodobo nezamestnaných občanov. Na príspevok na podporu miestnej a regionálnej zamestnanosti bolo v roku 2017 vyčerpaných spolu 12 459 578 eur (medziročný nárast o 1 527 UoZ a 4 655 837 eur).

Príspevok na podporu udržania pracovných miest (§ 50k)

Cieľom tohto opatrenia je podpora zmiernenia dopadov smerujúcich k prepúšťaniu zamestnancov u zamestnávateľov, ktorí v súlade so Zákonníkom práce vymedzili v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov vážne prevádzkové dôvody, pre ktoré nemôžu zamestnancom pridelovať prácu, čo vytvára prekážku v práci na strane zamestnávateľa, pri ktorej patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume určenej dohodou najmenej 60 % jeho priemerného zárobku, pričom takúto dohodu nemožno nahradiť rozhodnutím zamestnávateľa.

Príspevok sa môže poskytnúť zamestnávateľovi, ktorý najmenej tri mesiace pred podaním žiadosti o poskytnutie príspevku udržal pracovné miesta aj v prípade pretrvávajúcich vážnych prevádzkových dôvodov vymedzených v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov, na základe ktorých po dohode s úradom PSVR na prechodné obdobie obmedzí svoju prevádzkovú činnosť tak, že nebude zamestnancom pridelovať prácu v rozsahu najmenej 6 % a najviac 20 % ustanoveného týždenného pracovného času. Mesačná výška príspevku je 50 % z náhrady mzdy poskytnutej zamestnancovi, najviac 50 % z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za prvý až tretí štvrtrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje. Príspevok sa poskytuje najviac počas 12 mesiacov. V roku 2017 bolo podporených 178 pracovných miest vo výške 47 895 eur.

Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)

Cieľom absolventskej praxe bolo do 31. 4. 2017 získavanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy v príslušnej skupine učebných odborov alebo študijných odborov, ako i získavanie a prehĺbovanie odborných zručností alebo praktických skúseností, ktoré rozšíria možnosti absolventov škôl pri uplatnení na trhu práce, čím sa priamo pôsobí na zvyšovanie zamestnateľnosti UoZ. Od 1. 5. 2017 sa zákonom č. 81/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o službách zamestnanosti zrušila nadväznosť na príslušnú skupinu učebných odborov alebo študijných odborov a absolvent školy nemusí vykonávať absolventskú prax v odbore, ktorý vyštudoval. Cieľovou skupinou sú absolventi škôl – občania mladší ako 26 rokov veku, ktorí ukončili príslušným vzdelaním sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie, pričom status absolventa školu musia mať po celú dobu vykonávania absolventskej praxe. Podľa § 6 ods. 2 písm. a) zákona o službách zamestnanosti sa stanovilo, že počas vykonávania absolventskej praxe UoZ nesmie byť v pracovnoprávnom vzťahu.

V roku 2017 bolo na absolventskú prax zaradených 5 439 UoZ (z toho 5 244 UoZ bolo zaradených v rámci aktivity č. 1 NP „Absolventská prax štartuje zamestnanie“), čo je o 244 UoZ menej ako v roku 2016. V roku 2017 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 2 914 052 eur (z toho v rámci aktivity č. 1 NP „Absolventská prax štartuje zamestnanie vo výške 2 831 076 eur), čo je o 532 902 eur menej ako v roku 2016.

Príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)&

Cieľom AOTP je podpora vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní u zamestnávateľov, ktorí vytvoria pracovné miesto pre UoZ mladších ako 25 rokov veku, ktorí sú v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace alebo pre UoZ mladších ako 29 rokov veku, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 6 mesiacov a ktorí pred prijatím do pracovného pomeru nemali pravidelne platené zamestnanie, ak je pracovný pomer dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času.

V roku 2017 bolo prostredníctvom tohto AOTP podporených 1 986 UoZ (z toho 1 874 UoZ bolo zaradených v rámci aktivity č. 1 NP „Úspešne na trhu práce“), čo je o 1 100 UoZ menej ako v roku 2016. V roku 2017 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 9 976 281 eur (z toho v rámci aktivity č. 1 NP „Úspešne na trhu práce“ vo výške 9 315 614 eur) čo je o 3 002 039 eur menej ako v roku 2016.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52)

Aktivačná činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj je podpora udržiavania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaného občana, ktorý je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi. Menšie obecné služby pre obec alebo menšie služby pre samosprávny kraj dlhodobo nezamestnaný občan vykonáva nepretržite najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov v rozsahu najviac 20 hodín týždenne okrem týždňa, v ktorom sa aktivačná činnosť začala, s možnosťou jej opakovaného vykonávania najviac počas ďalších dvanástich kalendárnych mesiacov. Úrad PSVR poskytuje obci alebo samosprávnemu kraju príspevok, ktorý možno použiť na úhradu časti nákladov na osobné ochranné pracovné prostriedky, úrazové poistenie dlhodobo nezamestnaných občanov, časti nákladov na pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním menších obecných služieb pre obec alebo menších služieb pre samosprávny kraj a na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca, ktorý organizuje aktivačnú činnosť.

V roku 2017 bolo na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj umiestnených 12 094 UoZ, čo bolo o 6 451 UoZ menej ako v roku 2016. Výška čerpaných finančných prostriedkov bola 3 388 164,10 eura, čo je o 2 291 265,9 eura menej ako v roku 2016.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)

Dobrovoľnícka služba je forma aktivácie UoZ vykonávaním dobrovoľníckej činnosti, ktorej cieľom je získanie praktických skúseností pre potreby trhu práce. Počas vykonávania dobrovoľníckej služby úrad PSVR poskytuje UoZ paušálny príspevok vo výške sumy životného minima, poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe na úhradu nevyhnutných výdavkov na stravovanie, ubytovanie a výdavkov na cestovné z miesta jeho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu do miesta vykonávania dobrovoľníckej služby.

V roku 2017 bolo na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby zaradených 4 951 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2016 menej o 4 490 UoZ. Celkový príspevok bol v čerpanej výške 6 135 106,19 eura, čo je o 9 267 708,81 eura menej ako v roku 2016.

Príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)

Príspevok sa poskytuje mesačne na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu zamestnanca do miesta výkonu zamestnania, uvedeného v pracovnej zmluve, a späť.

V roku 2017 poberalo príspevok 5 252 osôb, čo je o 341 osôb viac ako v predchádzajúcom roku. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 923 740 eur, čo je o 34 185 eur menej ako v roku 2016.

Príspevok na podporu mobility za prácou (§ 53a)

V súvislosti so získaním zamestnania sa príspevok na podporu mobility za prácou poskytuje UoZ ako náhrada časti preukázaných výdavkov súvisiacich s jeho presťahovaním z miesta jeho trvalého pobytu do nového trvalého pobytu na území Slovenskej republiky.

V roku 2017 bol príspevok poskytnutý 843 osobám, čo je o 27 osôb viac ako v predchádzajúcom roku. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 1 236 594 eur, čo je o 617 782 eur viac ako v roku 2016.

Príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)

Príspevok na dopravu do zamestnania môže úrad PSVR poskytnúť zamestnávateľovi na základe uzatvorenej písomnej dohody, ak zamestnávateľ zabezpečuje každodenne dopravu zamestnancov do zamestnania a späť z dôvodu, že hromadnými dopravnými prostriedkami nie je doprava preukázateľne vykonávaná vôbec alebo v rozsahu zodpovedajúcom potrebám zamestnávateľa.

V roku 2017 bol príspevok na dopravu do zamestnania poskytnutý 2 zamestnávateľom pre 88 zamestnancov. Celkový príspevok bol v čerpaní vo výške 20 051 eur (medziročne klesol o 95 prepravovaných zamestnancov a celková výška príspevkov klesla o 10 051 eur).

Príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d)

V roku 2017 boli poskytnuté príspevky na vytvorenie nových pracovných miest prijímateľom investičnej pomoci v celkovom objeme 4,59 mil. eur, pričom investičná pomoc bola poskytnutá 12 oprávneným investorom.

V roku 2017 bol príspevok poskytnutý 2 investičným zámerom v Banskobystrickom samosprávnom kraji, 3 investičným zámerom v Prešovskom samosprávnom kraji, 6 investičným zámerom v Košickom samosprávnom kraji a 1 investičný zámer v Trenčianskom samosprávnom kraji.

Z celkovej poskytnutej regionálnej investičnej pomoci investorom bola v roku 2017 poskytnutá investičná pomoc vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta vo výške 4,59 mil. eur za 150 pracovných miest udržaných 1. rok a 302 pracovných miest udržaných 2 roky. Spolu bolo v roku 2017 podporovaných 452 pracovných miest.

Zo strany ústredia bola poskytnutá investičná pomoc vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta 2 stredným podnikom v celkovej výške 0,59 mil. eur a 10 veľkým podnikom v celkovej výške 4,00 mil. eur.

Porovnaním rokov 2016 a 2017 sa poskytnutá investičná pomoc vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta v roku 2017 zvýšila o 1,21 mil. eur, čo predstavuje nárast poskytnutia investičnej pomoci oproti roku 2016 o 26 % z celkovej výšky príspevku na novovytvorené pracovné miesto, vyplatenej v roku 2017, avšak poklesol počet vyplatených príspevkov

za novovytvorené pracovné miesta udržané 1. rok o 11,32 %, ako aj počet vyplatených príspevkov za novovytvorené pracovné miesta udržané 2. rok o 39,48 %.

Realizácia projektov a programov (§ 54)

Za AOTP sú považované

- národné projekty, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje Ústredie alebo úrad PSVR,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje Ústredie,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, ktoré schvaľuje Ústredie a realizuje úrad PSVR,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, ktoré schvaľuje MPSVR SR alebo Ústredie a realizuje úrad PSVR alebo právnická osoba alebo fyzická osoba,
- pilotné projekty na overenie nových AOTP, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje Ústredie,
- pilotné projekty alebo pilotné programy na podporu rozvoja regionálnej alebo miestnej zamestnanosti, ktoré schvaľuje Ústredie a realizuje úrad PSVR.

Projekty a programy sú financované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a spolufinancované zo štátneho rozpočtu alebo sú financované zo štátneho rozpočtu alebo iných zdrojov.

V rámci tohto opatrenia bolo v roku 2016 prostredníctvom projektov podporených 112 164 osôb v celkovej výške 72 743 230 eur.

Národný projekt „Praxou k zamestnaniu“

Cieľom národného projektu je získanie alebo zvýšenie a prehĺbvanie odborných zručností, vedomostí a praktických skúseností mladých ľudí do 29 rokov veku formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý vytvorí pracovné miesto za účelom umiestnenia a udržania sa na trhu práce. Národný projekt sa realizoval vo všetkých samosprávnych krajoch Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje a je financovaný z finančných zdrojov Európskej únie a štátneho rozpočtu SR. Projekt je zameraný na podporu vytvárania pracovných miest pre mladých nezamestnaných a ich zamestnanosti formou mentorovaného zapracovania a praxe a je zároveň jedným z podporných opatrení pre integráciu mladých ľudí na trh práce. Cieľovou skupinou sú UoZ do 25 rokov, vedení v evidencii UoZ minimálne 3 mesiace, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave (not in employment, education or training – tzv. NEET) a NEET do 29 rokov, vedení v evidencii UoZ minimálne 6 mesiacov. Mentorované zapracovanie trvá prvých 3 - 6 mesiacov pracovného pomeru pod vedením mentora a po ukončení mentorovaného zapracovania nasleduje prax, ktorá závisí od dĺžky trvania mentorovaného zapracovania. Finančný príspevok sa do 31.3.2017 poskytoval zamestnávateľovi, ktorý na účel mentorovaného zapracovania a praxe vytvoril pracovné miesto na dobu minimálne 9 mesiacov, resp. na dobu neurčitú a uzatvoril s uchádzačom o zamestnanie pracovný pomer na polovičný pracovný úväzok, pričom vytvorené pracovné miesto mohlo byť podporované najviac počas 9 mesiacov. Od 1.4.2017 sa po súhlase MPSVR SR – sekcie fondov EÚ uskutočnila zmena v projekte, ktorou sa umožnilo zamestnávateľom uzatvoriť s uchádzačom o zamestnanie pracovný pomer aj na celý pracovný úväzok na dobu minimálne 6 mesiacov a maximálne 9 mesiacov, resp. na dobu neurčitú, pričom vytvorené pracovné miesto môže byť podporované najmenej počas 6 mesiacov a najviac počas 9 mesiacov.

Do národného projektu bolo v roku 2017 zaradených 4 806 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2016 viac o 3 184 UoZ. Čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 10 070 080 eur, čo je o 7 692 409 eur viac ako v roku 2016.

Národný projekt „Praxou k zamestnaniu v Bratislavskom samosprávnom kraji“

Národný projekt je analógiou národného projektu „Praxou k zamestnaniu“ v Bratislavskom samosprávnom kraji a je financovaný výlučne zo štátneho rozpočtu SR. Do národného projektu bolo v roku 2017 zaradených 21 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2016 viac o 5 UoZ. Čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 42 648 eur, čo je o 3 889 eur viac ako v roku 2016.

Národný projekt „Absolventska prax štartuje zamestnanie“

Cieľom národného projektu je zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti mladých ľudí na trhu práce a začleňovanie mladých ľudí, najmä tých bez zamestnania, vzdelania alebo odbornej prípravy a možnosti následného vytvorenia pracovného miesta pre mladého človeka u zamestnávateľa, u ktorého vykonával absolventska prax. Cieľovou skupinou sú NEET do 29 rokov, ktorí v čase vstupu do projektu spĺňajú definíciu absolventa školy v zmysle zákona o službách zamestnanosti: občania mladší ako 26 rokov veku, ktorí ukončili príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie a sú vedení v evidencii UoZ na úradoch PSVR v oprávnenom území projektu. Projekt sa realizuje prostredníctvom dvoch hlavných aktivít ako aktívne opatrenie na trhu práce podľa § 51 a § 54 zákona o službách zamestnanosti.

Hlavná aktivita č. 1

Poskytovanie finančného paušálneho príspevku na vykonávanie absolventskej praxe podľa § 51 zákona o službách zamestnanosti. Absolventska prax sa vykonáva najmenej tri mesiace a najviac šesť mesiacov, bez možnosti jej predĺženia a opakovaného vykonávania v rozsahu 20 hodín týždenne. Po skončení absolventskej praxe vydá zamestnávateľ absolventovi školy potvrdenie o vykonaní absolventskej praxe. Do aktivity č. 1 bolo v roku 2017 zaradených 5 244 UoZ čo je o 92 UoZ menej v porovnaní s rokom 2016 a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 2 831 076 eur, čo je o 381 541 eur viac ako v roku 2016.

Hlavná aktivita č. 2

Poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý príjme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny bez zbytočného odkladu, najneskôr do 30 kalendárnych dní od ukončenia vykonávania absolventskej praxe (ak sa s úradom PSVR nedohodne inak) v zmysle § 51 zákona o službách zamestnanosti, ktorú u daného zamestnávateľa vykonával. Zamestnávateľ sa zaviazá vytvoriť pracovné miesto na plný pracovný úväzok na dobu minimálne 9 mesiacov, pričom po dobu najviac 6 mesiacov bude toto pracovné miesto podporované finančným príspevkom. Následne je zamestnávateľ povinný udržať toto pracovné miesto počas ďalších 3 mesiacov. Do aktivity č. 2 bolo v roku 2017 zaradených 22 UoZ, čo je o 5 UoZ viac v porovnaní s rokom 2016 a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 37 576 eur, čo je o 26 683 eur viac ako v roku 2016.

Národný projekt „Úspešne na trhu práce“

Cieľom národného projektu je zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov veku na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti. Cieľovou skupinou sú NEET do 25 rokov vedení v evidencii UoZ minimálne 3 mesiace a NEET do 29 rokov vedení v evidencii UoZ minimálne 6 mesiacov, s dôrazom na dlhodobo nezamestnaných (v zmysle Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike). Projekt sa realizuje prostredníctvom dvoch hlavných aktivít ako aktívne opatrenie na trhu práce podľa § 51a a § 54 zákona o službách zamestnanosti.

Hlavná aktivita č. 1

Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania a následného udržania pracovných miest pre mladých UoZ, ktorí pred prijatím na vytvorené pracovné miesto nemali svoje prvé pravidelne platené zamestnanie, čo znamená, že nikdy nezískali pravidelne platené zamestnanie, ktoré trvalo najmenej šesť po sebe nasledujúcich mesiacov, ak je pracovný pomer dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času a ak zamestnávateľ o príspevok písomne požiada. Finančný príspevok sa neposkytuje na zamestnávanie UoZ, na ktorého zamestnávanie bol na to isté obdobie poskytnutý finančný príspevok podľa § 50, § 50j, § 56a alebo § 60. Do aktivity č. 1 bolo v roku 2017 zaradených 1 874 UoZ, čo je o 375 UoZ menej ako v roku 2016 a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 9 315 614 eur, čo je o 5 656 114 eur menej ako v roku 2016.

Hlavná aktivita č. 2

Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta prostredníctvom samozamestnania mladých ľudí, ktorí si vytvoria pracovné miesto, na ktorom budú prevádzkovať SZČ najmenej 2 roky. Keďže záväzkovanie v rámci tejto aktivity bolo ukončené 31. 10. 2016, v roku 2017 do tejto aktivity už neboli zaradení UoZ, pričom však boli v roku 2017 ešte čerpané finančné prostriedky vo výške 581 257 eur zo záväzkov z roku 2016.

Národný projekt „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva“

Cieľom národného projektu je podpora vytvorenia krátkodobých pracovných miest pre nezamestnaných v širšej oblasti obnovy kultúrneho dedičstva, ako sú hrady, pevnosti, mestské hradby, kaštiele, kúrie, kláštory, historické parky a historické objekty, s perspektívou dlhodobého zamestnania v tejto oblasti. Integráciou nezamestnaných UoZ a znevýhodnených UoZ do projektu obnovy kultúrneho dedičstva sa sledujú aj ciele, ktoré spočívajú v pozitívnom dopade národného projektu na ekonomiku, rozvoj cestovného ruchu a celkové oživenie v regiónoch postihnutých značnou mierou nezamestnanosti, s multiplikačným efektom na ubytovacie, reštauračné a iné služby.

Cieľovou skupinou sú UoZ a znevýhodnení UoZ. Oprávnenými žiadateľmi sú zamestnávateľia, ktorým bola schválená dotácia v zmysle zákona č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MK SR v znení neskorších predpisov v rámci dotačného programu „Obnovme si svoj dom“, podprogram 1.4 Obnova historických parkov a architektonických areálov v kritickom stavebno-technickom stave, ktorý je zameraný na obnovu kultúrneho dedičstva pomocou nezamestnaných.

Do projektu obnovy kultúrneho dedičstva sa v roku 2017 zapojilo 36 subjektov (obcí, miest, občianskych združení, nadácií a i.), čo je o 3 zamestnávateľské subjekty menej ako v roku 2016. Implementácia národného projektu sa v roku 2017 realizovala v pôsobnosti 23 úradov PSVR, čo je o 1 úrad viac ako v roku 2016.

Do obnovy kultúrnych pamiatok bolo v rámci tohto národného projektu v roku 2017 zaradených 793 UoZ/znevýhodnených UoZ, čo je o 16 osôb viac ako v predchádzajúcom roku. Z celkového počtu zaradených bolo 271 (34,17 %) osôb vo veku 50 rokov a viac. Aj v tejto znevýhodnenej kategórii UoZ sa počet zaradených zvýšil v roku 2017 oproti roku 2016 o 44 osôb. Zapojení nezamestnaní získali pracovné návyky a skúsenosti z oblasti historického murárstva, kováčstva, tesárstva a archeológie. V roku 2017 bolo na tento nástroj vyčerpaných 2 848 118 eur, čo je o 41 680 eur viac než v roku 2016.

Národný projekt „Umiestňovanie dlhodobo nezamestnaných občanov na trhu práce s využitím neštátnych služieb zamestnanosti“

Národný projekt sa realizuje od marca roku 2017 a jeho cieľom je zlepšenie postavenia dlhodobo nezamestnaných UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti, obnova pracovných návykov a aktívna pomoc pri ich umiestnení na trhu práce, prostredníctvom agentúr dočasného zamestnávania. Cieľovou skupinou sú občania vedení v evidencii UoZ najmenej 24 po sebe nasledujúcich mesiacov.

Za umiestnenie dlhodobo nezamestnaného UoZ na trh práce sa považuje, ak agentúra dočasného zamestnávania prijme dlhodobo nezamestnaného UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny do pracovného pomeru, ktorý je dohodnutý v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času, pričom pracovná zmluva pokrýva celé obdobie daného kalendárneho mesiaca a v období od druhého do šiesteho, resp. deviateho kalendárneho mesiaca od vzniku pracovného pomeru, prideli dočasného agentúrneho zamestnanca najmenej k jednému užívateľskému zamestnávateľovi. Ak bude dočasný agentúrny zamestnanec prideloovaný k užívateľskému zamestnávateľovi aj v období 7. až 9. mesiaca od vzniku pracovného pomeru s agentúrou dočasného zamestnávania, úrad PSVR po preukázaní tejto skutočnosti vyplatí agentúre dočasného zamestnávania jednorazový príspevok.

Príspevok je paušálny, vypláca sa za umiestnenie dlhodobo nezamestnaného UoZ na trhu práce a je určený na refundáciu časti nevyhnutných výdavkov agentúry dočasného zamestnávania, spojených s umiestnením dlhodobo nezamestnaného UoZ na trhu práce. Maximálna dĺžka poskytovania príspevku je 9 kalendárnych mesiacov.

Od marca roku 2017 sa umiestnilo na trhu práce 43 dlhodobo nezamestnaných UoZ (z toho 23 mužov a 20 žien) a celkové finančné príspevky boli poskytnuté vo výške 47 412 eur.

Národný projekt „Šanca na zamestnanie“

Národný projekt sa realizuje od 25. 9. 2015 vo všetkých krajoch Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja. Cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ s osobitným zreteľom na dlhodobo nezamestnaných UoZ. Finančný príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ak vytvoril pracovné miesto v niektorej z vymedzených oblastí verejného zamestnávania na dobu najmenej 3 mesiace. Pracovný pomer môže byť dohodnutý na obdobie 3 až 9 mesiacov, prípadne na dobu neurčitú. Finančný príspevok sa poskytne zamestnávateľovi najmenej počas 3 a najviac počas 9 kalendárnych mesiacov. V roku 2016 bolo na tento nástroj umiestnených 6 301 znevýhodnených UoZ a vyčerpaných bolo 41 543 474 eur, kým v roku 2017 z dôvodu vyčerpania finančných prostriedkov nastal pokles v počte umiestnených (564 UoZ) aj vyčerpaných finančných prostriedkov (4 967 107 eur).

Národný projekt „Šanca na zamestnanie pre Bratislavský samosprávny kraj“

Národný projekt sa realizuje ako ekvivalent NP „Šanca na zamestnanie“ v Bratislavskom samosprávnom kraji od 11.1.2016 s rovnakým cieľom. V roku 2017 bolo umiestnených 130 znevýhodnených UoZ, čo je o 54 znevýhodnených UoZ menej ako v roku 2016 a vyčerpaných bolo 320 377 eur (v roku 2016 to bolo 372 710 eur).

Národný projekt „Cesta z kruhu nezamestnanosti“

Cieľom je podpora zamestnanosti a znižovanie nezamestnanosti dlhodobo nezamestnaných UoZ prostredníctvom získania a prehľbovania pracovných zručností. Oprávnenou cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ podľa § 8 ods. 1) písm. c) zákona o službách zamestnanosti. Hlavnou aktivitou NP je poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny na plný alebo polovičný úväzok na dobu minimálne 15 mesiacov, resp. na neurčitý čas, pričom finančné príspevky sa poskytujú zamestnávateľovi mesačne najviac počas 12 mesiacov alebo najviac počas 15 mesiacov, v závislosti od doby evidencie prijatého UoZ. V roku 2017 bolo na tento nástroj zaradených 1 098 UoZ, čo je o 5 666 UoZ menej v porovnaní s rokom 2016 a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 27 269 288 eur, čo je o 11 951 210 eur viac ako v roku 2016.

Národný projekt „Šanca pre mladých“

Cieľom národného projektu je zlepšenie postavenia UoZ – NEET na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti, znižovanie dlhodobej nezamestnanosti podporou vytvárania pracovných miest. Oprávnenou cieľovou skupinou sú UoZ - NEET vo veku do 29 rokov vedení v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov. Hlavnou aktivitou NP je poskytovanie finančných príspevkov zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny na plný alebo polovičný úväzok na dobu minimálne 3 mesiacov, resp. na neurčitý čas, pričom finančné príspevky sa poskytujú zamestnávateľovi mesačne najmenej počas 3 mesiacov a najviac počas 9 mesiacov. V roku 2017 bolo na tento nástroj zaradených 805 UoZ a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 297 719 eur. Národný projekt sa začal realizovať v júni 2017 a z uvedeného dôvodu nie je možné porovnať počet zaradených UoZ a čerpanie finančných prostriedkov s rokom 2016.

Národný projekt „Chceme byť aktívni na trhu práce (50+)“

Cieľom je zlepšenie postavenia znevýhodnených UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona o službách zamestnanosti – občanov starších ako 50 rokov veku (ďalej len „UoZ vo veku 50+“), zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti prostredníctvom poskytovania finančných príspevkov na podporu vytvorenia pracovného miesta v menej rozvinutých regiónoch. Finančný príspevok sa poskytne zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru znevýhodneného UoZ vo veku 50+, ak je pracovný pomer dohodnutý na dobu najmenej 12 mesiacov. Finančný príspevok sa poskytuje najviac počas 12 mesiacov. Zamestnávateľ je povinný vytvorené pracovné miesto zachovať najmenej počas týchto 12 mesiacov. V roku 2017 bolo na tento nástroj

umiestnených 1058 UoZ, čo je o 538 UoZ viac ako v roku 2016. V roku 2017 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 1 599 540,78 eura, čo je o 1 407 126,78 eura viac ako v roku 2016.

Národný projekt „Reštart – príležitosť pre dlhodobo nezamestnaných vrátiť sa na trh práce“

Cieľom národného projektu je prispieť k zvýšeniu zamestnateľnosti a zamestnanosti dlhodobo nezamestnaných občanov, k zníženiu dlhodobej nezamestnanosti a k podpore rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti vo vybraných regiónoch prostredníctvom podpory motivácie a aktivácie dlhodobo nezamestnaných občanov hľadať si zamestnanie, ako aj prostredníctvom vytvorenia podmienok pre dlhodobo nezamestnaných občanov získať alebo obnoviť pracovné návyky a zručnosti priamo u zamestnávateľa. Cieľovou skupinou sú dlhodobo nezamestnaní občania, vedení v evidencii uchádzačov o zamestnanie viac ako 24 po sebe nasledujúcich mesiacov. Tento národný projekt sa realizuje od júla 2017 prostredníctvom dvoch opatrení:

Opatrenie č. 1

Podpora aktívnych dlhodobo nezamestnaných občanov - poskytovanie finančného príspevku aktívnym dlhodobo nezamestnaným občanom, vedeným v evidencii UoZ viac ako 24 po sebe nasledujúcich mesiacov, ktorí si nájdu zamestnanie a budú vyradení z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru a preukázaného nástupu do zamestnania. Finančný príspevok sa poskytuje mesačne, počas obdobia 1 - 12 mesiacov, na základe uzatvorenej dohody medzi zamestnancom a úradom PSVR a na základe „Potvrdenia zamestnávateľa o trvaní zamestnania“. V roku 2017 bolo v rámci tohto opatrenia zapojených 1 236 dlhodobo nezamestnaných občanov a vyčerpaných bolo 224 150 eur.

Opatrenie č. 2

Zapracovanie u zamestnávateľa za účelom získania a obnovy pracovných návykov - poskytovanie mesačného finančného príspevku na vykonávanie zapracovania u zamestnávateľa podľa § 54 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti. Forma aktivácie dlhodobo nezamestnaných občanov vykonávaním zapracovania u zamestnávateľa, ktorej cieľom je získanie, prehĺbovanie praktických skúseností pre potreby trhu práce. V roku 2017 bolo v rámci tohto opatrenia zapojených 855 dlhodobo nezamestnaných občanov a vyčerpaných bolo 186 806 eur.

Národný projekt „Reštart pre mladých UoZ“

Cieľom je zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov (29 rokov mínus jeden deň) na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti, zamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti vo vybraných regiónoch prostredníctvom podpory motivácie a aktivácie mladých ľudí do 29 rokov hľadať si zamestnanie. Cieľovou skupinou sú UoZ (NEET) vo veku do 29 rokov (29 rokov mínus jeden deň). Tento národný projekt sa realizuje od júla 2017 prostredníctvom dvoch opatrení:

Opatrenie č. 1

Podpora individualizovaného poradenstva pre mladých UoZ

V rámci opatrenia je poskytované poradenstvo mladým UoZ v rozsahu 30 hodín, resp. 13 aktivít. Poradenský proces je zameraný na rozvoj zručností pre riadenie vlastnej kariéry, s osobitným dôrazom na plánovanie. V roku 2017 bolo do tohto opatrenia zaradených 5 970 UoZ. Čerpanie finančných prostriedkov bolo 151 685,34 eura.

Opatrenie č. 2

Podpora aktívnych mladých UoZ

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku aktívnym mladým UoZ, ktorí si nájdu zamestnanie a budú vyradení z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru a preukázaného nástupu do zamestnania. Finančný príspevok sa bude poskytovať mesačne, počas obdobia 1 - 12 mesiacov, na základe uzatvorenej dohody medzi zamestnancom (predtým mladý UoZ) a úradom PSVR. V prípade, ak bude pracovný pomer predčasne skončený vyplácanie príspevku sa zastaví. V roku 2017 bolo do národného projektu zapojených 6 820 UoZ a vyčerpaných bolo 1 684 868 eur.

Národný projekt „Cesta na trh práce“

Cieľom národného projektu je zlepšenie UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch, ktoré dlhodobo vykazovali vysokú mierou evidovanej nezamestnanosti.

Aktivita č. 1

Podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ

V rámci aktivity ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času:

- na dobu určitú, minimálne na 20 mesiacov alebo
- na neurčitý čas s podmienkou zamestnávania po dobu minimálne 20 mesiacov.

Do aktivity č. 1 bolo v roku 2017 zaradených 1 020 UoZ a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 1 426 998 eur.

Keďže sa národný projekt začal realizovať v marci 2017, nie je možné porovnať počet zaradených UoZ s celým rokom 2016.

Aktivita č. 2

V rámci aktivity ide o poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest pre znevýhodnených UoZ s osobitným zreteľom na dlhodobo nezamestnaných občanov v sociálnych podnikoch pracovnej integrácie.

Úrad PSVR poskytne finančné príspevky zamestnávateľovi, ktorý prijme na vytvorené pracovné miesto znevýhodneného UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času, a to na dobu určitú, minimálne na 24 mesiacov alebo na neurčitú dobu, s podmienkou zamestnávania po dobu minimálne 24 mesiacov.

Do aktivity č. 2 bolo v roku 2017 zaradených 17 znevýhodnených UoZ a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 14 056 eur. Keďže národný projekt sa začal realizovať v marci 2017, nie je možné porovnať počet zaradených UoZ s celým rokom 2016.

Aktivita č. 3

V rámci aktivity ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ, najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času na určitú (3 až 12 mesiacov), alebo na dobu neurčitú.

Povinná doba trvania pracovného miesta je najmenej 3 mesiace. Finančný príspevok sa poskytuje v závislosti od dohodnutej doby trvania pracovného pomeru, najviac počas 12 mesiacov.

Do aktivity č. 3 bolo v roku 2017 zaradených 3 378 UoZ a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 7 599 340 eur. Keďže sa národný projekt začal realizovať v marci 2017, nie je možné porovnať počet zaradených UoZ s rokom 2016.

Aktivita č. 4

V rámci aktivity ide o poskytovanie finančného príspevku na samozamestnanie UoZ, ktorí budú ako SZČO prevádzkovať SZČ v rôznych odvetviach. Pracovné miesto na samozamestnanie môže UoZ vytvoriť aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby.

Za vytvorenie pracovného miesta sa považuje začatie vykonávania SZČ a jej nepretržité vykonávanie najmenej dva roky.

Do aktivity č. 4 bolo v roku 2017 zaradených 455 UoZ a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 1 602 935 eur. Keďže národný projekt sa začal realizovať v marci 2017, nie je možné porovnať počet zaradených UoZ s rokom 2016.

Aktivita č. 5

V rámci aktivity ide o poskytovanie finančného príspevku žiadateľovi, ktorý bol UoZ a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzanie za prácou a ktorý dochádza z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve, aj v rámci jednej obce.

Finančný príspevok sa poskytuje najviac po dobu 12 po sebe nasledujúcich mesiacov. Do aktivity č. 5 bolo v roku 2017 zaradených 4 094 UoZ a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 557 763 eur.

Aktivita č. 6

Cieľom tejto aktivity je podporovať UoZ pri nachádzaní pracovného uplatnenia prostredníctvom intenzívneho a individualizovaného poradenského procesu, ktorý zohľadňuje individuálnu sociálnu situáciu UoZ. Poradenský proces je zameraný na rozvoj zamestnateľnosti UoZ (zvyšovanie motivácie, stanovenie kariérového cieľa, komunikácia so zamestnávateľom, techniky hľadania práce a pod.). V rámci opatrenia je poskytované poradenstvo pre UoZ v rozsahu 35 hodín, resp. 13 aktivít. V roku 2017 boli individualizované služby poskytnuté 2 589 UoZ, z čoho 88,64 % bolo dlhodobo nezamestnaných (2 295 UoZ). Čerpanie prostriedkov v tejto aktivite bolo vo výške 50 564,76 eura. Keďže národný projekt sa začal realizovať v marci 2017, nie je možné porovnať počet zaradených UoZ s rokom 2016.

Národný projekt „Spoločne hľadáme prácu“

Národný projekt sa realizuje od 1. 1. 2016 prostredníctvom ústredia a 43 úradov PSVR v rámci SR mimo Bratislavského samosprávneho kraja, prostredníctvom dvoch hlavných aktivít. Aktivity č. 1 - Veľtrh práce a aktivity č. 2 – Podpora rozvoja siete EURES a poradenstvo v oblasti mobility pracovnej sily v rámci EÚ/EHP, ktorých cieľom je poskytovanie kvalitných a adresných služieb zamestnanosti, motivácia UoZ, ale aj ostatných klientov ako zamestnávateľov k aktívnej spolupráci s úradmi PSVR v oblasti sprostredkovania zamestnania, a to nielen prezentovaním ponúk voľných pracovných miest, ale aj poskytnutím možnosti priameho výberu vhodných zamestnancov z radov zúčastnených klientov z cieľových skupín.

Cieľom projektu je zlepšenie postavenia UoZ, ako aj znevýhodnených UoZ, zvýšenie zamestnateľnosti, zlepšenie prepojenia verejných a neverejných služieb zamestnanosti a spolupráce so zamestnávateľmi. Od začiatku realizácie projektu je vyčerpaných celkom 1 343 514,13 eur.

Centrálne schvaľované projekty

V roku 2017 v rámci § 54 prostredníctvom centrálne schvaľovaných projektov bolo hodnotiacou komisiou ústredia na posudzovanie, hodnotenie a odporúčanie schvaľovania predložených projektov a programov v rámci aktívnych opatrení na trhu práce podľa § 54 ods. 1., písm. c, d, f, schválených a následne podporených celkom 5 projektov pre predpokladaný počet zaradených 2 748 osôb. Výška schválených finančných prostriedkov bola 923 869 eur, čerpanie finančných prostriedkov sa premietne aj do roku 2018 a 2019. Počas roka 2017 bolo zaradených celkom 1 045 osôb (vrátane zaradených osôb z projektov, schválených v roku 2016), z toho bolo 848 mužov a 197 žien. Čerpaná suma na projekty, ktoré boli schválené v roku 2017 a v roku 2016, bola celkom 972 169 eur.

Príspevok na rekvalifikáciu RE-PAS (§ 54 ods. 1 písm. d)

Projekty RE-PAS sú určené pre všetkých UoZ, vrátane znevýhodnených na trhu práce, ktorí majú problém pracovne sa uplatniť a potrebujú flexibilne reagovať na požiadavky trhu práce. UoZ, ktorý má problém uplatniť sa na trhu práce, si môže zvoliť druh pracovnej činnosti, na ktorú sa chce rekvalifikovať a poskytovateľa rekvalifikácie, ktorý má požadovanú rekvalifikáciu zrealizovať. Rekvalifikácia je príprava UoZ na uplatnenie sa na trhu práce s cieľom nadobudnutia teoretických a praktických vedomostí, schopností a zručností vo vybranom vzdelávacom (rekvalifikačnom) kurze. Úrad uhradil UoZ 100 % nákladov na rekvalifikáciu (kurzovné), maximálne však len do výšky uvedenej v dohode o poskytnutí príspevku na rekvalifikáciu, ktorú uzatvoril UoZ a úrad PSVR.

V roku 2017 nastúpilo na rekvalifikáciu 12 867 UoZ. Z celkového počtu UoZ bolo 5 479 mužov (42,59 %) a 7 388 žien (57,42 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (57,60 %) tvorili UoZ vo veku od 30 do 49 rokov, v počte 7 411 UoZ. Z hľadiska vzdelania UoZ, najvyšší podiel (36,38 %) tvorili UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním, v počte 4 681 UoZ. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 9 120 znevýhodnených (70,88 %), najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 6 572 UoZ.

Príspevok na rekvalifikáciu bol v roku 2017 poskytnutý 12 787 UoZ (išlo o dohody o poskytnutí príspevku na rekvalifikáciu, ktoré boli uzatvorené v roku 2016 aj v roku 2017). Celková výška poskytnutého príspevku bola 7 483 999,71 eura.

Projekty RE-PAS sa implementovali až do konca roka 2017. Od júla 2017 boli projekty RE-PAS inovované a začali sa realizovať projekty REPAS+ a KOMPAS+.

Podpora rekvalifikácie UoZ REPAS+(§ 54 ods. 1 písm. d)

Rekvalifikácia (REPAS+) je príprava UoZ na uplatnenie sa na trhu práce s cieľom nadobudnutia odborných vedomostí a zručností v rekvalifikačnom kurze. UoZ, ktorý má problém uplatniť sa na trhu práce, si môže zvoliť druh pracovnej činnosti, na ktorú sa chce rekvalifikovať a poskytovateľa rekvalifikácie, ktorý rekvalifikáciu zrealizuje. Úrad PSVR uhrádza UoZ príspevok na rekvalifikáciu (kurzovné) a príspevok na cestovné a stravné pre UoZ vo výške 4,64 eura za každý absolvovaný deň rekvalifikačného kurzu.

Od začiatku realizácie REPAS+ (07/2017) do konca roka 2017 bolo na rekvalifikácie zaradených 2 145 UoZ. Z celkového počtu UoZ bolo 1 190 mužov (55,48 %) a 955 žien (44,52 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (51,24 %) tvorili UoZ vo veku do 24 rokov, v počte 1 099 UoZ. Z hľadiska vzdelania UoZ, najvyšší podiel (41,59 %) tvorili UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním, v počte 892 UoZ. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 1 554 znevýhodnených (72,45 %), najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 1 408 UoZ.

Príspevok na podporu rekvalifikácie UoZ bol v roku 2017 poskytnutý 1 050 UoZ. Celková výška poskytnutého príspevku bola 732 761,66 eura, z toho príspevok na kurzovné vo výške 639 734,31 eura a príspevok na cestovné a stravné vo výške 93 027,35 eura.

Podpora kľúčových kompetencií UoZ KOMPAS+ (§ 54 ods. 1 písm. d)

V rámci kompetenčných kurzov (KOMPAS+) sa podporujú vybrané kľúčové kompetencie UoZ uplatniteľné na trhu práce, akými sú komunikačné zručnosti (vrátane sociálnych kompetencií), osobnostný rozvoj (vrátane manažérskych a podnikateľských kompetencií), počítačové zručnosti, jazykové zručnosti. S ohľadom na posilňovanie kľúčových kompetencií si UoZ môže zvoliť kompetenčný kurz, o ktorý má záujem a poskytovateľa kompetenčného kurzu, ktorý kompetenčný kurz zrealizuje. Úrad PSVR uhrádza UoZ príspevok na kompetenčný kurz (kurzovné) a príspevok na cestovné a stravné pre UoZ vo výške 4,64 eura za každý absolvovaný deň kompetenčného kurzu.

V roku 2017 bolo do projektu zaradených 2 247 UoZ. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 1 037 mužov (46,15 %) a 1 210 žien (53,85 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (49 %) tvorili UoZ vo veku do 24 rokov v počte 1 101 UoZ. Z hľadiska vzdelania najpočetnejšiu skupinu tvorili UoZ so základným vzdelaním (24,52 %) v počte 551 a UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (24,34 %), v počte 547 UoZ. Z celkového počtu zaradených UoZ bolo 1 838 znevýhodnených (81,80 %); najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 1 685 UoZ. Celková výška poskytnutého príspevku ku koncu roka 2017 bola 458 792,63 eura, z toho príspevok na kurzovné vo výške 417 394,63 eura a príspevok na cestovné a stravné vo výške 41 398 eura.

Interný projekt „Bud' aktívny - zamestnaj sa“

V roku 2017 pokračovala realizácia interného motivačného projektu „Bud' aktívny - zamestnaj sa“, ktorý je určený pre mladých do 29 rokov a je realizovaný v súlade s Národným plánom

implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike, ktorý prerokovala a vzala na vedomie vláda SR na svojom rokovaní dňa 5. 2. 2014.

V rámci tohto projektu majú UoZ možnosť využiť jednotlivé aktívne opatrenia na trhu práce, odborné poradenské služby, účasť na výberových konaniach, národných a regionálnych projektoch realizovaných úradom PSVR, samostatný informačno - poradenský nástroj – internetový portál na vyhľadávanie voľných pracovných miest (ISTP, vid': www.istp.sk), čo klientom pomôže okrem iného aj šetriť vlastné finančné prostriedky a svoj čas (pri hľadaní si vhodného zamestnania na základe osobných požiadaviek) a kontaktovať zamestnávateľa z pohodlia domova. Projekt je realizovaný zabezpečovaný vlastnými zamestnancami úradov PSVR, bez finančných nárokov z AOTP.

Do projektu bolo od začiatku jeho realizácie k 31. 12. 2017 zaradených 93 650 UoZ, čo predstavuje 89,75 % -ný podiel z počtu všetkých UoZ vo veku do 29 rokov. Intenzívnou individuálnou prácou sa nám podarilo umiestniť na trhu práce 45 680 UoZ na trh práce, čo je 48,77 % z počtu zaradených mladých UoZ do interného motivačného projektu.

Interný projekt „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“

Dňa 25. 11. 2016 bol monitorovacím výborom OP EZ schválený Akčný plán na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trhu práce v SR. Hlavným cieľom tohto plánu je navrhnuť a implementovať komplexný prístup založený na opatreniach hĺbkového individuálneho posúdenia a zodpovedajúceho poradenstva pre dlhodobo nezamestnaných, ktoré sa týka zlepšenia vyhliadok ich zamestnateľnosti, odstránenia prekážok zamestnanosti a posúdenia predchádzajúceho úsilia pri hľadaní zamestnania, berúc do úvahy aj ďalšie aspekty zlepšenia kvality ich života. Podiel dlhodobo nezamestnaných sa pohyboval na úrovni okolo 50 % evidovaných uchádzačov o zamestnanie. V rámci cieľových indikátorov Európa 2020 si Slovensko stanovilo cieľ znížiť mieru dlhodobej nezamestnanosti. Na dosiahnutie tohto cieľa boli prijaté konkrétne opatrenia tak v oblasti legislatívy, ako aj v oblasti implementácie. Jedným z opatrení je realizácia interného projektu „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“.

Cieľom projektu je zvýšenie zamestnanosti a uplatniteľnosti dlhodobo nezamestnaných na trhu práce prostredníctvom intenzívneho individuálneho prístupu zo strany zamestnancov úradu PSVR, ale aj dlhodobo nezamestnaných počas 4 mesiacov. Ďalšou prioritou je využívanie bezplatného internetového portálu www.istp.sk (internetového sprievodcu trhom práce), kde zamestnávateľia zverejňujú voľné pracovné miesta a kde si UoZ môžu vytvoriť profil, na základe ktorého im systém vygeneruje vhodné voľné pracovné miesta, vytvorí životopis a spáruje osobný profil s požiadavkami zamestnávateľa. Aktivity budú realizované vlastnými personálnymi kapacitami.

S vybratými UoZ sa uzatvára tzv. dohodu o pracovnej integrácii. Projekt je realizovaný vlastnými zamestnancami úradov PSVR, bez finančných nárokov z AOTP.

Do projektu bolo od začiatku jeho realizácie k 31. 12. 2017 zaradených 42341 dlhodobo nezamestnaných UoZ, čo predstavuje 31,48 % podiel z počtu všetkých dlhodobo nezamestnaných UoZ. Intenzívnou individuálnou prácou sa podarilo umiestniť na trhu práce 8784 UoZ, čo je 20,74 % z počtu zaradených dlhodobo nezamestnaných UoZ do interného motivačného projektu.

Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)

Úrad PSVR môže poskytnúť príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (ďalej len „CHD/CHP“) zamestnávateľovi, ktorý na zriadené pracovné miesto v CHD/CHP prijme do pracovného pomeru UoZ, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím (ďalej aj „OZP“), vedeného v evidencii UoZ najmenej jeden mesiac. Príspevok sa poskytuje na úhradu časti nákladov na zriadenie pracovného miesta pre OZP v CHD/CHP, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie vykonávania pracovnej činnosti OZP a súvisia so zriadením tohto pracovného miesta.

Výška príspevku je naviazaná na celkovú cenu práce, vypočítanú z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR, pričom je závislá aj od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v okrese, v ktorom zamestnávateľ zriaďuje CHD/CHP. Dĺžka zachovania zriadeného pracovného miesta v CHD/CHP je najmenej 2 roky.

V roku 2017 bolo týmto aktívnym opatrením podporených 155 pracovných miest (v roku 2016 237 pracovných miest), na ktorých bolo zaradených celkovo 242 občanov so zdravotným postihnutím

(v roku 2016 to bolo 368 klientov), pričom na uvedené AOTP bolo vynaložených 607 551 eur (v roku 2016 vynaložených 1 310 103 eur).

Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)

Úrad PSVR môže poskytnúť zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva viac ako 25 % OZP z priemerného evidenčného počtu zamestnancov podľa § 63 ods. 3 zákona a ktorý nemá priznané postavenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska príspevok na udržanie OZP v zamestnaní, ak oň písomne požiada. Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi na úhradu preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, platených zamestnávateľom mesačne zo mzdy zamestnanca, ktorý je OZP.

V roku 2017 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 21 občanom so zdravotným postihnutím. Celkové čerpané finančné prostriedky predstavovali 31 180 eur (medziročný pokles o 7 občanov so zdravotným postihnutím a pokles čerpaných finančných prostriedkov o 8 364 eur).

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)

Úrad PSVR môže poskytnúť občanovi so zdravotným postihnutím príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť, prevádzkovanú na chránenom pracovisku nepretržite najmenej dva roky. Príspevok sa poskytuje UoZ - OZP, ktorý bude prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona alebo vykonávať poľnohospodársku výrobu vrátane hospodárenia v lesoch podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Výška príspevku sa odvíja od násobku celkovej ceny práce definovaného zákonom o službách zamestnanosti a od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese.

Prostredníctvom tohto opatrenia bolo v roku 2017 bolo podporené vytvorenie 77 pracovných miest na samozamestnanie občanov so zdravotným postihnutím, čo je o 2 pracovné miesta viac ako v roku 2016. Celkové čerpanie na tento príspevok bolo vo výške 393 154 eur, čo je v porovnaní s rokom 2016 nárast o 7 756 eur.

Príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)

Príspevok na činnosť pracovného asistenta sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva OZP alebo samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá je OZP. Príspevok sa poskytuje v prípade, ak potreba pracovného asistenta vyplýva z druhu zdravotného postihnutia a z vykonávanej pracovnej činnosti OZP. Maximálna výška príspevku je 70 % celkovej ceny práce definovanej zákonom o službách zamestnanosti.

Úrady PSVR v roku 2017 podporili 969 pracovných miest, na ktorých bolo zaradených celkovo 1 077 pracovných asistentov, čo oproti roku 2016 predstavuje nárast o 82 pracovných miest a nárast o 87 pracovných asistentov. Celková suma čerpaných finančných prostriedkov bola 4 916 625 eur (medziročný nárast o 709 754 eur).

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov sa poskytuje zamestnávateľovi v CHD/CHP, ak o tento príspevok písomne požiada.

V roku 2017 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 9 763 občanov so zdravotným postihnutím zamestnaných v chránených dielnach a na chránených pracoviskách (medziročne nárast o 40 občanov so zdravotným postihnutím). Celková čerpaná suma na úhradu týchto nákladov bola 28 467 161 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 1 833 548 eur.

Tabuľka 8 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa dosiahnutého stupňa vzdelania – rok 2017

v €

Vzdelanie	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu SR	1 088	1 125	968
Základné	717	765	540
Vyučení	860	897	601
Stredné (bez maturity)	816	848	656
Vyučení s maturitou	997	1 029	775
Úplné stredné všeobecné	1 001	1 039	839
Úplné stredné odborné	1 033	1 077	891
Vyššie odborné	1 088	1 177	1 014
Vysokoškolské I. stupňa	1 145	1 270	969
Vysokoškolské II. stupňa	1 547	1 800	1 194
Vysokoškolské III. stupňa	1 591	2 269	1 421

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2017

Tabuľka 9 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy SK ISCO-08 – rok 2017

v €

Hlavná trieda SK ISCO-08	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu SR	1 088	1 125	968
Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci	2 356	2 532	1 744
Vedeckí a odborní duševní zamestnanci	1 382	1 698	1 125
Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci	1 201	1 287	970
Nižší administratívni zamestnanci (úradníci)	898	913	824
Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode	732	748	666
Kvalifikovaní robotníci v poľnohosp., lesníctve	770	788	609
Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príb. odb.	1 017	1 025	741
Obsluha strojov a zariadení	939	942	807
Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci	615	664	516

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2017

Tabuľka 10 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa veku – rok 2017

v €

Veková skupina	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu	1 088	1 125	968
do 20 rokov	649	654	554
20 – 24 rokov	789	798	686
25 – 29 rokov	984	1 007	858
30 – 34 rokov	1 138	1 177	953
35 – 39 rokov	1 207	1 264	980
40 – 44 rokov	1 177	1 237	982
45 – 49 rokov	1 113	1 148	1 007
50 – 54 rokov	1 065	1 102	968
55 – 59 rokov	1 031	1 063	955
60 a viac rokov	1 054	1 080	1 013

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2017

Tabuľka 11 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa regiónov – rok 2017

v €

Región	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu	Podnikateľská sféra	Nepodnikateľská sféra
Spolu	1 088	1 125	968
Bratislavský	1 435	1 510	1 127
Trnavský	1 045	1 071	942
Trenčiansky	1 011	1 031	925
Nitriansky	946	957	907
Žilinský	1 005	1 025	940
Banskobystrický	939	947	922
Prešovský	868	848	914
Košický	1 027	1 054	954

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2017

Tabuľka 12 Priemerná hrubá mesačná mzda a vybrané zložky mzdy zamestnancov podľa pohlavia – rok 2017

v €

POHLAVIE / ZLOŽKY MZDY		PRIEMERNÁ MESAČNÁ HRUBÁ MZDA	V TOM ZLOŽKY PRIEMERNEJ MESAČNEJ HRUBEJ MZDY				
			základná mzda	prémie a odmeny	príplatky a doplatky	Náhrady mzdy	ostatné mzdové zložky
Spolu	v €	1 088	723	121	72	130	36
	v %	100	66	11	7	12	3
Muži	v €	1 219	793	156	76	142	45
	v %	100	65	13	6	12	4
Ženy	v €	950	649	85	68	118	27
	v %	100	68	9	7	12	3

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2017

Tabuľka 13 Podiely zamestnancov v pásmach priemernej hrubej mesačnej mzdy – rok 2017

Mzdové pásmo priemernej mesačnej hrubej mzdy v €	Spolu	Podiely zamestnancov podľa hlavných tried zamestnaní v %								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
menej ako 200	0,64	0,10	0,73	0,28	1,15	1,07	0,20	0,10	0,18	1,50
200,01 – 250	0,48	0,08	0,39	0,13	0,60	0,75	0,74	0,13	0,10	1,39
250,01 – 300	0,45	0,06	0,39	0,12	0,50	1,13	0,23	0,07	0,10	1,34
300,01 – 350	0,48	0,10	0,36	0,13	0,56	1,41	0,38	0,11	0,09	1,24
350,01 – 400	0,66	0,14	0,40	0,20	0,69	1,47	0,45	0,23	0,16	1,86
400,01 – 450	2,80	0,16	0,76	0,60	1,64	4,34	3,74	1,85	0,90	10,48
450,01 – 500	3,22	0,34	0,70	0,55	2,06	5,44	4,06	1,89	2,10	13,33
500,01 – 550	4,48	0,51	0,99	1,06	4,26	9,32	6,14	2,91	4,60	11,67
550,01 – 600	4,84	0,49	1,06	1,36	6,04	11,22	7,55	3,53	5,94	9,68
600,01 – 650	5,10	0,94	1,26	2,03	7,07	11,24	8,96	4,42	6,45	8,13
650,01 – 700	5,32	1,43	1,70	3,21	7,22	9,95	10,46	4,94	6,74	7,89
700,01 – 750	5,50	1,85	2,40	4,37	7,32	8,62	8,74	5,83	6,96	6,50
750,01 – 800	5,39	2,11	3,05	4,78	7,60	6,68	8,00	6,17	7,01	5,03
800,01 – 850	5,30	1,99	3,54	5,52	6,83	5,25	7,28	6,27	7,08	4,05
850,01 – 900	5,07	1,86	4,08	5,89	6,00	4,15	5,92	6,03	6,77	3,39
900,01 – 950	4,67	1,71	4,25	5,95	5,46	3,26	4,64	5,60	6,07	2,75
950,01 – 1 000	4,24	1,89	4,28	5,71	4,67	2,52	4,39	5,04	5,27	2,16
1 000,01 – 1 100	7,33	3,59	8,87	10,54	7,21	3,51	7,35	9,02	8,39	2,72
1 100,01 – 1 200	6,11	3,66	8,69	8,89	5,65	2,52	4,70	7,40	6,47	1,63
1 200,01 – 1 300	4,90	3,71	7,66	7,09	4,19	1,64	2,78	6,20	4,75	1,03
1 300,01 – 1 400	3,93	3,77	6,17	5,65	3,31	1,21	1,37	5,19	3,61	0,82
1 400,01 – 1 500	3,11	3,86	5,09	4,60	2,41	0,83	1,03	4,24	2,68	0,39
1 500,01 – 1 600	2,44	3,75	4,06	3,80	1,74	0,61	0,34	3,29	1,92	0,25
1 600,01 – 1 700	2,01	3,75	3,48	3,18	1,29	0,42	0,18	2,54	1,54	0,23
1 700,01 – 1 800	1,64	3,51	2,92	2,66	1,04	0,32	0,05	1,89	1,21	0,18
1 800,01 – 1 900	1,35	3,27	2,55	2,16	0,74	0,24	0,13	1,45	0,92	0,13
1 900,01 – 2 000	1,08	3,07	2,19	1,73	0,58	0,14	0,09	1,02	0,60	0,05
2 000,01 – 2 100	0,94	2,91	2,14	1,44	0,44	0,13	0,02	0,73	0,43	0,04
2 100,01 – 2 200	0,74	2,63	1,77	1,09	0,31	0,08	0,02	0,49	0,30	0,02
2 200,01 – 2 300	0,62	2,44	1,54	0,88	0,26	0,07	0,02	0,35	0,22	0,02
2 300,01 a viac	5,17	40,33	12,56	4,43	1,11	0,44	0,04	1,06	0,43	0,08

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2017

Poznámka: údaje za všetkých zamestnancov bez rozdielu na aký pracovný úväzok pracujú

Vysvetlivky:

Hlavné triedy zamestnaní SK ISCO-08:

1 – Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci, 2 – Vedeckí a odborní duševní zamestnanci, 3 – Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci, 4 – Nižší administratívni zamestnanci, 5 – Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode, 6 – Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve, 7 – Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príbuzných odboroch, 8 – Obsluha strojov a zariadení, 9 – Pomocní nekvalifikovaní zamestnanci

Tabuľka 14 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa stupňov vzdelania (plný pracovný čas) – rok 2017

v €

Vzdelanie	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu			Podnikateľská sféra			Nepodnikateľská sféra		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Spolu SR	1 126	1 248	992	1 160	1 266	999	1 013	1 108	978
Základné	744	831	655	791	867	698	561	594	546
Vyučení	882	975	702	917	994	740	626	727	563
Stredné (bez maturity)	844	924	725	873	934	764	689	830	611
Vyučení s maturitou	1 024	1 142	822	1 055	1 160	840	801	884	758
Úplné stredné všeobecné	1 038	1 198	925	1 075	1 219	949	872	955	854
Úplné stredné odborné	1 060	1 212	946	1 104	1 233	967	917	969	908
Vyššie odborné	1 124	1 275	1 067	1 207	1 414	1 073	1 054	1 006	1 063
Vysokoškolské I. stupňa	1 183	1 443	1 046	1 317	1 548	1 123	996	1 090	974
Vysokoškolské II. stupňa	1 606	1 926	1 345	1 850	2 100	1 510	1 248	1 370	1 205
Vysokoškolské III. stupňa	1 713	1 869	1 501	2 339	2 654	1 810	1 543	1 631	1 431

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2017

Tabuľka 15 Priemerná hrubá mesačná mzda v podnikateľskej a nepodnikateľskej sfére podľa hlavnej triedy SK ISCO-08 a pohlavia (plný pracovný čas) – rok 2017

v €

Hlavná trieda SK ISCO-08	Podnikateľská a nepodnikateľská sféra spolu			Podnikateľská sféra			Nepodnikateľská sféra		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Spolu SR	1 126	1 248	992	1 160	1 266	999	1 013	1 108	978
Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci	2 400	2 704	1 901	2 574	2 814	2 060	1 786	2 058	1 597
Vedeckí a odborní duševní zamestnanci	1 434	1 718	1 253	1 728	1 936	1 464	1 178	1 280	1 145
Technickí, zdravotnícki, pedagogickí zamestnanci	1 218	1 391	1 068	1 304	1 437	1 136	984	1 057	966
Nižší administratívni zamestnanci (úradníci)	935	1 017	900	952	1 027	913	853	857	853
Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode	766	866	706	785	873	730	693	832	618
Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve	777	814	713	794	832	728	618	637	590
Remeselní a kvalifikovaní robotníci v príbuzných odboroch	1 026	1 079	799	1 033	1 088	800	759	769	664
Obsluha strojov a zariadení	944	996	784	947	1 001	785	831	842	544
Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci	644	722	579	693	750	625	542	605	520

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2017

Tabuľka 16 Priemerný hodinový zárobok podľa krajov v podnikateľskej sfére (€/hod)

Kraj	1Q/2017	2Q/2017	3Q/2017	4Q/2017
Bratislavský	8,60	8,58	8,66	8,71
Tŕnavský	6,02	6,12	6,24	6,33
Trenčiansky	5,94	6,03	6,17	6,17
Nitriansky	5,62	5,61	5,69	5,72
Žilinský	5,86	5,91	6,07	6,13
Banskobystrický	5,54	5,54	5,59	5,66
Prešovský	4,92	4,89	4,97	5,04
Košický	6,13	6,12	6,26	6,29
SR	6,47	6,49	6,60	6,65

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch I., II., III., IV. štvrťrok 2017

Tabuľka 17 Priemerný hodinový zárobok podľa odvetví v podnikateľskej sfére (€/hod)

Kategória SK NACE rev. 2	1Q/2017	2Q/2017	3Q/2017	4Q/2017
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	4,93	4,86	5,09	5,24
B Ťažba a dobývanie	6,50	6,54	6,70	6,97
C Priemyselná výroba	6,48	6,51	6,64	6,75
D Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	9,59	9,58	9,78	10,13
E Dodávka vody; odvod odpad. vôd, odstraňovanie odpadov	5,80	5,78	5,92	6,13
F Stavebníctvo	5,62	5,65	5,82	5,94
G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motor. vozidiel	5,97	6,02	6,13	6,12
H Doprava a skladovanie	5,66	5,78	5,95	6,06
I Ubytovacie a stravovacie služby	3,81	3,94	4,11	4,24
J Informácie a komunikácie	11,30	11,37	11,14	11,31
K Finančné a poisťovacie činnosti	10,63	10,65	10,58	10,66
L Činnosti v oblasti nehnuteľností	6,43	6,56	6,95	6,98
M Odborné, vedecké a technické činnosti	8,50	8,45	8,61	8,70
N Administratívne a podporné služby	4,96	5,07	5,00	4,95
O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	8,45	8,66	9,09	9,83
P Vzdelávanie	5,13	5,09	5,05	5,31
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	6,38	6,64	6,73	6,71
R Umenie, zábava a rekreácia	5,17	5,09	5,11	5,26
S Ostatné činnosti	4,50	4,58	4,80	4,94

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch I., II., III., IV. štvrťrok 2017

Tabuľka 18 Priemerný hodinový zárobok podľa veľkosti organizácie v podnikateľskej sfére (€/hod)

Veľkostná kategória (počet zamestnancov)	1Q/2017	2Q/2017	3Q/2017	4Q/2017
1 – 9	5,50	5,53	5,55	5,64
10 – 19	6,00	6,10	6,13	6,20
20 – 49	5,90	5,82	6,09	5,99
50 – 99	6,46	6,38	6,48	6,58
100 – 249	6,47	6,50	6,64	6,68
250 – 499	6,51	6,52	6,55	6,63
500 – 999	6,68	6,69	6,69	6,80
1 000 a viac	7,31	7,35	7,44	7,50

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch I., II., III., IV. štvrťrok 2017

Tabuľka 19 Priemerný hodinový zárobok podľa veku v podnikateľskej sfére (€/hod)

Veková skupina	1Q/2017	2Q/2017	3Q/2017	4Q/2017
do 19 rokov	3,97	3,91	4,02	4,09
20 – 24 rokov	4,61	4,64	4,72	4,78
25 – 29 rokov	5,72	5,57	5,86	5,93
30 – 34 rokov	6,71	6,74	6,86	6,94
35 – 39 rokov	7,22	7,25	7,40	7,48
40 – 44 rokov	7,08	7,13	7,30	7,35
45 – 49 rokov	6,61	6,63	6,78	6,87
50 – 54 rokov	6,40	6,39	6,51	6,58
55 – 59 rokov	6,15	6,15	6,28	6,40
60 a viac rokov	6,44	6,66	6,73	6,68

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch I., II., III., IV. štvrťrok 2017

Tabuľka 20 Priemerný hodinový zárobok podľa rodového členenia v podnikateľskej sfére – 4. štvrťrok 2017

Ukazovateľ	Spolu	Pohlavie		Podiel (%)
		Muži	Ženy	Ženy/ Muži
Priemerný hodinový zárobok (€/hod)	6,65	7,24	5,82	80

Zdroj: Trexima, Informačný systém o priemerných zárobkoch IV. štvrťrok 2017

Tabuľka 21 Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2016 podľa odvetví

v €/zam./mes.

Divízie SK NACE Rev.2	Celkové náklady práce	v tom						
		priame náklady spolu	z toho		nepriame náklady spolu	z toho		subvencie
			mzdy	náhrady mzdy		povinné príspevky na sociálne poistenie	nepovinné príspevky na sociálne poistenie	
Priemer za SR	1 406	1 025	897	119	381	345	8	-1
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	1 138	824	722	96	315	285	6	-0
B Ťažba a dobývanie	1 643	1 182	1 025	147	461	396	19	-
C Priemyselná výroba	1 448	1 049	915	127	400	357	9	-0
D Dodávka elekt., plynu, pary a stud. vzduchu	2 383	1 671	1 402	213	712	560	42	-
E Dodávka vody	1 289	943	799	128	369	320	17	-24
F Stavebníctvo	1 233	907	785	113	326	300	3	-0
G Veľkoobchod a maloobchod	1 331	979	869	102	352	325	3	-0
H Doprava a skladovanie	1 240	897	780	110	350	311	10	-7
I Ubytovacie a stravovacie služby	839	621	555	62	218	204	1	-0
J Informácie a komunikácia	2 575	1 909	1 683	197	666	607	9	-
K Finančné a poisťovacie činnosti	2 566	1 870	1 623	228	696	595	22	-
L činnosti v oblasti nehnuteľností	1 430	1 047	918	118	383	349	6	-0
M Odborné vedecké a technické činnosti	1 757	1 303	1 159	136	454	421	6	-0
N Administratívne a podporné služby	1 031	762	674	80	269	255	2	-0
O Verejná správa a obrana	1 409	1 012	911	93	397	345	11	-0
P Vzdelávanie	1 266	922	773	148	344	320	6	-0
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 404	1 032	898	116	373	352	5	-0
R Umenie, zábava a rekreácia	1 071	788	691	84	283	263	3	-
S Ostatné činnosti	970	716	638	72	254	242	1	-1

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce
Vysvetlivka:(-) –jav sa nevyskytoval

PRÍLOHA KU KAPITOLE 3

**Tabuľka 1 Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky
v roku 2017**

Vyplatené dávky (v tis. €)	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2017
Nemocenské	29 128,2	32 301,5	31 935,8	32 433,3	29 149,5	29 069,6	184 017,9
Ošetrovné	1 447,1	1 481,0	1 670,7	1 363,9	1 124,2	1 185,2	8 272,1
Vyrovnávací dávka	4,1	3,9	5,3	8,0	7,4	6,2	34,9
Materské	14 096,6	15 109,1	13 817,0	15 300,2	14 930,9	16 974,0	90 227,8
Spolu	44 675,9	48 895,5	47 428,9	49 105,4	45 212,1	47 235,0	282 552,8
Zúčtovanie dávok §112, ods. 9	-7,4	-2,6	0,0	-0,9	0,0	-2,7	-13,6
Celkom výdavky ZFNP	44 668,5	48 892,9	47 428,9	49 104,5	45 212,1	47 232,3	282 539,2

Vyplatené dávky (v tis. €)	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2017
Nemocenské	27 632,5	27 538,3	26 759,6	26 112,3	29 567,8	29 165,9	350 794,2
Ošetrovné	1 112,9	893,2	997,9	928,3	1 451,6	1 151,0	14 806,9
Vyrovnávací dávka	5,9	7,5	6,2	7,2	6,8	6,1	74,7
Materské	16 912,6	18 122,2	18 536,4	18 095,8	18 938,4	18 321,3	199 154,6
Spolu	45 663,9	46 561,3	46 300,1	45 143,6	49 964,5	48 644,3	564 830,5
Zúčtovanie dávok §112, ods. 9	-0,1	0,0	-3,7	0,0	0,0	-0,8	-18,4
Celkom výdavky ZFNP	45 663,7	46 561,3	46 296,4	45 143,6	49 964,5	48 643,5	564 812,1

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2017
Nemocenské	122 286	143 138	143 274	128 322	113 279	109 807	760 106
Ošetrovné	16 276	15 550	18 881	14 682	12 111	12 429	89 929
Vyrovnávací dávka	62	62	73	95	102	89	483
Materské	28 040	28 533	28 455	28 408	28 356	28 694	170 486
Spolu	166 664	187 283	190 683	171 507	153 848	151 019	1 021 004

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2017
Nemocenské	105 728	101 766	98 384	103 314	118 561	112 820	1 400 679
Ošetrovné	11 807	8 888	9 416	9 866	15 342	12 721	157 969
Vyrovnávací dávka	80	91	80	84	89	80	987
Materské	29 135	29 839	30 369	30 497	30 667	30 478	351 471
Spolu	146 750	140 584	138 249	143 761	164 659	156 099	1 911 106

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Priemerná mesačná výška dávky v €	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2017
Nemocenské	239,04	226,42	224,75	253,24	258,18	265,72	242,10
Ošetrovné	89,36	95,61	89,31	93,24	93,22	95,85	91,98
Vyrovňavacia dávka	65,56	62,63	73,15	84,53	75,29	70,06	72,19
Materské	503,23	529,98	486,30	538,87	527,04	591,92	529,24

Priemerná mesačná výška dávky v €	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2017
Nemocenské	262,79	271,66	273,31	253,77	250,28	259,69	251,50
Ošetrovné	94,90	101,00	106,56	94,65	95,04	91,00	94,25
Vyrovňavacia dávka	76,49	83,29	77,99	86,13	79,48	84,43	77,24
Materské	580,95	607,63	610,76	593,68	618,12	601,50	567,06

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 2 Počet poberateľov samostatne vyplácaných dôchodkov a v súbehu s vdovským, resp. vdoveckým dôchodkom k 31.12.2017

Druh dôchodku	Počet poberateľov sólo dôchodku (samostatne)	Počet poberateľov dôchodkov vyplácaných v súbehu (s vdovským resp. vdoveckým)	Spolu dôchodcov
Starobný	767 342	297 052	1 064 394
Predčasný starobný	15 845	622	16 467
Invalidný (vrátane 14 260 tzv. invalidov z mladosti)	241 979	7 987	249 966
Vdovský – sólo	30 904	x	30 904
Vdovecký- sólo	5 496	x	5 496
Sirotský	21 253	x	21 253
Dôchodok manželky	358	x	358
Sociálny	1 556	x	1 556
ÚHRN	1 084 733	305 661	1 390 394

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 3 Počet poberateľov dôchodku a výška sólo dôchodkovej dávky podľa pohlavia

Typ dôchodku	Počet poberateľov k 31. 12. 2017	Priemerná výška k 31. 12. 2017
Starobný	1 064 394	428,3
muži	416 551	476,1
ženy	647 842	382,3
Predčasný starobný	16 467	405,3
muži	11 354	424,4
ženy	5 113	360,8
Invalidný	235 706	265,6
muži	117 670	289,0
ženy	118 036	241,2
Vdovský (ženy) sólo	30 904	250,1
Vdovecký (muži) sólo	5 496	195,4
Sirotský	21 253	131,1
muži	6 043	126,5
ženy	15 210	132,9
Spolu	1 374 220	x

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 4 Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok k 31. 12. 2017

Výška dôchodku v €	Počet poberateľov dôchodku : M+Ž spolu					
	Starobný sólo + starobný vyplácaný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Predčasný starobný sólo + vyplácaný predčasný starobný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Invalidný sólo* + invalidný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Vdovský-sólo	Vdovecký-sólo	Sirotský
do 130	7 975	29	19 036	1 378	740	11 388
130,1 – 200	15 726	39	67 216	4 553	2 377	7 473
200,1 – 265	20 847	1 353	41 840	14 526	1 733	1 572
265,1 – 325	123 938	3 679	48 537	6 713	459	537
325,1 – 425	355 529	5 241	50 937	2 976	155	258
425,1 – 530	334 750	3 286	14 834	612	25	21
530,1 – 665	140 579	2 058	5 352	137	6	4
nad 665,1	65 050	782	2 214	9	1	0
Spolu	1 064 394	16 467	249 966	30 904	5 496	21 253

Zdroj: Sociálna poisťovňa

* vrátane invalidných dôchodkov z mladosti

Tabuľka 5 Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2017

	Základný fond starobného poistenia (ZFSP) v tis. €	Základný fond invalidného poistenia (ZFIP) v tis. €	Spolu
<i>Druh dôchodku</i>	Výdavky	Výdavky	Výdavky
Starobný	5 192 470	x	5 192 470
Predčasný starobný	111 316	x	111 316
Invalidný	x	780 397	780 397
Vdovský	482 631	98 695	581 326
Vdovecký	50 291	13 795	64 086
Sirotský	1 666	34 664	36 330
Spolu	5 838 374	927 551	6 765 925
zúčtovanie dávok §112, ods. 9 461/2003 Z. z.	134	202	336
úhrn	5 838 508	927 753	6 766 261
Štátom hradené dávky			
dôchodok manželky			110
sociálny dôchodok			4 675
zvýšenie pre bezvládnosť			3 411
zvýšenie z dôvodu jediného zdroja príjmu			28
zvýšenie dôchodku za odboj, rehabilitáciu a deportáciu			4 098
príplatok k dôchodku politickým väzňom			1 958
príspevok k dôchodku účasti národného boja za oslobodenie a vdovám a vdovcom po týchto osobách			967
jednorazový finančný príspevok politickým väzňom podľa zákona č.462/2002 Z. z.			0
príplatok za štátnu službu			355
invalidný dôchodok z mladosti			50 258
zvýšenie sumy starobného dôchodku a sumy invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku na sumu minimálneho dôchodku a úhrada výdavkov spojených s konaním o nároku			18 206
vyrovňovací príplatok			844
príspevok športovému reprezentantovi			76
vianočný príspevok – dopl. za predošlé roky			2 036
vianočný príspevok – rok 2017			75 846
Spolu			162 868
Celkový úhrn			6 929 129

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 6 Výdavky základného fondu úrazového poistenia (ZFÚP) v roku 2017

v tis. €

Dávka podľa druhu	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2017
úrazový príplatok	389	392	429	406	392	399	2 407
úrazová renta	2 134	2 153	2 147	2 201	2 143	2 105	12 883
jednorazové vyrovnanie	10	8	16	9	10	17	70
pozostalostná úrazová renta	26	26	30	26	26	26	160
jednorazové odškodnenie	42	60	62	140	16	105	425
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	1 170	961	1 067	1 144	1 224	1 524	7 090
náhrada nákladov spojených s liečením	16	8	9	11	8	12	64
náhrada nákladov spojených s pohrebom	1	5	3	4	3	7	23
výplata poistných plnení z minulých rokov	0	0	0	43	10	1	54
Spolu	3 787	3 612	3 763	3 984	3 833	4 196	23 175
zúčtovanie dávok podľa §112, ods. 8	-3	-13	-3	-2	-9	-10	-40
18 % prevod finančných prostriedkov do ZFSP za poberanie úrazovej renty	255	257	256	259	270	259	1 556
Celkom výdavky ZFÚP	4 039	3 856	4 017	4 241	4 093	4 445	24 691
Dávka podľa druhu	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2017
úrazový príplatok	357	410	373	403	378	374	4 702
úrazová renta	2 137	2 093	2 118	2 207	2 191	2 118	25 746
jednorazové vyrovnanie	11	10	8	5	14	16	134
pozostalostná úrazová renta	25	25	25	26	25	26	314
jednorazové odškodnenie	25	65	76	52	85	67	795
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	1 046	1 078	1 033	1 124	1 069	1 019	13 460
náhrada nákladov spojených s liečením	9	7	10	13	12	11	126
náhrada nákladov spojených s pohrebom	0	2	0	4	11	11	51
výplata poistných plnení z minulých rokov	0	0	0	21	0	24	100
Spolu	3 609	3 690	3 643	3 856	3 787	3 666	45 428
zúčtovanie dávok podľa §112, ods. 8	-1	0	-7	-15	0	-28	-90
18 % prevod finančných prostriedkov do ZFSP za poberanie úrazovej renty	248	256	237	0	521	270	3 088
Celkom výdavky ZFÚP	3 857	3 947	3 874	3 841	4 308	3 907	48 425

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 7 Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2017

Druh úrazovej dávky	Počet vyplatených dávok celkom k 31.12.2017	Priemerná výška vyplatenej dávky z ÚP v €
Náhrada za stratu na zárobku počas PN *	0	0
Náhrada za stratu na zárobku po skončení PN	2	16 459,00
Náhrada za stratu na dôchodku	0	0
Náhrada nákladov na výživu pozostalých	1	979,96
Náhrada za bolesť	2	25 877,19
Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	2	17 764,24
Náhrada nákladov spojených s liečením	26	51,86
Náhrada nákladov spojených s pohrebom	0	0
Jednorazové odškodnenie pozostalých	0	0
Náhrada za stratu na zárobku počas PN po 1.1.2004	0	0
Náhrada za bolesť podľa § 99 ZSP**	8 712	723,61
Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 99 ZSP	1 453	5 012,38
Náhrada nákladov spojených s liečením podľa § 100 ZSP	986	129,81
Náhrada nákladov spojených s pohrebom podľa § 101 ZSP	37	1 384,13
Jednorazové vyrovnanie podľa § 90 ZSP	62	2 155,38
Jednorazové odškodnenie podľa § 94 ZSP	51	15 597,32
Úrazový príplatok podľa § 85 ZSP	31 508	149,27
Pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0
Rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0
Úrazová renta	85 743	305,74
Pozostalostná úrazová renta	2 186	144,38

Zdroj : Sociálna poisťovňa

* Dávky v 1. – 10. riadku sú vyplácané podľa právnych predpisov účinných do 31. 12. 2003

** Dávky v 11. – 23. riadku sú vyplácané podľa zákona o sociálnom poistení (vrátane prekvalifikovaných úrazových rent)

Tabuľka 8 Štátne dávky týkajúce sa úrazového poistenia

	Suma vyplatených dávok v roku 2017 (v tis. €)
Odškodnenie prac. úrazov a chorôb z povolania zamestnancov zrušených zamestnávateľov, ktorých zakladateľom bol štát, alebo Fond národného majetku SR	537
Plnenia vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania vzniknuté pred 1. aprílom 2002 u zamestnávateľa, ktorý mal podľa osobitného predpisu postavenie štátneho orgánu	44
Úrazové dávky poskytované fyzickým osobám uvedeným v § 17 ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení	8
Zodpovednosť štátu za škodu na zdraví, ktorá vznikla vojakom povinnej vojenskej služby (plnenie podľa § 293 ods. 6)	14

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 9 Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v roku 2017

Obdobie	Výdavky ZFGP v tis. €		
	na dávku garančného poistenia	úhrada príspevkov na starobné dôchodkové sporenie	Spolu
Január	79,27	1 314,76	1 394,03
Február	178,57	826,29	1 004,86
Marec	571,62	776,19	1 347,81
Apríl	174,49	912,43	1 086,92
Máj	154,70	893,48	1 048,18
Jún	360,68	840,59	1 201,27
Júl	110,34	872,21	982,55
August	130,76	1 084,71	1 215,47
September	67,29	1 085,20	1 152,48
Október	49,88	1 058,44	1 108,32
November	287,17	228,31	515,48
December	123,37	846,98	970,35
Rok 2017	2 288,13	10 739,59	13 027,72

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 10 Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2017

Mesiac	Počet poberateľov vyplatenej dávky v nezamestnanosti		Počet vyplatených dávok v nezamestnanosti		Priemerná výška dávky v nezamestnanosti v €		Celková výška výdavkov na dávky v tis. €	
	rok 2016	rok 2017	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2016	Rok 2017
Január	33 968	33 374	37 592	37 165	360,4	387,54	13 504	14 352
Február	36 451	34 508	41 398	39 048	360,3	381,72	14 860	14 818
Marec	35 319	33 115	40 046	37 499	343,9	352,94	13 729	13 179
Apríl	34 551	32 216	38 997	36 536	358,0	379,80	13 913	13 913
Máj	34 056	31 613	38 423	35 833	352,7	373,40	13 522	13 339
Jún	33 984	31 967	38 592	36 453	366,7	387,23	14 084	14 075
Júl	33 560	30 378	37 703	33 664	367,0	389,49	13 796	13 083
August	35 123	31 040	39 379	35 004	376,8	406,73	14 810	14 208
September	35 801	31 300	40 051	35 197	382,4	416,08	15 263	14 609
Október	36 206	31 713	40 447	35 976	366,7	394,16	14 805	14 147
November	35 150	30 676	39 131	34 878	377,3	404,66	14 722	14 042
December	34 366	30 436	38 477	34 594	375,2	401,37	14 403	13 855
Spolu	123 951		470 236	431 847	x	x	171 411	167 621
Priemer	x	x	39 186	35 987	367,9	388,2	14 284	13 968

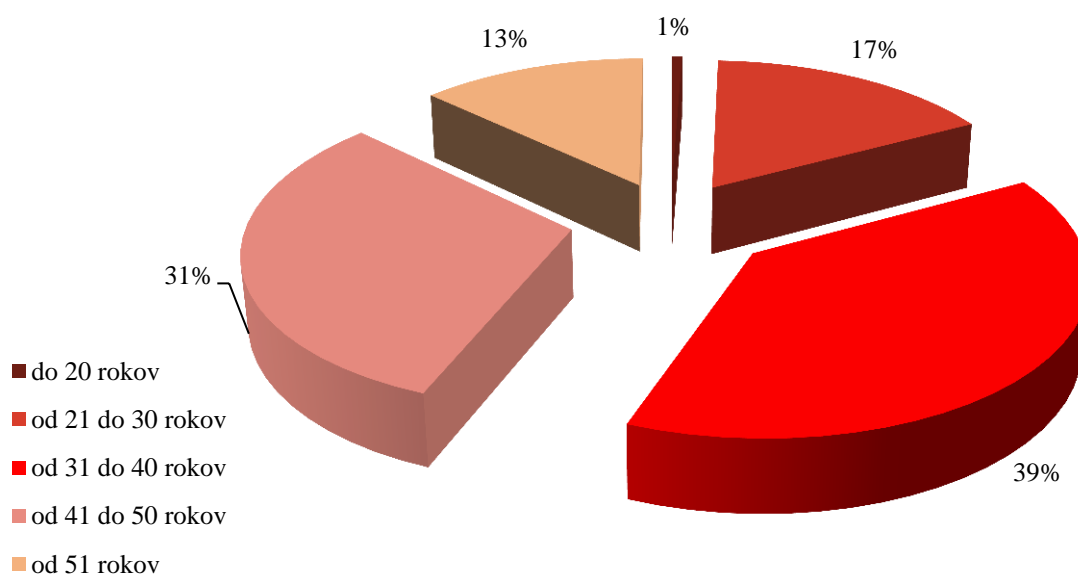
Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 11 Počet poberateľov dávky v nezamestnanosti v členení podľa veku a pohlavia za rok 2017

Vekové pásma	Pohlavie		
	muži	ženy	spolu
do 19 rokov	4	2	6
20 – 24 rokov	4 113	3 072	7 185
25 – 29 rokov	9 291	8 933	18 224
30 – 34 rokov	9 130	9 846	18 976
35 – 39 rokov	8 245	9 734	17 979
40 – 44 rokov	7 067	8 667	15 734
45 – 49 rokov	5 334	6 949	12 283
50 – 54 rokov	5 328	6 549	11 877
55 – 59 rokov	5 383	6 582	11 965
nad 60 rokov	3 007	1 480	4 487
nezistené	30	40	70
Spolu	56 932	61 854	118 786

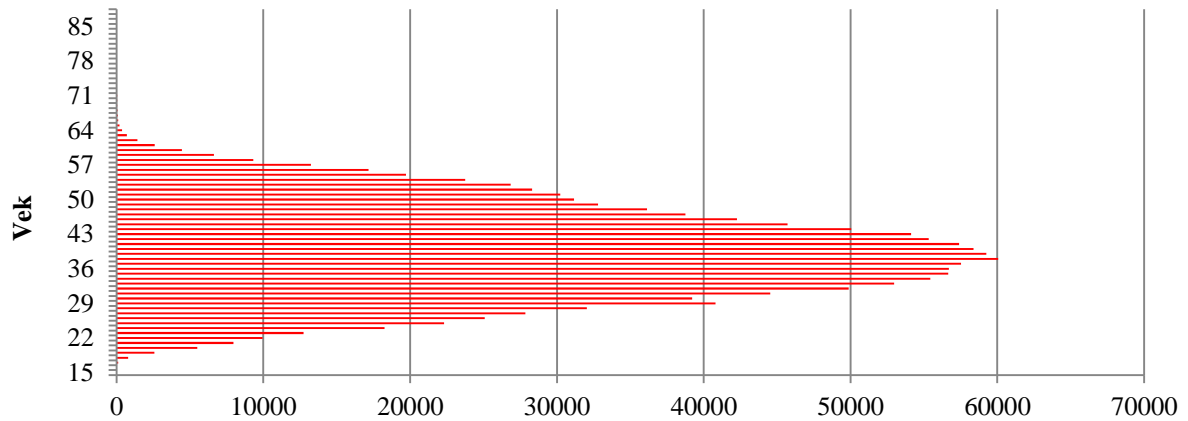
Zdroj : Sociálna poisťovňa

Graf 1 Rozdelenie sporiteľov v II. pilieri podľa veku k 31. 12. 2017

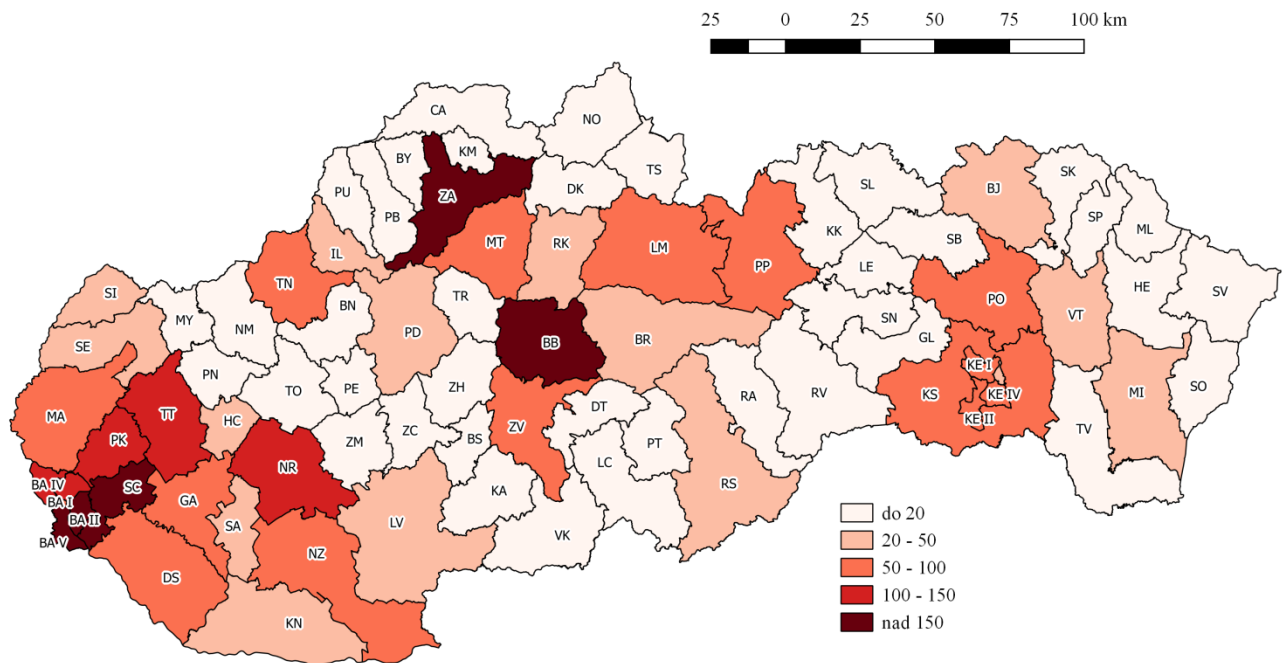
Zdroj : Sociálna poisťovňa ; spracovanie: MPSVR SR

Graf 2 Veková štruktúra sporiteľov v II. pilieri k 31. 12. 2017

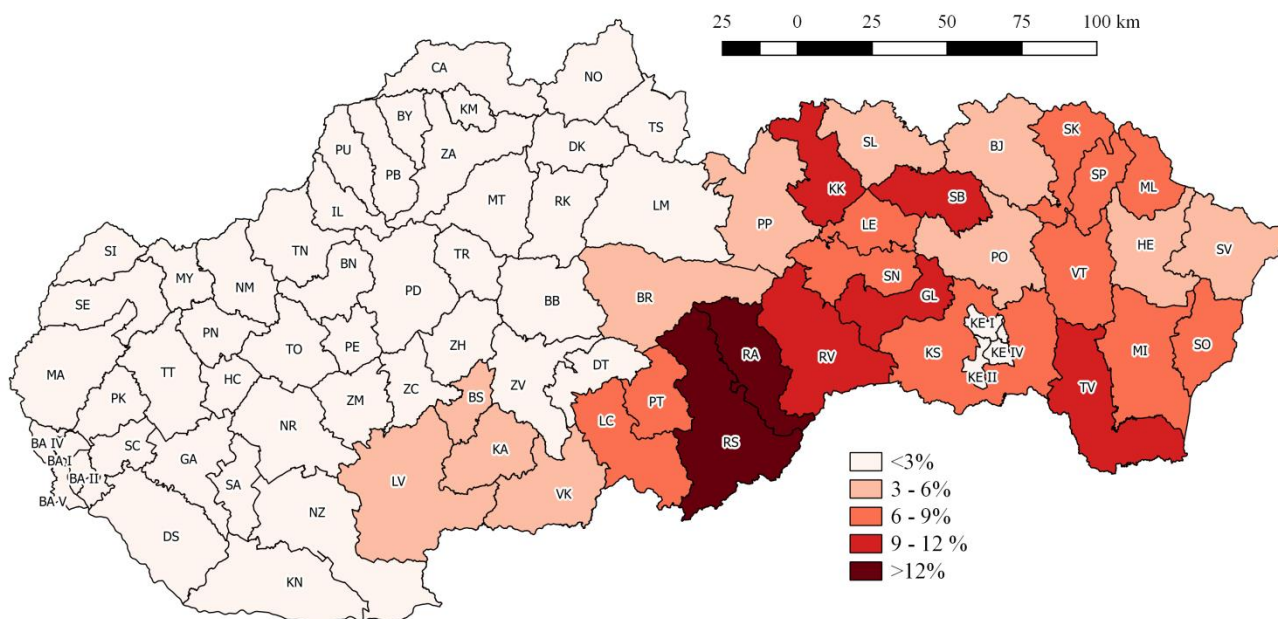
Zdroj : Sociálna poisťovňa ; spracovanie: MPSVR SR

Graf 3 Regionálne rozdelenie poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa, priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2017

mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
Zdroj: RSD MIS

Graf 4 Regionálne rozdelenie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi, podiel osôb v systéme na celkovom počte obyvateľov ku koncu roka 2017

mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
Zdroj: RSD MIS, ŠÚ SR

Tabuľka 12 Počet poberateľov a čerpanie finančných prostriedkov na resocializačný príspevok v rokoch 2016 a 2017

	počet poberateľov	čerpané finančné prostriedky
2016	3 647	208 606
2017	3 423	194 619

Zdroj: RSD MIS

Tabuľka 13 Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným v roku 2017

Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným		Fyzické týranie	Psychické týranie	Sexuálne zneužívanie	Šikanovanie	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Zanedbávanie (syndróm CAN)	Spolu
Počet evidovaných detí	Spolu	119	33	113	3	2	704	974
	v tom							
	do 6 rokov	36	4	7	1	0	240	288
	do 15 rokov	55	20	56	2	1	355	489
	do 18 rokov	28	9	50	0	1	109	197
Počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania	celkovo	0	7	11	0	0	12	36

Zdroj: V(MPSVR SR)12-01

Tabuľka 14 Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu /predbežné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/ k 31. 12.

Zariadenia na výkon rozhodnutia súdu		2016	2017
Krizové strediská		282	270
Resocializačné strediská		71	65
Diagnostické centrá		32	46
Domovy sociálnych služieb		59	37
Detské domovy		4 406	4 295
Reedukačné domovy	ÚS	378	455
	OV	24	24

Zdroj: V(MPSVR SR)12-01

Poznámka: ÚS – ústavná starostlivosť, OV – ochranná výchova

Tabuľka 15 Jednotlivé formy starostlivosti v detských domovoch

Forma starostlivosti	2016	2017
Profesionálne rodiny	653	639
Samostatné skupiny	273	273
Iné skupiny	145	148

Zdroj: V(MPSVR SR) 5-01

Tabuľka 16 Počty umiestnených detí a mladých dospelých v jednotlivých formách starostlivosti v detských domovoch k 31.12.

Počet umiestnených detí v jednotlivých formách	2016	2017
v profesionálnej rodine	1 468	1 373
v samostatnej skupine	2 441	2 421
v iných skupinách	835	789

Zdroj: V(MPSVR SR) 5-01

Tabuľka 17 Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v rokoch 2016 a 2017

rok	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2016	6 518	1 719	562	8 799
2017	6 634	1 548	557	8 739

Zdroj: V(MPSVR SR)12-01

Tabuľka 18 Základné štatistické údaje o činnosti RPPS za roky 2016 a 2017

rok	Počet prípadov	Počet klientov	Počet konzultácií
2016	8 700	18 718	47 314
2017	9 410	21 038	80 268

Zdroj: Ročný výkaz o vykonávaní poradensko-psychologických služieb

Tabuľka 19 Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb v roku 2016 a 2017

Problematika	Rok 2016		Rok 2017	
	Počet prípadov	Počet konzultácií	Počet prípadov	Počet konzultácií
Rodinná	2 301	10 077	1 773	7 338
Rozvodová, porozvodová	2 526	11 620	2 423	11 984
Partnerská, manželská	791	3 755	703	3 435
Osobnostná	640	3 427	580	2 892
Náhradná rodinná starostlivosť	1 495	10 300	2 409	24 505
Iná/Rôzne	386	1 021	350	976
Drogové a iné závislosti	145	816	117	732
Profesionálna rodina	137	3 448	101	3 367
Krízová intervencia	41	193	42	123
Výchovné opatrenia	238	2 657	912	24 916
Spolu	8 700	47 314	8 700	80 268

Zdroj: Ročný výkaz o vykonávaní poradensko-psychologických služieb

Tabuľka 20 Opatrovateľská služba poskytovaná obcami

		2016	2017
Počet prijímateľov, ktorým bola poskytnutá opatrovateľská služba		13 155	13 163
z toho podľa stupňa odkázanosti	II.	2 209	2 153
	III.	2 404	2 295
	IV.	3 753	3 704
	V.	2 235	2 323
	VI.	2 554	2 688
Počet zamestnancov opatrovateľskej služby		5 590	5 426
Bežné výdavky na poskytovanie opatrovateľskej služby v eurách		34 626 598	38 922 638
Výška príjmu z úhrad za opatrovateľskú službu v eurách		6 162 429	6 594 752
Rozdiel medzi výdavkami na poskytovanie opatrovateľskej služby a príjmami za jej poskytovanie v eurách		-28 464 169	-32 327 886

Zdroj: V(MPSVR SR) 11-01

Tabuľka 21 Prepravná služba poskytovaná obcami

rok	Počet prijímateľov prepravnej služby	Bežné výdavky (v €)	Príjmy z úhrad (v €)
2016	4 301	319 471	34 228
2017	7 658	316 200	46 452

Zdroj: V(MPSVR SR) 11-01

Tabuľka 22 Počet zariadení sociálnych služieb a ich kapacita

Druh zariadenia	Počet ZSS k 31.12. 2015	Počet miest k 31.12.2015					Počet ZSS k 31.12. 2016	Počet miest k 31.12.2016				
		Spolu	z toho starostlivosť poskytovaná					Spolu	z toho starostlivosť poskytovaná			
			celoročne	týždenne	denne	prechodne			celoročne	týždenne	denne	prechodne
Zariadenia sociálnych služieb spolu	1 255	47 794	39 906	612	4 600	2 676	1 292	51 125	40 646	598	6 968	2 913
z toho												
zariadenie pre seniorov	355	17 137	17 044	1	89	3	362	18 204	18 140	1	63	0
domov sociálnych služieb pre dospelých	288	14 243	12 763	383	1 094	3	258	13 190	11 659	369	1 158	4
špecializované zariadenie	140	5 761	5 593	16	140	12	136	6 229	6 067	17	145	0
denný stacionár	115	2 506	42	8	2 194	262	195	5 148	112	30	4 326	680
domov sociálnych služieb pre deti	28	867	236	144	487	0	22	744	163	121	459	1
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	0	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zariadenie podporovaného bývania	44	595	595	0	0	0	34	574	574	0	0	0
zariadenie núdzového bývania	31	568	382	0	20	166	30	642	381	0	20	241
útulky	73	2 037	1 544	0	40	453	77	2 030	1 457	0	16	557
rehabilitačné strediská	23	538	4	32	477	25	24	727	27	32	666	2
zariadenia opatrovateľskej služby	104	2 200	1 427	28	18	727	100	2 309	1 651	28	30	600
nocľaháreň	37	1 052	32	0	40	980	38	1 088	189	0	85	814
domov na polceste	17	285	239	0	1	45	16	240	226	0	0	14

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údaje za rok 2017 nie sú k dispozícii

Tabuľka 23 Prijímatelia sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb

Druh zariadenia	Prijímatelia k 31. 12. 2015	Prijímatelia k 31. 12. 2016	z toho v roku 2016								
			osoby v dôchodkovom veku	antipsychotická liečba	užívajúci antidepresíva	opatrovaní na lôžku	pozbavené spôsobilosti na právne úkony	obmedzená spôsobilosť na právne úkony	cudzinci	muži/ chlapci	ženy/ dievčatá
zariadenie pre seniorov	16 255	17 540	17 426	4 988	4 270	4 203	476	161	30	4 837	12 703
domov sociálnych služieb pre dospelých	13 811	12 694	5 363	6 165	2 805	1 917	5 563	273	4	6 419	6 275
špecializované zariadenie	5 077	5 887	4 606	2 846	1 668	1 513	1 483	108	15	2 252	3 635
denný stacionár	2 365	4 891	4 211	139	230	10	154	43	1	1 705	3 186
domov sociálnych služieb pre deti	807	699	0	148	38	139	131	17	0	417	282
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zariadenie podporovaného bývania	542	534	40	276	147	2	146	18	0	342	192
zariadenie núdzového bývania	518	574	11	1	10	0	0	1	2	192	382
útulok	1 822	1 860	252	120	135	3	8	5	4	1 103	757
rehabilitačné stredisko	554	614	103	110	37	7	59	4	0	307	307
zariadenie opatrovateľskej služby	2 078	2 178	2 037	548	495	667	40	33	6	649	1 529
nocľaháreň	6 101	7 158	0	0	0	0	0	0	0	0	0
domov na polceste	230	219	12	16	11	0	0	0	2	131	88
SPOLU	50 165	54 848	34 061	15 357	9 846	8 461	8 060	663	64	18 354	29 336

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údaje za rok 2017 nie sú k dispozícii

Tabuľka 24 Výdavky zariadení sociálnych služieb

Druh zariadenia / zriaďovateľ	Celkové výdavky (v €) v roku 2015	v tom					Celkové výdavky (v €) v roku 2016	v tom				
		bežné výdavky	mzdové náklady	povinné sociálne poistenie	obstaranie majetku	na zdravotnú starostlivosť		bežné výdavky	mzdové náklady	povinné sociálne poistenie	obstaranie majetku	na zdravotnú starostlivosť
SPOLU	368 616 363	132 825 505	163 103 568	57 846 206	6 939 497	675 752	404 883 075	141 375 643	183 239 886	64 804 640	8 992 578	804 306
zariadenie pre seniorov	138 142 451	55 629 347	57 690 803	20 278 933	1 858 784	323 105	155 908 760	60 595 742	66 916 678	23 552 745	2 471 804	447 579
domov sociálnych služieb pre dospelých	134 842 959	43 897 879	63 037 889	22 324 637	2 859 148	160 256	133 688 162	40 855 785	63 875 932	22 627 408	4 104 583	126 100
špecializované zariadenie	47 968 878	16 278 389	22 029 490	7 867 983	953 038	158 765	59 034 817	19 500 738	27 906 402	9 795 641	1 011 570	150 089
denný stacionár	6 312 626	2 848 295	2 137 958	814 619	71 424	9 945	11 988 772	5 519 367	4 430 338	1 654 482	72 002	6 760
domov sociálnych služieb pre deti	6 435 443	1 631 653	3 309 516	1 168 804	259 065	1 464	6 212 897	1 501 135	3 205 352	1 128 340	277 387	14 906
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	10 800	2 663	5 130	1 723	0	0	0	0	0	0	0	0
zariadenie podporovaného bývania	3 353 416	1 179 793	1 544 195	552 533	32 648	247	3 697 332	1 316 790	1 627 173	584 825	130 055	1 605
zariadenie núdzového bývania	2 493 935	834 961	892 326	356 344	349 513	1 624	2 740 571	944 640	1 209 454	434 009	26 832	5 809
útulky	5 234 253	1 940 193	2 072 852	755 501	52 968	806	5 681 566	2 017 274	2 266 466	830 951	435 938	3 907
rehabilitačné stredisko	3 567 673	1 045 459	1 662 907	579 828	244 679	290	3 350 745	901 755	1 718 474	603 810	81 155	397
zariadenia opatrovateľskej služby	17 673 382	6 351 351	7 780 346	2 809 135	246 816	19 250	19 821 129	7 009 247	9 017 928	3 210 047	346 171	45 984
nocľaháreň	1 832 270	856 479	648 654	233 871	6 614	0	2 065 013	957 096	779 470	277 991	2 330	83
domov na polceste	748 277	329 043	291 502	102 295	4 800	0	693 311	256 074	286 219	104 391	32 751	1 087

Zdroj: Vybrané údaje Štatistického úradu SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údajov za rok 2017 nie sú k dispozícii

Tabuľka 25 Zamestnanci zariadení sociálnych služieb (spolu) za roky 2015 a 2016

Druh zariadenia	Priemerný evidenčný počet zamestnancov prepočítaný (osoby) rok 2015	Priemerný evidenčný počet zamestnancov prepočítaný (osoby) rok 2016
zariadenie pre seniorov	8 205	9 142
domov sociálnych služieb pre dospelých	8 834	8 477
špecializované zariadenie	3 282	3 922
denný stacionár	355	804
domov sociálnych služieb pre deti	422	396
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	1	0
zariadenie podporovaného bývania	239	223
zariadenie núdzového bývania	128	152
útulky	335	345
rehabilitačné strediská	248	220
zariadenia opatrovateľskej služby	1 089	1 305
nocľaháreň	110	123
domov na pol ceste	44	41
SPOLU	23 292	25 150

Zdroj: Vybrané údaje Štatistického úradu SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údaje za rok 2017 nie sú k dispozícii

Tabuľka 26 Vybrané zariadenia sociálnych služieb zriadené alebo založené obcou alebo vyšším územným celkom k 31. 12. 2017

	Počet služieb	Počet prijímateľov	Zamestnanci poskytovateľov (v prepočítaných stavoch)	Príjmy poskytovateľov (v €)	Výdavky poskytovateľov (v €)
nízkoprahové denné centrum	8	720	18	89 457	101 014
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	4	3	2	1 866	3 940
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	2	4	3	34 585	34 514
nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	12	1 667	21	232 370	268 736
sprievodcovská a predčítateľská služba	0	0	0	0	0
tlmočnická služba	0	0	0	0	0
sprostredkovanie tlmočnickej služby	0	0	0	0	0
sprostredkovanie osobnej asistencie	3	3	1	1 955	1 955
požičiavanie pomôcok	18	341	4	15 543	19 199
monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	8	108	1	11 128	17 619
krízová pomoc prostredníctvom telekomunikačných technológií	0	0	0	0	0
pomoc pri uplatňovaní opatrovníckych práv a povinností	7	23	5	24 336	31 209
denné centrum	226	40 857	151	1 752 723	2 796 948
integračné centrum	1	10	1	6 437	6 437
jedáleň	93	22 567	239	5 285 070	5 214 830
práčovňa	25	3 288	15	105 508	152 826
stredisko osobnej hygieny	33	4 951	8	24 630	45 765
komunitné centrum	75	15 906	192	2 024 743	2 297 422
podpora samostatného bývania	3	18	4	39 067	39 067
služba včasnej intervencie	9	129	18	182 019	192 084
stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím	0	0	0	0	0
terénna sociálna služba krízovej intervencie	43	7 200	97	841 351	837 122
služba na podporu zosúlad'ovania rodinného a pracovného života	2	0	0	0	0
zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	11	285	81	773 466	1 188 537
SPOLU	583	98 080	859	11 446 254	13 249 224

Zdroj: V(MPSVR SR) 10- 01

Tabuľka 27 Počet žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby vo vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb

Druh zariadenia sociálnych služieb			Počet žiadateľov k 31.12.2016	Počet žiadateľov k 31.12.2017
Domovy sociálnych služieb	pre deti	s telesným postihnutím	4	4
		s duševnými poruchami a poruchami správania	51	60
		s telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania	64	66
	pre dospelých	s telesným postihnutím	63	135
		s duševnými poruchami a poruchami správania	550	523
		so zmyslovým postihnutím	6	25
		s kombináciou postihnutí	1 032	1 130
Zariadenia pre seniorov			4 541	5 525
Zariadenia podporovaného bývania			68	115
Rehabilitačné strediská			4	17
Špecializované zariadenie			1 316	1 986
SPOLU v SR			7 699	9 586

Zdroj: V(MPSVR SR) 10- 01

Tabuľka 28 Vybrané druhy sociálnych služieb poskytované neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb k 31. 12. 2017

	Počet služieb		Počet klientov		Zamestnanci poskytovateľov (v prepočítaných stavoch)	Príjmy poskytovateľov (v €)	Výdavky poskytovateľov (v €)
	2016	2017	2016	2017	2017	2017	2017
opatrovateľská služba	173	148	3 594	3 955	3 832	21 091 685	20 645 936
nízkoprahové denné centrum	11	12	1 644	1 841	534	405 141	440 043
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	0	0	0	0	0	0	0
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	0	0	0	0	0	0	0
nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	12	14	4 096	4 895	76	135 454	151 227
prepravná služba	46	51	5 484	5 589	78	321 726	410 535
sprievodcovská a predčítateľská služba	3	3	37	17	2	20	20
tlmočnická služba	10	8	4 265	4 225	22	154 802	146 978
spprostredkovanie tlmočnickej služby	0	0	0	0	0	0	0
spprostredkovanie osobnej asistencie	5	6	1 745	400	5	22 550	23 276
požičiavanie pomôcok	29	29	1 109	1 305	26	64 862	54 211
monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	2	3	259	276	11	96 398	94 320
krízová pomoc prostredníctvom telekomunikačných technológií	9	11	982	1 272	58	57 967	64 373
pomoc pri uplatňovaní opatrovníckych práv a povinností	2	3	36	29	4	1 890	1 580
denné centrum	3	7	132	177	28	79 062	95 192
integračné centrum	3	3	106	98	9	13 862	13 738
jedáleň	22	24	6 736	5 886	105	698 645	704 825
práčovňa	5	5	304	332	10	34 543	33 521
stredisko osobnej hygieny	4	6	3 145	1 221	35	50 487	54 905
základné sociálne poradenstvo	70	66	8 644	8 794	132	243 380	288 291
špecializované sociálne poradenstvo	71	73	16 979	17 757	221	1 389 506	1 465 495
sociálna rehabilitácia	10	10	1 215	1 302	32	424 510	436 937
komunitné centrum	45	54	13 965	22 105	349	1 397 096	1 476 928
podpora samostatného bývania	1	2	32	32	3	2 800	3 580
služba včasnej intervencie	10	12	391	568	66	662 227	644 773
stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím	0	0	0	0	0	0	0
terénna sociálna služba krízovej intervencie	13	17	644	1 537	107	173 271	190 492
služba na podporu zosúladovania rodinného a pracovného života	-	1	-	4	1	12 040	12 040
zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	-	15	-	156	41	222 819	235 425
SPOLU	559	583	75 544	83 712	5 716	27 393 143	27 269 919

Zdroj: V(MPSVR SR) 7- 01

Tabuľka 29 Počet zamestnancov, objemy platov a vybrané zložky platu v eurách za rok 2017 v zariadeniach sociálnych služieb podľa agregovaných zamestnaní

Kategória zamestnancov	Počet zamestnancov	z toho ženy	Celkový plat - objem	Celkový plat	Funkčný plat	z toho					Odmeny	Plat za nadčas	Doplatky a ostatné príplatky
						tarifný plat	príplato k za riadenie	osobný príplato k	platová kompenzácia	príplato k za zmennosť			
						[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]			
(osoby)	(osoby)	(€)	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	[€/ mes]	
SPOLU	16 917	14 841	117 453 076	732	525	417	7	88	6	6	64	6	51
Odborní a administratívni zamestnanci	970	805	10 513 829	1 031	765	539	45	178	1	1	124	1	17
Vychovávateľa	94	85	891 672	890	641	532	4	101	3	0	93	4	20
Pomocní vychovávateľa	95	90	557 695	672	459	387	-	66	0	6	53	2	83
Zamestnanci zabezpečujúci poskytovanie zdravotnej starostlivosti	1 357	1 336	12 642 095	908	625	501	9	93	10	10	78	12	84
Pomocní zdravotníckí zamestnanci	963	893	6 650 078	712	481	389	0	67	11	13	59	9	85
Zamestnanci vykonávajúci sociálnu agendu	199	181	1 636 588	798	592	475	11	96	4	5	68	1	32
Zamestnanci vykonávajúci sociálnu prácu	1 126	991	8 764 928	792	593	481	6	99	5	2	74	1	16
Ergoterapeuti	182	155	1 212 628	737	568	452	2	102	11	1	61	1	5
Psychológovia	41	40	283 906	797	630	520	4	97	8	-	50	0	1
Špeciálni pedagógovia	27	22	279 424	981	753	653	14	81	-	1	50	1	6
Opatrovateľky z povolania	3 437	3 216	21 226 772	670	459	377	0	63	7	11	52	11	77
Remeselní, manuálni alebo manipulační zamestnanci	2 113	1 531	11 869 011	581	432	353	0	70	6	3	53	4	22
Zamestnanci stravovacích prevádzok	1 248	1 137	7 500 390	653	466	376	3	79	1	8	62	4	50
Neuvedené zamestnanie	5 065	4 359	33 424 059	723	528	413	7	94	7	5	58	4	50

Zdroj: PLATY (MPSVR SR) 1-02

Tabuľka 30 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu, 2015

Územie	Výdavky na sociálnu ochranu ako % z HDP	Výdavky na sociálnu ochranu v PPS na obyvateľa	Výdavky na sociálne dávky podľa účelov (v %)					
			Staroba + pozostalí	Choroba/zdravotná starostlivosť	Invalidita	Rodina/deti	Nezamestnanosť	Bývanie, sociálne vylúčenie
EU28	:	:	:	:	:	:	:	:
EU15	:	:	:	:	:	:	:	:
EA19	:	:	:	:	:	:	:	:
Belgicko	30,3	10 382,3	39,8	28,0	7,8	7,0	10,2	3,0
Bulharsko	17,9	2 675,4	48,8	26,0	7,4	10,6	2,8	1,5
Česká republika	19,0	5 191,1	46,0	30,8	6,4	8,5	2,6	2,9
Dánsko	32,3	11 436,2	42,2	19,5	12,6	10,8	4,7	6,7
Nemecko	29,1	10 819,7	37,4	33,2	7,8	10,9	3,5	2,9
Estónsko	16,4	3 665,8	43,4	28,2	11,3	12,6	2,7	0,7
Írsko	16,3	7 506,2	30,7	30,5	5,4	11,6	11,4	3,8
Grécko	26,4	5 313,0	64,6	19,3	6,3	4,1	3,9	0,6
Španielsko	24,6	6 367,8	48,9	26,9	7,0	5,2	8,8	1,4
Francúzsko	33,9	10 742,4	42,9	26,9	6,0	7,3	5,9	5,2
Chorvátsko	21,1	3 651,0	43,0	32,9	12,0	7,0	2,3	1,1
Taliansko	29,9	8 083,0	56,3	22,2	5,6	5,8	5,7	0,9
Cyprus	21,8	5 210,7	53,7	21,8	3,2	6,0	5,6	7,5
Lotyšsko	14,9	2 834,4	49,5	24,2	9,2	10,5	3,9	1,3
Litva	15,5	3 581,3	45,0	28,9	8,7	7,2	3,3	2,2
Luxembursko	22,1	14 988,7	37,9	24,3	10,9	15,3	6,5	3,6
Maďarsko	20,0	4 222,7	48,5	27,8	6,8	11,9	1,6	2,0
Malta	17,5	4 736,4	50,7	32,5	3,7	6,6	2,9	2,5
Holandsko	30,2	11 117,7	39,9	31,1	9,0	3,6	4,9	5,6
Rakúsko	29,8	11 159,2	49,1	24,7	6,5	9,3	5,5	2,3
Poľsko	:	:	:	:	:	:	:	:
Portugalsko	25,7	5 665,0	56,0	23,4	7,1	4,5	4,4	0,8
Rumunsko	14,6	2 504,2	54,0	26,0	7,3	8,6	0,7	1,2
Slovinsko	23,8	5 600,8	47,5	31,8	5,6	7,5	2,7	3,2
SR	18,2	4 265,2	44,7	30,4	8,6	8,9	2,8	1,9
Fínsko	31,6	10 121,7	41,7	22,9	10,2	10,1	8,4	5,0
Švédsko	29,2	10 273,1	42,2	25,7	11,4	10,3	3,6	4,8
Spojené kráľovstvo	28,6	8 488,2	40,9	34,6	5,9	9,6	1,4	6,9

Predbežné údaje: DE, IE, GR, ES, IT, LV, LT, SI, SK, SE, UK

: údaj nie je k dispozícii

* vrátane daňového bonusu

Zdroj: Eurostat ESSPROS, údaje extrahované 17. 05. 2018

Tabuľka 31 Príjmy na sociálnu ochranu, 2015

Príjmy	Príjmy v % HDP	Príjmy v PPS na obyvateľa	Štruktúra príjmov (%)			
			Sociálne príspevky zamestnávateľov	Sociálne príspevky chránených osôb	Verejná správa	Iné príjmy
EU28	:	:	:	:	:	:
EU15	:	:	:	:	:	:
EA19	:	:	:	:	:	:
Belgicko	30,4	10 400	40,6	19,7	37,5	2,2
Bulharsko	19,1	2 869	31,4	19,3	47,4	1,8
Česká republika	19,7	5 386	48,0	23,7	27,0	1,4
Dánsko	36,6	12 949	10,6	7,5	75,2	6,8
Nemecko	30,6	11 380	34,3	30,5	33,5	1,8
Estónsko	16,1	3 602	78,3	1,1	20,6	0,1
Írsko	16,0	7 369	30,2	9,0	57,9	2,9
Grécko	26,3	5 285	32,2	22,5	39,6	5,7
Španielsko	23,6	6 097	41,4	12,9	43,8	2,0
Francúzsko	34,0	10 747	42,0	19,1	35,7	3,1
Chorvátsko	22,0	3 809	29,0	33,2	35,3	2,6
Taliansko	30,6	8 273	34,6	14,9	48,5	1,9
Cyprus	21,7	5 181	26,6	19,5	49,4	4,5
Lotyšsko	15,0	2 862	41,2	17,0	41,5	0,4
Litva	15,6	3 607	55,2	17,6	26,6	0,7
Luxembursko	24,0	16 322	26,9	23,5	44,7	4,9
Maďarsko	20,2	4 266	38,6	24,9	36,4	0,1
Malta	17,5	4 745	28,2	11,6	57,5	2,6
Holandsko	33,6	12 395	30,1	32,2	23,5	14,2
Rakúsko	29,5	11 029	36,2	26,1	36,5	1,2
Poľsko	:	:	:	:	:	:
Portugalsko	26,8	5 911	29,5	15,6	47,0	8,0
Rumunsko	14,9	2 564	29,8	15,3	53,5	1,5
Slovinsko	23,4	5 511	26,3	40,0	32,4	1,3
Slovensko	18,8	4 400	46,3	21,6	29,3	2,8
Fínsko	32,9	10 523	34,4	13,3	47,3	5,0
Švédsko	31,7	11 165	38,3	8,9	50,7	2,1
Spojené kráľovstvo	28,9	8 573	29,6	10,53	58,3	1,6

Predbežné údaje: DE, GR, ES, IT, LV, LT, SI, SK, SE, UK

: údaj nie je k dispozícii

Zdroj: Eurostat ESSPROS, údaje extrahované 17. 05. 2018

Tabuľka 32 Výdavky na dôchodky a štruktúra podľa kategórií dôchodkov, 2015

Územie	Výdavky na dôchodky spolu			Štruktúra výdavkov na dôchodky podľa kategórií (%)						
	v € na obyvateľa (stále ceny 2010)	v PPS na obyvateľa	v % HDP	starobný	predpokladaný starobný	čistočný starobný	invalidný	predčasný v dôsledku zníženej pracovnej schopnosti	pozosta-lostné	predčasný z dôvodov trhu práce
EU28	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EU15	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EA19	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Belgicko	4 288	4 336	12,7	69,7	0,0	0,0	13,2	0,0	14,2	2,9
Bulharsko	509	1 292	8,6	77,5	10,1	0,0	8,9	0,0	3,5	0,0
Česká republika	1 401	2 368	8,6	80,4	2,2	0,0	10,2	0,1	7,2	0,0
Dánsko	6 161	4 790	13,5	64,3	5,6	0,0	0,1	15,0	15,0	0,0
Nemecko	4 102	4 382	11,8	73,2	3,3	0,0	1,4	6,5	15,3	0,3
Estónsko	1 098	1 828	8,2	61,2	23,3	0,0	14,8	0,0	0,7	0,0
Írsko	2 942	2 522	5,5	80,0	0,0	0,0	14,1	0,0	5,8	0,1
Grécko	3 028	3 574	17,8	77,9	0,0	0,0	7,1	0,0	14,8	0,2
Španielsko	2 769	3 262	12,6	63,6	6,9	0,0	10,7	0,0	18,7	0,1
Francúzsko	4 773	4 761	15,0	81,8	0,0	0,0	7,0	0,1	11,0	0,2
Chorvátsko	1 118	1 858	10,7	51,6	13,3	0,0	17,5	0,0	17,6	0,0
Taliano	4 244	4 460	16,5	71,6	7,5	0,0	1,6	2,6	16,1	0,5
Cyprus	2 216	2 579	10,8	83,1	0,4	0,0	3,1	0,0	13,4	0,0
Lotyšsko	850	1 473	7,7	85,9	2,4	0,0	10,1	0,0	1,5	0,0
Litva	812	1 577	6,8	78,7	3,5	0,0	12,9	0,0	4,8	0,0
Luxembursko	7 794	6 303	9,3	52,6	19,0	0,0	8,4	0,0	18,3	1,7
Maďarsko	976	1 838	8,7	81,4	6,1	0,0	0,0	0,0	12,5	0,0
Malta	1 558	2 105	7,8	78,0	0,0	0,0	5,1	0,0	16,5	0,5
Holandsko	4 987	4 834	13,1	76,4	0,1	0,0	14,7	0,0	8,8	0,0
Rakúsko	5 223	5 458	14,6	75,3	5,0	0,0	7,7	0,0	11,9	0,1
Poľsko	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Portugalsko	2 498	3 293	14,9	72,9	3,6	0,0	11,2	0,0	12,1	0,2
Rumunsko	604	1 391	8,1	84,0	0,5	1,1	3,8	4,0	6,6	0,0
Slovinsko	1 972	2 563	10,9	61,7	21,9	0,1	4,3	0,0	11,9	0,0
Slovensko	1 152	2 016	8,6	74,2	2,3	0,0	11,8	0,0	10,2	1,5
Fínsko	4 511	4 205	13,1	77,1	4,5	0,5	11,7	0,0	6,2	0,0
Švédsko	4 643	3 931	11,2	81,8	5,5	0,0	9,8	0,0	3,0	0,0
Spojené kráľovstvo	3 534	3 393	11,4	89,2	0,0	0,0	10,1	0,0	0,7	0,0

Predbežné údaje: DE, GR, ES, IT, LV, LT, SI, SK, SE, UK

: údaj nie je k dispozícii

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 17. 05. 2018

Tabuľka 33 Počet poberateľov dôchodkov podľa rodu*, indexy 2015/2014 a 2015/2006

Územie	Počet poberateľov dôchodkov*			Index 2015/2014	Index 2015/2006	Podiel poberateľov dôchodkov na populáciu (%)
	úhrn*(osoby)	muži (%)	ženy(%)			
Belgicko	2 815 679	48,5%	51,5%	102,7	122,6	24,8
Bulharsko	2 179 937	42,1%	57,9%	99,9	95,9	30,7
Česká republika	2 931 615	41,1%	58,9%	100,4	107,1	27,7
Dánsko	1 472 267	45,3%	54,7%	99,8	118,9	25,6
Nemecko	23 261 206	44,0%	56,0%	100,7	103,0	28,2
Estónsko	416 841	39,4%	60,6%	100,7	109,4	31,7
Írsko	932 440	50,1%	49,9%	102,9	136,5	19,5
Grécko	2 686 578	46,7%	53,3%	100,0	106,3	24,9
Španielsko	9 448 336	51,0%	49,0%	100,8	113,4	20,3
Francúzsko	18 938 000	45,8%	54,2%	100,5	110,6	28,3
Chorvátsko	1 228 020	45,7%	54,3%	100,3	:	29,6
Taliansko	16 031 543	47,3%	52,7%	99,5	96,9	26,5
Cyprus	137 025	52,4%	47,6%	102,4	131,3	16,0
Lotyšsko	593 689	37,6%	62,4%	99,2	99,3	30,4
Litva	936 264	38,6%	61,4%	99,1	101,6	32,9
Luxembursko	174 857	55,5%	44,5%	104,1	134,6	29,6
Maďarsko	2 169 780	36,3%	63,7%	99,1	:	22,1
Malta	86 547	57,1%	42,9%	102,9	120,6	18,8
Holandsko	3 530 336	45,7%	54,3%	101,6	112,5	20,7
Rakúsko	2 410 353	45,4%	54,6%	99,4	107,1	27,5
Poľsko	:	:	:	:	:	:
Portugalsko	3 014 507	44,8%	55,2%	100,0	104,4	29,2
Rumunsko	5 289 793	41,9%	58,1%	99,0	91,5	26,9
Slovinsko	636 857	44,9%	55,1%	100,0	110,4	30,8
SR	1 415 171	41,2%	58,8%	100,8	111,7	26,0
Fínsko	1 540 972	44,6%	55,4%	101,0	112,3	28,0
Švédsko	2 662 142	46,2%	53,8%	101,4	108,5	26,6
Spojené kráľovstvo	15 640 063	44,1%	55,9%	100,6	:	23,8

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 17. 05. 2018

* Počet poberateľov dôchodkov bez dvojitého načítania

Predbežné údaje: GR, UK

: - údaj nie je k dispozícii

Tabuľka 34 Dane a odvody platené zo sociálnych dávok, 2014

Územie	Výdavky na sociálnu ochranu		Sociálne dávky		
	Hrubé výdavky (% HDP)	Netto výdavky (% HDP)	% zdanených dávok	% dávok, z ktorých sa platia soc. odvody	efektívne daňovo-odvodové zaťaženie
Belgicko	29,01	26,88	57,13	40,13	13,13
Bulharsko	17,93	17,93	:	0,43	7,90
Česká republika	19,09	19,01	2,52	0,93	17,60
Dánsko	31,57	26,55	56,61	:	28,09
Nemecko	27,79	25,40	51,13	48,05	16,85
Estónsko	14,94	14,61	62,86	0,45	4,99
Írsko	19,34	19,18	32,91	2,22	6,14
Grécko	25,50	24,00	74,04	67,94	7,93
Španielsko	24,91	23,50	57,02	8,88	9,97
Francúzsko	32,12	30,28	60,00	36,02	9,51
Chorvátsko	21,01	20,72	54,44	54,44	2,52
Taliansko	28,80	25,27	65,00	0,68	18,87
Cyprus	22,17	20,99	39,61	:	13,40
Lotyšsko	14,26	13,79	58,43	2,05	5,63
Litva	14,41	14,20	8,05	8,05	18,04
Luxembursko	22,38	20,37	57,72	58,35	15,36
Maďarsko	19,68	19,48	5,21	4,15	14,98
Malta	18,08	17,70	51,54	:	4,07
Holandsko	28,93	23,03	59,71	59,71	34,19
Rakúsko	29,24	26,12	53,19	53,75	19,61
Poľsko	18,52	:	:	:	:
Portugalsko	25,48	23,47	61,47	61,47	12,85
Rumunsko	14,44	14,23	56,38	:	2,59
Slovinsko	23,47	23,17	56,38	:	2,32
SR	17,99	17,94	1,75	0,89	16,14
Fínsko	31,11	27,74	57,20	57,18	19,01
Švédsko	28,94	25,61	49,94	:	23,05
Spojené kráľovstvo	27,16	26,18	41,08	3,40	8,68

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 17. 05. 2018
: - údaj nie je k dispozícii

Tabuľka 35 Vyhlásené vyzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2017

Názov národného projektu/žiadateľ Výzva pre DOP/Vyhlasovateľ	Popis	Časová oprávnenosť projektu/ dátum vyhlásenia výzvy	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ
Prioritná os 2 Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí			
NP Vybrané aktívne opatrenia na trhu práce pre mladých ľudí Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Cieľom NP je zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti, zamestnanosti, podpora miestnej a regionálnej zamestnanosti vo vybraných regiónoch SR bez BSK. Oprávneným typom aktivít sú programy zvyšujúce šancu pre mladých ľudí NEET na kvalitnú ponuku zamestnania.	01/2015– 12/2018	10 801 729,20
NP Reštart pre mladých uchádzačov o zamestnanie Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Úrady PSVR zabezpečia individualizované pracovné poradenstvo pre mladých nezamestnaných v rozsahu 30 hodín. Aktívni mladí ľudia, ktorí si nájdu zamestnanie a budú vyradení z evidencie uchádzačov o zamestnanie môžu získať finančný príspevok od úradov práce.	04/2017-12/2018	8 996 537,70
NP Vzdelávanie mladých uchádzačov o zamestnanie Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Mladí ľudia vo veku do 29 rokov evidovaní na úradoch práce môžu získať finančné prostriedky na rekvalifikáciu, na účasť v kompetenčných kurzoch a na vzdelávanie podľa vlastného výberu, ak je predpoklad, že im pomôže získať zamestnanie.	04/2017-12/2018	27 890 084, 98
NP Šanca pre mladých Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Zamestnávateľ môže získať finančný príspevok na mzdové výdavky pre mladého zamestnanca vo veku do 29 rokov, ktorý bol dlhodobo nezamestnaný (viac ako rok). Zároveň mu zamestnávateľ môže poskytnúť pracovného tútora, na ktorého tiež môže získať finančný príspevok.	04/2017-12/2018	44 990 727,66

Názov národného projektu/žiadateľ Výzva pre DOP/Vyhlasovateľ	Popis	Časová oprávnenosť projektu/ dátum vyhlásenia výzvy	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ
Výzva pre DOP Aktivizácia a podpora mladých NEET Vyhlasovateľ: Implementačná agentúra MPSVR	Výzva je zameraná na zabezpečenie podpory integrácie mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (vrátane mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením), na trh práce. Jednotlivé aktivity výzvy sú zamerané na motiváciu mladých NEET, posúdenie ich zručností a na základe vytvorených osobných profilov ich zapojenie do programov resp. projektov umožňujúcich mladým NEET odbornú prípravu, stáže, praxe alebo tréningy zručností a pod. Cieľom výzvy je podporiť aktivitu mladých NEET do 29 rokov na získanie zručností a skúseností za účelom zlepšenia možností získať stabilné zamestnanie.	Vyhlásená výzva: od 16.06.2017 do 30. 11. 2017	30 000 000,00
Prioritná os 3 Zamestnanosť			
NP Cesta na trh práce Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Cieľom projektu je zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby v najmenej rozvinutých okresoch SR. Projekt prispieva k znižovaniu regionálnych disproporcií. Zároveň napomáha k naplňaniu akčných plánov zameraných na odstraňovanie sociálno-ekonomického zaostávania a znižovania vysokej miery nezamestnanosti najmenej rozvinutých okresov, ktoré vyplývajú zo zákona č. 336/2015 Z. z. podpore najmenej rozvinutých okresov	12/2016-12/2021	42 104 255,33
NP Podpora zamestnávania UoZ prostredníctvom vybraných AOTP – 3 Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Cieľom projektu je zvyšovanie zamestnateľnosti UoZ a ZUoZ, rozvoj miestnej a regionálnej zamestnanosti, podpora pracovnej mobility, podpora udržiavania pracovných návykov, zvýšenie uplatnenia UoZ a ZUoZ na trhu práce prostredníctvom samozamestnania. Podpora je realizovaná formou príspevkov pre UoZ, vďaka ktorým majú možnosť opäť nadobudnúť a obnoviť si svoje pracovné zručnosti a návyky, prípadne získať motiváciu si prácu nájsť.	07/2017-12/2021	42 500 000,00
NP Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím – 2 Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Cieľom projektu je podporiť zamestnanosť, adaptabilitu a znižovanie nezamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Realizácia projektu podporuje zlepšenie predpokladov integrovať občanov so ZP do pracovného procesu. Formou poskytovania príspevkov zamestnávateľom umožňuje projekt vytvoriť podmienky pre uplatnenie tejto cieľovej skupiny, prispieje k nadobudnutiu, rozvoju a udržiavaniu pracovných návykov občanov so ZP a prispieje k zníženiu rizika chudoby tejto cieľovej skupiny.	01/2017-12/2021	42 500 000,00

Názov národného projektu/žiadateľ Výzva pre DOP/Vyhlasovateľ	Popis	Časová oprávnenosť projektu/ dátum vyhlásenia výzvy	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ
NP REŠTART – Príležitosť pre dlhodobo nezamestnaných vrátiť sa na trh práce Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Cieľom projektu je motivovať dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie, ktorí sú bezprostredne pred zaradením do projektu v evidencii UoZ viac ako 24 mesiacov, k nájdeniu si zamestnania alebo k účasti na zapracovaní za účelom získania, resp. prehlbovania praktických skúseností pre potreby trhu práce. Hlavnou aktivitou je poskytovanie príspevku podľa zákona o službách zamestnanosti na podporu aktívnych dlhodobo nezamestnaných osôb a zapracovanie u zamestnávateľa za účelom získania a obnovy pracovných návykov.	06/2017-12/2019	13 274 855,68
NP Podpora individualizovaného poradenstva pre dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Realizácia projektu prispeje k lepšiemu uplatneniu dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie na trhu práce nielen rozvojom jeho zručností potrebných pre uplatnenie sa na trhu práce, ale tiež posilnením jeho motivácie nájsť si zamestnanie vplyvom dlhodobej a systematickej poradenskej práce a zvýšením jeho aktivizácie pri hľadaní zamestnania prostredníctvom stanovených cieľov a konkrétnych krokov vedúcich k dosiahnutiu cieľa.	09/2017-08/2021	27 925 299,19
NP Prognózy vývoja na trhu práce v SR II Žiadateľ: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny	Projekt je zameraný na ďalší kvalitatívny a kvantitatívny vývoj metodologických postupov aparátu všeobecnej verejnej správy, verifikáciu a aktualizáciu súčasných zdrojov údajov a rozširovanie prognóz o ďalšie dôležité segmenty pracovného trhu v SR.	11/2017-02/2021	4 348 841,15
NP Vzdelávanie uchádzačov o zamestnanie Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Hlavným cieľom projektu je podporiť zamestnateľnosť UoZ prostredníctvom prípravy na trh práce formou vzdelávania a prípravy pre trh práce alebo rekvifikácie alebo posilnením kľúčových kompetencií.	09/2017-12/2022	24 558 050,06
Výzva pre DOP - Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života (MRR) Vyhlasovateľ: Implementačná agentúra MPSVR	Výzva je zameraná na podporu flexibilných foriem starostlivosti o deti s cieľom zosúladiť rodinného a pracovného života. Ide o podporu zariadení a služieb pre deti (jasle, škôlky, opatrovatelky a pod.) a podporu podnikania v oblasti služieb starostlivosti o deti s dôrazom na inovatívne prístupy. Ďalším cieľom výzvy je vytváranie efektívnych nástrojov pre začleňovanie matiek najmä s malými deťmi na trh práce najmä po návrate z rodičovskej dovolenky podporou flexibilných pracovných miest.	Vyhlásená výzva: 09.10.2017 do: 15.06 .2018	10 000 000,00

Názov národného projektu/žiadateľ Výzva pre DOP/Vyhlasovateľ	Popis	Časová oprávnenosť projektu/ dátum vyhlásenia výzvy	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ
Výzva pre DOP - Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života (VRR) Vyhlasovateľ: Implementačná agentúra MPSVR	Výzva je zameraná na podporu flexibilných foriem starostlivosti o deti s cieľom zosúladiť rodinného a pracovného života. Ide o podporu zariadení a služieb pre deti (jasle, škôlky, opatrovatelky a pod.) a podporu podnikania v oblasti služieb starostlivosti i o deti s dôrazom na inovatívne prístupy.	Vyhlásená výzva: 09.10.2017 do: 15.06 .2018	3 300 000,00
Výzva pre DOP - Rozvoj sektorových zručností Vyhlasovateľ: Implementačná agentúra MPSVR	Cieľom výzvy je podpora tvorby a udržateľnosti pracovných miest, zvyšovanie odborných zručností a adaptácie na potreby trhu práce. V rámci výzvy budú podporené tie projekty, ktoré budú reagovať prostredníctvom aktivít na tieto potreby. Od potenciálnych žiadateľov sa bude vyžadovať splnenie osobitnej podmienky a to predloženie súhlasného stanoviska od príslušnej stavovskej organizácie, profesijnej organizácie alebo sektorovej rady. Dôvodom splnenia tejto podmienky je, aby sa podporili tie sektory národného hospodárstva, v ktorých je najväčší dopyt po kvalifikovanej pracovnej sile.	Vyhlásená výzva 21.12.2017 do: 13.09 .2018	10 000 000,00
Prioritná os 4 Sociálne začlenenie			
NP Tvorba nových a inovovaných štandardných klinických postupov a ich zavedenie do medicínskej praxe Žiadateľ: Ministerstvo zdravotníctva SR	Cieľom projektu je tvorba nových a inovovaných štandardných klinických postupov a ich zavedenie do medicínskej praxe, s primárnym zameraním na diagnostiku a liečbu najčastejších skupín ochorení u všetkých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a na všetkých úrovniach poskytovania zdravotnej starostlivosti.	04/2017 – 12/2021	4 705 850,21
Národný projekt Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v zariadeniach Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Hlavným cieľom projektu je zavedenie štrukturálnych a inovatívnych zmien v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (zariadenia SPODaSK) a posun v procese transformácie a deinštitucionalizácie starostlivosti o dieťa a to najmä podporením kvalitatívneho a kvantitatívneho posilnenia práce s rodinou dieťaťa za účelom predchádzania nariadenia ústavnej starostlivosti.	10/2017– 08/2019	5 124 850,00

Názov národného projektu/žiadateľ Výzva pre DOP/Vyhlasovateľ	Popis	Časová oprávnenosť projektu/ dátum vyhlásenia výzvy	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ
NP Podpora ochrany detí pred násilím Žiadateľ: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	Prostredníctvom národného projektu bude zabezpečené zavedenie účinného a dostupného nástroja pomoci deťom v krízových situáciách s celoslovenskou pôsobnosťou – Národnej linky na pomoc deťom a detským obetiam. Aktivity projektu sú zamerané na tvorbu a realizáciu inovatívnych systémových opatrení, ktoré zabezpečia zlepšenie prístupu ku kvalitným službám pomoci pre deti ohrozené násilím, a budú sa realizovať v rámci celého územia SR.	09/2017– 12/2022	10 278 239,42
Výzva pre DOP - Vzdelávanie zástupcov reprezentatívnych organizácií osôb so ZP Vyhlasovateľ: Implementačná agentúra MPSVR	Cieľom výzvy je vzdelávať zamestnancov reprezentatívnych organizácií osôb so ZP v oblasti uplatňovania práv osôb so ZP a v oblasti platnej legislatívy. Táto potreba súvisí najmä s tým, aby takéto osoby boli relevantnými partnermi vlády SR pri tvorbe a posudzovaní legislatívnych a nelegislatívnych materiálov, ako aj pri ich sebaobhajobe, čím sa zvyšuje ich sociálne začlenenie v podmienkach SR.	Vyhlásená výzva: od 09.06.2017 do 04.06. 2018	500 000,00
Výzva pre DOP - Zefektívnenie súčasných a zavedenie nových nástrojov za účelom zvýšenia aktivity ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením Vyhlasovateľ: Implementačná agentúra MPSVR	Výzva je zameraná na podporu inovatívnych návrhov zefektívnenia súčasných a zavedenie nových inovatívnych nástrojov/opatrení v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia, ktoré by boli účinné a efektívne vo vzťahu k zvýšeniu miery sociálneho začlenenia cieľovej skupiny populácie za jej aktívnej účasti.	Vyhlásená výzva: 09.10.2017 do: 02.04. .2018	15 000 000,00
Výzva pre DOP - Vývoj nových zariadení podporujúcich sociálnu integráciu osôb so ZP Vyhlasovateľ: Implementačná agentúra MPSVR	Prostredníctvom hlavnej aktivity je výzva zameraná na výskum a vývoj nových/ inovovaných technológií pre osoby so zdravotným postihnutím určených na ich sociálnu integráciu v spoločnosti. Výsledkami/výstupmi implementovaných projektov budú nové alebo inovované technológie (aplikácie, softvéry, zariadenia a iné) uľahčujúce sociálne začlenenie osôb so zdravotným postihnutím alebo umožňujúce väčšiu mieru ich samostatnosti.	Vyhlásená výzva: 03.11.2017 do: 31.08. .2018	1 000 000,00

Názov národného projektu/žiadateľ Výzva pre DOP/Vyhlasovateľ	Popis	Časová oprávnenosť projektu/ dátum vyhlásenia výzvy	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ
Prioritná os 5 Integrácia marginalizovaných rómskych komunít			
<p>Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok zameranú na miestne občianske poriadkové služby (MOPS) v obciach s prítomnosťou MRK - OPLZ-PO5-2017-1.</p> <p>Vyhlasovateľ: Ministerstvo vnútra SR</p>	<p>Podpora komplexného poskytovania miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK</p>	<p>Vyhlásená výzva: Od: 24.05.2017 Do: otvorená</p>	<p>17 200 000,00</p>
<p>Výzva zameraná na poskytovanie mentorskej a tútorskej podpory pre žiakov z MRK s dôrazom na úspešné ukončenie ZŠ a plynulý prechod na SŠ - OPLZ-PO5-2017-2</p> <p>Vyhlasovateľ: Ministerstvo vnútra SR</p>	<p>Poskytovanie mentorskej a tútorskej podpory pre žiakov z MRK s dôrazom na úspešné ukončenie ZŠ a plynulý prechod na SŠ. Zámerom je poskytnúť žiakom z MRK systém podpory prostredníctvom mentoringu a tútoringu počas vzdelávania na základnej škole až po ukončenie stredoškolského vzdelávania, a tým pomôcť k zlepšeniu ich školských výsledkov, eliminácii predčasného ukončenia základnej školskej dochádzky (opakovanie ročníkov) a preraďovaniu do špeciálnej základnej školy, úspešnému prijatiu na strednú školu a ukončeniu strednej školy (ideálne s maturitou).</p>	<p>Vyhlásená výzva: Od: 14.12.2017 Do: otvorená</p>	<p>5 000 000,00</p>
<p>Vyzvanie pre národný projekt Podpora obciam smerujúca k vysporiadaniu právnych vzťahov k pozemkom pod rómskymi obydliami v rómskych osídleniach - OPLZNP-PO5-2017-1</p> <p>Vyhlasovateľ: Ministerstvo vnútra SR</p>	<p>Podpora obciam smerujúca k vysporiadaniu právnych vzťahov k pozemkom pod rómskymi obydliami v rómskych osídleniach.</p>	<p>Vyhlásené vyzvanie: Od:06.04.2017- Do:30.09.2017 dĺžka projektu 36 mesiacov</p>	<p>2 652 000,00</p>

Názov národného projektu/žiadateľ Výzva pre DOP/Vyhlasovateľ	Popis	Časová oprávnenosť projektu/ dátum vyhlásenia výzvy	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ
Vyzvanie pre národný projekt Zdravé komunity 2A - OPLZNP-PO5-2017-4 Vyhlasovateľ: Ministerstvo vnútra SR	Zlepšenie situácie marginalizovaných rómskych komunít v oblasti sociálnych determinantov zdravia prostredníctvom realizácie a rozvoja zdravotnej mediácie a osvetu v marginalizovaných rómskych komunitách	Vyhlásené vyzvanie: Od: 28.06.2017 Do: 30.11.2017 Začiatok realizácie 01.01.2017 projektu v dĺžke 36 mesiacov	13 056 000,00
Prioritná os 6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít			
Výzva zameraná na nakladanie s komunálnym odpadom a nelegálne skládky - OPLZ-PO6-SC611-2017-1 Vyhlasovateľ: Ministerstvo vnútra SR	Vybudovanie, resp. dobudovanie systému triedeného zberu a odvozu komunálneho odpadu Realizácia sanačných prác nelegálnych skládok, vrátane eliminácie nepriaznivých vplyvov nelegálnej skládky	Od: 27.02.2017 Do: otvorená	18 160 295,00
Výzva zameraná na výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu komunitných centier v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít - OPLZ-PO6-SC613-2017-2. Vyhlasovateľ: Ministerstvo vnútra SR	Výstavba nových komunitných centier v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít Modernizácia a rekonštrukcia komunitných centier v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít Prestavba objektov za účelom zriadenia a fungovania komunitných centier	Od: 26.05.2017 Do: otvorená	15 807 037,00

Zdroj: RO, ITMS

Tabuľka 37 Čerpanie výdavkov kapitoly 22 – MPSVR SR podľa programového rozpočtovania

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2017	%
07C	Sociálna inklúzia	1 795 232 984	1 748 093 130	1 747 186 382	99,9
07C0A	Podpora sociálnych služieb	88 000 000	88 312 000	88 235 664	99,9
07C0B	OP EP pre najodkázanejšie osoby	13 522 998	14 040 675	14 040 676	100,0
07C0B01	Sociálne začlenenie najodkázanejších osôb	13 522 998	14 040 675	14 040 676	100,0
07C01	Pomoc v hmotnej núdzi	220 851 831	172 006 653	171 833 455	99,9
07C0101	– Dávka v hmotnej núdzi	196 104 641	154 554 280	154 499 735	100,0
07C0102	– Dotácia na výkon osobitného príjemcu	195 000	154 268	154 000	99,8
07C0103	– Dotácia na stravu pre dieťa v hmotnej núdzi	12 470 500	8 373 865	8 307 375	99,2
07C0104	– Dotácia na školské potreby pre dieťa v hmotnej núdzi	2 720 000	1 876 914	1 859 528	99,1
07C0106	– Náhradné výživné	9 361 690	7 047 326	7 012 817	99,5
07C02	Podpora rodiny	954 921 819	965 496 210	965 445 250	100,0
07C0201	– Prídavok na dieťa	315 150 420	311 460 391	311 437 596	100,0
07C0202	– Rodičovský príspevok	363 787 947	361 310 417	361 298 668	100,0
07C0206	– Ostatné príspevky na podporu rodiny	46 312 668	48 142 843	48 135 001	100,0
07C020A	– Štátom platené poistné za osoby starajúce sa o dieťa	224 914 934	242 914 934	242 914 934	100,0
07C020B	– Príspevok na starostlivosť o dieťa	4 755 850	1 667 625	1 659 051	99,5
07C03	Kompenzácia sociálnych dôsledkov ŤZP	258 702 096	244 854 234	244 160 833	99,7
07C04	Iniciatívy v oblasti sociálnej inklúzie	3 109 702	2 881 393	2 879 006	99,9
07C040A	– Ostatné iniciatívy	3 109 702	2 881 393	2 879 006	99,9
07C040G	– Zabezpečenie hodnotenia a implementácie horizontálnej priority Rovnosť príležitostí	0	0	0	0,0
07C05	Starostlivosť o ohrozené deti	93 261 697	95 868 124	95 957 867	100,1
07C0501	– Náhradná rodinná starostlivosť	14 431 515	13 662 620	13 504 955	98,8
07C0502	– Ústavná starostlivosť v štátnych detských domovoch	65 039 882	69 678 930	70 017 593	100,5
07C0503	– Ústavná starostlivosť v neštátnych zariadeniach	12 590 300	11 540 300	11 455 593	99,3
07C0504	– Prevencia a sanácia (MVO)	1 200 000	986 274	979 726	99,3
07C06	Nesystémové dávky sociálneho poistenia	81 562 841	84 562 841	84 562 841	100,0
07C07	Vianočný príspevok dôchodcom	81 300 000	80 071 000	80 070 790	100,0
07E	Tvorba a implementácia politík	156 800 770	174 694 530	174 781 394	100,0
07E03	Riadiaca, koncepcná a výskumná činnosť	13 665 088	14 303 332	14 351 419	100,3

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2017
Príloha ku kapitole 3

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2017	%
07E0301	– Aparát ministerstva	13 665 088	14 303 332	14 351 419	100,3
07E04	Výkon štátnej správy na úseku soc. vecí, rodiny, práce a zamestnanosti	141 615 732	159 190 673	159 229 461	100,0
07E0401	– Špecializovaná štátna správa	128 859 625	145 287 361	145 313 807	100,0
07E0402	– Ostatná štátna správa	12 756 107	13 903 312	13 915 654	100,1
07E05	Implementácia projektov	1 519 950	1 200 525	1 200 514	100,0
07E0501	Implementačná agentúra	1 519 950	1 200 525	1 200 514	100,0
	Medzirezortné programy a podprogramy, ktorých je kapitola gestorom a účastníkom				
06G	Ľudské zdroje	281 976 355	241 440 121	241 468 424	100,0
06G04	Aktívna politika trhu práce a zvýšenie zamestnanosti – MPSVR SR	51 681 681	44 492 998	44 521 302	100,1
06G0404	– Národné programy na rozvoj aktívnych politík trhu práce a zvýšenie zamestnanosti	43 798 114	39 903 431	39 931 980	100,1
06G040J	– Individuálna štátna pomoc	7 883 567	4 589 567	4 589 322	100,0
06G1S	OP Ľudské zdroje 2014 - 2020 - MPSVR SR	230 294 674	196 947 123	196 947 122	100,0
06G1S01	Zamestnanosť	144 002 519	127 133 144	127 132 809	100,0
06G1S02	Sociálne začlenenie	34 651 765	42 438 225	42 438 224	100,0
06G1S03	Technická pomoc	11 036 471	7 529 826	7 529 825	100,0
06G1S04	Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých	40 603 919	19 845 928	19 846 264	100,0
	Podprogramy, ktoré kapitola rieši ako účastník medzirezortného programu				
0EK	Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu	17 182 207	21 797 838	21 797 440	100,0
0EK0H	Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu – MPSVR SR	17 182 207	21 797 838	21 797 440	100,0
0EK0H01	Systémy vnútornej správy	6 029 052	5 865 991	5 864 661	100,0
0EK0H02	Špecializované systémy	4 440 900	8 568 369	8 568 264	100,0
0EK0H03	Podporná infraštruktúra	6 712 255	7 363 478	7 364 515	100,0
06H09	Hospodárska mobilizácia – MPSVR SR (gestor MH SR)	45 189	44 869	44 848	100,0
09706	Príspevky SR do medzinárodných organizácií – MPSVR SR	675 367	593 927	593 925	100,0
0A909	Elektronizácia VS a rozvoj elektronických služieb na centrálnej úrovni MF SR – MPSVR SR	0	0	0	0,0
0AR05	MPSVR SR – Protidrogová politika (gestor Úrad vlády SR)	50 000	50 000	49 100	98,2
0D40A	SK PRES 2016 – MPSVR SR	0	4 888	4 617	94,5
	Výdavky spolu za kapitolu	2 251 962 872	2 186 719 303	2 185 926 130	100,0

Zdroj: MPSVR SR, Návrh štátneho záverečného účtu

PRÍLOHA KU KAPITOLE 4

Tabuľka 1 Zoznam vybraných indikátorov sociálnej inklúzie (2015 – 2017)

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
<i>Primárne indikátory</i>												
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (celá populácia)	18,4	18,1	18,6	18,1	18,1	18,2	16,3	16,3	16,2	-1,8	-1,8	-2,0
Vplyv sociálnych transférov na zníženie rizika chudoby (s výnimkou dôchodkov)	35,3	35,3	35,8	31,0	29,8	31,6	29,1	29,1	29,7	-1,8	-0,7	-1,8
Vplyv sociálnych transférov na zníženie rizika chudoby (vrátane dôchodkov)	67,7	65,9	69,5	66,5	63,9	68,4	66,8	64,9	68,9	0,4	1,0	0,5
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (celá populácia)	12,3	12,1	12,4	12,7	12,7	12,8	12,4	12,4	12,3	-0,3	-0,3	-0,5
Miera rizika chudoby (0-5 roční)	16,3	12,3	20,2	19,4	18,1	20,6	16,9	16,5	17,2	-2,5	-1,6	-3,4
Miera rizika chudoby (6-11 roční)	23,0	23,0	23,1	22,7	22,4	23,0	20,5	23,1	17,7	-2,2	0,7	-5,3
Miera rizika chudoby (12-17 roční)	20,5	18,1	22,9	20,2	19,6	20,9	21,9	20,7	23,2	1,7	1,1	2,3
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (0-17)	20,1	18,1	22,1	20,8	20,2	21,5	19,9	20,4	19,4	-0,9	0,2	-2,1
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (18-24)	12,8	12,0	13,6	14,8	11,2	18,5	14,5	12,6	16,5	-0,3	1,4	-2,0
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (25-54)	11,7	11,9	11,5	12,2	12,5	11,9	11,5	11,4	11,7	-0,7	-1,1	-0,2
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (55-64)	10,2	11,6	8,9	9,5	10,5	8,6	9,4	10,5	8,4	-0,1	0,0	-0,2
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (18-64)	11,6	11,9	11,3	12,0	12,0	12,1	11,5	11,4	11,6	-0,5	-0,6	-0,5
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (65+)	5,6	3,4	7,0	5,7	4,3	6,5	6,9	4,9	8,3	1,2	0,6	1,8
Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (EUR)	4 158			4 171			4 310			139		
Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (PPS)	6 132			6 304			6 551			247		
Hranica rizika chudoby - domácnosť 2 dospelí a 2 deti (EUR)	8 732			8 758			9 051			293		
Hranica rizika chudoby - domácnosť 2 dospelí a 2 deti (PPS)	12 877			13 239			13 758			519		
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (celá populácia)	7,4	7,2	7,7	7,7	7,4	8,0	x	x	x	0,3	0,2	0,3
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (0-17)	14,6	13,1	16,0	15,0	11,6	18,5	x	x	x	0,4	-1,5	2,5
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (18-64)	6,8	6,9	6,7	7,3	7,4	7,3	x	x	x	0,5	0,5	0,6
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (65+)	3,3	1,6	4,5	2,7	2,6	2,7	x	x	x	-0,6	1,0	-1,8

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2017
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (celá populácia)	28,9	32,6	25,5	26,1	27,8	24,3	26,0	28,8	23,9	-0,1	1,0	-0,4
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (0-5)	24,3	33,8	22,6	34,1	35,2	30,6	29,5	25,4	37,4	-4,6	-9,8	6,8
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (6-11)	27,2	22,6	33,8	26,6	32,0	24,7	31,5	29,5	33,1	4,9	-2,5	8,4
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (12-17)	40,1	36,0	42,6	35,0	28,6	35,9	29,5	32,3	29,4	-5,5	3,7	-6,5
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (0-17)	29,9	27,5	33,3	31,6	33,1	30,6	30,3	28,2	31,5	-1,3	-4,9	0,9
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (18-64)	31,3	34,0	28,7	26,4	27,1	26,1	28,0	29,7	25,0	1,6	2,6	-1,1
Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby (65+)	10,4	14,0(u)	9,8	10,3	11,6(u)	9,8	9,6	9,3(u)	9,7	-0,7	-2,3	-0,1
Dlhodobá miera nezamestnanosti	7,6	6,9(u)	8,3	5,8	5,5(u)	6,2	5,1	5,2	4,9	-0,7	-0,3	-1,3
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (populácia 0-59)	7,1	7,4	6,9	6,5	6,6	6,3	5,4	5,3	5,4	-1,1	-1,3	-0,9
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (0-5 roční)	7,0	5,9	8,2	8,6	8,0	9,3	6,8	5,1	8,4	-1,8	-2,9	-0,9
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (6-11 roční)	9,4	8,4	10,5	8,6	7,8	9,5	7,1	6,2	8,0	-1,5	-1,6	-1,5
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (12-17 roční)	7,5	5,8	9,3	7,5	6,5	8,7	7,5	7,5	7,4	0,0	1,0	-1,3
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (0-17 roční)	8,0	6,7	9,3	8,2	7,4	9,2	7,1	6,4	7,9	-1,1	-1,0	-1,3
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (18-59 roční)	6,9	7,5	6,2	6,0	6,4	5,5	4,8	5,0	4,6	-1,2	-1,4	-0,9
Deti žijúce v domácnostiach bez zamestnania (0-17)	9,3	:	:	7,7	:	:	8,0	:	:	0,3	:	:
Populácia žijúca v domácnostiach bez zamestnania (18-59)	7,5	7,5	7,5	6,4	6,3	6,6	6,6	6,4	6,8	0,2	0,1	0,2
Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a nepokračujú v ďalšom vzdelávaní	6,9	6,9	6,8	7,4	7,6	7,2	9,3	8,5	10,3	1,9	0,9	3,1
Závažná materiálna deprivácia (celá populácia)	9,0	8,9	9,1	8,2	8,1	8,3	7,0	7,2	6,8	-1,2	-0,9	-1,5
Miera materiálnej deprivácie (celá populácia)	20,3	19,4	21,2	19,1	18,4	19,7	16,4	15,9	16,9	-2,7	-2,5	-2,8
Miera materiálnej deprivácie (0-5)	18,3	17,5	19,1	16,3	16,2	16,4	15,1	14,8	15,5	-1,2	-1,4	-0,9
Miera materiálnej deprivácie (6-11)	24,1	24,6	23,6	22,7	23,0	22,4	17,8	17,9	17,7	-4,9	-5,1	-4,7
Miera materiálnej deprivácie (12-17)	24,1	22,5	25,8	23,0	21,7	24,3	20,1	18,5	22,0	-2,9	-3,2	-2,3
Miera materiálnej deprivácie (0-17)	22,3	21,7	22,9	20,9	20,7	21,2	17,8	17,2	18,5	-3,1	-3,5	-2,7
Miera materiálnej deprivácie (18-64)	18,8	18,6	19,1	17,7	17,6	17,8	14,9	15,0	14,9	-2,8	-2,6	-2,9
Miera materiálnej deprivácie (65+)	25,0	20,8	27,6	22,9	19,4	25,1	21,3	19,3	22,6	-1,6	-0,1	-2,5

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2017
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Sekundárne indikátory												
Miera rizika chudoby podľa typu domácnosti:												
jednotlivec mladší ako 65 rokov	21,2	:	:	22,7	:	:	25,8	:	:	3,1	:	:
jednotlivec starší ako 65 rokov	9,4	:	:	9,0	:	:	11,9	:	:	2,9	:	:
jednotlivec	15,0	20,7	12,0	15,5	21,9	12,2	18,2	25,1	14,5	2,7	3,2	2,3
dvaja dospelí, najmenej jeden starší ako 65 rokov	4,5	:	:	2,5	:	:	4,0	:	:	1,5	:	:
dvaja dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	9,0	:	:	8,1	:	:	7,2	:	:	-0,9	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	29,9	:	:	33,6	:	:	37,3	:	:	3,7	:	:
dvaja dospelí s jedným závislým dieťaťom	9,2	:	:	10,5	:	:	9,8	:	:	-0,7	:	:
dvaja dospelí s dvomi závislými deťmi	14,7	:	:	14,8	:	:	14,7	:	:	-0,1	:	:
dvaja dospelí s tromi a viac závislými deťmi	32,9	:	:	34,8	:	:	35,4	:	:	0,6	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	13,9	:	:	15,7	:	:	13,6	:	:	-2,1	:	:
domácnosti so závislými deťmi	15,7	:	:	17,2	:	:	16,2	:	:	-1,0	:	:
domácnosti bez závislých detí	7,9	:	:	7,2	:	:	7,6	:	:	0,4	:	:
Miera rizika chudoby podľa intenzity práce domácnosti (vek 18-59)												
domácnosti bez detí - nízkou intenzitou práce inou ako veľmi nízkou (0,2 - 1)	3,5	:	:	3,8	:	:	4,1	:	:	0,3	:	:
domácnosti bez detí - nízkou intenzitou práce (0,2 - 0,45)	27,0	:	:	33,9	:	:	34,7	:	:	0,8	:	:
domácnosti bez detí - strednou intenzitou práce (0,45 - 0,55)	7,9	:	:	12,7	:	:	16,5	:	:	3,8	:	:
domácnosti bez detí - vysokou intenzitou práce (0,55 - 0,85)	3,3	:	:	2,7	:	:	3,6	:	:	0,9	:	:
domácnosti bez detí - veľmi vysokou intenzitou práce (0,85 - 1)	2,6	:	:	2,9	:	:	3,0	:	:	0,1	:	:
domácnosti s deťmi - nízkou intenzitou práce inou ako veľmi nízkou (0,2 - 1)	8,0	:	:	8,8	:	:	8,5	:	:	-0,3	:	:
domácnosti s deťmi - nízkou intenzitou práce (0,2 - 0,45)	38,1	:	:	49,4	:	:	58,9	:	:	9,5	:	:
domácnosti s deťmi - strednou intenzitou práce (0,45 - 0,55)	22,1	:	:	29,1	:	:	25,0	:	:	-4,1	:	:
domácnosti s deťmi - vysokou intenzitou práce (0,55 - 0,85)	8,8	:	:	10,6	:	:	7,8	:	:	-2,8	:	:
domácnosti s deťmi - veľmi vysokou intenzitou práce (0,85 - 1)	4,8	:	:	4,8	:	:	5,6	:	:	0,8	:	:
Miera rizika chudoby podľa podľa najčastejšej ekonomickej aktivity (18+)												

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2017
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
nezamestnaní	45,5	48,5	42,0	47,6	49,8	45,2	49,2	53,2	45,1	1,6	3,4	-0,1
zamestnaní	6,0	6,5	5,5	6,5	6,9	6,0	6,3	6,8	5,8	-0,2	-0,1	-0,2
dôchodcovia	6,2	4,4	7,3	6,0	4,9	6,8	7,6	6,2	8,6	1,6	1,3	1,8
iná neaktívna osoba	15,7	14,1	16,6	19,8	17,4	21,2	19,6	17,0	21,0	-0,2	-0,4	-0,2
Miera rizika chudoby podľa typu vlastníctva												
vlastník alebo bezplatné ubytovanie	11,4	11,0	11,7	12,0	12,0	12,1	11,2	11,2	11,2	-0,8	-0,8	-0,9
nájomca	20,5	22,0	19,0	19,7	19,9	19,6	24,4	24,1	24,7	4,7	4,2	5,1
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby - 40% národného ekvivaletného mediánu príjmu	5,7	6,0	5,4	5,5	5,8	5,3	5,3	5,6	5,0	-0,2	-0,2	-0,3
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby - 50% národného ekvivaletného mediánu príjmu	8,4	8,7	8,2	8,1	8,2	8,0	7,8	8,0	7,6	-0,3	-0,2	-0,4
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby - 70% národného ekvivaletného mediánu príjmu	18,8	18,0	19,5	19,5	18,8	20,2	18,3	17,9	18,6	-1,2	-0,9	-1,6
Miera rizika chudoby detí žijúcich v pracujúcich domácnostiach	6,5	4,9	8,1	6,4	6,1	6,6	x	x	x	-0,1	1,2	-1,5
Populácia s nízkou vzdelanosťou úrovňou (25-39)	90,2	46,2	44,0	81,7	40,6	41,2	x	x	x	-8,5	-5,6	-2,8
Populácia s nízkou vzdelanosťou úrovňou (40-59)	122,9	50,4	72,4	118,2	51,5	66,6	x	x	x	-4,7	1,1	-5,8
Populácia s nízkou vzdelanosťou úrovňou (55-64)	105,8	34,6	71,2	97,9	33,1	64,9	x	x	x	-7,9	-1,5	-6,3
Populácia s nízkou vzdelanosťou úrovňou (25-64)	273,4	114,9	158,5	258,4	110,1	148,5	x	x	x	-15,0	-4,8	-10,0
Hĺbka materiálnej deprivácie	3,7	3,8	3,7	3,6	3,7	3,6	3,7	3,8	3,6	0,1	0,1	0,0
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (celá populácia)	9,1	8,5	9,6	7,7	6,9	8,5	x	x	x	-1,4	-1,6	-1,1
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (0-5)	12,7	10,7	14,8	10,1	11,3	9,0	x	x	x	-2,6	0,6	-5,8
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (6-11)	12,6	11,0	14,4	8,9	7,0	11,0	x	x	x	-3,7	-4,0	-3,4
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (12-17)	8,7	7,8	9,7	8,7	8,9	8,5	x	x	x	0,0	1,1	-1,2
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (0-17)	11,4	9,9	12,9	9,2	8,9	9,5	x	x	x	-2,2	-1,0	-3,4
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (18-24)	7,1	6,2	8,1	6,9	5,3	8,4	x	x	x	-0,2	-0,9	0,3
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (25-29)	8,2	7,5	8,9	5,8	5,7	5,8	x	x	x	-2,4	-1,8	-3,1
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (18-64)	8,7	8,6	8,8	7,2	6,6	7,9	x	x	x	-1,5	-2,0	-0,9

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2017
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (65+)	8,1	5,5	9,8	8,1	4,9	10,1	x	x	x	0,0	-0,6	0,3
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie - chudobní	34,5	33,4	35,6	35,6	34,5	36,7	x	x	x	1,1	1,1	1,1
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie - nechudobní	5,5	5,1	6,0	3,7	2,9	4,4	x	x	x	-1,8	-2,2	-1,6
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (I. kvintil)	26,7	:	:	27,9	:	:	x	x	x	1,2	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (II. kvintil)	8,4	:	:	6,8	:	:	x	x	x	-1,6	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (III. kvintil)	6,0	:	:	2,5	:	:	x	x	x	-3,5	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (IV. kvintil)	3,2	:	:	0,9	:	:	x	x	x	-2,3	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (V. kvintil)	1,1	:	:	0,5	:	:	x	x	x	-0,6	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie podľa typu vlastníctva												
vlastník, s hypotékou alebo úverom na bývanie	30,9	:	:	15,1	:	:	x	x	x	-15,8	:	:
vlastník, bez hypotéky alebo úveru na bývanie	6,0	:	:	5,7	:	:	x	x	x	-0,3	:	:
nájomca, prenájom za trhovú cenu	8,4	:	:	13,9	:	:	x	x	x	5,5	:	:
nájomca, prenájom za zníženú cenu alebo zadarmo	9,1	:	:	17,6	:	:	x	x	x	8,5	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie podľa stupňa osídlenia												
husto obývaná oblasť (mestá)	12,1	:	:	7,0	:	:	x	x	x	-5,1	:	:
stredne obývaná oblasť	8,6	:	:	7,9	:	:	x	x	x	-0,7	:	:
riedko obývaná oblasť	7,8	:	:	8,0	:	:	x	x	x	0,2	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie podľa typu domácnosti												
jednotlivec mladší ako 65 rokov	26,6	:	:	27,4	:	:	x	x	x	0,8	:	:
jednotlivec starší ako 65 rokov	17,6	:	:	22,3	:	:	x	x	x	4,7	:	:
jednotlivec	22,0	25,9	19,8	24,7	23,9	25,2	x	x	x	2,7	-2,0	5,4
dvaja dospelí, najmenej jeden starší ako 65 rokov	5,0	:	:	3,1	:	:	x	x	x	-1,9	:	:
dvaja dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	11,7	:	:	8,4	:	:	x	x	x	-3,3	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	29,6	:	:	32,3	:	:	x	x	x	2,7	:	:
dvaja dospelí s jedným závislým dieťaťom	14,5	:	:	11,3	:	:	x	x	x	-3,2	:	:
dvaja dospelí s dvomi závislými deťmi	12,5	:	:	8,2	:	:	x	x	x	-4,3	:	:
dvaja dospelí s tromi a viac závislými deťmi	7,4	:	:	8,6	:	:	x	x	x	1,2	:	:

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2017
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
traja a viac dospelí so závislými deťmi	8,8	:	:	7,0	:	:	x	x	x	-1,8	:	:
domácnosti so závislými deťmi	9,5	:	:	7,9	:	:	x	x	x	-1,6	:	:
domácnosti bez závislých detí	8,6	:	:	7,5	:	:	x	x	x	-1,1	:	:
Miera preplnenia obydľí (celá populácia)	37,8	38,3	37,3	37,9	38,5	37,4	36,4	36,8	36,1	-1,5	-1,7	-1,3
Miera preplnenia obydľí (0-5)	39,9	40,6	39,1	39,4	37,0	41,7	37,8	35,6	40,0	-1,6	-1,4	-1,7
Miera preplnenia obydľí (6-11)	50,8	50,8	50,8	48,3	49,5	47,0	43,3	45,1	41,3	-5,0	-4,4	-5,7
Miera preplnenia obydľí (12-17)	60,0	60,4	59,7	59,8	59,6	60,0	55,0	52,9	57,5	-4,8	-6,7	-2,5
Miera preplnenia obydľí (0-17)	50,5	50,9	50,1	49,8	49,8	49,9	45,7	45,1	46,3	-4,1	-4,7	-3,6
Miera preplnenia obydľí (18-64)	38,9	39,0	38,8	39,1	39,4	38,9	37,9	38,0	37,8	-1,2	-1,4	-1,1
Miera preplnenia obydľí (65+)	15,8	11,8	18,2	17,1	14,0	19,0	18,4	16,1	19,8	1,3	2,1	0,8
Miera preplnenia obydľí - pod hranicou chudoby	57,6	56,8	58,3	54,2	54,7	53,7	55,6	55,6	55,7	1,4	0,9	2,0
Miera preplnenia obydľí - nad hranicou chudoby	35,0	35,8	34,3	35,6	36,2	35,0	33,7	34,1	33,3	-1,9	-2,1	-1,7
Miera preplnenia obydľí podľa typu vlastníctva												
vlastník, s hypotékou alebo úverom na bývanie	30,2	:	:	28,2	:	:	29,0	:	:	0,8	:	:
vlastník, bez hypotéky alebo úveru na bývanie	35,7	:	:	36,8	:	:	35,4	:	:	-1,4	:	:
nájomca, prenájom za trhovú cenu	61,6	:	:	57,6	:	:	57,1	:	:	-0,5	:	:
nájomca, prenájom za zníženú cenu alebo zadarmo	56,9	:	:	56,5	:	:	51,1	:	:	-5,4	:	:
Miera preplnenia obydľí podľa stupňa osídlenia												
husto obývaná oblasť	36,0	:	:	35,9	:	:	34,3	:	:	-1,6	:	:
stredne obývaná oblasť	45,9	:	:	45,7	:	:	42,5	:	:	-3,2	:	:
riedko obývaná oblasť	32,0	:	:	32,4	:	:	32,3	:	:	-0,1	:	:
Miera preplnenia obydľí podľa typu domácnosti												
jednotlivec mladší ako 65 rokov	26,7	:	:	23,4	:	:	19,3	:	:	-4,1	:	:
jednotlivec starší ako 65 rokov	14,8	:	:	17,5	:	:	17,8	:	:	0,3	:	:
jednotlivec	20,5	22,6	19,4	20,3	22,1	19,4	18,5	19,4	18,0	-1,8	-2,7	-1,4
dvaja dospelí, najmenej jeden starší ako 65 rokov	9,6	:	:	9,4	:	:	8,3	:	:	-1,1	:	:
dvaja dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	10,9	:	:	11,1	:	:	11,6	:	:	0,5	:	:

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2017
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	65,8	:	:	59,8	:	:	53,4	:	:	-6,4	:	:
dvaja dospelí s jedným závislým dieťaťom	26,4	:	:	26,7	:	:	27,2	:	:	0,5	:	:
dvaja dospelí s dvomi závislými deťmi	40,1	:	:	40,8	:	:	37,4	:	:	-3,4	:	:
dvaja dospelí s tromi a viac závislými deťmi	73,0	:	:	70,0	:	:	62,0	:	:	-8,0	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	61,2	:	:	61,0	:	:	58,4	:	:	-2,6	:	:
domácnosti so závislými deťmi	50,1	:	:	49,7	:	:	47,3	:	:	-2,4	:	:
domácnosti bez závislých detí	22,0	:	:	23,1	:	:	23,1	:	:	0,0	:	:
Kontextové indikátory												
Nerovnosť distribúcie príjmov - S80/S20 - podiel príjmov horného a dolného kvintilu	3,5	3,6	3,5	3,6	3,7	3,5	3,5	3,6	3,4	-0,1	-0,1	-0,1
Nerovnosť distribúcie príjmov - Gini koeficient	23,7	:	:	24,3	:	:	23,2	:	:	-1,1	:	:
Očakávaná dĺžka života pri narodení	76,7	73,1	80,2	77,3	73,8	80,7	x	x	x	0,6	0,7	0,5
Očakávaná dĺžka života vo veku 65	17,2	15,0	18,8	17,5	15,3	19,2	x	x	x	0,3	0,3	0,4
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - celá populácia	7,6	7,9	7,3	7,3	7,5	7,1	x	x	x	-0,3	-0,4	-0,2
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) vo veku 0-17	13,0	11,8	14,2	13,1	13,0	13,2	x	x	x	0,1	1,2	-1,0
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) vo veku 18-64	7,4	7,9	6,9	6,9	6,9	6,9	x	x	x	-0,5	-1,0	0,0
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) vo veku 65+	1,3	1,0	1,5	1,3	1,4	1,3	x	x	x	0,0	0,4	-0,2
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transférmami okrem dôchodkov	19,0	18,7	19,3	18,4	18,1	18,7	17,5	17,5	17,5	-0,9	-0,6	-1,2
Miera rizika chudoby pre sociálnymi transférmami vrátane dôchodkov	38,1	35,5	40,7	37,9	35,2	40,5	37,4	35,3	39,5	-0,5	0,1	-1,0
Chudoba pracujúcich (18+)	6,0	6,5	5,5	6,5	6,9	6,0	6,3	6,8	5,8	-0,2	-0,1	-0,2
Pasca nezamestnanosti	44,7	:	:	x	:	:	x	:	:	x	:	:
Pasca nízkej mzdy	29,8	:	:	x	:	:	x	:	:	x	:	:
Deprivácia bývaním podľa položiek												
zatekajúca strecha, vzhľad steny (podlaha) základy alebo zahŕňajúce okenné rámy	6,3	6,1	6,5	6,2	6,3	6,1	x	x	x	-0,1	0,2	-0,4
nedostatok vane alebo sprchy v obydli	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,9	0,9	0,8	0,1	0,1	0,1
nedostatok vnútornej sprchovacej toalety	1,4	1,4	1,4	1,4	1,6	1,3	x	x	x	0,0	0,2	-0,1
príliš tmavé obydlie	3,1	3,2	2,9	2,7	2,8	2,6	x	x	x	-0,4	-0,4	-0,3

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2017
Príloha ku kapitole 4

	2015			2016			2017			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Závažná deprivácia bývaním (celá populácia)	4,2	4,3	4,1	4,3	4,3	4,3	5,2	5,3	5,0	0,9	1,0	0,7
Závažná deprivácia bývaním (0-5)	3,7	3,1	4,4	3,6	4,3	2,9	5,0	5,3	4,7	1,4	1,0	1,8
Závažná deprivácia bývaním (6-11)	9,3	9,9	8,6	7,4	7,7	7,1	8,3	8,7	7,8	0,9	1,0	0,7
Závažná deprivácia bývaním (12-17)	9,1	8,7	9,5	10,0	8,3	12,1	11,0	9,7	12,6	1,0	1,4	0,5
Závažná deprivácia bývaním (0-17)	7,5	7,4	7,6	7,2	6,9	7,5	8,3	8,1	8,5	1,1	1,2	1,0
Závažná deprivácia bývaním (18-64)	3,7	3,8	3,5	3,9	3,9	3,9	4,9	5,0	4,7	1,0	1,1	0,8
Závažná deprivácia bývaním (65+)	2,4	2,3	2,5	2,3	2,2	2,4	2,7	2,6	2,8	0,4	0,4	0,4
Závažná deprivácia bývaním - pod hranicou chudoby	15,2	15,4	15,1	16,0	16,3	15,7	20,7	21,9	19,5	4,7	5,6	3,8
Závažná deprivácia bývaním - nad hranicou chudoby	2,6	2,8	2,5	2,5	2,5	2,6	3,0	3,0	3,0	0,5	0,5	0,4
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie	17,1	16,7	17,5	16,7	16,2	17,1	x	x	x	-0,4	-0,5	-0,4
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (0-17)	19,6	19,4	20,0	18,9	18,7	19,0	x	x	x	-0,7	-0,7	-1,0
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (18-64)	16,1	15,7	16,5	15,7	15,3	16,1	x	x	x	-0,4	-0,4	-0,4
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (65+)	18,7	18,1	19,2	19,3	17,9	20,2	x	x	x	0,6	-0,2	1,0
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie - pod hranicou chudoby	31,3	31,2	32,6	30,6	30,2	31,4	x	x	x	-0,7	-1,0	-1,2
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie - nad hranicou chudoby	16,0	15,6	16,3	15,6	15,1	16,0	x	x	x	-0,4	-0,5	-0,3

Zdroj: Eurostat

Vysvetlivky: u – malá spoľahlivosť, b – prerušenie v časovom rade, n – nie sú významné, x – údaje ešte nie sú dostupné

V rámci rozdielov je v prípade chýbajúcich údajov za rok 2017 vypočítaný rozdiel medzi rokom 2015 a 2016, inak ide o rozdiel medzi údajmi za rok 2016 a 2017

Vyhodnotenie údajov o prijatých telefonátoch celoštátnej bezplatnej NONSTOP linky pre ženy za rok 2017

Národná linka pre ženy zažívajúce násilie prijala za rok 2017 celkovo 3 301 hovorov, z toho 1 181 hovorov bolo od 392 nových klientiek (42 %). Dôležitým údajom je počet prijatých hovorov, ktorý za rok 2017 predstavuje 2 821 hovorov.

Formy násilia identifikované u volajúcich žien

Národná linka pre ženy zaručuje volajúcim ženám anonymný a bezpečný priestor na rozhovor o násilí, ktoré volajúca zažíva. Z tohto dôvodu je obsah rozhovoru a miera identifikácie násilia v rukách volajúcej ženy – klientky. Vzhľadom k tejto skutočnosti nie je možné vo všetkých prípadoch jednoznačne identifikovať formy násilia, ktoré volajúca žena zažíva. V týchto prípadoch sa v interných databázach pri jednotlivých formách násilia uvádza termín „nezistené“.

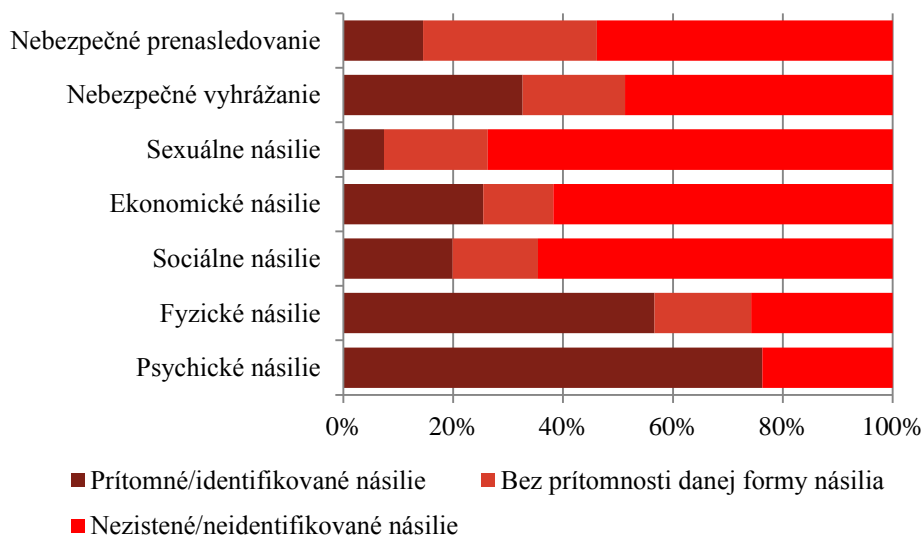
Nie všetky hovory sa však týkali násilia páchaného na ženách. Na linku sa obracali ľudia aj s inými problémami (iné typy násilia, občianske a rodinné spory a pod.). Medzi najčastejšie druhy násilia, ktoré udávali klientky Národnej linky, patria psychické násilie (76 %), fyzické násilie (57 %), sociálne násilie (20 %), ekonomické násilie (26 %), sexuálne násilie, nebezpečné vyhrážanie alebo prenasledovanie (55 %).

Najčastejšou formou násilia, s ktorou sa volajúce ženy stretávajú, je psychické násilie. Z celkového počtu 392 volajúcich žien má až **299 skúsenosť so psychickým násilím**, čo predstavuje 76 % z celkového počtu volajúcich klientiek.

Druhou najčastejšou formou násilia identifikovanou u volajúcich žien je násilie **fyzické**. **Takúto skúsenosť malo 222 volajúcich žien**. Ďalšie formy násilia, ktoré sú evidované v interných databázach NLŽ je násilie **sociálne** - 78 volajúcich žien, násilie **ekonomické** - 100 volajúcich žien a násilie **sexuálne** - 29 volajúcich žien.

V súvislosti s druhmi a formami násilia v interných databázach NLŽ bolo evidované aj **nebezpečné vyhrážanie** (128 volajúcich žien) a **nebezpečné prenasledovanie** (57 volajúcich žien).

Graf 1 Formy násilia identifikované u volajúcich žien⁸⁰

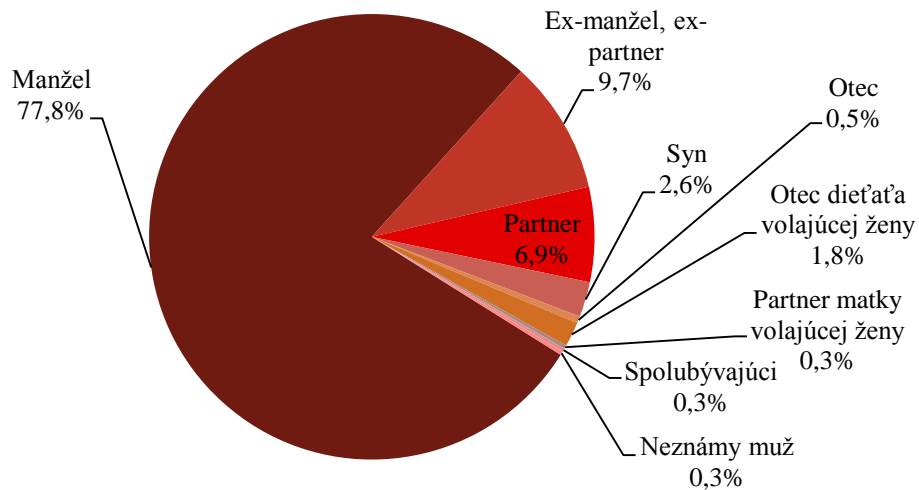
Zdroj: Interná databáza NLŽ

⁸⁰ Prítomné/identifikované násilie popisuje konkrétnu formu násilia v prípade, že volajúca jednoznačne tento druh násilia popísala. Kategória Bez prítomnosti daného násilia popisuje prípady, kedy sa volajúca jednoznačne vyjadrila, že daný druh násilia nezažíva. Nezistené/neidentifikované násilie popisuje prípady, kedy nebolo možné určiť, či volajúca žena danú formu násilia zažíva, alebo nie.

Vzťah násilnej osoby k volajúcim ženám

Pri identifikácii násilia volajúce ženy vo všetkých prípadoch uvádzali, kto je osobou, respektíve v akom vzťahu sú s osobou, ktorá sa k nim násilne správa. Činnosť NLŽ je primárne zameraná na rodovo podmienené násilie a vzhľadom k tomu sú obsahom ďalšej analýzy násilné osoby mužského pohlavia. Vo väčšine prípadov volajúce ženy zažívali násilie zo strany **manžela** (305 prípadov). Druhú najpočetnejšiu kategóriu tvorili ex-manželia a ex-partneri, kedy môžeme hovoriť o „porozchodovom násilí“ (38 prípadov), nižší počet klientiek označilo za páchatel'a násilia partnera – 27 prípadov, syna (10 prípadov), iného člena alebo členku rodiny (12 prípadov).

Graf 2 Vzťah násilnej osoby k volajúcim ženám

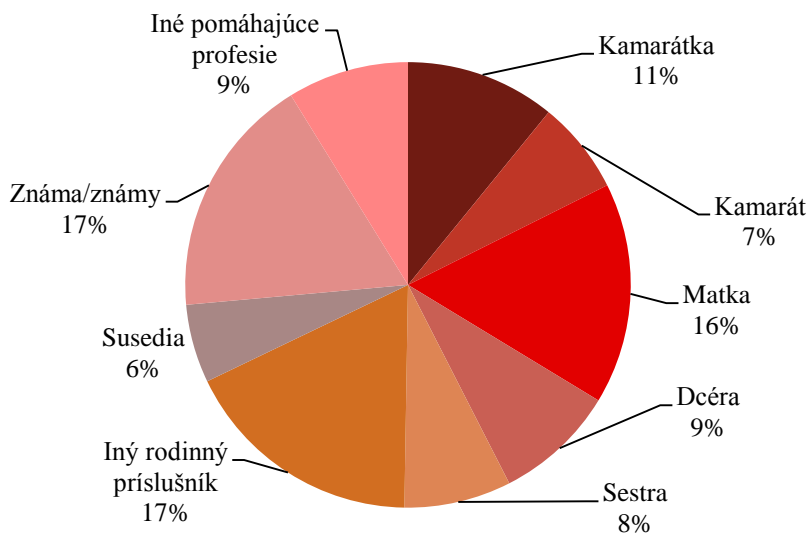
Zdroj: Interná databáza NLŽ

Osoby blízke ženám, na ktorých je páchané násilie

Od začiatku činnosti NLŽ sa na ňu obracajú aj osoby, ktoré v násilnom vzťahu vystupujú ako „tretie osoby“ a volajú kvôli násiliu páchanom na ženách, ktoré sú ich blízkymi osobami. Informácie súvisiace s touto kategóriou hovorov považujeme za dôležitý ukazovateľ pri analýze dát vyplývajúcich z činnosti NLŽ, nakoľko volajúce osoby popisujú priamu skúsenosť s násilím, ktoré zažíva žena v ich blízkom okolí.

V roku 2017 NLŽ zaznamenala 233 hovorov od 193 „tretích osôb“. Prioritou pri tomto type hovorov je sprostredkovať prostredníctvom tretej osoby informácie samotnej žene zažívajúcej násilie a odporúčanie, aby ona sama kontaktovala NLŽ. Najviac hovorov bolo zaznamenaných od známych resp. iných rodinných príslušníkov, ktorí bližšie nešpecifikovali, v akom vzťahu sú k žene zažívajúcej násilie. Druhou najpočetnejšou kategóriou volajúcich „tretích osôb“ sú matky dcér, žijúcich v násilnom vzťahu.

Graf 3 Osoby blízke ženám, na ktorých je páchané násilie⁸¹

Zdroj: Interná databáza NLŽ

⁸¹ Kategóriu iných rodinných príslušníkov tvoria napríklad švagriná, babka za svoju vnučku, teta za svoju neter, vzhľadom k nízkemu počtu v jednotlivých príbuzenských vzťahoch sú uvedené ako kategória Iný rodinný príslušník. Kategóriu iné pomáhajúce profesie tvorili profesionáli volajúci v mene svojich klientiek, ktoré zažívajú násilie, napríklad sociálni pracovníci komunitného centra, nízkoprahového zariadenia a podobne.

PRÍLOHA KU KAPITOLE 5

Tabuľka 1 Porovnanie vybraných indikátorov v kontexte stratégie Európa 2020 medzi krajinami EU28 v roku 2017 - makroekonomické prostredie

	eu28	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk
HDP na hlavu v PPS, (EU28=100)*	100,0	117,5	48,6	87,7	123,7	123,5	75,1	182,9	67,6	91,7	104,4	59,9	96,9	83,0	64,6	75,4	257,5	67,4	94,2	127,6	127,5	68,3	77,4	58,2	82,6	76,9	109,5	123,3	107,6
Rast reálneho HDP (%)	2,4	1,7	3,6	4,4	2,2	2,2	4,9	7,8	1,4	3,1	1,8	2,8	1,5	3,9	4,5	3,8	2,3	4,0	6,6	3,2	2,9	4,6	2,7	6,9	5,0	3,4	2,6	2,4	1,8
Rast reálneho HDP - predpoveď na 2018	2,3	1,8	3,8	3,4	1,8	2,3	3,7	5,7	1,9	2,9	2,0	2,8	1,5	3,6	3,3	3,1	3,7	4,0	5,8	3,0	2,8	4,3	2,3	4,5	4,7	4,0	2,5	2,6	1,5
Rast zamestnanosti (%)	1,6	1,4	1,8	1,6	1,6	1,5	2,7	1,9	2,1	2,6	1,0	2,2	1,1	3,4	0,6	-0,5	3,3	2,0	5,4	2,2	1,7	1,4	3,3	2,6	2,8	2,2	1,1	2,3	1,0
Harmonizovaná miera inflácie	1,7	2,2	1,2	2,4	1,1	1,7	3,7	0,3	1,1	2,0	1,2	1,3	1,3	0,7	2,9	3,7	2,1	2,4	1,3	1,3	2,2	1,6	1,6	1,1	1,6	1,4	0,8	1,9	2,7
Saldo verejných financií (%HDP)	-1,0	-1,0	0,9	1,6	1,0	1,3	-0,3	-0,3	0,8	-3,1	-2,6	0,8	-2,3	1,8	-0,5	0,5	1,5	-2,0	3,9	1,1	-0,7	-1,7	-3,0	-2,9	0,0	-1,0	-0,6	1,3	-1,9
Verejný dlh (%HDP)	81,6	103,1	25,4	34,6	36,4	64,1	9	68	178,6	98,3	97	78	131,8	97,5	40,1	39,7	23	73,6	51	56,7	78,4	50,6	125,7	35	73,6	50,9	61,4	40,6	87,7

Zdroj: Eurostat, * údaje za rok 2016, v čase spracovania správy nie sú údaje za rok 2017 k dispozícii

Tabuľka 2 Porovnanie vybraných indikátorov v kontexte stratégie Európa 2020 medzi krajinami EU28 v poslednom dostupnom roku - inteligentný a inkluzívny rast

	eu28	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk	
Miera zamestnanosti 20 – 64 roč. (1)	spolu	72,2	68,5	71,3	78,5	76,9	79,2	78,7	73,0	57,8	65,5	70,6	63,6	62,3	70,7	74,8	76,0	71,5	73,3	71,4	78,0	75,4	70,9	73,4	68,8	73,4	71,1	74,2	81,8	78,2
	ženy	66,5	63,6	67,3	70,5	73,7	75,2	75,1	67,0	48,0	59,6	66,7	58,3	52,5	66,2	72,7	75,5	67,5	65,7	58,0	72,8	71,4	63,6	69,8	60,2	69,7	64,7	72,4	79,8	73,1
	muži	78,0	73,4	75,3	86,3	80,2	83,1	82,4	79,1	67,7	71,5	74,6	68,9	72,3	75,6	77,0	76,5	75,4	81,0	84,1	83,3	79,4	78,2	77,3	77,3	76,9	77,5	75,9	83,8	83,4
Miera zamestnanosti 55 – 64 roč. (2)	spolu	57,1	48,3	58,2	62,1	68,9	70,1	68,1	58,6	38,3	50,5	51,3	40,3	52,2	55,3	62,3	66,1	39,8	51,7	45,3	65,7	51,3	48,3	56,2	44,5	42,7	53,0	62,5	76,4	64,1
	ženy	50,9	42,8	54,3	53,0	65,2	65,4	69,3	50,6	28,0	43,5	49,9	32,3	42,3	46,1	62,1	65,2	33,9	42,4	26,3	56,6	42,8	39,3	50,2	34,9	37,5	49,6	63,4	74,4	59,1
	muži	63,7	53,8	62,5	71,7	72,8	75,0	66,6	66,8	49,6	57,8	52,7	49,0	62,8	65,0	62,4	67,2	45,4	62,6	64,2	74,8	60,1	58,3	63,0	55,3	48,0	56,6	61,7	78,4	69,3
Miera celoživotného vzdelávania (25 – 64) (3)	spolu	10,9	8,5	2,3	9,8	26,8	8,4	17,2	8,9	4,5	9,9	18,7	2,3	7,9	6,9	7,5	5,9	17,2	6,2	10,1	19,1	15,8	4,0	9,8	1,1	12,0	3,4	27,4	30,4	14,3
	ženy	11,8	8,8	2,4	10,0	31,4	8,1	20,6	9,9	4,4	10,6	21,1	2,6	8,4	7,0	8,8	7,3	17,6	6,4	11,2	20,1	17,3	4,4	10,0	1,0	14,1	3,3	31,5	37,5	15,8
	muži	10,0	8,1	2,2	9,6	22,3	8,7	13,7	7,8	4,7	9,2	16,2	2,1	7,5	6,7	6,0	4,4	16,9	5,9	9,1	18,2	14,2	3,5	9,6	1,1	10,0	3,5	23,3	23,7	12,9
Miera nezamestnanosti (4)	spolu	7,6	7,1	6,2	2,9	5,7	3,8	5,8	6,7	21,5	17,2	9,4	11,1	11,2	11,1	8,7	7,1	5,6	4,2	4,0	4,9	5,5	4,9	9,0	4,9	6,6	8,1	8,6	6,7	4,4
	ženy	7,9	7,1	6,0	3,6	5,9	3,3	5,3	6,3	26,1	19,0	9,3	12,0	12,4	11,3	7,7	5,7	5,5	4,6	4,1	5,3	5,0	4,9	9,5	4,0	7,5	8,4	8,4	6,4	4,2
	muži	7,4	7,1	6,4	2,3	5,6	4,1	6,2	7,1	17,8	15,7	9,5	10,4	10,3	10,9	9,8	8,6	5,7	3,8	3,9	4,5	5,9	4,9	8,6	5,6	5,8	7,9	8,9	6,9	4,5
Miera nezamestnanosti mladých ľudí (15 – 24) (5)	spolu	16,8	19,3	12,9	7,9	11,0	6,8	12,1	14,5	43,6	38,6	22,3	27,0	34,7	24,7	17,0	13,3	15,3	10,7	10,4	8,9	9,8	14,8	23,8	18,3	11,2	18,9	20,1	17,8	12,1
	ženy	16,1	18,0	12,4	8,7	10,7	5,8	10,0	12,7	48,2	37,4	21,3	27,4	37,3	22,9	15,4	11,7	12,8	12,1	10,2	8,8	8,7	15,1	25,3	18,6	13,0	20,2	19,3	16,8	10,6
	muži	17,4	20,2	13,3	7,4	11,4	7,6	13,9	16,1	39,3	39,5	23,1	26,6	33,0	26,8	18,3	14,6	17,4	9,7	10,7	9,0	10,8	14,6	22,5	18,1	9,9	18,1	20,9	18,7	13,5
Miera ekonomickej aktivity mladých (15 – 24) (6)	spolu	41,7	28,1	26,3	31,7	63,3	49,9	46,1	46,7	25,0	33,3	36,9	35,7	26,2	36,5	39,7	35,0	32,4	52,7	68,3	56,1	34,8	34,0	34,0	30,0	39,1	33,2	53,2	54,7	57,6
	ženy	39,2	25,4	21,8	26,6	64,1	48,3	42,4	45,5	23,9	31,5	33,4	30,2	22,1	39,4	36,5	32,2	28,3	28,2	50,0	59,7	53,7	29,7	32,3	25,0	34,9	26,5	54,2	55,4	56,9
	muži	44,0	30,6	30,5	36,5	62,5	51,3	49,7	47,9	26,2	35,1	40,3	40,9	30,0	33,4	42,8	37,8	32,6	36,5	55,3	67,0	58,4	39,7	35,6	34,6	42,9	39,6	52,3	54,1	58,3
Ekonomicke neaktívni mladí vo vzdelávaní alebo školení (7)		86,9	92,8	81,7	92,5	71,3	85,5	88,5	89,6	90,6	90,1	89,8	89,1	86,9	84,4	88,3	88,8	83,3	87,3	88,9	73,6	88,1	89,8	90,3	84,5	93,3	90,8	69,6	68,9	82,2
Mladí (15 – 24), ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odborného prípravy (NEET) (8)	spolu	10,9	9,3	15,3	6,3	7,0	6,3	9,4	10,9	15,3	13,3	11,5	15,4	20,1	16,1	10,3	9,1	5,9	11,0	8,0	4,0	6,5	9,5	9,3	15,2	6,5	12,1	9,4	6,2	10,3
	ženy	11,2	8,7	17,2	8,3	6,9	6,7	10,5	10,5	15,5	12,8	11,0	15,3	19,8	16,0	9,5	9,2	5,7	14,3	8,2	3,8	6,0	10,7	9,5	18,4	6,3	13,8	8,8	6,2	10,4
	muži	10,7	10,0	13,6	4,4	7,0	5,8	8,4	11,4	15,0	13,8	12,1	15,4	20,3	16,2	11,0	9,1	6,2	7,9	7,8	4,2	7,0	8,3	9,2	12,1	6,7	10,5	10,0	6,1	10,2
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 30 – 34 rokov (9)	spolu	39,9	45,9	32,8	34,2	48,8	34,0	48,4	53,5	43,7	41,2	44,3	28,7	26,9	55,8	43,8	58,0	52,7	32,1	30,0	47,9	40,8	45,7	33,5	26,3	46,4	34,3	44,6	51,3	48,3
	ženy	44,9	50,9	40,5	41,0	56,7	34,2	55,6	58,9	50,5	47,5	49,6	35,4	34,1	63,5	56,0	68,1	55,5	37,5	32,2	51,8	44,0	55,5	40,4	28,9	58,8	42,4	52,0	58,4	50,8
	muži	34,9	40,8	25,5	27,7	41,1	33,8	41,6	47,5	37,0	34,8	38,7	22,1	19,8	47,2	32,1	47,6	49,8	27,0	28,0	44,0	37,7	36,3	26,2	23,9	34,7	26,7	37,3	44,6	45,8

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2017
Príloha ku kapitole 5

		eu28	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	gr	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se	uk
Miera zamestnanosti nízkokvalifikovaných (ISCED 0-2) (10)	spolu	54,9	45,9	44,4	49,2	60,2	59,6	65,7	50,1	49,2	54,6	51,8	34,7	51,0	56,9	56,7	44,1	56,4	53,9	57,9	61,2	53,9	40,8	67,7	54,7	49,3	37,3	51,3	61,8	63,6
	ženy	44,5	36,7	35,2	41,6	50,4	52,7	55,7	34,8	35,1	44,3	44,8	27,3	35,1	49,1	45,9	38,4	49,5	45,4	35,6	49,8	49,9	29,2	59,8	40,6	41,1	32,4	41,4	53,9	54,8
	muži	65,0	54,2	52,9	59,9	67,8	67,1	71,0	61,2	62,3	63,7	59,4	44,4	65,4	65,1	63,1	47,4	63,1	64,7	79,1	72,4	59,8	51,6	74,9	70,8	58,2	43,7	57,4	68,6	72,3
Miera nezamestnanosti nízkokvalifikovaných (ISCED 0-2) (11)	spolu	14,8	14,6	18,1	13,1	9,0	9,5	10,9	11,9	24,3	25,0	17,0	19,8	15,5	14,0	18,8	20,9	8,9	11,1	5,9	8,3	13,0	12,2	9,8	6,8	11,1	29,8	17,9	18,5	7,3
	ženy	15,5	14,3	20,7	14,2	9,6	8,0	11,3	11,6	28,4	28,8	16,4	20,3	18,0	11,9	21,7	:	9,3	11,3	7,9	9,4	11,2	11,5	11,0	4,8	10,0	27,5	21,6	20,2	7,1
	muži	14,3	14,8	16,4	11,9	8,6	10,7	10,6	12,1	21,9	22,5	17,5	19,5	14,3	15,6	17,4	22,7	8,6	11,0	5,1	7,5	15,0	12,5	8,9	8,1	11,9	31,8	15,8	17,3	7,4
Miera dlhodobej nezamestnanosti (12)	spolu	3,4	3,5	3,4	1,0	1,3	1,6	1,9	3,0	15,6	7,7	4,2	4,6	6,5	4,5	3,3	2,7	2,1	1,7	1,7	1,9	1,8	1,5	4,5	2,0	3,1	5,1	2,1	1,2	1,1
	ženy	3,5	3,3	3,2	1,3	1,3	1,3	1,6	2,5	19,4	8,8	4,1	4,5	7,1	4,0	2,7	2,1	1,9	1,8	1,6	2,1	1,7	1,5	4,7	1,5	3,2	4,9	1,8	1,0	1,0
	muži	3,3	3,7	3,6	0,8	1,3	1,8	2,2	3,5	12,6	6,7	4,4	4,7	6,1	4,9	3,9	3,2	2,3	1,5	1,8	1,8	2,0	1,6	4,3	2,4	3,1	5,2	2,4	1,4	1,3
Podiel osôb predčasne opúšťajúcich vzdelávací systém (13)	spolu	10,6	8,9	12,7	6,7	8,8	10,1	10,8	5,1	6,0	18,3	8,9	3,1	14,0	8,6	8,6	5,4	7,3	12,5	18,6	7,1	7,4	5,0	12,6	18,1	4,3	9,3	8,2	7,7	10,6
	ženy	8,9	7,3	13,5	6,7	6,2	9,0	7,3	3,9	4,9	14,5	7,2	2,2	11,2	7,8	5,0	:	4,6	13,0	15,1	4,6	5,8	3,9	9,7	18,1	2,5	10,3	6,9	7,2	9,0
	muži	12,1	10,4	12,0	6,8	11,3	11,1	14,2	6,2	7,1	21,8	10,5	3,8	16,6	9,4	12,0	7,0	9,8	12,0	21,9	9,4	9,0	6,0	15,3	18,0	5,8	8,5	9,5	8,2	12,1
Daňový klin (14)		38,4	49,4	33,6	39,9	34,3	45,2	38,0	21,6	34,6	35,9	43,3	35,3	40,9	:	41,7	39,2	31,2	49,0	19,0	32,2	45,1	35,0	36,2	38,3	38,6	38,8	38,0	40,6	26,0
Pasca nezamestnanosti – jednotlivec (15)		74,00	92,20	81,61	80,27	89,59	73,10	62,88	71,84	50,57	81,43	76,47	80,13	80,77	:	87,86	81,56	87,60	78,41	57,05	82,33	68,13	81,82	80,27	49,40	89,59	44,74	76,34	68,92	61,65
Pasca nízkej mzdy – jednotlivec (15)		44,58	60,55	21,61	49,40	40,09	47,57	22,88	45,94	21,70	27,18	50,47	28,14	41,00	:	31,08	27,06	56,84	34,50	22,36	75,19	44,34	56,12	30,86	31,34	48,43	29,77	56,93	38,55	46,86
Pasca nízkej mzdy – dvojica s 2 deťmi (jeden zárobok) (15)		59,82	48,20	31,43	87,16	89,30	83,42	42,02	74,39	17,92	14,03	81,08	23,71	5,06	:	44,58	84,81	104,94	36,65	22,83	68,89	96,88	44,74	28,18	33,38	74,26	49,91	100,00	68,72	80,84
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením v % (16)	spolu	23,5	20,7	40,4	13,3	16,7	19,7	24,4	24,2	35,6	27,9	18,2	27,9	30,0	27,7	28,5	30,1	19,8	26,3	20,1	16,7	18,0	21,9	25,1	38,8	18,4	18,1	16,6	18,3	22,2
	ženy	24,4	22,0	42,1	14,6	17,1	21,2	26,7	25,3	36,6	27,9	19,1	28,6	30,8	28,7	30,6	31,5	20,9	26,5	20,1	17,3	18,9	22,2	26,0	39,8	19,9	18,2	16,6	19,5	23,2
	muži	22,5	19,4	38,5	12,0	16,3	18,1	21,9	23,2	34,4	28,0	17,3	27,3	29,1	26,6	26,0	28,5	18,7	26,0	20,0	16,1	16,9	21,6	24,1	37,8	16,9	18,1	16,6	17,0	21,1
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením do 18 rokov v % (17)		26,4	21,6	45,6	17,4	13,8	19,3	21,2	27,3	37,5	32,9	22,6	26,6	33,2	29,6	24,7	32,4	22,7	33,6	24,0	17,6	20,0	24,2	27,0	49,2	14,9	24,4	14,7	19,9	27,2
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením od 18 rokov v % (18)	spolu	22,8	20,5	39,3	12,4	17,5	19,8	25,2	23,1	35,2	26,8	17,0	28,2	29,3	27,2	29,3	29,7	19,0	24,7	19,2	16,5	17,5	21,4	24,7	36,4	19,2	16,7	17,0	17,8	20,9
	ženy	23,9	21,6	41,4	13,9	18,0	21,3	27,8	24,5	36,6	26,9	18,1	28,8	30,4	28,6	31,9	31,8	20,3	25,1	20,0	17,2	18,7	21,9	25,5	37,9	21,0	16,7	17,0	18,9	22,3
	muži	21,7	19,2	37,1	10,7	17,1	18,2	22,1	21,6	33,7	26,7	15,9	27,7	28,2	25,7	26,2	27,0	17,7	24,3	18,5	15,8	16,2	20,9	23,7	34,7	17,5	16,7	17,1	16,7	19,5
Miera rizika chudoby (19)	spolu	17,3	15,5	22,9	9,7	11,9	16,5	21,7	16,6	21,2	22,3	13,6	19,5	20,6	16,1	21,8	21,9	16,5	14,5	16,5	12,7	14,1	17,3	19,0	25,3	13,9	12,7	11,6	16,2	15,9
	ženy	17,9	16,5	24,1	10,8	11,9	17,8	24,0	17,3	21,2	22,1	14,4	20,4	21,4	17,2	23,9	23,1	17,5	14,5	16,4	12,7	14,6	17,4	19,6	25,7	15,2	12,8	11,6	17,3	16,5
	muži	16,6	14,4	21,7	5,8	12,0	15,2	19,2	16,0	21,2	22,6	12,8	18,6	19,9	15,0	19,4	20,4	15,6	14,4	16,5	12,8	13,5	17,1	18,2	24,8	12,5	12,7	11,7	15,2	15,2
Osoby v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce v % (20)	spolu	10,5	14,6	11,9	6,7	10,6	9,6	5,8	18,2	17,2	14,9	8,4	13,0	12,8	10,6	7,2	10,2	6,6	8,2	7,3	9,7	8,1	6,4	9,1	8,2	7,4	6,5	11,4	8,5	11,3
	ženy	11,0	16,2	12,2	7,2	10,8	10,2	5,0	18,9	18,6	14,8	8,8	13,0	13,5	11,2	7,2	9,2	6,9	8,3	7,4	10,5	8,8	6,8	9,4	9,2	8,2	6,3	10,4	8,8	11,9
	muži	10,0	13,1	11,7	6,2	10,4	9,1	6,6	17,5	15,8	14,9	8,0	13,0	12,2	9,9	7,2	11,3	6,4	8,1	7,2	8,8	7,5	6,1	8,8	7,2	6,7	6,6	12,4	8,3	10,7
Ťažko materiálne deprivovaní v % (21)	spolu	7,5	5,5	31,9	4,8	2,6	3,7	4,7	6,5	22,4	5,8	4,4	12,5	12,1	13,6	12,8	13,5	1,6	16,2	4,4	2,6	3,0	6,7	8,4	23,8	5,4	8,2	2,2	0,8	5,2
	ženy	7,7	5,7	33,4	5,0	2,1	4,0	4,8	6,9	22,6	6,2	4,6	12,2	12,1	13,3	13,4	13,8	1,5	16,3	4,2	2,9	3,1	6,6	8,8	23,7	5,5	8,3	2,4	0,7	5,2
	muži	7,3	5,3	30,4	4,6	3,1	3,4	4,6	6,1	22,2	5,3	4,2	12,8	12,1	14,0	12,1	13,2	1,7	16,1	4,7	2,3	2,9	6,7	7,9	23,8	5,2	8,1	2,0	0,9	5,2

Zdroj: Eurostat; * – údaj je za 25 krajín Európskej únie (bez Chorvátska, Bulharska a Rumunska); (1) – (13) – údaje sú za rok 2017, (14) – (16) – údaje sú za rok 2015, (17) – (21) – údaje sú za rok 2016;

: - nedostupné údaje

eu28 – Európska únia (28 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, el – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, hr – Chorvátsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko, uk – Veľká Británia